

DET
KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES
SELSKABS
NATURVIDENSKABELIGE OG MATHEMATISKE
AFHANDLINGER.

FIERDE DEEL.

MED TO KOBBERTAVLER.

KJÖBENHAVN, 1829.

TRYKT I HARTV. FRID. POPPS BOGTRYKKERIE.

FOR OFFICE DANGER

VIDEUS ABREVIATES

S E F S K A B S

NATIONAL BUREAU OF INVESTIGATION

WASHINGTON

FIELD OFFICE

REPORT OF

MEMORANDUM

TO THE DIRECTOR

I n d h o l d.

	<i>Side.</i>
<i>F</i> ortegnelse paa Selskabets Embedsmænd og övrige Medlemmer . . .	I.
Oversigt over Selskabets Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder fra 31 Mai 1827 til 31 Mai 1828 af Prof. Örsted	XIII.
Beskrivelse af guineiske Planter, som ere fundne af danske Botanikere, især af Etatsraad Thonning, ved Etatsraad og Prof. F.-C. Schumacher. Andet Stykke	1.
Beskrivelse over et menneskeligt Misfoster, hvis Organer havde et omvendt Leje, af Etatsraad og Professor Herholdt	237.
Betragtninger over Misfostere i Almindelighed, af Etatsraad og Professor Herholdt	257.

FORTEGNELSE

OVER

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKABS
EMBEDSMÆND OG ÖVRIGE MEDLEMMER.

Embedsmænd.

Præsident.

Hans Excellence Hr. *Ernst Henrich Greve af Schimmelmann*, til Grevskabet Lindenberg, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Geheime-Statsminister og Chef for Departementet for de udenlandske Sager o. s. v.

Secretair.

Hr. *Hans Christian Ørsted*, Doctor Philosophiæ, Etatsraad, ordentlig Professor i Physiken ved Kiöbenhavns Universitet; Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

Kasserer.

Hr. *Conrad Friderich v. Schmidt-Phiseldeck*, Doctor Philosophiæ, Etatsraad, Deputeret i det kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

II

Archivarius.

Hr. *Joakim Frederik Schouw*, Doctor Philosophiæ, Professor i Botaniken ved Kiöbenhavns Universitet o. s. v.

Landmaalings-Commissionen.

Hr. *Peter Johan Wleugel*, Commandeur i Söe-Staten, Navigations-Directeur, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Erasmus Fog Thune*, Doctor Philosophiæ, Professor i Mathematiken ved Kiöbenhavns Universitet, Lector i de mathematiske Videnskaber ved Söeetaten o. s. v.

Ordbogs-Commissionen.

Hr. *Börge Thorlacius*, Doctor Theologiæ og Philosophiæ, Etatsraad, ordentlig Professor i det latinske Sprog ved Kiöbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen o. s. v. Formand.

— *Peter Erasmus Müller*, Doctor Theologiæ og Philosophiæ, ordentlig Professor i Theologien ved Kiöbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Jens Möller*, Doctor Theologiæ, ordentlig Professor i Theologien ved Kiöbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Knud Lyne Rahbek*, Doctor Philosophiæ, Etatsraad, ordentlig Professor i Æsthetik og det danske Sprog ved Kiöbenhavns Universitet, Theater Directeur, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Janus Lauritz Andreas Kolderup-Rosenvinge*, Doctor juris, Professor i Lovkyndigheden ved Kiöbenhavns Universitet, extraordinair Assessor i Höiesteret o. s. v.

Casse-Commissionen.

Hr. *Grim Johnsen Thorkelin*, Doctor juris, Conferentsraad, Professor, Geheime-Archivarius, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

III

Hr. *Johan Fredrich Wilhelm Schlegel*, Doctor juris, Conferentsraad, ordentlig Professor i Lovkyndigheden ved Kiöbenhavns Universitet, extraordinair Assessor i Höiesteret, Commandeur af Dannebrogen o. s. v.

— *Lauritz Engelstoft*, Doctor Philosophiæ, Etatsraad, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, ordentlig Professor i Historie og Geographie ved Kiöbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

R e v i s o r.

Hr. *Erasmus Georg Fog Thune*, Doctor Philosophiæ, Professor o. s. v.

Æres-Medlemmer.

Hs. Excellence Hr. *Cai Friderich Greve af Reventlov* til Glau og Altenhof, Geheimeconferentsraad, Landdrost og Gouverneur i Hertugdømmet Lauenburg, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

— Excellence Hr. *Ernst Henrich Greve af Schimmelmann*, Geheime-Statsminister o. s. v. Selskabets Præsident.

— Excellence Hr. *Friderich v. Moltke*, Geheimeconferentsraad, Directeur for Öresunds Toldkammer, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ordens Secretair o. s. v.

— Excellence Hr. *Herman Baron af Schubart*, Geheimeconferentsraad, General-Commerce-Intendant i de italienske, levantiske og joniske Havne, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ridder af den Russisk-Polske St. Stanislaus Orden, Vicepræsident af det italienske Academie o. s. v.

Hs. Excellence Hr. *Johan Sigismund v. Mösting*, Geheime-Stats- og Finants-Minister, Præsident i Rentekammeret, første Deputeret for Finantserne, Ordens-Kantsler, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

Indenlandske ordentlige Medlemmer.

Hs. Excellence Hr. *Adam Wilhelm v. Hauch*, Doctor Philosophiæ, Overkammerherre, Overhofmarschal, Over-Staldmester, Chef for Capellet, Mynt-Cabinettet og Kunstmusæet, og den kongelige Malerie-Samling, Marschal for de kongelige Ordener, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

Hr. *Grim Johnsen Thorkelin*, Conferentsraad, Doctor juris, Geheime-Archivarius, Secretair ved den bestandige Commission for Arnas Magnusens Legat, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Friderich Münter*, Doctor og Professor Theologiæ, Biskop over Siellands Stift, Ordens Biskop, Medlem af Missionscollegiet og Directionen for Veisenhuset, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

— *Johan Daniel Herholdt*, Doctor Medicinæ, Etatsraad, ordentlig Professor i Medicinen ved Kiöbenhavns Universitet, Stabsmedicus i Söe-Etaten, Medlem af det kongelige Sundhedsscollegium, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Andreas Gamborg*, Professor emeritus ved Kiöbenhavns Universitet.

— *Peter Kofod Ancher Schousboe*, General-Consul i Marocco, Legationsraad, Ridder af Dannebrogen og St. Anna Ordenen

Hr. *Gregers Wad*, Etatsraad, ordentlig Professor i Naturhistorien ved Kiöbenhavns Universitet, Inspecteur ved det kongelige Natural-Museum, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Niels Iversen Schow*, Doctor Philosophiæ, Etatsraad, Professor emeritus ved Kiöbenhavns Universitet og Akademiet for de skiönne Konster.

— *Christian Heinrich Pfaff*, Doctor Philosophiæ, ordentlig Professor i Medicinen ved Universitetet i Kiel, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Johan Georg Ludvig Manthey*, Justitsraad, Professor, Ridder af Dannebrogen.

Hs. Excellence Hr. *Ove Malling*, Geheime-Statsminister, første Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, kongelig Historiograph, Chef for det store kongelige Bibliothek, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

Hr. *Johan Friderich Wilhelm Schlegel*, Conferentsraad, Doctor og Professor juris, Commandeur af Dannebrogen o. s. v.

— *Conrad Friderich v. Schmidt-Phiseldeck*, Etatsraad o. s. v. Selskabets Kasserer.

— *Christian Friderich Schumacher*, Doctor Medicinæ, Etatsraad, Professor i Anatomien ved Kiöbenhavns Universitet, Meddirecteur ved det kongelige Frederiks Hospital, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Hans Christian Ørsted*, Professor, Etatsraad, Ridder af Dannebrogen o. s. v. Selskabets Secretair.

— *Börge Thorlacius*, Etatsraad, Professor, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

- Hr. *Johan Hermann v. Kramer*, Oberstlieutenant, Ridder af Dannebrogen.
- *Anders Sandøe Ørsted*, Doctor juris, Conferentsraad, Generalprocureur, Deputeret i det danske Cancellie, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.
  - *Peter Erasmus Müller*, Professor Theologiæ, Ridder af Dannebrogen o. s. v.
  - *Lauritz Engelstoft*, Etatsraad, Professor, Ridder af Dannebrogen o. s. v.
  - *Jens Wilken Hornemann*, ordentlig Professor i Botaniken ved Kiøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen, o. s. v.
  - *Peter Johan Wleügel*, Commandeur, Ridder af Dannebrogen o. s. v.
  - *Jens Möller*, Professor Theologiæ, Ridder af Dannebrogen, o. s. v.
  - *Heinrich Christian Schumacher*, Doctor juris, Etatsraad, ordentlig Professor i Astronomien ved Kiøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.
  - *Erasmus Georg Fog Thune*, Professor o. s. v. Selskabets Revisor.
  - *Urban Jürgensen*, Kongelig astronomisk Uhrmager, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.
  - *Christian Ramus*, Doctor Philosophiæ, Professor, Directeur for Myntkabinettet, Bibliothekar ved det classenske Bibliothek, Ridder af Dannebrogen o. s. v.
  - *Fredrik Christian Sibbern*, Doctor Philosophiæ, Professor i Philosophien ved Kiøbenhavns Universitet.
  - *Jacob Peter Mynster*, Doctor Theologiæ, Kongelig Con-

VII

fessionarius, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler og af Directionen for Pastoral-Seminariet, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

Hr. *Mathias Hastrup Bornemann*, Doctor juris, ordentlig Professor i Lovkyndigheden ved Kiöbenhavns Universitet, extraordinair Assessor i Höiesteret o. s. v.

— *Joachim Diderich Brandis*, Doctor Medicinæ, Conferentsraad, Livmedicus, Archiater, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd o. s. v.

— *Johan Sylvester Saxtorph*, Doctor Medicinæ, Etatsraad, ordentlig Professor i Medicinen ved Kiöbenhavns Universitet, Medlem af Sundhedscollegiet, Overlæge ved Födsels- og Pleiestiftelsen, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Ludvig Levin Jacobson*, Doctor Medicinæ & Chirurgiæ, Professor, Regimentschirurg o. s. v.

— *Knud Lyne Rahbek*, Professor, Etatsraad, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Erich Christian Werlauff*, Doctor Philosophiæ, Justitsraad, Professor i Historien ved Kiöbenhavns Universitet, Bibliothekar ved det store kongelige Bibliothek, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Johan Christopher Hagemann Reinhardt*, Professor i Naturhistorien ved Kiöbenhavns Universitet o. s. v.

— *Rasmus Nyerup*, Doctor Philosophiæ, Professor i Litterair-Historien ved Kiöbenhavns Universitet og Bibliothekar ved Universitets-Bibliotheket, Provst paa Regentsen, Ridder af Dannebrogen o. s. v.

— *Ole Worm*, Professor, Rector ved den lærde Skole i Horsens, Ridder af Dannebrogen.

VIII

- Hr. *Bendt Bendtsen*, Professor, Magister, Rector ved den lærde Skole i Fredriksborg, Ridder af Dannebrogen.
- *Joakim Fredrik Schouw*, Professor o. s. v. Selskabets Archivarius.
  - *Janus Lauritz Andreas Kolderup-Rosenvinge*, Doctor og Professor Juris o. s. v.
  - *William Christopher Zeise*, Doctor Philosophiæ, Professor i Chemien ved Kiøbenhavns Universitet o. s. v.
  - *Rasmus Christian Rask*, Professor i Literair-Historien ved Kiøbenhavns Universitet o. s. v.
  - *Georg Forchhammer*, Doctor Philosophiæ, Lector i Chemie og Mineralogie o. s. v.
  - *Henrich Gerner v. Schmidten*, Magister, Professor i Mathe- matiken ved Kiøbenhavns Universitet o. s. v.
  - *Peter Ole Brøndsted*, Doctor Philosophiæ, Geheimelegations- raad, dansk Hofagent i Rom, Professor i Philologien ved Kiøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen o. s. v.
  - *Frederik Christian Petersen*, Doctor Philosophiæ, Professor i Philologien ved Kiøbenhavns Universitet o. s. v.
  - *Hans Christian Lyngbye*, Sognepræst til Søborg og Gille- leje Menigheder i Sieland.
  - *Cramer*, Doctor juris, Etatsraad, Professor i Lovkyndighe- den ved Universitet i Kiel, Ridder af Dannebrogen.
  - *Tvesten*, Professor i Theologien ved Universitetet i Kiel, Ridder af Dannebrogen.

Udenlandske Medlemmer.

- Hr. *William Coxe*, Medlem af Videnskabernes Selskab i London.
- *Sigismund Friderich Hermbstädt*, Preussisk Geheimeraad, Medlem af Fabrik- og Manufactur-Collegiet i Berlin, Over- medicinalraad og Professor i Chemien.

IX

- Hr. *Johan Bartholomæus Tromsdorff*, Doctor og Professor i Erfurt.
- *Friderich v. Zach*, Baron, forhen Overhofmester hos den afdøde Enke-Hertuginde af Sachsen-Gotha og Altenburg.
  - *Antoine Isaac Sylvestre de Sacy*, Baron, Professor i de orientalske Sprog i Paris, Commandeur af Æreslegionen.
  - *Niels Treschow*, Doctor Theologiæ, Statsraad i Norge, Commandeur af Nordstjerne-Ordenen og Ridder af Dannebrogordenen.
  - *Jens Esmarch*, Professor i Mineralogien i Christiania.
  - *Carl Victor v. Bonstetten*, forhen Amtmand i Nyon, i Genève.
  - *Antoine Portal*, Ridder, Professor.
  - *Hermann*, Ridder, Generalmajor, Berghauptmand ved de Cathrinebergske Bjergværker og Stöberier.
  - *Jean Antoine Chaptal*, Greve, Storkors af Æreslegionen.
  - *Georg Leopold Chrétien Frédéric Dagobert Cuvier*, Baron Medlem af Æreslegionen, Præsident for det offentlige Undervisnings Collegium i Paris, Secretair for det kongelige Videnskabernes Selskab i Paris.
  - *Reinhardt Woltmann*, Directeur ved Vandværkerne i Cuxhaven.
  - *Edvard Romeo Vargas de Bedemar*, Greve, Kammerherre Maltheser-Ridder, Commandeur af den Storhert. Saxiske hvide Falkeorden.
  - *Cajetan Palloni*, Doctor og Professor i Medicinen i Pisa.
  - *Jens Rathke*, Professor i Zoologien ved Universitetet i Christiania.

- Hr. *Alexander von Humboldt*, Baron, Kammerherre, i Berlin.
- *Johan Jacob Berzelius*, Professor i Chemien i Stokholm, Commandeur af Vasa- og Ridder af Nordstjerne-Ordenen, Secretair ved det kongl. Videnskabernes Selskab i Stokholm.
  - *Anton Henrich L. Heeren*, Hofraad, Professor i Göttingen, Ridder af Guelf-Ordenen.
  - *Carl August Böttiger*, Hofraad, Professor i Dresden, Ridder af Wladimir-Ordenen.
  - *Friederich Creuzer*, Hofraad, Professor i Heidelberg.
  - *John Redman Coxe*, Doctor og Professor i Chemien ved Universitetet i Philadelphia.
  - *J. B. van Mons*, Apotheker i Bryssel.
  - *Louis Joseph Gay Lussac*, Professor i Chemien i Paris, Medlem af Æreslegionen.
  - *Carlo Rossini*, Biskop af Puzzuoli og Præsident for det Herculanske Academie i Neapel.
  - *Carl Friederich v. Wiebeking*, Geheimeraad, Ridder af civil Fortjenst-Ordenen i Bayern, af den bayerske Krone og af St. Anna-Ordenen.
  - *Flauti*, Professor i Neapel.
  - *Carl Ludvig Metzler Gieseke*, Professor i Mineralogien i Dublin, Commandeur af Dannebrogen.
  - *Robert Jamieson*, Professor i Mineralogien i Edinburgh.
  - *Theodor Monticelli*, Secretair ved Videnskabernes Selskab i Neapel.
  - *Johan Friderich Meckel*, Professor i Medicin og Chirurgie i Halle, Ridder af Jernkorset og af Wladimir-Ordenen.
  - *Lawrence*, Professor, Chirurgus ved Bartholomæus-Hospitalet i London.
  - *Thomas Young*, Doctor, Secretair ved Videnskabernes Selskab i London.

- Hr. Pond**, Directeur for det astronomiske Observatorium i Greenwich.
- *Johan Friederich Ludvig Hausmann*, Hofraad, Professor i Mineralogien i Göttingen.
  - *Johan Friederich Stromeier*, Hofraad, Professor i Chemien i Göttingen, Ridder af Guelde-Ordenen.
  - *Henrich Steffens*, Professor i Mineralogien i Breslau, Ridder af Jernkorset.
  - *Humphry Davy*, Baronet, Præsident for Videnskabernes Selskab i London.
  - *Leopold v. Buch*, Preussisk Kammerherre, i Berlin.
  - *Carl Friderich Gaus*, Hofraad, Professor ved Universitetet i Göttingen, Ridder af Dannebrogen.
  - *Friderich Wilhelm Bessel*, Professor i Königsberg, Ridder af Dannebrogen.
  - *Colby*, Major i Ingenieur Corpset, Chef for Gradmaalningen i England.
  - *Sergius v. Ouwaroff*, russisk Statsraad, Præsident for Videnskabernes Selskab i Petersborg.
  - *Joseph v. Hammer*, østerrigsk Hofraad, Medlem af det orientalske Academie i Wien, Ridder af Dannebrogen, Wladimir og St. Leopold Ordenen, Commandeur af Constantinsordenen.
  - *Ermann*, Professor i Berlin og Secretair for den physiske Klasse af Videnskabernes Selskab sammesteds.
  - *Brewster*, Doctor Med. i Edinburgh og Secretair for Videnskabernes Selskab.
  - *Brera*, Statsraad og Secretair for Videnskabernes Institut i Overitalien.
  - *Ernst Friederich v. Schlotheim*, Hertugelig Sachsisk-Coburgisk og Gothaisk Geheimeraad og Kammerpræsident.
  - *Antoine Laurent de Jussieu*, Professor i Botaniken i Paris. Medlem af Æreslegionen.

- Hr. *August Pyramus Decandolle*, Professor i Botaniken i Geneve.
- *Robert Brown*, Medlem af Videnskabernes Selskab i London.
  - *Christopher Martin Frähn*, Doctor Theologiæ og Philosophiæ, Academiker i St. Petersborg for de orientalske Oldsagers Fag, Ridder af St. Anna Ordenen.
  - *J. F. L. Schröder*, Professor i Physik og Mathematik i Utrecht.
  - *François Jean Dominique Arago*, Professor i Astronomien i Paris.
  - *Joseph Fourier*, Baron, en af det franske Videnskabernes Selskabs Secrétaires.
  - *J. F. W. Herschel*, Esquire.
  - *Kater*, Capitain.
  - *Louis Jaques Thénard*, Professor i Chemien i Paris, Medlem af Æreslegionen.
  - *Christian Samuel Weisf*, Professor i Mineralogien i Berlin.
  - *Seebeck*, Doctor, Medlem af Videnskabernes Academie i Berlin.
  - *Carl Friedr. v. Savigny*, Professor, Geheimeraad.
  - *Gustav Hugo*, Dr. Professor juris og Geheime-Justitsraad i Göttingen.
  - *C. F. Eichhorn*, Dr. Professor juris, Hofraad i Göttingen.
  - *Geijer*, Professor i Historie og Ordens Historiograph i Upsala.
  - *Philip Nathanael Wallich*, Dr. Philosoph., Directeur af den botaniske Have i Calcutta.
  - *Christian Hansteen*, Professor i Christiania.
  - *Struve*, Professor i Astronomien i Dorpat.
  - *S. D. Poisson*, Medlem af det franske Instituts Kongelige Videnskabernes Academie.
  - *Hallenberg*, Righistoriograph i Stokholm.
  - *Niebuhr*, Preussisk Geheimstatsraad.
  - *Hamaker*, Professor i Leiden.
-

O V E R S I G T

O V E R

DET KONGELIGE DANSKE

VIDENSKABERNES SELSKABS

F O R H A N D L I N G E R

O G

DETS MEDLEMMERS ARBEIDER

FRA 31 MAI 1827 TIL 31 MAI 1828.

A F

ETATSRAAD OG PROFESSOR *H. C. ØRSTED*,

RIDDER AF DANNEBROGEN OG DANNEBROGSMAND,
SELSKABETS SECRETAIR.

I afvigte Mödeaar har Selskabet optaget følgende indenlandske Medlemmer:

I den historiske Classe:

Hr. Etatsraad *Cramer* i Kiel.

I den philosophiske Classe:

Hr. Professor *Tvesten* i Kiel.

og følgende udenlandske Medlemmer:

For den mathematiske Classe:

Hr. *S. D. Poisson*, Medlem af det franske Instituts Kgl. Videnskabernes Academie.

For den historiske Classe:

Hr. Rigshistoriograph *Hallenberg* i Stockholm.

Hr. Geheimstatsraad *Niebuhr* i Bonn.

Hr. Professor *Hamaker* i Leiden.

Den mathematiske Classe.

Professor *Thune* har forelagt Selskabet et Beviis for den saakaldte Harriotske Læresætning, hvilket efter sin Natur ikke letteligen tillader et Udtog:

Professor v. *Schmidten* har forelagt Selskabet en Afhandling over de mathematiske Functioners Classification. Som bekjendt, kunne de vigtigste mathematiske Undersøgelser, hvad enten man af bekjendte Størrelser søger ubekjendte, eller man søger den Lov, der forbinder en given Mangfoldighed til Eenhed, alle henføres til Læren om Functioner. Disse ere alt i Videnskabernes nuværende Tilstand henførte til forskjellige Classer, der ved dens Udvikling ville forøges i det Uendelige. Men ikke

blot Functionerne mellem tvende Størrelser lede til en saadan Mangfoldighed: thi ved enhver ny Størrelse, der indføres, fremkommer en ny Uendelighed af Forbindelser. Det er let at fremstille en vis Linie, der er ligesom det naturlige Tegn for en vis Function mellem tvende Størrelser; en Function mellem trende kan giøres anskuelig ved et Legem, eller en Udstrækning i tre Retninger; men Functioner mellem 4 eller flere Størrelser udfordre til deres fuldkomne Fremstilling en større Mangfoldighed end den, der findes i Rummet. Ikke destomindre indeholde Functionerne mellem tvende Størrelser de Principer, der ligge til Grund for Kundskab om de övrige, og fortjene da saaledes, saavelsom ved deres større Simplicitet, en særdeles Undersøgelse.

Man har da ligesom ved enhver Mangfoldighed af Naturgjenstande; søgt efter en Orden, hvorved disse Functioner kunde inddeles i höiere eller lavere Classer, Genera og Species, men i denne Undersøgelse frembyder Videnskaben ikkun de förste Elementer.

Inddelingen kan foretages efter mere eller mindre hensigtssvarende Principer, saasom ved de forskjellige Maader, hvorpaa Begreberne dannes, eller efter visse væsentlige Egenskaber ved de Former der udledes af samme, og som man, ifölge det ovenfor bemærkede, altid kan tænke sig som Linier.

Den almindeligste Inddeling af Functionerne er den i de saakaldte algebraiske og transcendente. Disse frembringes paa mangfoldige forskjellige Maader, der næsten ikke synes underkastede noget fælleds Princip, saa at man endog, som for Ex. ved de trigonometriske, har blandet dem med nogle for den almindelige Størrelselære fremmede Begreber.

De algebraiske derimod, eller de, der hãve den Egenskab, 'at en vis Værdi af den ene Størrelse ikkun paa et endeligt Antal forskjellige Maader kan bestemme den anden, have, med Hensyn til deres Classification, været mere omhyggeligen undersøgte. Man har dannet forskjellige Ordener efter de höieste Potenser, der frembragtes af de tvende foranderlige Størrelser; man har søgt at inddele hver Orden i Classer, Genera og Species, og saaledes at udtømme alle bestemt forskjellige Slags Functioner. Men de vigtige Undersøgelser, som herom findes hos *Newton*, *Cramer* og *Euler*, ere dog meget indskrænkede, og ville ved næsten ethvert Forsøg paa at udstrække dem, møde uoverstigelige Vanskeligheder. Ikke blot

ere de næsten alle indskrænkede til de algebraiske Functioner; men ved at gaac ud over de velbekjendte Functioner og tilsvarende Linier af anden Orden, der indeholde de saakaldte Keglesnit, møder man i tredie Orden en Mangfoldighed, som *Newton* har henført til 72 Species. Functionerne af 4de Orden lede til en i Forhold meget større Mangfoldighed, og det vilde være noverkommeligt at udtømme den 5te og de høiere Ordener. Saaledes synes denne Vei ikke at kunne føre Videnskaberne meget fremad, og f. Ex. de vidtløftige Undersøgelser af *Ruffini*, i det 18de Bind af det italienske Selskabs Skrifter, over den 3de og 4de Orden, ikke i Resultatet at svare til den derpaa anvendte Flid og Skarpsindighed. For altsaa ikke at tabe sig i en stedse forøget Mangfoldighed, eller at maatte standse ved udførlige Operationer, bliver det nødvendigt, at opsøge et andet Classificationsprincip. Uden at gjøre Fordring paa en udtømmende Classification, er den Afhandling, som forelagdes Selskabet bestemt, til at opgive visse Classer af Begreber og tilsvarende Former i Rummet, der af større Omfang end de hidtil dannede, naturligen frembyde sig ved visse væsentlige Særkjender. Saadanne Undersøgelser ere af Vigtighed saavel for af Begrebet at udlede dets Gjenstand, som i det modsatte Tilfælde, naar man til enkelte Størrelser søger det simplest mulige Begreb, der bestemmer dem, eller af givne Puncter søger Loven for den simpleste Linie, der indeholder dem. Denne sidste Opgave ligger til Grund for Interpolationstheorien i videste Betydning, idet de sædvanlige hidhørende Methoder indskrænke sig til saadanne Functioner, hvor ingen Værdie af den uafhængige bestemmer meer end een af den afhængige. Disse udgjøre saaledes den simpleste Classe af Functioner, og deles i hele, eller saadanne, hvor en endelig Værdi af den uafhængige bestemmer ikkun endelige af den afhængige og brudne, hvor denne sidstes Værdier ogsaa kunne være uendelige. Hierfra kan man opstige til meer og meer sammensatte Former, hvori en vis Værdi af den uafhængige kan bestemme flere af den afhængige, og hvoriblandt den simpleste Form er den symmetriske. Som bekjendt, kan man, ved Forbindelse af rationale og irrationale Functioner, danne saadanne nye mere indviklede Former, i det Uendelige, men det er da ikkun ved en systematisk Forbindelse at man danner de Classer, der udtrykke de væsentligste Egenskaber af de til samme hørende specielle Former. Som Exempler kunde man tænke sig følgende Opgaver, der henhøre til Inter-

polationstheorien, i udstrakt Betydning: at finde den simplest mulige Lov, som bestemmer et System af sluttede Linier, der ere ordnede i flere Rækker under hverandre, eller at finde Loven for en sluttet Linie, tilligemed et i samme indeholdt System af andre, der ere symmetrisk ordnede. Man kunde ogsaa forlange den Lov, der bestemmer et System af flere hyperbolske Linier, der udstrække sig i de fire modsatte Retninger, og som indeholdte imellem deres Toppuncter visse sluttede Linier. Saadanne Opgaver, der kunne fortsættes i det Uendelige, blive ved nærværende Undersøgelser ordnede, og deres Opløsninger henførte til bestemte Metoder.

Ved de Principer, der ligge til Grund for disse, ledes man da uden Vanskelighed til et nyt Slags Former, der synes meget forskellige, men dog i det Væsentlige ere nøie forbundne med de hidtil betragtede. Dette opnaaes nemlig ved at indføre polaire, istedet for de hidtil brugte retvinklede Coordinater, og man vil saaledes med Lethed f. Ex. finde Loven for en sluttet Linie, der med et vist Antal symmetrisk beliggende Bugter omfatter een eller flere andre symmetrisk ordnede Linier. Denne og lignende Opgaver bestaae ikkun i en anden Maade at fremstille de hidtil undersøgte Begreber, hvorimod man ogsaa kan betragte visse gjensidige Modificationer i Begreberne, og de tilsvarende Former i Rummet. Saaledes kan man undersøge de Betingelser, under hvilke en vis Linie, med givne Böininger og mærkelige Puncter, meer eller mindre nærmer sig til en brudt Linie, eller til et System af rette Linier. Man kunde saaledes søge Loven for en Linie der indeholdtes imellem en Cirkel og det samme omgivende Quadrat, eller og for et heelt System af et saadant Slags Linier. Hvis man under dette Synspunct betragter de mærkeligste af de bekjendte Functioner, ledes man til de interessante Undersøgelser, som i Særdeleshed *Fourier* har anstilt over Forbindelsen mellem de periodiske og de ikkeperiodiske Functioner, samt om Grændserne af de Værdier, imellem hvilke hine kunne fremstilles ved disse, og omvendt.

Den physiske Classe.

Etatsraad og Professor *Herholdt*, Ridder af Dannebrogen, har foreviist Selskabet fire menneskelige Misfostere af forskjellig Form, tre, som manglede Hjerter, og eet, som manglede en Underextremitet m. m. Over disse fire Misfostere meddeelte han en nøjagtig anatomisk Beskrivelse,

og sammenholdt derefter deres ydre Form og indre Bygning med maa-
forhen beskrevne Vanskabninger. *Uterinlivet* *), Dyrets Udvikling og
Liv i Uterus, opstillede han som afdeelt i to høist forskjellige Perioder:
a) Perioden for *Embryets primitive Dannelse* og b) Perioden for *Udvik-*
lingen af Foetus. Under den første af disse fandt han, at den Blumen-
bachske *Nisus Formativus* viiste sig som en selvstændig Naturkraft (*affi-*
nitas vitalis) uden at understyttes af Innervation eller af et Centralkreds-
løb. Embryets Dannelse betragtede han som en vital Crystallisationsproces,
for hvilken Frugtstoffet, som Product af Conceptionen, var Basis, og Mo-
derlymphnen det naturbestemte Nutriment. Af Abnormiteter med Organer
i et omvendt Leje; af dobbelte eller sammensmeltede Embryoner, og af
mangehaande Varieteter eller saakaldte Naturspil, især i Hjertets og Stam-
aarernes Form og organiske Structur, udledte han: at Organer, Nerver
og Aarer, kort: Rudimentet til det hele Embryo, nødvendigen maatte have
en samtidig Dannelse, naftet nogle Organer under den fremskridende Ud-
vikling fremtræde som synlige førend de øvrige. Alle primitive Monströ-
siteter turde da, efter hans Anskuelse, have deres Grund i en forstyrret
Crystallisation, forsaavidt enten Moderlymphnen mangler normal Vitalitet
eller af hvilensomhelst Aarsag hindres i sin fri Udbredelse til Kimen i
Frugtdraaben. Enhver organisk Function finder han aldeles umuelig, saa-
længe ingen Organer ere dynamisk udviklede. Da altsaa Frugtdraaben
voxer og forvandles til et Æg, inden Embryet yorder synligt, saa anta-
ger Författeren, at denne Tilvæxt — ligesom sildigere *Placentæ* og *Fu-*
niculti, Navleblærens og selve Embryets Udvikling — er afhængig af Im-
bibition, som Virkning af vital-chemisk Attraction imellem Frugtstoffet
og Moderlymphnen.

Ved at lægge den naturbestemte Termin for Fosterens fulde Udvik-
ling til Grund, søger Forf. at bestemme, hvor lang Tid der monne ud-
fordres, inden Frugtdraaben forvandles til et Frugtæg.

I Faaret (hvis Drægtighed varer 150 Dögn) yorder — efter *Haller*

---

*) Man har her beholdt adskillige fremmede Udtryk, der vel lode sig givne i det Dan-
ske, men som ved Vanen er blevene Physiologerne naturligere end Modersmaa-
lets. Da desuden hele Fremstillingen forudsætter physiologiske Kundskaber,
vilde Fordanskningen heller ikke væsentlig gavne andre Læsere.

— Embryet først synligt det 19de Dögn. Efter *Wolffs* Iagttagelser sees Kyllingen allerede i Hönens Æg (hvis fulde Udrugning kræver 504 Timer) efter Rugningens 28de Time. Efter disse Data beregner Forf., at Hönseægget, før det lægges, allerede er udviklet æqval 41 Rugningstimer, — og at (af hiine 19 Dögn for Faare-Embryets usynlige Udvikling) 11,3 ere medgangne til Frugtdraabens Metamorphose til et Æg, de övrige 7,7 til selve Embryets Fremtræden som synligt. Kyllingens fulde Udvikling kræver altsaa efter Calcul ikke 504 men 545 Timer, og Menneske-Embryet, efter Forholdet imellem 280 Dögn (for Qvindens Svangerskab) og 150 Dögn (for Faarets Drægtighed) 35 Dögn förend det vorder synligt, nemlig 20,8 Dögn til Frugtæggets foreløbige Formation.

I Henseende til Embryets *materielle* Udvikling stytter Forf. sig paa *Proust's* Iagttagelse, at Kyllinge-Embryet efter 7de Rugningsdögn ikkun veier . . . . . 22 Gr. efter 14de Rugningsdögn . . . . . 70 — og efter fuldendt Udrugning . . . . . 555 — Med denne geometrisk fremskridende Udvikling sammenholder han forskjellige Pattedyrs Udvikling efter en *Middelvægt* af deres Fostere;

Kattekillingens anslaaes til	1650 Gr.
Lammets	61440 — (8 $\frac{1}{2}$)
Kalvens	368640 — (48 $\frac{1}{2}$)
Det nyfødte Barns	61440 — (8 $\frac{1}{2}$)

og opstiller Resultatet af sin Beregning i tabellarisk Form. Efter denne vejer Menneske-Embryet, kort efter 3die Maanedes Udløb ($280: 3 = 93\frac{1}{3} \div 35$) . . . . . 5 Unz. 36. Gr. efter 6te Maanedes Udløb ($186\frac{2}{3}$ Dögn) . . . . . 16 — 70 — ved Svangerskabets Ende (det 280de Dögn) . . . . . 128 —

Forf. finder, at Hjertet, indtil efter 3die Maanedes Udløb, hverken er organisk eller dynamisk udviklet til at kunne fungere som Centralorgan for et Kredsløb i Embryet. Han modsiger derfor Rigtigheden af Alt hvad der efter mikroskopiske Iagttagelser er sagt om *punctum saliens*, eller om Hjertet som det første og fortrinligste Udviklingsorgan for den spæde Organisme. Efter hans Anskuelse begynder Udviklingen udvendig fra Peripherien mod Centret ved Imbibition (vital Attraction) af Moderlymphen, først gjennem Overfladen af Organismens homogene Masse, sildigere tillige fra Navleblæren af, og endeligen, naar denne efter 8de Uges Udløb er udtömt fra Placenta og

Navlestrængen af, hvilke Organer imidlertid ere blevne udviklede. *Navlepulsaarerne* bringe da Moderlymphen gennem *Arteriæ hypogastricæ* til *Aorta*, og dennes Grene, mod Hjertet, for gennem *Arteriæ coronariæ*, at afgive Stof til dets materielle og dynamiske Udvikling, — dog uden at noget af samme Lympe (som hindret ved *Valvulæ semilunares*) kan træde ind i dets Kamre. Navle-venen bringer samtidigen sin Lympe til Portaaren og til den nedre Huulaare, vel ogsaa fra denne af gennem *Vena azygos* til den övre Huulaare og dens Grene, uden at flyde ind i Hjertets Forkammer. Saaledes — siger Forf. — forsynes da i normal Tilstand den lille Organisme med nærende Lympe, uden Bistand af et Tryk fra Hjertet, indtil dette er udviklet, og da gennem *Venæ coronariæ* afgiver et Overskud af sin Lympe til Hjertets höire Forkammer, og derved aabner Vejen for Lymphen i begge Huulaarer. Da — og *först da* — siger han — ægges samme Forkammer til Contraction og begynder et ordentligt Kredsløb gennem *Aorta* i omvendt Retning, saaledes som det er i Foetus. Perioden for *Embryets* Liv er altsaa — efter Forfs. Anskuelse — udlöbet, og Perioden for *Foetus's* Liv begynder i det Öieblik, hvori Hjertet (som et Centralorgan) tiltræder sin Function. For Rigtigheden af denne Theorie opstiller Forf. mange og mangehaande Beviser, især hentede fra Monströsiteter. Man saae — siger han — aldrig et normalt dannet Foster, som kun havde een Navlepulsaare eller to Navlevener, eller hvis Navlestræng traadte ind i Bugen paa et urigtigt Sted; hvis Aarer — om end de vare normalt dannede — ikke forbandt sig: Pulsaarerne med *Arteriæ hypogastricæ* og Venerne med *Vena portæ* o. s. v.

Dog — Forf. er i disse sine Betragtninger alt for udförlig til at vi her skulde kunne følge ham. Vi bemærke derfor kun, at han ivrer mod den Skik, at betragte samtlige locale Abnormiteter i hvert ensligt Monstrum som blot coexisterende, uden tilbörigen at ændse det til normal eller abnorm Udvikling sigtende Causalforhold, der maa have Sted imellem dem. Ved en kritisk Analyse af mangfoldige og forskjellige, formede Monströsiteter viser han Vigtigheden af denne sin Anskuelse.

Professor i Botaniken *J. F. Schouw*, har forelæst en Sammenligning mellem de 3 vigtigste europæiske Biergmasser, Alperne, Pyrenæerne og Skandinaviens Bjerge, som Pröve paa en sammenlignende physisk Geographie. Uagtet denne Afhandling, noget omarbeidet, senere er udkommet

som Program ved Universitetets Reformationsfest; vil dog en Oversigt over dens Indhold her ikke være overflødig.

Forfatteren gjorde i en Indledning opmærksom paa, hvor langt vore geographiske Lærebøger ere fra, at give et naturtroe Billede af Jordkloden. Da man i disse Lærebøger følger de politiske Inddelinger, saa bliver Meget, som i Naturen selv er forenet adspлтtett, f. Ex Alperne afhandlet under mange Lande, og omvendt høist forskjellige Egne forenede f. Ex. Nova Semla og Crim, Sjælland og Grönland. Der tages derhos altfor lidet Hensyn til Naturforholdene, medens de statistiske og politiske behandles med Udförlighed. De Haandböger, som bære Navn af physiske Geographier, indeholde kun de almindelige Hovedsætninger men ingen Anvendelse af samme paa Jordklodens Dele efter en paa Naturforholdene grundet Inddeling. Det er en væsentlig Mangel i de geographiske Læreböger at man ikke anvender den sammenlignende Methode, der i andre Naturvidenskabens Grene har været af saa gavnlig Indflydelse; og ligeledes at man ikke betragter Naturforholdene i deres indbyrdes Sammenhæng.

Hvad de 3 sammenlignede Biergmasser angaaer, saa gjorde Forf. især opmærksom paa følgende. Skandinaviens Biergsystem ligger paa en betydelig höiere Brede, men indbefatter tillige langt fleere Bredegrader end Alperne og Pyrenæerne; det er meget meere underkastet Havets Indflydelse end disse, og i horizontal Udstrækning er det det störste, Pyrenæerne derimod det mindste; Alpernes og Pyrenæernes Retning nærmer sig mere til Æquators, Skandinaviens Biergsystems til Meridianernes Retning. I Henseende til Höiden over Havet, overgaae Alperne de andre to Systemer, og af disse Pyrenæerne Skandinavien. De höieste Toppe ere i Alperne 14-15000 Fod, i Pyrenæerne 10-11000, i Skandinavien 7-8000. Middelhöiden i den höieste Deel af Alperne 10-12000, i Pyrenæerne 7-8000, i Skandinavien 4-5000. Endnu större bliver Forskjellen, naar Höiden betragtes i Forhold til Udstrækningen; thi Skandinaviens, som er det laveste, er tillige det meest udstrakte, og Pyrenæernes relative Höide overgaae Alpernes. I Alperne ere Passerne, forholdsvis til Middelhöiden og de höieste Toppe, lavere end i de to andre Biergmasser. I Skandinavien er der en meget stor Forskiel mellem de to Sider af Biergmassen; den östlige Side er jevnt hældende den vestlige brat; mindre Forskiel frembyde de tvende Sider af Alper og Pyrenæer: dog er i begge Sydsiden steilere. I Skandinavien er den över-

ste Deel af Biergmassen meget flad; i Alperne er der heller ingen skarp Aas; snarere i Pyrenæerne. Alperne have mange og store Længdedale, som næsten savnes i de to andre Bjergmasser. Betydelige Tværdale findes paa begge Sider af Alperne og Pyrenæerne; i Skandinavien kun paa Östsiden. I Skandinavien finder man store Flodsystemer paa Östsiden, kun smaa paa Vestsiden; undertiden staae flere Flodsystemer i Forbindelse. Fra Alpernes Sydside udspringer kun een stor Flod, fra Nordsiden tre; Pyrenæerne have en stor Flod i Syd, flere mindre i Nord. Ved Foden af Alperne, og ved den östlige Fod af Skandinaviens Biergmasse ligge mange store Söer; disse fattes i Pyrenæerne. Skandinavien har mange og store Fieldsöer; de ere kun smaae i de to andre Biergmasser. I det skandinaviske Biergsystem fattes aldeles Flöts-Biergene; Gneisen og Glimmerskiferen ere de herskende Biergarter; Kalken, som i de to andre spiller en saa vigtig Rolle, er her af liden Betydning. Skandinavien har ikke som de to andre, varme Kilder. I dette Biergsystem har Östsiden Fastlandsklima, (nemlig en lav aarlig Middelvarme, stræng Vinter og varm Sommer); Vestsiden derimod Kystklima (nemlig høi Middelvarme og mindre Forskiel mellem Sommer og Vinter); ved Alpernes sydvestlige Fod er den aarlige Middelvarme høi, Vinteren mild; i den lombardiske Slette derimod er Middelvarmen lavere, Vinteren forholdsviis stræng, Sommeren heed; og dette er endnu meere Tilfældet ved Alpernes östlige Ende. Nordsiden har meer eller mindre Fastlandsklima, eftersom Stederne ligge længere mod Östen. Med Höiden aftager Forskjellen mellem Aarstiderne. Hvis man blot tager Hensyn til Udstrækningen, saa har Skandinavien den störste Temperatursphære, Pyrenæerne den mindste; men tages tillige Hensyn til Höiden, saa er Temperatursphæren störst i Alperne, mindst i Skandinavien. Regnmængden tiltager, alt som man fra alle Sider nærmer sig Alperne; den er störst paa Sydsiden; mindst paa Östsiden. Skandinaviens Vestside har megen, Östsiden liden Regn. Sneelinien sænker sig i Skandinaviens Biergsystem mod Nord fra 5200' - 2200'; men desuden ogsaa ud mod Havet. I Alperne træffes den i den östlige Deel ved 8000', i den vestligere paa Nordsiden 8200'; paa Sydsiden 8600'. I Pyrenæerne paa Nordsiden ved 7800' paa Sydsiden ved 8600'. Alperne have den störste Sneemasse, de fleeste Iisbræer. Den saakaldte Fieldregion er meget liig i alle 3 Bjergmasser. Trægrænsen sænker sig i Skandinavien mod Nord

fra 3300-1500' og desuden ud mod Havet; den dannes af Birken. I Alperne hvor den dannes af Naaletræer er den ved 5600' paa Nordsiden, 6200' paa Sydsiden; i Pyrenæerne, hvor ligeledes Naaletræerne gaae høiest, ved 6500' paa Nordsiden, 6900' paa Sydsiden. I Skandinavien kan man antage følgende Regioner: Fieldregionen, Birkens, Naaletræernes; i Alperne og Pyrenæerne: Fieldregionen; Naaletræernes, Bøgens, Kastaniens. Korngrændsen er i Skandinavien paa 60-61° 2000', ved 70° naaer den Havet; paa Alpernes Nordside 3400'; paa Sydsiden 4500', paa Pyrenæernes tvende Sider 4900' og 5200'. Viingrændsen paa Alpernes Sydside 2500'. De Forskjelligheder som de 3 Bjergmasser frembyde i Henseende til Dyrverdenen, ere af mindre Betydning, og de Forskjelligheder som findes i Beboernes Charakter, kunne ikke udledes af Naturforholdene.

Professor *Jacobson* har, i en Selskabet aflagt Beretning over et af Archiater v. *Schönberg* indsendt trykt Skrift over Maaden, hvorpaa Naturen forener overskaarne eller underbundne Pulsaarer, fremsat nogle Erfaringer, han selv har gjort over denne Gjenstand. Hidindtil havde man kun ved Pulsaarerne gjort den Iagttagelse, at de ved Overskjæring eller Underbinding adskilte Dele, under visse, endnu ei bestemte Omstændigheder, atter forenes ved fine derfra udspringende Blodkar, der indbyrdes forene sig, saa at det standsede Blodløb derved tildeels gjenoprettes. Om noget lignende finder Sted ved Venerne, havde man endnu ikke undersøgt. Prof. *Jacobson* meddeelte nu, at han ved sine Forsøg over Blodløbet i det af ham opdagede Venesystem, havde fundet, at samme Foreningsmaade fandt Sted ved Blodaarerne (Venerne) som den man allerede kjendte ved Pulsaarerne (Arterierne). De nye, ved denne Leilighed dannede Blodkar troer Prof. *J.* deels at være udvidede, haarrøragtige Grene i det Blodkarret omgivende Cellevæv, deels nye Grene, der dannes ved den efter Beskadigelsen opkomne plastiske Inflammation. Disse Dannelser troer han deels betinget ved den større eller mindre Grad, hvori Blodkarret er blottet for det omgivende Cellevæv, deels ved Inflammationens Beskaffenhed.

Hr. Uhrmager *U. Jürgensen*, Ridder og Dannebrogsmænd, har meddeelt Selskabet Forsøg over Chronometerets Gang i fortyndet Luft. Han har derved fundet at Uroens Udsvingsbue er betydeligt større i den tyn-

dere Luft; dog er den Forandring en lige Fortyndning frembringer, ikke lige i alle Chronometre. I en fortyndet Luft, der ikkun bar 4 Tommer Qviksölv, fandt han at Uroen i et af de prøvede Chronometre havde over $\frac{1}{2}$ større Udsvingsbue end under det Lufttryk, der bærer 28 Tommer Qviksölv. I de övrige var denne Forandring mindre; i det, hvori den var mindst, beløb den sig dog til $\frac{1}{10}$. I Luft som bar 24 Tommer Qviksölv var Forandringen ikkun $\frac{1}{2}$ af den, som fandt Sted ved Fortyndingen til 4 Tommer. I de Chronometere, hvis Uroes Udsvingsbue betydeligt forstörredes i fortyndet Luft, blev Gangen langsommere, i de andre derimod blev Gangen hurtigere. Dog var denne Forandring i et Par af dem meget ringe. Aarsagen til disse Forskielligheder finder han i Forholdet mellem de længere og kortere Svingningers Varighed i de forskjellige Uroers Spiral. Er Spiralen af en saadan Længde og Tykkelse, at de længere Svingninger ogsaa vare længere, da maa Chronometeret tabe i den fortyndede Luft, er det derimod saadant at de længere Svingninger vare kortere, saa vil det modsatte finde Sted. I to af ham selv forfærdigede Chronometere, hvori Spiralen med Flid var dannet saaledes, at det vilde vinde 5 til 6 Secunder, om Svingningsbuen formindskedes fra 400 til 300 Grader, var Gangens förögede Hurtighed, i en Luft som bar 4 Tommer Qviksölv ikkun 0,7 Secund i det ene, og 1,2 Secund i det andet. Ved en Fortyndning, hvorved Luften endnu kunde bære 24 Tommer Qviksölv, maatte altsaa Luftens Indflydelse vorde saa ringe, at den ikke kan skjernes fra de andre smaa forstyrrende Aarsager, der indvirke paa Uhrets Gang. Da nu Chronometeret ikke letteligen, selv paa Reiser, udsættes for en saa stor Forandring af Lufttæthed, har man ved et vel indrettet Chronometer intet at befrygte af Lufttæthedernes Forandring.

Etatsraad og Professor *Örsted*, har i flere Aar efter hinanden, fornemmeligen fra Aaret 1822 af, forelagt Selskabet Udfaldet af de Forsög han har foretaget over Vædskernes Sammentrykning. Imidlertid havde ogsaa det franske Instituts Videnskabernes Academie henledet andre Physikeres Opmærksomhed paa denne Gjenstand, ved at udsætte en Præmie for den bedste Undersögelse derover. Da Ö. i de senere Aar fortsatte sine Forsög paa Selskabets Bekostning; vilde det have været upassende, om han havde deeltaget i Priisæskningen, hvilket vilde have udkrævet at han skulde tilbageholdt Bekjendtgjørelsen af de udförte Forsög. Ved hiint berönte

Selskabs Opmuntring fremkom da et andet Arbeide, hvis Indhold i det Hele stemmer meget vel med det her foretagne, men hvori de sammentrykkende Kræfters Indflydelse paa det Kar, hvori Sammentrykningen iagttages, beregnes paa en Maade, som Ö. ikke holder for antagelig. Forfatterne af det franske Priisskrift, *Colladon* og *Sturm* have nemlig i deres Forsög antaget det Væsentlige i Ö's Fremgangsmaade, hvorved det til Undersøgelsen bestemte Vand er indsluttet i en Flaske med haarrörformig Hals, der ned-sænkes i Vand, paa hvilket Trykket saaledes udöves, at ikke blot Flaskens Inderside, men ogsaa dens Yderside modtager Trykket. Ved Bedömmelsen af Forsögene har Ö antaget at den Forandring dette Sammenstöd af udvortes og indvortes Tryk frembringer, er saa ringe at den ikke kommer mærkeligt i Betragtning; hvorimod *Colladon* og *Sturm* mene at Flaskens Rumfang ved disse Tryk meget mærkeligt formindskes, saa at Vædsken Sammentrykning er mærkeligt større end den i Forsöget synes. De troe ved deres Forsög, at have beviist, at Længden af en Glasstang föröges ved en Kraft, der kunde holde Ligevægt mod Atmosfærens Tryk, omtrent 1,1 Milliondeel, og at Flaskens Rumfang ved et Tryk af een Atmosfære formindskes $3 \times 1,1 = 3,3$ Milliondeel. Ved en Varmegrad, hvor Vandet synes at sammentrykkes 48 Milliondeel ved een Atmosfæres Kraft, skulde det da lide en virkelig Sammentrykning $= 48 + 3,3 = 51,3$ Milliondele. Denne formænte Berigtigelse erholder en forholdsvis meget stor Indflydelse paa Bedömmelsen af Forsögene over de mindre sammentrykkelige Vædsker; især gjelder dette om Forsögene med Qviksölvet. Saa-vel Ö. som de to fremmede Physikere havde faaet Qviksölvet's Sammentrykning ved een Atmosfære $= 1\frac{3}{4}$ Milliondele, i det mindste afvige ikke Udfaldene af deres Forsög mere end $\frac{1}{8}$ af en Milliondeel fra hinanden. Den foreslagne Berigtigelse vilde derimod give Qviksölvet's Sammentrykning $= 5\frac{1}{2}$ Milliondeel. Uagtet det kunde synes at denne Sag lettest lod sig afgjøre mathematisk, er det dog ikke saa. Matematikens Anvendelse paa Naturgjenstande har kun for saavidt nogen Sikkerhed, som man er vis paa slet intet at have overseet i disses Betragtning, hvorom man meget ofte ikke ret overbeviises, förend Forsöget har bekræftet Fornuftslutningerne. Ö. foretrak derfor den experimentale Vei. Dersom en Flaske af Glas under de angivne Omstændigheder skulde formindske sit Rumfang 3,3 Milliondele ved een Atmosfæres Tryk, fordi en Glasstang for-

længede sig 1,1 Milliondeel ved Trækningen af en, til dette Tryk, svarende Kraft saa maatte en Blyflaske, under lige Betingelser sammentrække sig 61,44 Milliondele, fordi dets Udtrækkelighed, ved lige Vægt, er 20,48 Milliondele. Men Forsøget viiste det Modsatte; naar Vandet sammentryktes i en Blyflaske, hvis Munding var forsynet med et Glasrör, sank Vandet i Røret lidt mere deri, end om Flasken havde været af Glas, istedet for at det Modsatte efter de to fremmede Experimentatorers Slutningsmaade skulde skeet. I den Overbeviisning, at Forsøg over tvivlsomme Gjenstande bør saa meget muligt gjentages under forandrede Betingelser, gjentog han Forsøgene med Flasker af Tin og af Messing, der begge have større Sammentrykkelighed end Glasset, skjönt mindre end Blyet. Alle disse Forsøg gave overensstemmende Udfald. Nylig har den berönte Mathematiker *Poisson* sögt at viise at Forandringen i Flaskens Rumfang ikke bör beregnes, som det er skeet af *Colladon* og *Sturm*, men at man kun bör regne Forandringen halv saa stor; men selv denne Beregning, der hidrörer fra en saa stor Mathematiker, afgjör endnu ikke en Sag, hvori maaskee Omständigheder, der hidindtil ikke ere tagne i Betragtning, kunne have Indflydelse.

Den historiske Classe.

Hs. Hv. Biskop *Münter*, Storkors af Dannebrogen, har i en Selskabet forelagt Afhandling om en Votiv Gemme med en Æskulapisk Slange beskrevet en skaaren Steen i Hr. Major *von Sommers* Samling i hvilken en Slange er indgraven som holder et Drikkekar i Munden, med Omskrift: EX VISV. Denne Gemme hentyder paa en for mirakulös holden Helbredelse af en Syg, bevirket ved Incubation eller Tempelsövn, i hvilken Guddommen troedes at aabenbare for den Syge det Lægemiddel, hvorved han skulde helbredes. Her forestilles Æskulap under Skikkelse af en Slange, hvilken, som helligt Tempeldyr, saaes jevnlig i hans Templer. Men at denne Slange forestiller Guden selv, sees af Prydelsen paa dens Hoved, som ikke findes i Naturen, men er Tegn paa dens dæmoniske Natur. Lignende Inskrivter, som den der sees paa Stenen, findes temmelig ofte. Da den er paa Latin, var det formodentlig et latinsk Æskulaptempel, i hvilket Curen var skeet, maaskee selv det berönte paa *Insula Tiberina* i Rom. Tiden, naar den blev skaaren, lader sig vel ikke bestemme med Vished

men det er dog rimeligt at tænke paa Antonin den Frommes eller en nær paafølgende Tidsalder, da denne Keiser havde Forkjerlighed for Spaadoms Konster, især for de Æskulapiske Sundheds Orakler.

Etatsraad *Schow* har forelagt Selskabet en Afhandling over den Græske Mythologies Historie, især med Hensyn til nyere Behandling og Symbolik. Efterat han omstændeligt havde fremsat den af ham hyldede Forestillingsmaade, om Udviklingen af den Græske Poesie og Philosophie, lige fra dens første Spire, indtil dens høieste Fuldkommenhed og paafølgende Forfald, fremsætter han sine Indvendinger mod adskillige nyere Lærdes Forestillinger over Afhandlingens Gjenstand.

Professor *Rask* har forelæst Selskabet en Afhandling om den ældste hæbraiske Tidsregning, indtil Moses. Denne Afhandling, der indeholder Undersøgelser over Menneskenes Levealder i de første Tider, sammenlignende Overblik over de allerældste Folkeslægters Historie, Forsøg til at bestemme Paradisets Sted, o. s. v. er af den Natur, at et Udtog letteligen vilde give Anledning til en urigtig Forestilling om dens Indhold, hvorfor vi hellere henvise Læseren til Afhandlingen, som allerede er trykt, og særskilt udkommen.

Professor og Ridder *Nyerup* har forelagt Selskabet en Afhandling, der fremstiller hans Tvivl om Ægtheden af *Ellen Broks* Gavebrev til Frue Kirke i Kallundborg. Dette af *Pontoppidans Annaler* og *Hofmanns Fundatser* bekjendte Gavebrev er blot aftrykt efter Afskrifter, hvis Alder ikke kan forfølges høiere op i Tiden end til det 17de Aarhundrede, og indeholder blandt andet saa væmmelige Forbandelser, at man ikke let kan troe at en fornem Dame, tilligemed mange anseelige geistlige og verdslige Personer vilde underskrive det; hvorfor Forfatteren finder det sandsynligt at Stedets Præster ved Hjælp af gamle Documenter kunde have sammensmedet det i det 15de Aarhundrede, for at redde Kirkens Eiendomme mod de omgivende Adelsmænds Havesyge.

Professor og Ridder *Worm*, Ridder af Dannebrogen, vort Selskabs fraværende Medlem, har ladet det forelægge en metrisk Oversættelse af 4de Sang af Virgils *Æneide*.

Professor *Petersen* har forelagt Selskabet Bidrag til at oplyse Oprindelsen og Udviklingen af den græske Mythe om den Delphiske Trefods Bortførelse ved Herakles.

I den dresdenske Antiksamling findes et tresidet Monument, prydet med trede Relieffer, af hvilke det ene forestiller en Strid imellem Apollo og Herakles, de tvende andre religiøse Ceremonier, hvilke man har forklaret paa forskjellig Maade, men som Forfatteren antager at staae i nøie Sammenhæng med det første, og at indeholde dets Fortsættelse. Det andet af disse Relieffer synes at forestille Forsoningen imellem Apollo og Herakles ved den fra Templet røvede Trefods Gienindvielse; det tredje er en Fortsættelse af denne Handling, og forestiller Herakles's Indvielse til Gudens Tjeneste, hvilken Handling symbolisk antydes ved Indvielse af Herakles's Pilekogger. Det Monument som her omtales, findes afbildet i Beckers Augusteum Tab. V-VII, i Millins Galer. mythol. Tab. XVI, 55-57 o. fl. St.

Dog var Forfatterens Hovedformaal ikke at forklare dette Monument; han har vel meddeelt sin Mening derom, og tillige berørt de vigtigste ham bekjendte Fortolkninger deraf, men fornemmelig vilde han oplyse Mythen om den Strid imellem Apollo og Herakles, som hiint Monument paa dets ene Side forestiller; han vilde efterspore dette Sagns Oprindelse, og følge det igjennem dets forskjellige Udviklingstrin, indtil hvor det fremtræder i den Form, som var den almindelige, under hvilken Grækerne i en sildigere Tid forestillede sig det, og som det fortælles hos Apollodoros.

Desværre er det hidtil ikke lykket at finde den første Anledning, den Spire af hvilken denne Mythe er fremvoxet. En viid Mark ligger her aaben for Gissninger; den er ikke bleven ubetraadt; men da Forfatteren ikke har troet at finde Videnskabens Fordringer tilfredstillede enten ved Andres eller egne Formodninger, har han for Tiden ladet det beroe ved at antage, at dette Sagn rimeligviis er bleven til ved en eller anden, formodentlig lokal, men uvist hvilken bestemt Anledning, og at det hørte til den rige Mytheekreds, der sluttede sig til Delphi Oraklets Helligdom.

Under den Forudsætning, som Sagnet selv godtgjør, at man antog en Strid imellem Apollo og Herakles, endskiøndt disse ellers paa det nøieste vare forenede, undersøger Forfatteren dette Sagn, som vi finde det hos Apollodoros og andre græske Forfattere, hos hvilke det sættes i Forbindelse med det Sagn, som fortæller, at Herakles havde ombragt sin Giesteven Iphitos, og han har da søgt at viise, hvorledes dette Sagn efterhaanden

udviklede sig ligefra den homeriske Tid indtil Apollodoros Tid (omtr. 140 f. Chr.).

Dernæst har Forf. gjort disse Sagn Sammenhæng til Gjenstand for sin Undersøgelse. Vel findes Fortællingerne om Iphitos Drab og om Herakles's Kamp med Apollo i Mythens sildigere Udviklingsperiode satte i Forbindelse med hinanden, som Aarsag og Virkning; men Forf. har søgt at vise, at der ere Grunde forhaanden, som tillade os at drage disse Sagn oprindelige Sammenhæng i Tvivl. Vel er dette en Mening, der ikke kan bevises med afgjørende Grunde, men saa utilböielig end Forfatteren er til at overlade sig til de Fristelser, der overalt i Undersøgelser af denne Art omgjøgle den Vei, den historisk-kritiske Forsker har at vandre, haaber han dog at have anført sandsynlige Grunde for den Formodning, at disse Sagn ikke oprindeligen have hørt til hinanden, men en Tid lang have bestaaet særskilte, indtil de, da vilkaarlige Mythe-Combinationer fik Indpas, sammensmeltedes; hvortil den nærmere Anledning synes at have været, at Herakles sagdes at have modtaget sin Dom for Iphitos's Drab igiennem det delphiske Orakel. Derved var Veien aabnet til at forbinde disse Sagn med hinanden, og saaledes dannede sig efterhaanden Sagnet, som det findes hos Apollodoros, at Herakles, efterat have dræbt Iphitos, og paa flere Maader forgjæves søgt at udsone sin Brøde, raadspørger Oraklet i Delphi, men da Pythia negtede ham Svar, bortførte Trefoden af Templet, hvorover opstod en Kamp imellem ham og Guden, hvilken Zeus bilagde; men Herakles fik det Orakelsvar, at han skulde sælges, som Slave, trælle i tre Aar, og give Pengene, som betaltes for ham, til Soning.

Ordbogscommissionen.

Ordbogscommissionen har i afvigte Aar fuldendt Revisionen af Bogstavet R, og nu begyndt paa S. Bogstaverne P. og Q. have i Aar forladt Pressen og Bogstavet R. vil kunne være trykt inden Foraaret 1829.

Meteorologisk Committee.

Det er allerede i Programmet for forrige Aar omtalt, at Selskabet har udnævnt en Committee, for at udvide og ordne dets Virksomhed for Meteorologiens Fremme. Vi ville her meddele, hvad denne Committee siden dens Oprettelse har virket, hvorunder dog tillige indbefattes de af

Selskabets tidligere Foranstaltninger, der staae i Forbindelse med Commiteens Virksomhed.

Da der til nöiagtig og fuldstændig Kundskab om Danmarks Veirforhold, endnu udkræves fleere og bedre Iagttagelser og fra fleere Steder end hidtil ere udförte, saa har man været betænkt paa ved kyndige Mænd, som have Interesse for Sagen, at lade foretage Iagttagelser i forskellige Dele af Landet. Doctor *Neuber* i Apenrade som allerede i en Række af Aar har udfört fortrinlige Iagttagelser med Instrumenter, som andensteds fra ere ham meddeelte, har af Selskabet erholdt et udmærket godt Barometer, forfærdiget af Fortin i Paris. Kammerraad og Landvæsenscommissair *Juell* i Frederikshavn har erholdt et Sæt gode meteorologiske Instrumenter, og har ved de allerede indsendte Iagttagelser viist, at han med Iver og Nöiagtighed benytter samme; Overlærer *Fleischer* i Aarhus har allerede i adskillige Aar gjort Iagttagelser med et Selskabet tilhørende Barometer, og Pastor *Treuchen* i Maglebye paa Möen har nyligen erholdt Instrumenter til at iagttage Veirliget i denne Egn.

Det er for Naturvidenskabernes Fremme i Danmark en heldig Omstændighed at dette Rige har Besiddelser i de meest forskjellige Dele af Jordkloden; og man har derfor heller ikke forsömt at benytte den fortrinlige Leilighed, som derved frembydes til at erholde Kundskab om Jordklodens klimatiske Forhold. Landphysicus *Thorstensen* i Reikiavig i Island har allerede i 8 Aar udfört sammenhængende Iagttagelser over Veirliget med Instrumenter som Selskabet har meddeelt ham; mindre Udbytte har Selskabet erholdt ved at meddele Dr. *Brynjulfson* i Holme paa Östlandet af Island Instrumenter, da Iagttagelserne först ved adskillige indtrufne Omstændigheder bleve afbrudte, og siden ved hans Död ophörte. I Grönlands nordre District har allerede i et Par Aar Inspecteur og Capitainlieutenant *Holböll* gjort Iagttagelser som til Selskabet ere indsendte. Det er desuden i Besiddelse af endeel ældre Iagttagelser af Capitainlieutenant *Graah*, af Inspecteur *Mühlenpfort* i Godthaab, af Inspecteur *Mörch* i Julianehaab, samt nogle fra Godhavn; og det har i Aar forsynet Doctor *Pingel* og Cand. pharmaciæ *J. Vahl*, som foretage videnskabelige Reiser i dette Land, med mange og gode Instrumenter. Paa de danske Öer i Vestindien har Landphysicus *Hornbech* fleere Aar gjort Iagttagelser som Selskabet har modtaget. Regjeringsraad *Hein* modtog til Guinea et Sæt In-

strumenter, hvormed han under sit Ophold der har anstillet Observationer; disse Instrumenter tilligemed fleere ere nu overdragne til Dr. *Trentepohl* der er ansat som Chirurg i de guineiske Besiddelser og allerede tidligere havde viist sin Iver for physiske Undersøgelser. Gouverneuren over de danske Besiddelser i Ostindien, Capitain *Christensen*, har ligeledes erholdt Instrumenter til saadant Öiemed.

Ogsaa Reisendes Lyst til at gjøre Iagttagelser over Klimatet og de dermed i nær Forbindelse staaende geographiske Forhold, er blevet benyttet. Naturforskeren *W. Lund*, som i nogle Aar har opholdt sig i Rio Janeiro og senere i Rozario (Canto Gallo District) i Brasilien, har til Selskabet indsendt Veir-Iagttagelser som ere anstillede med de ham meddeelte Instrumenter; og paa en Reise til China har Dr. *Trentepohl* anstillet Iagttagelser især over Havets Temperatur og Strømninger, hvorom hans til Selskabet indsendte Dagbog giver udførlig Beretning.

Det er bekjendt at Veir-Iagttagelser, især i det tempererte og kolde Jordbælte, først naar de ere fortsatte i endeel Aar, kunne give sikke Resultater om Landenes klimatiske Forhold og Lovene for Veirligets Forandringer. Der vil derfor endnu hengaae nogen Tid inden Commiteen, efter den lagte Plan, kan bekjendtgjøre Frugterne af Selskabets Bestræbelser for Meteorologiens Fremme. Imidlertid vil med det første, efter Commiteens Foranstaltning, udkomme en Aargang af Dr. *Neubers* Iagttagelser, der ved det store Antal af daglige Iagttagelser, ved Nöiagtighed og Fuldstændighed, med Föie kunne ansees som Mönster paa, hvorledes Veir-Iagttagelser bør anstilles. Commiteens Medlem Prof. *Schouw* har allerede gjort opmærksom paa et vigtigt Resultat som *Thorstensens* Barometer-Observationer give, nemlig at i Island Middelstanden af Barometret, tvertimod den almindelige Mening, er meget lavere end paa andre Steder, hvorfra man har Iagttagelser (See Program 1824-25); og Professor *Hansteen* har af Regjeringsraad *Heins* Iagttagelser paa Madera over den magnetiske Intensitet, uddraget Resultater, der synes rigtigere end de, tidligere Iagttagelser give. (See Norsk Magazin for Naturvidenskaberne. 1827).

BESKRIVELSE
AF
GUINEISKE PLANTER

SOM ERE FUNDNE

AF DANSKE BOTANIKERE, ISÆR AF
ETATSRAAD *THONNING*

VED

F. C. SCHUMACHER,

PROFESSOR VED UNIVERSITETET I KJØBENHAVN,
RIDDER AF DANNEBROGEN &c.

ANDET STYKKE.

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

---

144. CACTUS.

1. **C. TUNA**; articulato-prolifer, articulis ovato-oblongis, spinis subulatis, Lin. sp. pl. 1. pag. 669. Wild. sp. pl. 2 p. 2. pag. 944. Peers. syn. 2. p. 25. Horn. hort. 2. p. 445. Dyrkes.

145. PSIDIUM.

1. **P. LONGIFOLIUM**; foliis oblongo-lanceolatis lineatis acutis mucronatis subtus pubescentibus, pedunculis axillaribus unifloris, apice bracteatis. *S.*

Ramuli subangulati petiolis pedunculisque subtomentosis. Folia opposita quadri-quinque-pollicaria, latitudine sesquipollicari, oblongo-lanceolata, integerrima, acuta, mucronata, breviter petiolata, supra lineata, punctis elevatis adspersa, subtus pubescentia. Petiolus sesquilineam fere longus, supra sulcatus. Pedunculi axillares, solitarii, petiolo triplo longiores. Bractæ geminæ (sæpe solitarie), subsubulatae, pubescentes, in apice pedunculi et basi germinis adpressæ.

Perianthium *quinquesidum*, *superum*: *laciniis ovato-rotundatis*, *pubescens*. Corolla *pentapetala*: *petala semipollicaria*, *ovata*, *obtusata*. Stamina: *Filamenta filiformia*, *innunera*, *margini calycis inserta*, *fere longitudine corollæ*. *Antheræ parvæ*, *ovatæ*. *Germen inferum*, *subtomentosum*. *Stylus filiformis*, *longitudine filamentorum*. *Stigma capitatum*, *subsemiglobosum*. S.

146. EUGENIA.

1. E. CORONATA; foliis ovatis integerrimis acutiusculis floribus axillaribus aggregatis brevissime pedunculatis. S.

Amuma Incolis.

Hyppig især ved Strandskanten.

Frutex *ramosissimus*, *magnitudine Pruni spinosæ*. Folia *opposita*, *brevissime petiolata*, *bipollicaria*, *ovata*, *oblongiuscula*, *integerrima*, *acutiuscula*, *rigida*, *supra opaca*, *nitida*, *venosa*, *subtus pallidiora*, *ope lentis punctata*, *subvenosa*. *Pedunculi axillares*, *plures*, *vix unguiculares*, *uniflori*.

Perianthium *quadrisidum*: *laciniis subrotundis*, *concavis*, *patentibus*, *duobus majoribus*; *persistens*. Corolla *tetrapetala*, *patens*, *calyci inserta*, *alba*: *petalis obovatis*, *concavis*, *laciniis calycinis duplo majoribus*, *deciduis*. *Filamenta numerosa*, *vix longitudine corollæ*, *erecta*, *calyci inserta*. *Antheræ oblongæ*, *erectæ*. *Germen inferum*, *obconicum*, *basi squamis duabus oppositis instructum*. *Stylus simplex* *vix staminibus longior*. *Stigma obtusum*, *obsolete bilobum*: *lobis horizontalibus*. *Bacca succulenta*, *ovalis*, *glaberrima*, *nigra*, *calyce coronata*, *magnitudine grossulariæ*. *Semen unicum*, *magnum*, *figura baccæ*: *arillo adnato fragile*. Th.

Negerne spise Frugten. I Nærheden af Stranden bliver den neppe en Alen høi; inde i Landet derimod saa stor som

Prunus spinosa, som den, naar den blomstrer, i Frastand har nogen Lighed med. *Th.*

147. *L U N D I A.*

Calyx quadripartitus inferus. Petala quatuor vel plura. Bacca lignosa decemlocularis polysperma.

1. *L. MONACANTHA*; foliis ovato-ellipticis subacuminatis spinis lateralibus, floribus solitariis terminalibus. *S.*

Azara - Tjo Incolis.

Sielden.

Arbor mediocri statura, ramosissima: ramulis glabris, punctis vagis scabris, spinis lateralibus, solitariis, subulatis, rectis, subsesquipollicaribus. Folia alterna, elliptica, parum apice attenuata, crenato-serrata, nitida, pellucide venosa, bipollicaria. Petiolus brevis, purpureus, insertus. Stipulae nullae. Pedunculus terminalis, solitarius, uniflorus, pollicaris.

*Perianthium quadripartitum: laciniis ovatis, concavis, glaberrimis, subcoloratis, reflexo-patentibus; persistens. Petala quatuor vel plura, obovata, basi angustata, concava, patentissima, alba, calyce duplo longiora. Filamenta numerosa, capillaria, calyce parum longiora, flavescentia, disco calycis inserta. Antherae oblongae, erectae, luteae. Germen superum, globosum, glaberrimum, decemloculare, polyspermum. Stylus longitudine staminum, persistens. Stigma horizontale orbiculatum, planum, crassiusculum, margine inciso. Bacca globosa, lignosa, magnitudine pomi minoris. *Th.**

Maaskee er det samme Plante som *Forskål* har beskrevet under Navn af *Oncoba* (*Centur. 4. p. 105 No. 21*); i habitus stemmer den meget overeens med den her beskrevne Plante, dog ere Tornene kortere (skiöndt *Forskål* tillægger dem en Længde af 2 Tommer) oprette ikke horizontale, og Bærret eenrummet. *S.*

Negerne rense Frugten indeni, og bruge den da som Snus-tobaksdaase; de sætte blot en Prop deri. Planten blomstrer i Mai. *Th.*

Jeg har opkaldt denne Plante efter afgangne Etatsraad Tönder Lund, Deputeret i General-Toldkammeret, bekjendt af sine naturhistoriske Afhandlinger, som ere trykte i det kiöbenhavnske Naturhistorie-Selskabs Skrifter. *S.*

148. *CHRYSOBALANUS.*

1. *C. ORBICULARIS*; foliis orbiculatis retusis, racemo paniculato coarctato terminali, filamentis hirsutis. *S.*

Rami teretes, epidermide tenuissima pallide-olivacea varie longitudinaliter rupta, Hysteriis ovatis griseo-fuscis subscabridis vestiti. Folia alterna, orbiculata, retusa, latitudine et longitudine subæqualia bipollicaria et parum ultra, coriacea. Petiolus brevissimus, exterius convexus interius planus. Racemus paniculatus, terminalis, coarctatus, inferne foliosus. Pedunculus universalis (vel exterior pars rami) compresso-angulatus, purpureo-fuscus, sublaevis. Pedunculi partiales breves, triflori, uti calyces tomentoso-villosi. Flores laterales bracteis lanceolatis tomentosis suffulti.

*Perianthium quinquepartitum, campanulatum: laciniis ovatis acutiusculis, patentibus, extus cinero-villoso-sericeis, coriaceis. Petala quinque linearia, laciniis calycinis parum longiora, infra incisuras calycis inserta, purpurea. Filamenta filiformia, basi paulo dilatata, laciniis calycinis fere duplo longiora, hirsuta, apice glabra. Antheræ ovatae, erectæ, glabræ. Germen ovatum, obtusiusculum, villosum, uniloculare. Stylus e basi germinis adscendens, filiformis, piloso-villosus, staminibus parum longior. Stigma depresso-capitatum, glabrum. *S.**

Den ligner *Chrysobalanus Icaco*, som dog afviger derved at Bladene ere kileformige næsten omvendt ægformige, Racemi

paniculati, Blomsterstilkene længere og udspilede, ogsaa ere Grenene besatte med større lysebrune Hysterier. *S.*

TRIGYNIA.

149. *SESUVIUM.*

1. *S. BREVIEOLIUM*; foliis lineari-cuneatis obtusis internodiis brevioribus, caule ramisque dichotomis teretibus. *S.*

Imbebi Incolis.

Voxer ved Bredden af Salte-Riverer.

Caulis herbaceus, prostratus, repens, subdichotomus, teres, articulatus, glaber, coloratus, internodiis bi-tripollicaribus: ramis divaricatis, dichotomis. Folia opposita, internodiis breviora, carnosa, lineari-cuneata, integerrima, obtusa, glabra, petiolata. Petiolus brevis, basi dilatatus, semiamplexicaulis. Pedunculi breves solitarii, uniflori, una cum ramulo ex axillis alternis. Flores ut in S. portulacastro. Th.

Ligner *S. portulacastrum* meget, men hos denne ere Grenene kortere, mindre udspilede, Bladene mere kortstilkede længere end Leddene, og spidsere. *Plucknets* Figur Tab. 216 f. 1. stemmer nærmere med den her beskrevne Plante end de Exemplarer af *Sesuvium Portulacastrum* jeg har seet. *S.*

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

150. *ARGEMONE.*

1. *A. MEXICANA*; capsulis sexvalvibus sessilibus, foliis spinosis. Horn. Hort. 2 p. 489.

Argemone mexicana; capsulis sexvalvibus; foliis spinosis.
 Spec. pl. ed. Reich. 2. p. 575. Wild. sp. pl. 2. 2. p. 1148.
 Pers. syn. 2. p. 62.

Argemone Hort. cliff. 201. Hort. ups. 135. Roy. lugd.
 479. Brown. jam. 244. Merian. surin. 24. t. 24.

Papaver spinosum. Bauh. pin. 171 prodr. 93 t. 91. Clus.
 hist. 2 p. 95.

Papaver spinosum luteum, foliis albis venis notatis. Mo-
 ris. hist. 2 p. 277 s. 5 t. 14 f. 5.

Voxer ved Akkra.

*Caulis herbaceus, pedalis, teres, lævis, spinosus, glaucus. Fo-
 lia alterna, oblonga, amplexicaulia, laciniato-pinnatifida, sub-
 squarrosa, dentato-spinosa, glauca: vasis primariis supra albican-
 tibus, subtus spinosis. Flores solitarii, terminales.*

*Perianthium triphyllum, subspinosum: foliolis oblongis, conca-
 vis, fornicatis, acumine spinoso, caducis. Petala sex calyce vix
 longiora, obovata, patentia, caduca, flava. Filamenta numerosa
 filiformia, corolla duplo breviora. Antheræ oblongæ, erectæ. Ger-
 men ovatum, obtuse angulatum, hispidum, longitudine staminum.
 Stylus nullus. Stigma crassiusculum, obtusum, undulatum, per-
 sistens. Capsula ovata, obtuse angulata, sulcata, spinosa, unilo-
 cularis, semivalvis, ad medium dehiscens. Semina numerosa, parva.
 Receptacula filiformia, angulis internis pericarpii adnata, non de-
 hiscentia. Th.*

Planten indeholder en guul Saft.

151. C A P P A R I S.

1. C. TOMENTOSA; spinosa, floribus axillaribus solitariis
 pedunculatis, foliis ovato-oblongis tomentosis, siliquis sphæ-

ricis. Lamarck Encyclop. 1. p. 599. Wild. sp. pl. 2. 2. p. 1151. Pers. syn. 2. p. 59.

Petipeti Incolis.

Sielden; blot fundet ved Ningo.

Frutex ramosissimus, orgyalis: ramis teretibus cinereo-tomentosis: aculeis stipularibus, geminis, recurvis, persistentibus. Folia alternata, ovata, oblongiuscula, obtusa, integerrima, supra subnuda, subtus subtomentosa, uni-tripollicaria. Petiolus brevis, subtomentosus. Pedunculi solitarii, axillares, uniflori, pollicares.

Perianthium tetraphyllum, subcoriaceum, tomentosum, deciduum: foliolis duobus externis oblongis, concavis: internis triplo-latio-ribus, valde concavis, albicantibus. Corolla tetrapetala, petalis calyce fere duplo longioribus, oblongis, obtusissimis, albidis, intus basi lanatis, duobus approximatis adscendentibus, duobus lateralibus oppositis. Filamenta plurima, corolla fere duplo longiora, filiformia, inferne incarnata, patentia. Antheræ parvæ, oblongæ, versatiles, badicæ. Germen subrotundum apice quasi in stylum brevissimum attenuatum, pedicello filiformi purpurascenti staminibus parum longiore. Stigma obtusum. Bacca globosa magnitudine Mali persici vel Pruni armeniace, coriacea, glabra, unilocularis, seminibus plurimis per gelatinam carmesinam nidulantibus. Semina oblonga, cortice fragili. Th.

2. C. ERYTHROCARPOS; pedunculis unifloris solitariis, stipulis spinosis, foliis oblongis acuminatis mucronatis, pericarpis hexagonis. Wilden. sp. pl. 2. 2. p. 1152. Pers. syn. 2. p. 59.

Capparis erythrocarpos, pedunculis solitariis unifloris, stipulis spinosis, foliis ovatis obtusis, pericarpis hexagonis. Gmel. syst. nat. T. 2. p. 1. pag. 806. Isert Act. Soc. Nat. Scrut. Berol. 9. p. 559. t. 9. mala.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

B

Petipeti; fructus Abaumba Incolis.

Hist og her ved Strandkanten.

Frutex ramosissimus, bi-octopedalis: ramis teretiusculis, pilis stellatis pubescentibus, divergentibus. Folia alterna, ovato-lanceolata, integerrima, leviter mucronata, glabra, bipollicaria, sæpe subacuminata; tenella pube decidua obducta. Petiolus brevis, pubescens. Aculei stipulares, utrinque petiolo recurvi, parvi, decidui. Pedunculi solitarii, axillares, pollicares, versus florem incrassati, pubescentes.

Perianthium diphyllum: foliolis subrotundis, concavis, subcoriaceis. Petala sex viridi-alba, longa, lineari-obovata, patentia, extus subtomentosa. Filamenta plurima, corolla longiora, filiformia, patula, basi rubicunda. Antheræ oblongæ, versatiles, cinereæ. Germen opatum, sex-novemangulatum, insidens pedicello fere longitudine filamentorum. Stylus nullus. Stigma obtusum. Bacca — Th.

5. C. THONNINGII; floribus racemoso-umbellatis, stipulis spinosis, foliis ovato-oblongis emarginatis glabris, ramis petiolisque pubescentibus. S.

Otiobibomo Incolis.

Ikke almindelig.

Frutex ramosissimus: ramis divergentibus, teretibus pubescentibus; aculeis stipularibus geminis, recurvis, persistentibus. Folia alterna, ovata, oblongiuscula, emarginata, integerrima, subcoriacea, glabra, uni-sesquipollicaria. Petiolus brevis, bilinearis, pubescens. Inflorescentia apice ramorum: racemi axillares, compositi, exteriores sensim breviores. Pedunculus communis filiformis, teres, strictus, apice umbelliferus: partiales inferiores umbelliferi floribus tri-sex-pedicellatis, versus apicem uniflori. Bractæ minutæ. Flores parvi Pruno spinosa duplo minores.

Perianthium tetraphyllum: foliolis concavis, glabris, externis subrotundis, internis obovatis. Corolla tetrapetala; petalis ovatis,

longitudine calycis, viridi-albidis. Filamenta duodecim-sedecim, corolla duplo longiora, filiformia, patentia, alba. Antheræ ovatae, insidentes, erectæ, flavovirentes. Germen ovatum, pedicello fere longitudine staminum. Stylus nullus. Stigma subpellato-planum. Bacca magnitudine Pruni domesticæ, globosa, unilocularis, polysperma, coriacea, fulva, nitida. Semina nonnulla, nidulantia, mucosobaccata. Th.

Obs. *Plurimi flores masculi sunt absque pistillo. Th.*

Ligner *C. sepiaria*, men hos denne ere Grenene noget böiede, Bladene ægformige, næsten tilspidsede, meere hindeagtige, ved Basis næsten bugtede, og meere kortstilkede; Piggene ere længere, sorte ei guulagtige; alle Blomsterne danne en enkelt Skierm som sidder i Toppen. S.

4. *C. REFLEXA*; inermis, foliis ovatis mucrone reflexo utrinque glabris rigidulis, corymbis axillaribus, fructu oblongo æquali. *Th.*

Ajilebi Incolis.

Hist og her i Strandegne.

Frutex ramosissimus, bi-octopedalis: cortice cinereo punctis scabriusculis. Folia alternæ, ovato-lanceolata, integerrima, venosa, glabra, rigidula, mucrone reflexo. Petiolus brevis. Racemis corymbosus axillaris et terminalis: pedicellis versus florem incrassatis, pollicaribus et parum ultra. Bractæ parvæ, caducæ.

Perianthium quadripartitum: laciniis lanceolatis, concavis, patentibus, subcoriaceis, margine pubescenti. Corolla ex viridi alba, Petala quatuor, calyce duplo longiora, lineari-lanceolata, acuminata, undulata. Filamenta plurima vix longitudine corollæ, filiformia, patula. Antheræ oblongæ, versatiles, glaucæ. Germen oblongum, obscure tetragonum, insidens pedicello fere longitudine filamentorum. Stylus nullus. Stigma subcapitatum. Bacca ovali-oblonga, sesqui-

pollicaris, obtusa, teres, æqualis (non torulosa) lævis, glabra, lutescens, coriacea. Semina plura, compresso-angulata, mucoso-baccata, alba. Th.

Species, valde distincta. S.

152. TRIUMFETTA.

1. *T. MOLLIS*; foliis subtrilobis inæqualiter serratis: serraturis infimis glandulosis reflexis; utrinque mollissime tomentosis, floribus completis, caule erecto punctis nigris aspero. *S.*

Toubé Incolis.

Almindelig.

Caulis fruticosus, virgato-paniculatus, erectus, tripedalis, ramulis apicis sæpius ternis, teretibus tomentoso-pubescentibus vel hirsutiusculis, asperatis punctis nigris nitentibus pilisque stellatis minutis, sæpe coloratis patentibus. Folia alternatim sparsa, subrotunda, integra vel subtriloba, acuta vel subacuminata, inæqualiter serrata: serraturis obtusiusculis paucis basi glandulosis reflexis, raro cordata, supra viridia pubescentia, subtus tomentosa, glauca vel utrinque pilosiusculo-hirsuta, subtus hirsutie densiore, tri-quinquenervia, venosa, bi-tripollicaria, superiora eadem figura, sed gradatim minora nec unquam basi emarginata. Petiolus folio dimidio brevior, teres, pubescens vel hirsutiùsculus. Stipulæ geminæ, subulatæ, caducæ, patentès. Inflorescentia apice ramulorum laterifolia: pedunculis brevissimis, aggregatis, secundis, trifloris. Bracteæ nonnullæ subulatæ pedicellis oppositæ. Pedicelli terni articulati, umbellatim inserti, bracteolis sex involucrati, fructiferi recurvati, floribus erectis.

Perianthium inferum, pentaphyllum, subcoloratum, deciduum: foliolis linearibus, apice fornicatis, acutis. Petala quinque angusta cuneata, obtusa calyce parum breviora, patentia, flava. Filamenta quindecim, longitudine corollæ, subulata, erecta. Antheræ subrotundæ, incumbentes. Germen subrotundum, parvum, pubescens.

Stylus longitudine staminum. , *Stigma bifidum*, *minimum*, *acutum*.
Capsula magnitudine Piperis, *globosa*, *tomentosa*, *hamoso-echinata*,
quadrilocularis. *Semina solitaria*. *Th.*

Ligner *T. semitriloba*, men hos denne ere Grenene mindre filtede, Bladene duunhaarede ei filtede; Flige og Takker skarpere, Blomsterne større. Maaskee er *Tr. Thonningiana* Decandolle samme Plante see Ferussae Bulletin. 1826. Sept. p. 52. *S.*

Roden bruges til Saar efter Guinea Ormen. *Th.*

155. *P O R T U L A C A.*

1. *P. PROLIFERA*; foliis linearibus, floralibus verticillatis, ramis proliferis sumitate lanuginosis, floribus terminalibus sessilibus. *S.*

Caulis suffruticosus, *pedalis*, *teres*, *glaber*: ramuli duo-tres-quatuor vel quinque ex apice ramorum haud infra capitulum lanuginosum prodeunt, fere longitudine æquales, superne parum incrassati, capitulo lanuginoso terminantes. Folia sparsa, subpetiolata, linearia, obtusiuscula crassa, semipollicaria, axillis pilosis, in apice ad flores octo-novem in verticillum digesta. Flores terminales sessiles, subsolitarii, basi lanugine obvallati.

Perianthium bipartitum: foliolis subrotundis concavis, levissime mucronatis, adpressis, glabris, purpurascensibus, altero margine pellucido membranaceo. Petala quinque calyce fere triplo longiora, oblonga, superne sensim latiora, obtusa, emarginata, patula, lutea, marcescentia. Filamenta quindecim-viginti, corolla breviora, filiformia, erecta. Antheræ ovatae, incumbentes. Germen semisuperum, subrotundum. Stylus longitudine staminum, superne leviter incrassatus. Stigma quinquepartitum, revolutum. Capsula ovata, circumcissa, unilocularis. Semina plura, parva, rugosiuscula, receptaculis quinque filiformibus liberis affixa. *Th.*

154. *C R A T Æ V A.*

1. *C. GUINEENSIS*; inermis, foliolis ovato-lanceolatis petalis ovatis, germine ovato subtetragono pedicellato. *Th.*

Ved Bredden af Voltafloden, blomstrer i Mai.

Frutex ramosus, inermis, sex-duodecim-pedalis. Folia ternata: foliola oblonga, ovato-lanceolata, integerrima, glabra, intermedium parum majus, lateralia inæquilatera. Petiolus teres, longitudine foliorum. Racemus corymbosus.

Perianthium monophyllum, rotatum, basi planum, quadrifidum: laciniis angustioribus, inæqualibus, ovatis, acutis, supra annulo calloso corollifero. Petala quatuor unguiculata, ovata, patentia, adscendentia, intermedia majora: unguibus longitudine calycis tenuibus. Filamenta sedecim-viginti, corolla parum longiora, filiformia, declinata, violacea, insidentia receptaculo obconico ex umbilico floris enato. Antheræ oblongæ, erectæ; luteæ. Germen ovatum, obscure tetragonum, quadrisulcatum, pedicello declinato, filiformi, staminibus longiori. Stylus nullus. Stigma sessile, obtusum, fuscum. Embryo videtur bilocularis, polyspermus. Th.

Obs. Germen sæpius vidi absque pedicello marcescens. Th.

155. *S T E R C U L I A.*

1. *ST. VERTICILLATA*; foliis verticillato-quaternis lanceolatis integerrimis. *Th.*

Kjælæ Incolis.

Hist og her ved Aquapim.

Caulis arborescens statura mediocri: ramulis obsolete tetragonis, glabris. Folia verticillata, quaterna, lanceolata, acuminata, integerrima, remote costata: costis binis infimis oppositis, basi approximatis, margine parallelis; venosa, glaberrima, quinque-decem-pollicaria. Petiolus foliis triplo brevior. Stipulæ nullæ. Inflorescentia axillaris, pauciflora, racemosa, vix pollicaris, pedicel-

lis bilinearibus. Bracteæ binæ, subrotundæ, acutæ, insertione pedunculi.

Perianthium monophyllum, patens, profunde quinquesidum, acutum, extus albo-tomentosum, intus purpureum, deciduum. Corolla nulla. Filamenta; urceolus minimus, brevissime stipitatus, externe tectus antheris gemina serie ex urceolo enatis. Antheræ viginti, decem in singula serie, fissura unica dihescentes, biloculares dissepimento longitudinali ad lentem conspicuo. Germen in fundo urceoli, oblongum, minimum, ad lentem quinesulcatum. Styli subnulli. Stigmata quinque, obtusa. Pericarpium immaturum: capsulæ (folliculi) quinque, oblongæ, utrinque attenuatæ et magis compressæ, subtus gibbæ, supra sutura longitudinali, rugoso-scabræ, albæ, receptaculo communi affixæ, horizontaliter divergentes: seminibus tribus-sex limbis suturæ affixis, subrotundis, difforme compressis, nucleo subrotundo, tetragono, purpureo angulis albidis, in quatuor lobulos cotyledoneos solubile. *Th.*

Frugten tygges af de Indfødte; den har en bitter sammen-snærpande Smag og farver Spyttet carmosinrødt. *Th.*

156. *G R E W I A.*

1. *G. CARPINIFOLIA*; foliis ovali-oblongis serratis subacuminatis basi cordatis utrinque scabriusculis, umbellulis axillaribus breviter pedunculatis subtrifloris.

Grewia carpinifolia; foliis ovatis basi cordatis apice acutis serratis inferne subasperis, pedunculis brevibus 1-2-subtrifloris. Pers. syn. 2 p. 65.

Grewia carpinifolia Palisot-Beauvois Flore d'Oware & de Bénin Tom. I. Tab. XXX?

Asi-Gremi Incolis.

Hyppig ved Havets Kyster.

Frutex octo-duodecim-pedalis; ramosissimus; ramuli teretes scabri, oculo armato pilis fasciculatis rigidis adpersi. Folia al-

terna; horizontalia, disticha, ovali-oblonga, subcordata; acuta, serrata, scabriuscula, supra nitida. Petiolus brevis. Stipulæ utrinque solitariae, subulatæ, erectæ, caducæ vel deciduæ. Umbella axillaris, pedunculata, bi-triflora: pedunculo et pedicellis brevibus; involucrio bi-triphyllis: foliolis ovatis, concavis, parvis, deciduis.

Perianthium inferum, deciduum, pentaphyllum: foliolis linearibus, longis, basi parum dilatatis, spiraliter revolutis, subcoriaceis, sæpe subcoalitis. Petala quinque linearia, obtusa, recurva, calyce parum breviora, basi subcoalita in urceolum pentagonum nectariferum, lutea. Nectarium: squamula singulo petalo interne in urceolo adnata, crassiuscula, incurvata ad marginem receptaculi fructificationis. Filamenta numerosa, capillaria, subæqualia, vix calyce breviora, receptaculo inserta, erecta. Antheræ subrotundæ. Germen ovatum, parvum, villosum, receptaculo insidens. Stylus filiformis longitudine staminum. Stigma acutum, quadrifidum, minimum. Receptaculum fructificationis in centro floris, columnare, breve, pentagonum, supra concavum. Bacca fragile-corticosa, globosa, scabriuscula, obscure aurantiaca, repleta pulpa acidula fibrosa, tetrasperma, quadripartibilis. Semina ossea, hinc convexa, inde obtusangula, sæpius bilocularia. Th.

Bærrets Pulpe er lidt syrlig; spises af Börn. De unge Skud bruges som Kaal. Th.

157. *D E I N B O L L I A.*

Calyx pentaphyllus. Corolla pentapetala. Baccæ coriaceæ subgeminae rotundæ, pulpa mucosa repletæ, monospermæ. Flores polygami.

1. *D. PINNATA; foliis pinnatis: foliolis ellipticis subcoriaceis, racemo terminali decomposito. S.*

Badimanoplâ Incolis.

Hist og her.

Caulis fruticosus, subramosus, erectus, foliosus, teres, cinereus, subtomentosus, quinquepedalis. Folia sparsa, paripinnata: foliola petiolata subopposita, decem-octodecim, elliptica, oblongiuscula, sæpe acuminata, obtusiuscula, integerrima, subcoriacea, venosa, glabra, subtus pilosiuscula, tri-quinquepollicaria, exteriora longiora. Petiolus communis teres, subtomentosus, basi crassus, pedalis: partiales brevissimi. Stipulæ nullæ. Racemus terminalis, decompositus, uni-bipedalis, pyramidalis, patens. Pedunculi communes teretes ferrugineo-tomentosi, ad ramificationes suffulti bractea solitaria lineari tomentosa caduca: partiales breves, sæpius septemflori: floribus subglomeratis, brevissime pedicellatis, bracteolis persistentibus basi pedicellorum.

Flos masculus.

Perianthium inæquale, pentaphyllum, pubescens, deciduum: foliolis subovatis, concavis, erectis, duobus externis fere duplo minoribus. Corolla subæqualis, petala quinque, ovato-oblonga, concava, sericea, intus basi lanata, receptaculo inserta, erecta, calyce vix longiora. Nectarium: annulus receptaculaceus intra corollam. Filamenta sedecim-viginti, longitudine corollæ, subæqualia, receptaculo inserta, erecta, pubescentia, alba. Antheræ oblongæ, erectæ, flavæ. Pistilli rudimentum in centro floris.

Flos hermaphroditus.

Calyx, Corolla, Nectarium masculi. Filamenta sedecim calyce breviora, receptaculo circa basin germinis inserta, pubescentia, marcescentia. Antheræ ovatæ, compressæ, steriles. Germen subrotundum, didymum, tomentosum. Stylus longitudine corollæ, crassiusculus, erectus, persistens. Stigma acutum, integrum. Baccæ binæ, altera sæpe abortiens, rarissime rudimentum tertiæ etiam adest. Singula bacca subrotunda, figura, et fere magnitudine Cerasi, coriacea, aurantia, pubescens, sessilis. Semen unicum, magnum, pulpa mucosa inclusum, figura baccæ. Th.

Bærrene ere uden Smag; Börn som af Nysgjerrighed spise dem, faae saarede Læber. *Th.*

Opkaldt efter Provst *Deinboll*, bekjendt ved sine Under-søgelser af Finmarkens Planter. *S.*

158. *C O R C H O R U S.*

1. *C. ANGUSTIFOLIUS*; capsulis trilocularibus trivalvibus hexagonis apice tridentatis glabris, foliis lanceolatis serratis, serraturis infimis setaceis, basi subcordatis. *S.*

Koina-Fye Incolis.

Hist og her, blomstrer i den frugtbare Aarstid.

Caulis adscendens, teres, lævis, glaber, hinc purpurascens, inferne ramis alternis divergentibus. Folia angustissime ovato-lanceolata, subquadripollicaria, æqualiter serrata, basi utrinque serratura infima divergente in setam cuspidata, trinervia, venosa, glaberrima subtus serraturis ad marginem scabris, tenella conduplicata serraturis imbricatis. Petiolus brevis, supra pubescens. Stipulæ utrinque solitariae, subulatæ, seta terminatæ, erectæ. Inflorescentia oppositifolia, umbella brevissime pedicellata: floribus ternis subsessilibus. Involucrum pentaphyllum, setaceum, marcescens.

Perianthium pentaphyllum, patens, deciduum: foliolis linearibus apice compressis, acutis. Petala quinque longitudine calycis, oblonga, obtusa, inferne angustiora, patentia, flava. Filamenta sedecim-viginti, corolla parum breviora, capillaria, patula. Antheræ subrotundæ, parvæ. Germen oblongum, staminibus duplo brevius. Stylus longitudine staminum. Stigma obtusum. Capsula linearis, tenuis, bipollicaris, hexagona, apice tridentata, lævis, glabra, trilocularis, trivalvis, valvis septiferis. Semina plurima, oblongiuscula, angulata. Th.

Bladene spises af Negerne som Kaal. *Th.*

Beslægtet med *C. tridens* men Bibladene ere hos denne tredeelte, Bladene bølget saugtaktede, Capslerne rue, de 3 Styli udspilede tvedeelte. *S.*

2. *C. POLYGONUS*; capsulis oblongis sex-decem angulatis, angulis membranaceis, cornubus tribus vel quinque bifidis, foliis ovatis serratis, serratura infima utrinque setigera, acuta. *S.*

Koina-Fye Incolis.

Hist og her; blomstrer med den foregaaende.

Caulis adscendens, teres, pubescens, purpurascens. Folia ovata, sensim acuta, bipollicaria, subæqualiter serrata, utrinque basi serratura infima setacea, trinervia, venosa, subtus scabriuscula; tennella contuplicata, serraturis imbricatis. Petiolus brevis, supra pubescens. Stipulæ utrinque solitariae, subulatae, seta terminatae, erectae. Inflorescentia suboppositifolia, umbella subsessilis: floribus binis vix pedicellatis. Involucrum pentaphyllum, setaceum, marcescens.

Perianthium pentaphyllum, patens, deciduum: foliolis linearibus, mucronatis. Petala quinque, longitudine calycis, oblonga, obtusa, inferne angustiora, patentia, flava. Filamenta sedecim-viginti corolla parum breviora, capillaria, patula. Antheræ subrotundæ, parvæ. Germen oblongum, staminibus duplo brevius. Stylus longitudine staminum. Stigma obtusum. Capsula oblonga, sex-decem-angulata, angulis membranaceis, tri vel quinque-cornis: cornubus bifidis; tri-quinquelocularis, tri-quinquevalvis, glabra. Semina plurima, angulata. Th.

Ligner *C. æstuans*, men denne er dog deri forskiellig at Stænglen er noget rue, Capslerne linieformige sexkantede, Styli 3 tvedeelte, Capslens Tænder længere og spidsere. *S.*

Anvendes som den foregaaende. *Th.*

5. *C. MURICATUS*; capsulis linearibus hexagonis muricatis foliis ovato-lanceolatis serratis, serraturis infimis subsetigeris. *S.*

Koina-Fye Incolis.

Hist og her, blomstrer i den frugtbare Aarstid.

Caulis inferne ramosus: ramis adscendentibus, teretibus; pubescentibus, scabriusculis. Folia angusta, ovato-lanceolata, tripollicaria, æqualiter serrata, trinervia, venosa, glabra, subtus scabriuscula, piloso-pubescentia, superiora serraturis absque setis, infima setigera; tenella conduplicata serraturis imbricatis. Petiolus brevis supra magis pubescens. Stipulae utrinque solitariae, subulatae, seta terminatae, erectae. Umbella oppositifolia, brevissime pedunculata: floribus ternis. Involucrum pentaphyllum, setaceum, marcescens.

Perianthium pentaphyllum; patens; deciduum: foliolis lineari-lanceolatis, carinatis. Petala quinque longitudine calycis, cuneiformia, rotundata, patentia, flava. Filamenta plurima, corolla parum breviora, capillaria, patula. Antherae subrotundae, parvae. Germen oblongum, staminibus duplo brevius. Stylus longitudine staminum. Stigma obtusum. Capsula linearis, tenuis, sesquipollicaris, obtusa, hexagona: angulis tenuissime muricatis scabris; trilocularis, trivalvis: valvis septiferis. Semina plurima, angulata. Th. Anvendes som de foregaaende. Th.

Ligner meget *C. acutangulus*, men hos denne ere Capslerne prismatisk-kileformige, med skarpe Kanter, tretandede, ikke butte. *C. siliquosus* adskilles ved linieformige sammentrykte toklappede Capsler og Blade uden Börste. *S.*

159. *B Ü L O W I A.*

Calyx pentaphyllus. Corolla pentapetala. Stylus quinquepartitus. Germen uniloculare polyspermum.

1. **B. ILLUSTRIS**; floribus axillaribus solitariis, foliis ovalibus serrato-dentatis. ramulisque pubescentibus. S.

Frutex ramosissimus: ramulis teretibus ferrugineo-pubescentibus; orgyalis. Folia alterna, brevissime petiolata, ovalia, acuta, serrato-dentata, rigidula, costata, venosa, supra nitida, subtus pilosiusculo-pubescentia, quadri-sexpollicaria; tenella involuta, margine glandulosa. Stipulæ nullæ. Flores solitarii axillares brevissime pedunculati, magnitudine Rosæ.

Perianthium pentaphyllum: foliolis oblongo-ovatis, coloratis, extus subtomentosis, sessilibus. Petala quinque, oblongo-ovalia, subsessilia, calyce paulo longiora, patentia, alba. Nectarium urceolatum quasi e basi corollæ enatum, ore angustatum, extus intusque villosum, longitudine germinis. Receptaculum fructificationis: columna brevissima e centro floris. Filamenta circa viginti quinque in serie simplici, corolla duplo breviora, filiformia. Antherae ovatae, sagittatae, erectae. Germen ovatum, villosissimum. Styli quinque, filiformes, basi coaliti, longitudine staminum. Stigmata capitata. Germen transsectum uniloculare polyspermum, seminibus gemina serie quinquesariam parietibus affixis. Th.

Slægten er benævnt efter nys afdøde Geheimeconferentsraad Johan v. Bülow, der i Danmark saa meget har understøttet Videnskaberne og blandt disse især Botaniken. S.

160. *N Y M P H Œ A.*

1. **N. MACULATA**; foliis ovato-cordatis integerrimis lobis obtusis approximatis glabris, subtus nigro maculatis, calyce tetraphyllo. S.

Tætremandede Incolis.

I stillestaaende Vand. Blomstrer i Juli.

Radix: Bulbus subglobosus, magnitudine nucis Avellanae, carnosus, solidus, apice circumcinctus radiculis plurimis filiformibus

longissimis coriaceis; bulbus præteriti anni inferne radiculae adhærit. Folia natantia, ovato-cordata peltata: umbilico fere centrali; basi ferme ad umbilicum incisa: lobis obtusis, integerrima, supra nitida, subtus viridia, nigromaculata, nervoso-venosa, vasis prominentibus dichotomis anastomosantibus; tenella involuta. Petiolus radicalis, teres, fistulosus. Scapus teres, nudus, fistulosus: tubulis in tres circulos concentrales dispositis, sex in orbe interno, duodecim in secundo, viginti quatuor in tertio; uniflorus flore natante.

Perianthium tetraphyllum, longitudine corollæ: foliolis oblongis, superne sensim agustatis, extus viridibus, adpersis punctis linearibus nigris, intus albis. Petala circiter quatuordecim, oblonga, utrinque parum angustata, triplici serie basi germinis insidentia, alba. Filamenta vix triginta duplici serie lateri germinis affixa, corolla dimidio breviora, inferne dilatata, plana, lutea, apice elongata, teretiuscula, alba, interiora breviora. Antheræ binæ in singulo filamento, lineares, infra apicem filamenti interne adnatæ. Germen subrotundum, superum. Stigma peltatum, subplanum, distincte umbonatum, radiis quatuordecim notatum, margine totidem incisuris; dentibus subincurvis, apice luteis. Bacca carnosa, duriuscula, subrotunda, magnitudine pomi minoris, calycē et corolla connivente tecta, staminibus et stigmate coronata, multilocularis; dissepimentis membranaceis. Semina innumera, minuta, subrotunda, arillata. *Th.*

2. N. GUINEENSIS; foliis orbiculato-cordatis subrepandis: lobis acutiusculis approximatis glabris subtus rubris venoso-reticulatis subpeltatis, calyce tetraphyllo. *S.*

Tætremande Incolis.

Ikke hyppig; ved Quitta.

Radix e plurimis radiculis filiformibus, simplicibus, longissimis, coriaceis. Folia natantia orbiculato-cordata (juniora ovali-cordata)

peltata: umbilico fere centrali (incisura baseos vix umbilicum attingente), integerrima (subrepanda) lobis acutiusculis approximatis; glabra, subtus e viridi rubra; venis elevatis reticulatis areolis fere hexagonis oblongis; folia tenella involuta. Petiolus radicalis, teres, fistulosus. Scapus floriferus, nudus, teres, fistulosus, erectus, uniflorus, flore natante; fructiferus flexuose-contractus: fructu immerso.

Perianthium tetraphyllum: foliolis corollæ longitudine, sessilibus, ovato-lanceolatis, oblongis, viridibus, persistentibus. Petala circa sedecim, oblonga, quadruplici serie, basi germinis insidentia, dilute rubra. Filamenta fere quinquaginta, subulata, plana, elongata, dilute rubra, inferiora sensim breviora. Antheræ binæ in singulo filamentum, lineares, infra apicem filamentorum interne ad marginem adnatæ. Germen subrotundum, superum. Stylus nullus. Stigma peltatum, radiis octo-duodecim notatum, margine crenaturis totidem, persistens. Bacca magnitudine cerasi, globosa, glabra, coronatâ, octo-duodecim-locularis. Semina innumera, subrotunda, arillata. Th.

5. N. DENTATA; foliis peltatis ovato-cordatis dentatis glabris lobis divergentibus acutis, calyce tetraphyllo. S.

Tætremande Incolis.

I stillestaaende Vand. Blomstrer i Juli.

Bulbus subglobosus magnitudine nucis juglandis, carnosus, solidus, apice cinctus radiculis plurimis, filiformibus, longissimis, coriaceis. Folia magnitudine Nymphææ albæ, peltata, umbilico fere centrali, basi fere ad umbilicum incisa: lobis parum divergentibus, acutis; remote et acute dentata, excisuris inter dentes semilunatis; utrinque viridia, glabra, subtus nervoso-venosa nervis subdichotomis prominentibus; tenella involuta. Petiolus radicalis, teres, fistulosus. Scapus teres, nudus, fistulosus, uniflorus: flore natante.

Perianthium tetraphyllum, longitudine corollæ: foliolis oblongo-ovatis; extus viridibus, striis remotis albidis, intus albis. Corolla

magnitudine Nymphææ albæ, petala circiter duodecim oblongo-elliptica, duplici serie basi germinis insidentia, alba. Filamenta fere quinquaginta, plurimis seriebus lateri germinis affixa, corolla vix dimidio breviora, plana; superne sensim angustiora, obtusiuscula, flava, interiora breviora. Antheræ binæ longitudine dimidio filamenti, lineares; infra apicem filamenti interne adnatæ. Germen superum, subrotundum. Stigma peltatum, concavum; distincte umbonatum, radiis viginti notatum, profunde fissum laciniis totidem erectis, filamentis internis vix brevioribus. Th.

Nöiere Undersøgelser ville vise om denne Plante er forskiellig fra *Nymphæa Lotus*; i det mindste er det en mærkelig Afart. Bladstilken er hos *N. Lotus* netop befæstet til den udskaarne Vinkel, som Figurene i Alpini Exot. p. 213 og 224. og Vesling Observat. p. 45 udvise; og ikke ovenover Indskæringen. S.

TRIGYNIA.

161. EUPHORBIA.

1. *E. DRUPIFERA*; arborea, aculeata: foliis cuneiformicordatis, pedunculis trifloris. *Th.*

Tenjo-Tjo Incolis.

Radix descendens. Caulis arboreus bi-quatuor - orgyalis, ramosus; ut tota planta lactiferus: trunco orgyali, inermi, cinereo, erecto; ramis fragilibus aphyllis, obsolete pentagonis, sæpe tetragonis, angulis e casu foliorum tuberculato-cicatratis, aculeis stipularibus binis distantibus, sæpius post casum folii quam primum excrescentibus; ramulis carnosiss, foliosis, floriferis, crassitie digiti majoris. Folia sparsa breviter petiolata cuneiformia, apice cordata (retusa) integerrima, carnosa, glaberrima, vasculosa, quinque-octopollicaria, lineam crasea. Pedunculi axillares, pollicares, teretes; extrorsum crassio-

res, bini vel terni; uniflori vel bifidi triflori, flore medio sessili, lateralibus pedicello pedunculo breviori. Bractæ binæ oppositæ ad dichotomiam pedunculi nec non calycis instar basi florum lateralium, sessiles, acutæ, adpressæ.

Perianthium monophyllum; rotatum, persistens vel marcescens: limbo quinquepartito segmentis æqualibus, carnosus, latioribus quam longis, obtusissimis, supra convexus, subtus vix concavus, obscure viridibus. Corolla cum basi calycis urceolum exhibet: petala quinque ex ore calycis enata ejusque laciniis alterna et breviora, sessilia, obtusissima, subintegerrima, concava, membranacea, decolorata, marcescentia. Filamenta plurima, receptaculo inserta, corolla parum longiora, diverso tempore erumpentia, medio articulata: articulo deciduo; basi persistentia. Anthæræ in apice singuli filamenti binæ, lentiformes, uniloculares, flavæ. Receptaculum paleaceum: paleis numerosis laceratis, filamentorum fere longitudine, iisque intermixtis. Germen superum, subsessile, ovatum, glaberrimum. Stylus brevissimus, tripartitus, bifidus. Stigmata obtusa. Drupa brevissime pedicellata, subovata, obsolete trigona, lævis, glaberrima, succulenta, sublutea, magnitudine Cerasi. Nux elliptica, trigona, trilocularis, monosperma, dehiscens. *Th.*

Hele Planten er overmaade riig paa en melkehvid Saft, der er saa skarp at den mindste Draabe næsten uden Redning berøver Synet. Den störkner strax baade i Luften i Vand og i stærk Rom til en hvidagtig Harpix som er uigiennemsigtig, porös, flyder paa Vandet, brænder med en rödlig Luc og har ingen Lugt. Negerne fra det Indre af Landet bruge et Afkog deraf til at yaske Exulcerationes gingivæ med. Nogle Steder bruges den til at stödes og kastes i Vandet for at bedöve Fiske. Smaa Fiske döe deraf. Sielden bruges Stammen til at giöre Negertrommer af. *Th.*

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

D

2. *E. LATERIFLORA*; inermis, seminuda, fruticosa, filiformis, flaccida, foliis lineari-lanceolatis acutis, umbellis lateralibus. *S.*

I *Krat.*

Caulis filiformis, longissimus, carnosus, scandens, teres, glaberrimus (e casu foliorum tuberculis minutis adpersus) crassitie pennæ anserinæ, glaucus, lactescens: ramis laxè dependentibus. Folia sparsa, subsessilia, lineari-lanceolata, acuta, submucronata, glaberrima, integerrima, glauca, pollicaria. Pedunculi tres-quatuor, laterales, totidem foliis basi suffulti, teretes, pollicares, erecto-patuli, uniflori, bracteati binis foliolis subrotundis acutis.

Perianthium subrotundo-ventricosum, membranaceum ore quinquesido. Petala quinque subrotunda, carnosa, lutea, quasi extra incisuras calycis posita, sessilia (intus lanugine alba). Filamenta plura, diverso tempore erumpentia. Antheræ bipartitæ, subrotundæ. Germen subrotundo-trigonum, pedicellatum, declinatum. Styli tres bifidi. Stigmata obtusa. Capsula subrotunda, tricoeca, lævis, glabra, alba, trilocularis, elastice dehiscens: valvis caducis. Semina solitaria, subrotunda. Th.

Forskiellig fra *Euphorbia mauritanica*, som den meest nærmer sig; denne har Grene og Quiste forsynede med nærliggende ophøiede rue Tverlinier som ere Levninger af de afaldne Blade, og ikke med fiernede adspredte Knuder; Blade-ne ere smallere; Skiærmene sidde i Toppen og bære 5-8 Blomster; ikke paa Siden med 3-4 Blomsterstilke. *E. piscatoria* har en stiv Stamme, smallere Blade, Skiærmene i Toppen og med mange Blomster. *S.*

3. *E. PURPURASCENS*; caule fruticuloso pubescente purpureo, foliis ovatis serrulatis pilosis, capitulis axillaribus pedunculatis. *S.*

Caulis fruticulosus, teres, nodoso-articulatus; alternatim ramosus, pubescens, purpureus. Folia opposita, brevissime petiolata, ovata, acutiuscula, basi obliqua, serrulata, pubescentia, subtus glauca. Stipulae subnullae. Flores nonnulli, in capitulum axillare collecti pedunculatum.

Perianthium tubuloso-ventricosum, quadridentatum, persistens. Corolla tetrapetala, inaequalis, plana, dilute purpurea, persistens: petalis suborbiculatis, calyci inter dentes insertis. Nectarium: glandula subglobosa, purpurea, basi singuli petali. Filamenta nonnulla, receptaculo inserta, corollam vix superantia, diverso tempore erumpentia. Antherae subrotundae, didymae. Germen pedicellatum, subrotundum, trigonum. Styli tres, bifidi, patentes. Stigmata obtusa. Capsula subrotunda, pubescens, tricoeca, trilocularis, elastice dissiliens. Semina solitaria, subrotunda. Th.

Beslægtet med *E. hirta* og *parviflora*, men dog tilstrækkeligen forskiellig fra disse. S.

4. *E. TRINERVIA*; suffruticosa ramosa, foliis oppositis ovatis acutis basi obliquis integerrimis glabris, floribus solitariis in alis alternis. S.

Almindelig ved Strandbredden.

Radix simplex, perpendicularis. Caules plures, suffruticosi, filiformes, nodoso-articulati, teretes, glabri: ramulis in summitate ex axillis alternis, purpurascentibus. Folia opposita, brevissime petiolata, ovata, acuta, basi obliqua, integerrima, obsolete trinervia, glabra, subtus glauca. Stipulae utrinque inter petiolos solitariae, sessiles, acutae. Flores solitarii in alis alternis.

Perianthium tubuloso-ventricosum, quadridentatum, persistens. Corolla tetrapetala, inaequalis, plana: petalis suborbiculatis calyci inter dentes insertis, persistentibus. Glandula nectarifera suborbiculata, basi cujusque petali adnata. Filamenta plura, receptaculo inserta, corolla parum longiora, diverso tempore erumpentia. Antherae

subrotundæ, didymæ. Germen pedicellatum, subrotundum; trigonum. Styli tres, bifidi, patentes. Stigmata obtusa. Capsula subrotunda, tricocca, trilocularis, elasticè dissiliens, lævis. Semina solitaria, subrotunda. Th.

Nær beslægtet med *E. glaucophylla*, men denne har en dichotomisk deelt Stængel, 3deelte Skiærme og næsten heelrandede Blade. Maaskee den kommer endnu nærmere til *E. glabrata* undtagen at Blomsterne hos denne sidde i Hoveder i Bladhjørnerne. *S.*

5. *E. CHAMÆSYCE; foliis subrotundis crenulatis glabris, caulibus procumbentibus ramis pubescentibus, floribus axillariibus solitariis, fructibus pilosiusculis. S.*

Euphorbia Chamæsyce; foliis subrotundis crenulatis caulibusque procumbentibus glabris, floribus axillaribus solitariis. Horn. hort. 2. p. 505.

E. Chamæsyce; dichotoma, foliis crenulatis subrotundis glabris, floribus solitariis axillaribus, caulibus procumbentibus. Amoen. acad. 5. p. 115. Spec. pl. 1. p. 652. Swartz obs. 196. Wilden. sp. pl. 2. p. 2. p. 899. Pers. syn. 2. p. 14.

E. inermis, foliis oblique cordatis serrulatis uniformibus, ramis alternis, floribus solitariis. Hort. Cliff. 198. Roy. lugdb. 196. Gmelin. sib. 2. p. 257. Gron. orient. 160.

E. minima rufescens, foliolis subrotundis nitidis oppositis, ramulis floriferis foliatis ad alis alternans. Brown. jam. 236.

Chamæsyce. Bauh. pin. 293. Clus. hist. 2. p. 187.

Paa tørre Steder.

Caulis procumbens, ramosissimus, ramis alternis, hirsuto-pubescentibus. Folia orbiculato-ovata, subobliqua, crenulata, obtusa,

glabra, breviter petiolata, opposita: juniora hirsutiuscula. Flores axillares, solitarii, rarius bini, breviter pedunculati. Fructus trigonus, angulis pilis albidis obsitus. S.

Nærmest beslægtet med *E. granulata*, men denne er ganske duunhaaret, Grenene ere rødlige, Bladene heelrandede og mindre. *S.*

P O L Y G Y N I A.

162. *U. V. A. R. I. A.*

1. *U. CORDATA*; foliis cordato-oblongis integerrimis acutis subtus ramulisque ferrugineo-tomentosis, floribus oppositifoliis solitariis, petalis lanceolatis. *S.*

Agingeli Incolis.

Hist og her ikke sielden; blomstrer i Mai og Juni.

Frutex orgyalis ultrave, ramosissimus: ramulis tenellis teretibus, ferrugineo-tomentosis, adultioribus cortice fusco punctis pallidis scabris. Folia alterna brevissime petiolata, horizontalia, disticha, ovali-oblonga, subcordata, leviter acuminata, obtusiuscula, integerrima, subvenosa, nitida, rigidula, subtus pallidiora rachi et margine ferrugineo-pubescenti, bi-tripollicaria; tenella conduplicata subtus sericea. Pedunculus oppositifolius solitarius, brevissimus, tomentosus, subuniflorus. Bractæ solitariæ, subrotundæ, concavæ.

Perianthium breve, tripartitum, coriaceum, marcescens: foliolis obtusis, concavis, adpressis. Petala sex, calyce triplo longiora, æqualia, lanceolata, subtus concava, patentissima, recurva, subcoriacea, viridi-ochracea. Antheræ numerosæ, receptaculo in hemisphaerium presse congestæ, oblongæ, obtusæ, angulato-compressæ, basi in filamentum brevissimum angustatæ. Germina nonnulla in corpusculum cylindraceum longitudine antherarum coalita, receptaculo inserta, Baccæ nonnullæ brevissime pedicellatæ in capitulum col-

lectæ: singula bacca magnitudine Grossulariæ, ovata, coriacea, tomentosa, obscure suturis duabus oppositis notata, ochracea, intus gelatinosa unilocularis polysperma: seminibus alteri suturæ affixis, fere duplici serie alternatim superimpositis, in pulpa nidulantibus. Semina sex-octo, dimidiato-orbiculata, compressa, hilo evidentissimo ornata. Th.

Frugten, som indeholder en sød Slikn, spises med Begierlighed af Negerne. Baade Roden, Veddet og Barken bruges som Afkog mod gammel Beenscade. Bladene have i Smag lidt Lighed med Laurbærblade. *Th.*

2. *U. CYLINDRICA*; foliis ellipticis integerrimis subacuminatis ramulisque glabris, pedunculo oppositifolio subtrifloro, laciniis calycinis truncatis. *S.*

Abada Incolis.

Hist og her.

Frutex orgyalis ultrave, ramosissimus: ramulis glabris. Folia alterna, ovali-oblonga, subacuminata, integerrima, venosa, glabra, nitida, subtus pallidiora, odorata. Petiolus brevis, insertus. Pedunculus oppositifolius, solitarius, brevissimus, uni-bi-triflorus: pedicelli semipollicares pedunculo quintuplo longiores, ferrugineo-pubescentes. Bractæ binæ vel ternæ ad basin pedicellorum, unica in medio, obovata subrotundæ concavæ uti calyces et petala extus ferrugineo-tomentosæ, marcescentes.

Perianthium urceolatum, adpressum, coriaceum, marcescens, in tres lobos quadratos dirrumpens. Corolla coriacea, basi breviter urceolata, ochracea: petala sex æqualia, patentissima, subrotunda, extus concava, sessilia, reflexa. Filamenta nulla: Antheræ numerosæ, receptaculo hemisphærico in hemisphærium presse congestæ insertæ, oblongæ, obtusæ, angulato-compressæ, fuscæ: polline leuco-crystallino. Germina plura in corpusculum cylindraceum longi-

tudine antherarum coalita, receptaculo inserta. Stigmata totidem, madida, ochracea. Baccæ plures, brevissime pedicellatæ, divergentes: singula bacca uni-vel bipollicaris, crassitie digiti minimi, cylindræa, obtusa, coriacea, tomentosa, obscure suturis duabus longitudinalibus notata, ochracea, intus gelatinosa, unilocularis, polysperma: seminibus alteri suturæ affixis, fere duplici serie alternatim superimpositis. Semina plura nidulantia, dimidiato orbiculata, compressa, hilo evidentissimo ornata. Th.

Bladene have en laurbæragtig Lugt; de stödes friske og lægges paa gammel Beenscade. Roden bruges til at fordrive tumor testiculi; indvortes bruges et Afkog og udvortes en Salve af den fiintrevne Rod. Afkoget drikkes ogsaa i Gonorrhoe. Frøene ligge indhyllede i en velsmagende södagtig Gelee, de ristes og spises. *Th.*

β. foliis ovato-oblongis breviter acuminatis; acumine obtuso emarginato.

Jeg vover ikke at bestemme om denne er forskjellig fra den foregaaende eller en Varietet. *S.*

163. *A N N O N A.*

1. *A. ARENARIA*; foliis ovatis oblongisque subtus tomentosis, petalis glabris: exterioribus ovatis, interioribus lineari-trigonis, fructu ovato-subrotundo sublævi. *Th.*

Naivié Incolis.

Voxer ved Quita temmeligen almindelig blandt andre Buske i lös sandet Gruus. Blomstrer i Septbr., Octbr. Novbr. og bærer Frugt i Decbr., Januar og Febr.

Caulis bi-quadripedalis, fruticosus, ramosus: ramis teretibus, ferrugineo-tomentosis, notatis sæpe linea utrinque a petiolo decur-

rente. Folia alterna, disticha, ovata, integerrima, supra glabra, subtus tomentosa; (variat foliis subcordatis oblongiusculis, acutis). Petiolus insertus, brevis, semiteres, ferrugineo-tomentosus, supra tomento densiore ornatus. Pedunculi brevès, ferrugineo-tomentosi, subsolitarii sparsi.

Perianthium inferum, parvum, planum, triphyllum: foliolis acutis, deciduis. Petala sex, pallide ochracea: tribus externis majoribus, ovatis, sessilibus, erectis, subcoriaceis, crassis; tribus internis alternis, parum brevioribus, linearibus, trigonis, intus basi atropurpureis. Filamenta nulla: circiter quinta infima pars antherarum non dehiscit, hæc usum filamenti præbet. Antheræ innumere, lineares, angulato-compressæ, obtusæ, in hemisphærium digestæ, sordide albæ. Pollen niveum. Germina plurima, antherarum longitudine, oblonga, subcoalita. Styli nulli. Stigmata obtusa, coalita, irrorata, persistentia. Receptaculum staminum et pistillorum conicum. Bacca subovata, polysperma, ad semina levissime elevata, glabra, flava, intus aurea. Semina plurima, singula membrana tenui inclusa, ovata, compressiuscula, nitida, hilo obtuso evidentissimo. Th.

Obs. Ante anthesin. — Pistillum conficitur germinibus plurimis distinctis, longitudine staminum, linearibus, versus apicem angustatis, quo stylus brevissimus, qui deinde evanescit, nascitur, stigmata oblongo-capitata, angulato-compressa, viciniis subcoalita supra plana, alba.

Post Anthesin. — Calyx, corolla et stamina cadunt, quorum receptaculum quasi in pedicellum incrassatum brevissimum fructui transformatur. Germina coalescunt, et stigmata in corticem fructus evadunt, fructus in magnitudinem mali sylvatici, figura jam supra descripta, augetur, constat cortice separabili, intra quem partibilis est in baccas plurimas, monospermas, epidermide destitutas, cuneiformes, angulato-compressas, receptaculo affixas: receptaculum oblongo-conicum, fibroso-carnosum. Th.

Frugten har en behagelig men svag Lugt, en sød lidt aromatisk Smag, men kun lidet Kiød. Maaskee vilde den ved Dyrkning overgaae andre af samme Slægt. Afkoget af de tørrede Blade bruges mod gammel Beenscade.

2. A. GLAUCA; foliis oblongis obtusis basi subattenuatis glabris, pedunculis solitariis subunifloris, petalis ovatis: tribus exterioribus majoribus, fructu ovato-subrotundo vix tuberculato glabro. S.

I Nærheden af Ursua; blomstrer i Mai.

Frutex bi-quadripedalis, ramosus: ramulis teretibus glabris. Folia alterna, oblongo-elliptica, basi acuta, integerrima, venosa, glabra, subtus glauca, rigida, tri-quinque pollicaria, brevissime petiolata; tenella conduplicata. Pedunculi extrafoliacei, solitarii, subuniflori, sesquipollicares, teretes, glabri, squamula bracteati.

Perianthium inferum, parvum, triphyllum: foliolis acutis, glabris, reflexis, deciduis. Petala sex, ovata, acutiuscula, concava, subcoriacea, glabra, pallide ochracea, intus basi atro-purpurea: tribus externis duplo majoribus, extus flavis. Antheræ innumeræ lineares, angulato-compressæ, obtusæ, in hemisphæram digestæ, albidæ, basi in filamentum brevissimum angustatæ, receptaculo insertæ. Germina numerosa, antherarum fere longitudine, linearia, subcoalita, viridia. Styli nulli. Stigmata oblongo-capitata, germinibus crassiora, subcoalita, irrorata, decidua, alba. Pericarpium — Th.

Frugten har i Smag lidt Liighed med Guadeloupe Meloner, den modnes i Juli. Th.

D. I D Y N A M I A.

GYMNOSPERMIA.

164. *B Y S T R O P O G O N*.

1. *B. COARCTATUS*; panicula terminali decomposita, racemis brevibus erecto-adpressis, floribus coarctatis secundis, foliis ovatis inæqualiter serratis subtus pubescentibus caule calycibusque hirsutis. *S.*

Ved Ningo.

Caulis erectus, bi-octopedalis, subfruticosus, brachiato-ramosus, remote articulatus, obtuse tetragonus: lateribus cavis lævibus, angulis nigro-punctatis; dense pilosiusculus (hirsutus), inanis. Folia opposita, ovata, vix cordata, subacuta, inæqualiter serrata, supra pilosiuscula, subtus dense pubescentia, venosa, rugosiuscula, sesquipollicaria. Petiolus folio brevior, ut caulis pilosiusculus. Stipulae nullae. Inflorescentia racemosa, terminalis, decomposita, sex-duodecim pollicaris: ramis oppositis, remotis, inferne bi-tri-pollicaribus, superne gradatim brevioribus, rudimento folii bracteatis; pedunculis oppositis, secundis, brevissimis bractea lanceolato-lineari; racemulis geminatis, semipollicaribus, declinatis, secundis; floribus parvis, duplici serie, approximatis, sessilibus, secundis; erectis, bracteola setacea brevior extorsum basi sita.

Perianthium oblongum, tubulosum; dentibus quinque setaceis æqualibus; hirsutum. Corolla ringens, resupinata, calyce parum longior, albida, fornice lilacino. Tubus brevis, dilatatus in faucem. Limbus bilabiatus: labio altero sursum spectanti, bifido: lobis ovatis planis assurgentibus; labio altero deorsum, trifido, lobis lateralibus ovatis planis, medio ovato fornicato conniventi declinato. Stamina quatuor, duo breviora, declinata, tubo inserta, corolla parum breviora. Antherae simplices. Germen quadripartitum. Sty-

lus simplex; declinatus. Stigma acutiusculum, bifidum. Perianthium persistens in sinu semina fovens, ore coarctato clauso villis e sinibus calycis radiatim conniventibus. Semina quatuor ovata compressa. Th.

Kommer nærmest til *B. pectinatus*, men hos denne ere Klaserne længere, meere slatne, Krandsene kamformige meere fiernede, Bægerets Tænder længere, Bæger og Stængel lidet haarede, Bladenes Takker større og spidsere. *S.*

165. *H Y P T I S.*

1. *H. LANCEIFOLIA*; capitulis pedunculatis, involucris lanceolatis longitudine florum, foliis lanceolatis acutis dentato-serratis. *Th.*

Ikke almindelig ved Aquapim.

Caulis herbaceus, quadrangularis, quadrisulcatus, subnudus. Folia opposita, lanceolata, attenuata in petiolum brevem, serrata, nuda, subtus oculo armato tenuissime punctata, sesqui-tripollicaria, odore Majoranæ. Capitulum axillare, globosum, breve pedunculatum. Involucrum circiter octophyllum: foliolis lanceolatis calycibus vix longioribus. Flores parvi, resupinati.

Perianthium monophyllum, tubulatum, quinquedentatum: dentibus erectis; ciliatum, albidum. Corolla ringens, alba. Tubus longitudine calycis. Labium superius ovatum, fornicatum, erectum, demum refractum; labium inferius trifidum: lacinula intermedia majori, emarginata, violaceo-punctata; lateralibus acutis reflexis. Filamenta quatuor subulata, duo breviora, inclinata ad labium superius eoque breviora. Antheræ didymæ, incumbentes. Germen quadrifidum. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma bifidum. Calyx immutatus in sinu semina fovens. Semina quatuor, subacuta. Th.

166. *P H L O M I S.*

1. *P. PALLIDA*; foliis subcordatis acutis serratis sub-
mentosis, petiolo folio breviori, calycibus octo-decemdentatis,
dente supremo majori, caule herbaceo, angulis rotundatis lævi-
bus. *S.*

Ved Quitta og Ursue. Blomstrer næsten hele Aaret.

*Radix simplex: radiculis fibrosis; perpendicularis. Caulis stric-
tus, tetragonus, sulcatus, subtomentosus, bi-septempedalis (angulis
obtusis, rotundatis, lævibus, sulcis subtristriatis). Rami oppositi,
axillares, cauli similes, erecti. Folia caulina opposita, subcordata,
obtusè profundeque serrata, subtomentosa: floralia oblonge lanceo-
lata. Petiolus folio brevior, semiteres. Verticilli aliquot versus
apices caulis et ramorum, globosi, multiflori: floribus subsessilibus,
confertis, ochroleucis. Receptaculum commune integrum; convexum,
caule perforatum, involucri marginatum; vel quadripartitum. In-
volucrum: foliolis plurimis, linearibus, apice subulato-spinoso, re-
flexis, persistentibus.*

*Perianthium monophyllum, tubulatum, oblongum, subgibbum,
striatum, pilosum: fauce a latere compressa: limbo octo- $2\frac{1}{2}$ vel
decem $1\frac{1}{2}$; dentato: dentibus subulatis pungentibus: superiori maxi-
mo, erecto: lateralibus patentibus: inferioribus deflexis. Corolla
ringens. Tubus oblongus, leviter recurvus. Labium superius oblon-
gum, fornicatum, superne compressum, erectum, villosum, sube-
marginatum integrumve. Labium inferius trifidum: lacinula media
obtusà, integra, læve, marcescens. Filamenta sub labio superiori
recondita, tubo adnata, subulata, compressa. Antheræ oblongæ,
parvæ, bilobæ: lobo altero superiori, altero inferiori. Germen
quadripartitum. Stylus longitudine et situ staminum. Stigma bi-
fidum: laciniis acutis, inferiori longiore. Calyx persistens in fundo
semina continens. Semina oblonga triquetra. Th.*

Kommer nærmest til *Ph. nepetæfolia*; men hos denne ere Stænglens Furer mere stribede, Bladstilkene længere end Bladene, Bægeret 6-Standet, den överste og nederste Tand større; Kronen dobbelt saa lang, orangefarvet ikke hvidguul. S.

Dens Lugt nærmer sig Lugten af *Marubium vulgare*. Afkoget af den törrede Plante bruges til at drikke i langvarig Hoste. Th.

2. P. MOLLIS; foliis ovato-lanceolatis grosse obtuse serratis utrinque mollissime villosis breve petiolatis, verticillis multifloris globosis, calycibus recurvis decemdentatis dente supremo longissimo adscendenti. S.

Hist. og her.

Radix simplex alba. Caulis strictus, tereti-tetragonus sulcis obsolete, pilis reflexis subtomentosus, bipedalis: ramis erectis, cauli similibus. Folia opposita, ovato-lanceolata grosse et obtuse inciso-serrata, utrinque pilosiuscula, subtomentosa, bi-quadripollicaria, venosa. Verticilli aliquot versus apicem globosi, multiflori; floribus subpetiolatis. Involucrum: foliola numerosa lanceolato-setacea, ciliata, mucronata, innocua, calycum longitudine, persistentia.

Perianthium tubulatum, recurvatum, decemstriatum, pubescens: ore decemdentato: dentibus subulatis, innocuis, superiori maximo adscendenti, cæteris subæqualibus erectis. Corolla ringens, longitudine dentium minorum calycis, alba. Tubus calyce parum angustior. Labium superius angustius et fere brevius, planum, obtusum, incumbens; extus intusque tomentosum. Labium inferius trifidum: laciniis obtusis, lateralibus brevioribus, media emarginata. Filamenta brevia, tubo adnata, inferne pubescentia, longitudine faucis. Antheræ oblongæ altero loculo infra alterum. Germen quadripartitum. Stylus longitudine et situ staminum. Stigma bifidum acutum. Calyx immutatus. Semina quatuor, oblonga, triquetra. Th.

Phlomis caribæa v. *martinicensis* ligner den meget, men adskilles dog ved lancetformige Blade med mindre Saugtakker og uden Haar ovenpaa, ved en dybere furet Stængel, 8tanded Bæger, og en Krone som er længere end Bægeret. S.

167. *O C Y M U M*.

1. *O. GUINEENSE*; foliis ovatis utrinque attenuatis serratis subtus pilosis punctatis rugosis, racemis terminalibus ramosis, calycibus glabris, bracteis deltoideis acuminatis deciduis ramis hirsutis. S.

Sylu Accrais.

Voxer hyppig i Nærheden af Ada. Paa nogle Steder i Nærheden af Stranden haves nogle faa Planter for den medicinske Anvendelses Skyld, men disse ere i Almindelighed vantrevne.

Radix simplex vel subramosa. Caulis suffruticosus, bi-quadripedalis, ramosus: ramis herbaceis quadrangularibus quadrisulcatis pilosis. Folia opposita, ovata, acuminata, basi acuta, obtuse serrata, subhirsuta, venis primariis supra villosis, subtus pilosis (punctis excavatis). Petiolus mediocris, pilosus, supra sulco villosiore exaratus. Spica verticillata: verticillis sexfloris, pedicellis-utrinque pedunculo ternis. Bractæ deltoideæ angulis acuminatis, caducæ v. deciduæ, ante anthesin decussatæ.

Perianthium fere longitudine corollæ, basi gibbum, sensim ampliatum, bilabiatum: labium superius latius orbiculatum acumine, extus concavum, adscendens: labium inferius trifidum, dente intermedio emarginato, deflexo. Corollæ tubus patens longitudine calycis. Limbi labium alterum sursum spectans, latius semiquadrifidum obtusum æquale; labium alterum deorsum spectans, angustius, longius, integerrimum, violaceo-maculatum. Filamenta filiformia, de-

clinata; lateri infimo tubi adnata, calyce duplo longiora; lateralia intermediiis parum breviora, prope basin exserentia processum subulatum, recurvum, villosum. Antheræ reniformes, compressæ. Germen quadripartitum, minimum. Stylus filiformis, staminibus parum longior, declinatus, versus apicem parum refractus. Stigma bifidum: laciniis subæqualibus acutis. Calyx labiis conniventibus clausus. Semina quatuor subrotunda, parva. Th.

Negerne bruge i deres fleeste Sygdomme forskellige Bæde; de fleeste af disse ere forbundne med Fetis og virke blot ved en overtroisk Tiltroe; men nogle og deriblandt nærværende Plante virker ved virkelige aromatiske Bestanddele. Den vigtigste Brug af denne Plante er i en ondartet Galdefeber forbunden med Guulsoet, som er meget herskende ved Rio Volta efter Flodens Oversvømmelse. Man bruger i Almindelighed det lunkne Afkog, baade til at drikke og bade sig med 4 Gange om Dagen. Paa samme Maade bruges den i almindelig Guulsoet (Ati-Odoi.) I pludselig Raserie eller Besvimelse uden foregaaende Sygdom drypper man den udpressede Saft i Næsen, Øinene og Munden for at fordrive den Sirsa (Gienfærd) som menes at have angrebet den Syge. Gammel Beenscade og stærkt vædskende Udslet eller det saakaldte salte Flod har jeg heldigen læget ved udvortes Brug af et Afkog af den umodne Frugt af *Hibiscus esculentus* og denne Plante i Forbindelse med indvortes rensende Midler. Th.

2. O. THONNINGII; foliis lanceolatis serratis acutiusculis subtus pubescentibus, verticillis axillaribus, staminibus edentulis, caule tereti villosa. S.

Hist og her; blomstrer i Juni.

Caulis fruticulosus, vix pedalis, subramosus, teres, villosus. Folia opposita, oblongo-lanceolata, basi in petiolum brevissimum angustata, serrata, subtus pubescentia, sesquipollicaria: floralia sensim minora. Verticilli axillares, sexflori, pedicellis urinque ternis.

Perianthium monophyllum, oblongum, dense pilosiusculum, bilabiatum, persistens: labium superius latius, horizontale, planum, orbiculatum, labium inferius brevius quadrifidum, laciniis intermediis subulatis, lateralibus obtusiusculis. Corolla ringens, resupinata, violacea, extus pubescens. Tubus vix longitudine calycis, intus barbatus. Limbi labium alterum sursum spectans calyce parum longius, trifidum: lacinia media latiori, obtusa, emarginata; labium alterum deorsum spectans, angustius, longius, subtrilobum. Filamenta tubo breviora, basi absque dente, barbata, duo cæteris parum longiora. Antheræ reniformes. Germen quadripartitum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum. Calyx labiis conniventibus clausus, in fundo semina fovens. Semina quatuor, oblonga. Th.

3. *O. HISPIDULUM*; foliis ovatis acutis extrorsum serrulatis punctatis hispidulis, bracteis lanceolatis ciliatis, floribus pilosis, genitalibus longis, caule hirsuto articulis barbatis. *S.*

Koæ Incolis.

Hist og her.

Radix perennis. Caulis inferne frutescens, ramosus tetragonus, quadrisulcatus, pubescens, inter petiolos pilosa (articulis barbatis) pedalis. Folia opposita, oleracea, ovata, utrinque acuta, extrorsum serrata, venosa, hispido-pilosiuscula, Basilici more oculo armato punctata, pollicaria, uti tota planta odoratissima. Petiolus folio brevior. Spica terminalis verticillis sexfloris pedicellis brevissimis ternis, floribus horizontalibus albis. Bractæ horizontales, lanceolatae, ciliatae, floribus fere longiores, ante anthesin decussatae.

Perianthium campanulatum, horizontale, supra planum, subtus gibbum, pilosum, bilabiatum: labium superius latius, orbiculatum,

planum; vix mucronatum; labium inferius quadridentatum: dentibus mediis approximatis. Corollæ tubus brevis ampliatus in faucem. Limbus calyce parum longior, extus pilosus: labium superius quadricrenatum, latius, adscendens; labium inferius, vix longius, oblongum, integerrimum, subplanum, declinatum. Filamenta corollæ longiora, declinata, duo parum longiora, duo basi denticulo instructa. Antheræ subrotundæ, didymæ. Germen minimum, quadripartitum. Stylus longitudine et situ staminum. Stigma bifidum. Calyx deflexus, labio inferiori connivens. Semina quatuor, ovata, Th.

Kommer nær til *Ocimum pilosum*, *O. ciliatum* Horn. Hort. og *O. barbatum* Herb. Vahl. men er dog forskiellig fra disse Arter. Tvivlsomt er det om de her anførte Planter virkeligen ere forskiellige Arter. S.

Hele Planten har en overmaade stærk og temmelig behagelig Lugt; den bruges af Negerne i forskiellige Sygdomme, fornemmeligen saadanne som tilskrives Hexerie eller de Afdøde. Th.

4. *O. DIMIDIATUM*; foliis deltoideo-ovatis, racemis aphyllis elongatis, verticillis dimidiatis distantibus, corollis bilabiatis. S.

Hist og her.

Radix simplex. Caulis subherbaceus, ramosus, prismatico-tetragonus, glaberrimus, linea pubescenti inter petiolos, angulis passim denticulis adpersis subscabris, pedalis. Folia opposita, oleracea, deltoideo-ovata, apice attenuata, obtusiuscula, crenata, basi integerrima, venosa, glaberrima, pollicaria, ut tota planta odore zibethino. Petiolus folii longitudine, quadrangularis ut caulis subscaber. Spica terminalis omnium ramulorum, secunda, palmaris et ultra: verticillis dimidiatis, sexfloris, horizontalibus, floribus minu-

tis, bracteis ovatis, acutis, minutissimis, altera verticillo subjecta, altera opposita.

Perianthium *tubuloso-campanulatum, bilabiatum, pilosiusculum, persistens: labium superius latius, orbiculatum, planum; labium inferius quadridentatum.* Corolla *calyce duplo longior, resupinata, alba. Tubus brevis, ampliatus in faucem. Limbus bilabiatus: labium superius latius, trifidum, extus pubescens, lacinula media emarginata; labium inferius superioris longitudine, angustius, ovatum, subplanum.* Filamenta *4 edentula, declinata, corolla breviora.* Antheræ *subrotundæ.* Germen *minimum.* Stylus *filiiformis, longitudine staminum, declinatus.* Stigma *bifidum.* Calyx *immutatus.* Semina *quatuor, ovata. Th.*

Den adskilles fra *O. polystachium* ved meget længere og tyndere Klaser, ved fiernere Krandsse, som kun indtage den halve Omkreds, og ved mindre stivhaarede Bægere og Rachis. *S.*

5. *O. LANCEOLATUM*; foliis ovato-lanceolatis serrulatis, articulis petiolisque subciliatis, calycibus hirtis bracteis pilis albidis ciliatis. *S.*

Blafå-Koæ Incolis.

Denne Plante er indført, men den formerer sig selv hvor den engang er saaet.

Radix *simplex vel subramosa.* Caulis *bi-tripedalis, frutescens, teretiusculus, ramosus: ramulis tetragonis, articulatis, glabris, articulis extimis pilosis.* Folia *opposita, ovato-lanceolata, leviter in petiolum desinentia subdenticulata, vix manifeste punctata, subnervosa, glabra; (juniora hirsutiuscula).* Petiolus *brevis, canaliculatus, sessilis, subciliatus.* Inflorescentia *terminalis, verticillato-spicata: verticillis sexfloris, distantibus; ante anthesin tetragona: bracteis ciliatis decussatis.* Pedunculus *communis obtuse tetragonus, quadri-*

sulcatus pubescens. Pedicelli utrinque terni, breves, pubescentes, recurvati. Bracteæ oppositæ, lanceolatæ, ciliatæ, subsessiles, extimæ gradatim minores.

Perianthium breve, pilosiusculum, intus villosum, bilabiatum: labium superius latius orbiculatum, extus concavum, ciliatum, horizontale; labium inferius semiquadrifidum, acutum, connivens. Corolla ringens, resupinata, calyce duplo longior. Tubus patens, gibbus; labium alterum sursum spectans, semiquadrifidum, obtusum, æquale; labium alterum deorsum spectans, angustius, longius, margine undulato. Filamenta quatuor, corolla longiora, filiformia, declinata, lateralia intermediis parum breviora, distantia, prope ad basin processum exserentia. Antheræ reniformes compressæ. Germen quadripartitum, parvum. Stylus staminibus parum longior, filiformis, declinatus. Stigma bifidum, acutum. Semina quatuor in fundo calycis. Th.

Nærmer sig til *O. Basilicon*, men hos denne ere Bractæ mindre randhaarede, Bladstilkene glatte, Leddene duunhaarede og ikke børstede i Randen, Bladene mere ægformig-aflange. S.

Negerne have den Overtroe at deres afdöde Slægtninges Gienfærd kunne indfinde sig hos dem og paadrage dem allehaande Sygdomme; naar en Neger tiltroer sin Sygdom denne Aarsag, saa koges denne og andre stærkt lugtende Planter med Vand, hvormed han vadske sig og man bestænker det Sted hvor han opholder sig for ved den stærke Lugt at fordrive Gienfærdet. Th.

6. *O. THONINGII*; foliis ovatis obtusiusculis grosse serratis, racemis teretibus, bracteis ciliatis, minutis, denticulo utrinque fornice corollæ. Th.

Sissa - Koæ Incolis.

Hist og her.

Radix perennis. Caulis suffruticosus, ramosus, prismatico-tetragonus, pubescens, linea tomentosa inter petiolos, pedalis. Folia opposita, oleracea, ovata, obtusiuscula, leviter in petiolum desinentia, grosse et obtuse serrata, venosa, glabra, vasis utrinque pilosiusculis, pollicaria, inodora. Spica terminalis, etiam ante anthesin teres: verticillis sexfloris, pedicellis ternis, subtomentosis; floribus cernuis, parvis, albis. Bractæ ovatæ, acutæ, ciliatæ, parvæ, deflexæ.

Perianthium subtus basi gibbum, supra planum, bilabiatum; labium superius latius, orbiculatum, planum; labium inferius quadridentatum (dentibus intermediis longioribus, subulatis). Corollæ tubus brevis, ampliatus in faucem. Limbus bilabiatus; labium alterum sursum spectans, latius, trifidum, obtusum: lobo medio parum majori; vix calyce longius. Labium alterum deorsum spectans, angustius, longius, integerrimum, ovatum, fornicatum, basi utrinque denticulo oculo armato conspicuo. Filamenta: duo parum longiora, edenticulata, declinata, corolla breviora. Anthæræ subrotundæ. Germen minimum. Stylus filiformis, longitudine staminum, declinatus. Stigma bifidum. Calyx adultus deflexus, labio inferiori conniventi clausus. Semina quatuor in fundo calycis, ovata. Th.

7. O. SYLVATICUM, foliis ovatis acutis serratis, racemorum verticillis multifloris, bracteis ovatis acuminatis, filamentis edentulis. Th.

Almindelig i Skove i Aquapim.

Caulis herbaceus, subramosus, erectus, tetragonus, villosus-hirsutus. Folia opposita, ovata, acuta, attenuata in petiolum, serrata, supra subnuda, subtus venis primariis pilosiusculis, sesquipollicaria. Inflorescentia terminalis, verticillato-spicata; verticillis multifloris. Bractæ ovatæ, acuminatæ, planæ, deflexæ, persistentes, ante anthesin decussatæ.

Perianthium breve; campanulatum, pubescens, bilabiatum: labio superiori parum majori, rotundato adscendente; labio inferiori rotundato, integro, erecto. Corolla ringens, resupinata, alba. Tubus brevis, patens. Faux compressa. Limbi labium alterum sursum spectans, latius, semiquadrifidum: laciniis acutiusculis. Labium alterum deorsum spectans, anguste oblongum, concavum. Filamenta 4 longitudine corollæ, declinata, duo parum longiora, exteriora basi dilatata absque processu. Antheræ reniformes, virides. Germen quadripartitum. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma obsolete bifidum. Calyx clausus labio inferiori infracto. Semina quatuor in fundo calycis. Th.

168. SOLENOSTEMON.

Calyx bilabiatus. Corolla resupinata. Filamenta inferne in tubum connata. Th.

1. S. OCYMOIDES, foliis ovato-cordatis rotundatis obtuse serratis supra papillosis, verticillis multifloris. S.

Keri-ro Incolis.

Hist og her. Blomstrer i Juni.

Caulis herbaceus, subranosus, erectus, prismatico-quadrangulatus, angulis pubescentibus; articulatus. Folia opposita, subrotundo-ovata, obtuse et grosse serrata, basi per petiolum decurrentia, vasculosa, rugosa, subtus copiose punctata, supra ad lentem tenuissimam et copiose papillosa, tripollicaria. Petiolus mediocris, quadrangulatus, angulis pubescentibus. Inflorescentia verticillato-spicata, terminalis et axillaris in summitate. Pedunculus communis quadrangulatus, pubescens, quovis latere striis duabus elevatis ornatus. Verticilli remoti multiflori. Pedicelli sæpius utrinque quinati, laterali-bus sive exterioribus sæpe multifloris floribus pedicellulatis distiche racemosi. Bractæ solitariae, oppositæ, longitudine pedicellorum, cordatæ, acuminatæ, sessiles, deflexæ.

Perianthium parvum, profunde bilabiatum: labio superiori ovato: acuto: utrinque basi lacinula subulata minuta: adscendente. labio inferiori superioris latitudine paulo brevior, obtusissimo; ad lentem pubescens et granulis rubris adpersum, persistens. Corolla ringens, resupinata, calyce quadruplo longior. Tubus tenuis longitudine calycis, adscendens. Faux tubo parum longior, sensim ampliata, a latere compressa, deflexa, dilute colorata. Limbus bilabiat: labium alterum sursum spectans, parvum, rotundatum, emarginaturis tribus, reflexum. Labium alterum deorsum spectans; carinæ papilionaceorum instar cymbiforme, ovatum, obtusum, compressum, clausum, horizontale, violaceum. Tubus filamentorum e tubo corollæ enatus, latere inferiori faucis adnatus, stylum vaginans, intra galeam divisus in quatuor filamenta galeæ longitudine quorum duo paulo longiora. Antheræ ovatæ, incumbentes, violaceæ, inclusæ. Germen quadripartitum. Stylus filiformis longitudine staminum. Stigma violaceum, bifidum. Calyx fructiferus perianthio pluries major, profunde bilabiat, latere inferiori gibbus, clausus: labium superius ovato-acutum; extus concavum, assurgens lacinulis lateralibus brevioribus erectis adpressis; labium inferius perianthii figura connivendo labio superiori calycem obturans. Semina quatuor subrotunda, in fundo calycis propius ad basin labii superioris ut videtur duo superiora, duo inferiora. Th.

Variat foliis maculatis disco atro-rubente. Th.

Har Udseende af *Ocimum* og *Scutellaria*. Navnet af σωλην Rör, og στημων. Stamen.

ANGIOSPERMIA.

169. GERARDIA.

1. G. FILIFORMIS; foliis filiformibus scabris, pedunculis oppositis brevibus unifloris subsolitariis. S.

Paa tørre Marker ved Prampram og Ningo.

Radix horizontalis. Caulis herbaceus, inferne simplicissimus, superne decussatim et fastigiato-ramosus; obtuse tetragonus, subscaber, pedalis; ramis cauli simillimus tenuibus patentibus. Folia opposita, sessilia, linearia, angusta, acuta, costata, scabra pollicaria et parum ultra. Stipulae nullae. Pedunculi axillares, solitarii, uniflori, oppositi, bi-trilineares, vel, quod rarius, hinc solitarii inde geminati. Bractea binæ, lineares, oppositæ basi calycis ejusque longitudine, corolla dilute purpurea Campanula rotundifolia duplo minor.

Perianthium campanulatum, decemnervosum, quinquesidum: laciniis lanceolatis patentibus; persistens. Corolla monopetala. Tubus vix longitudine calycis. Faux magna campanulata, subtus ventricosa. Limbus quinquesidus: laciniis aequalibus rotundatis latioribus. Filamenta 4 ori tubi inserta, fauce breviora, sursum arcuata, inferioribus binis longioribus. Antheræ bipartitæ, lobis oblongis inæqualibus, divergentibus. Germen obtusum. Stylus simplex, filiformis, assurgens, staminibus longior. Stigma lanceolatum, simplex, incurvatum. Capsula subrotunda, compressiuscula, glaberrima, magnitudine calycis, bilocularis, bivalvis: valvulis septiferis. Semina plurima, parva, receptaculo affixa. Th.

Uden nærmere Undersøgelse kunde man let antage denne Plante for *Gerardia tenuifolia*, men hos denne ere Bladene kortere, glatte, Blomsterstilkene traadformige en Tomme lange eller lidt kortere, og Bægerne femtandede. Hos *Gerardia purpurea* ere Bladene linieformige, kortere, og Bægerne femdeelte. S.

170. B I G N O N I A.

1. B. TULIPIFERA; foliis pinnatis, foliolis oblongis integerrimis subtus incanis, calycibus spathaceis. Th.

Osisiu Incolis.

I Biergegne i Aquapim og ved Fredriksstad. Blomstrer til forskellige Tider af Aaret.

Arbor alta. Folia opposita, impari-pinnata: foliola undecim tredecim, tri-quadrupollicaria, oblongo-ovata, subacuminata, integerrima, venosa glabra, subtus subtomentosa. Racemus corymbosus terminalis; prdicelli solitarii, conferti, tomentosi. Bractea lineari-acuminata, solitaria basi pedicellorum; nec non bracteolæ duæ utrinque pedicello prope ad florem.

Perianthium monophyllum, oblongum, tomentosum, obsolete angulatum, sensim attenuatum, falcato adscendens, hinc usque ad basin dehiscens, intus coloratum, deciduum. Corolla magna, coccinea. Tubus brevis. Faux magna, campanulata, inferne gibba, a latere compressiuscula. Limbus quinquefidus: laciniis $\frac{2}{3}$ ovatis, margine crispo, luteo. Filamenta tubo adnata, adscendentia, longitudine faucis: duò inferiora parum longiora. Antheræ binæ apice singuli filamentis affixæ, uniloculares, divergentes. Nectarium margo carnosus luteus, cingens basin germinis. Germen superum oblongum, parum. Stylus adscendens: longitudine staminum. Stigma bilamellatum: lamellis ovatis. Pericarpium immaturum: Capsula sexpollicaris, oblongo-lanceolata, compressa, utrinque sutura instructa, bilocularis, dissepimento carnoso valvulis opposito. Semina numerosa, obcordata, compresso-plana, membrana tenuissima diaphana alata, imbricata, dissepimento affixa. Th.

Barken bruges af Negerne i Dyseuterie. Blomsterne ere saa store som de største Tulipaner.

2. B. GLANDULOSA; foliis ternis verticillatis et imparipinnatis, foliolis ovato-oblongis acuminatis serratis, racemis terminalibus, calycibus spathaceis. S.

Nāḅ-di, Incolis.

Dyrkes hist og her.

Arbor procera, decem-viginti pedalis, subramosa, ramis erectis. Folia verticillata terna, et impari-pinnata. Foliola subsessilia, tri-quadrifuga, sexpollicaria, oblongo-lanceolata, longe acuminata, serrato-dentata, venosa, glabra, subtus basi rarius in disco punctis sphacelatis adpersa. Petiolus communis teres, supra sulcatus, ad insertionem foliolorum articulatus, insertus. Racemus terminalis, erectus: pedicellis sæpius trifloris: bracteis minutissimis deciduis.

Perianthium monophyllum, oblongum, tubulosum: ore obsolete quinquedentato; latere interiori fere ad basin dehiscens, glabrum, adpersum poris sphacelatis liquorem secernentibus. Corolla monopetala, subæqualis, dilute purpurea. Tubus calyce brevior, dilatatus in faucem maximam, campanulatam, oblongam: latere superiori convexo, inferiori plano. Limbus quinquefidus: sinubus obtusiusculis: laciniis rotundatis, extus adpersus glandulis verruciformibus. Filamenta fauce breviora, tubo adnata, inferne villosa, arcuata, apice conniventia, inferiora longiora. Rudimentum filamenti quinti subulatum, rectum, inter stamina superiora. Antheræ binæ in singulo filamento, deflexæ, divergentes, uniloculares, albæ. Nectarium receptaculaceum, carnosum, cingens basin germinis. Germen lineare, longitudine tubi. Stylus filiformis, longitudine faucis. Stigma erectum, bilamellatum: lamellis ovalibus, planis parallelis. Pericarpium — Th.

Bruges til Fetischerie. Th.

Disse to Arter samt *Bignonia spathacea* burde formedelst Bægerets afvigende Udseende afsondres fra Slægten og henføres til *Spathodea* Persoon. S.

171. P R E M N A.

1. P. QUADRIFOLIA; foliis quaternis verticillatis cordato-ovatis acuminatis serratis, paniculæ ramis subdichotomis. S.

Fid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

G

Obosso - Tjo Incolis.

Den er fundet engang ved Frederiksberg. Blomstrer i Januar.

Frutex: ramulis teretibus, tomentosis, punctis elevatis sparsis scabriusculis. Folia verticillata quaterna, cordato-ovata, acuminata, versus apicem obtuse serrata, subtomentosa, venosa, tripollicaria. Petiolus pollicaris, teres, tomentosus, insertus. Panícula terminalis: pedunculis partialibus verticillatis, quaternis, bracteis linearibus quaternis suffultis, pedicellis brevissimis.

Perianthium inferum, monophyllum, breve, campanulatum, obscure bilobum: lobo superiori obsolete emarginato, persistens. Corolla monopetala, irregularis, albida. Tubus subventricosus, hinc planus, interne villosus. Limbus quadrifidus: lacinia superiori longiore, rotundata, patente, lateralibus angustis erectis; inferiori latiore, brevior, obtusa, obsolete emarginata, erecta. Filamenta corolla parum longiora, tubo inserta, subulata, erecta, inferiora parum breviora. Antheræ subrotundæ, didymæ. Germen subrotundum. Stylus vix staminibus longior, filiformis, declinatus. Stigma bifidum, acutum, patens. Drupa magnitudine Ribeos, calyci insidens, globosa, scabriuscula: nuce obtusa, basi acuta, rugosa, quadrilocularis. Th.

Variat foliis angustioribus integerrimis supra villosiosculis subtus ferrugineo-tomentosis, præsertim in ramis fructiferis. S.

Bladene og endnu mere Frugten have en stærk ubehagelig Lugt. Bladene stødes med Vand, som lunkes og bruges til Klysteer. Til dette Brug haves en flaskedannet Kalebasse, hvis Rör indbringes hvorefter Medicinen indblæses med Munden gennem en Aabning i Bunden. Th.

Premna serratifolia adskilles fra vor Plante ved modsatte, ægformige, saugtakke, glatte Blade. S.

172 L A N T A N A.

1. L. ANTIDOTALIS; foliis oppositis ovatis basi acumi-

natis supra scabriusculis subtilus villosis, bracteis lineari-cuneiformibus longitudine tubi, caule aculeis rectis. S.

Nanni-Kumi Incolis.

Voxer hist og her. Blomstrer næsten hele Aaret igjennem, men især i Regntiden.

Frutex quadripedalis et ultra, ramosus, adpersus aculeis minutis rectis: ramulis tetragonis, pilosis, scaberrimis. Folia opposita, bitripollicaria, ovata, apice lanceolata, basi obscure in petiolum desinentia, obtuse et æqualiter serrata, supra scabriuscula, subtus sub-tomentosa, venosa. Petiolus brevis. Stipulæ nullæ. Flores sessiles, aggregati in capitulum corymbosum, pedunculatum, axillare. Bractæ lineari-cuneiformes, acutæ, pubescentes, longitudine tubi corollæ, solitarie ad basin singuli floris. Pedunculus vix pubescens, longitudine dimidia folii.

Perianthium tubulosum, erectum, quadridentatum, minimum. Corolla monopetala, lutea. Tubus calyce duplo longior, cylindræus, tenuis, obscure pubescens, parum incurvatus. Limbus inæqualiter quadrifidus: laciniis obtusissimis, inferiori longiori. Filamenta brevissima, in medio tubi posita, duo paulo superiora. Antheræ subrotundæ. Germen subrotundum. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma uncinatum. Drupa magnitudine Piperis, subrotunda, glaberrima, nigra: nuce basi acuta, biloculari. Semina solitaria, oblonga. Th.

Bladene have en stærk Lugt. Naar en Neger er bidt af en Slange som i Almindelighed skeer i Foden, saa søger han strax at standse Blodets Omløb ved at binde et Baand om Benet saa fast som muligt, derefter søger han en Læge, som forordner visse overtroiske Handlinger og Brugen af nogle medicinske Planter. I dette Tilfælde bruges ofte Bladene af denne Plante til varmt Bad, og Roden rives fint tilligemed Mallaget

og Limonsaft til at indgnides over hele Kroppen for, som de sige, at Giften ikke skal udbrede sig. Tillige har Lægen nogen tilberedt Medicin til indvortes Brug som jeg ikke kiender. Roden af denne Busk skal være deriblandt. Tilsidst giör han nogle Taskenspiller-Kunster for paa en hemmelig Maade at bortjage Slangens Tænder, som Negerne troe sidde i Saa-ret. *Th.*

Den ligner meget *Lantana aculeata*, men hos denne ere Bladene mere hierteformige, rue og rynkede; Saugtakkerne ere mindre, Stænglens Pigge større, hyppigere og tilhageböiede. *S.*

175. *E R I N U S.*

1. *E. ATRICANUS*; floribus lateralibus sessilibus, foliis lanceolatis subdentatis. *Lin. sp. pl.* 878. *Wild. sp. pl.* 5. 1. p. 553.

Erinus africanus; foliis lanceolatis dentatis, caule debili flexuoso erecto. *Pers. syn.* 2. p. 147.

Buchnera foliis obtusis serratis. *Hort. cliff.* 501. *Roy. Lugdb.* 500.

Lychnidea villosa, ex alis floriferis, florum petalis cordatis. *Burm. afric.* 158. t. 50. f. 1.

Euphrasia æthiopica, drabæ foliis, summis oris flosculorum altius divis. *Pluk. mant.* 85. *Raj. suppl.* 401.

β. *Buchnera foliis acutis dentatis.* *Hort. cliff.* 501. *Roj. lugdb.* 500. *Gron. virg.* 95.

Voxer ved Ningo.

Radix repens. *Caulis spithameus, simplex, teres, carnosus, glaber, repens, assurgens.* *Folia opposita, sessilia, lanceolata, basi*

attenuata, extrorsum serrata, oleracea, costata, utrinque glaberrima et parum punctata. Stipulæ nullæ. Flores solitarii, axillares, oppositi, breviter pedunculati. Bractæ geminæ, subulatæ sub flore.

Perianthium pentaphyllum: foliolis tribus externis foliaceis ovatis planis, tertio dimidiato; duobus internis angustis, tenellis. Corolla infundibuliformis, subæqualis, alba, calyce vix longior. Tubus cylindricus, rectus. Limbus patens, quinquesfidus: laciniis æqualibus, obtusis, emarginatis, duabus sursum tribus deorsum spectantibus. Filamenta tubo breviora, inferiora paulo longiora. Antheræ subrotundæ. Germen ovatum. Stylus longitudine staminum. Stigma subcapitatum, obsolete bifidum. Capsula ovata, glabra, bilocularis, quadrivalvis calyce cincta. Semina numerosa, minuta, receptaculo carnosso convexo utrinque dissepimento affixa. Th.

174. *B U C H N E R A.*

1. *B. LINEARIFOLIA*; foliis linearibus integerrimis caule calycibusque pilis adpressis, corolla extus pubescente: laciniis labii inferioris linearibus acutis. *S.*

Voxer i en Dal ved Fredriksberg.

Radix simplex, remotè squamosa, alba. Caulis sæpissime solitarius, simplicissimus, prismatico-quadrangularis, pilis minutis adpressis scaberrimis, perpendicularis, subpedalis. Folia opposita, inferne remota, summitate imbricata, e caule enata, basi caulis latitudine sensim attenuata, acuta, ut caulis scaberrima, vix semipollinaria, adpressa. Stipulæ nullæ. Flores axillares, solitarii, sessiles, incarnati, foliis duplo longiores.

Perianthium tubulosum, erectum, quinquedentatum: denticulo minimo supremo, et binis utrinque approximatis. Corolla monopetala, tubulosa, extus pubescens. Tubus calyce triplo longior, cylindricus, erectus. Faux sensim dilatata et recurvata. Limbus bilabiatus, hians: labio superiori obtuso margine inæquali, labio inferiori tri-

fido laciniis linearibus acutis. Filamenta tubo adnata, fauce breviora, duo inferiora parum longiora. Antheræ parvæ, erectæ. Germen oblongum, glaberrimum, basi glandula nectarifera. Stylus simplex, longitudinē staminum. Stigma crassiusculum, semibifidum. Th.

Ligner *Buchnera euphrasioides* Vahl men adskilles derfra ved den udeelte Stængel, deryed at de överste Blade ere spidsere og længere end Bægeret og Kronens Underlæbes Fligelinieformige og spidse. S.

2. B. ASPERA, foliis linearibus integerrimis caule calycibusque punctis albis callosis pilo terminatis asperis, floribus tribracteatis, corolla extus subglabra: laciniis labii inferioris ovatis. S.

Euphrasia aspera, foliis linearibus hispidis integerrimis, corollarum tubo superne inflato calyce triplo longiore. Wild. sp. pl. 3. 1. p. 197.

Sielden; fundet paa en aaben tör Mark ved Ningo i August.

Radix simplex squamulis remotis. Caulis subsimplex, erectus; obtuse quadrangulatus (punctis callosis elevatis albis pilo albo terminatis obsitus) pilosiusculo-scaber, subpedalis. Folia (inferiora) opposita (superiora alterna) linearia uti caulis et calyces pilosiusculâ, scabra, pollicaria. Stipulæ nullæ. Racemus terminalis: floribus decem-triginta alternis sessilibus magnitudine florum Gléhomæ. Bractææ ternæ, angustæ, acutæ, infima longitudine calycis, lateralibus duplo minoribus.

Perianthium tubulosum, quinquangulatum, quinquedentatum: dente superiori minori; erectum, viride, persistens. Corolla ringens, purpurea. Tubus calyce fere duplo longior, tenuis, incurvatus. Fauces leviter dilatata, recurvata. Limbus bilabiatus: labium superius

brevius; 'angustius, obtusissimum, emarginatum, reflexum: labium inferius trifidum: lobis ovatis medio paulo longiori, reflexum. Filamenta brevissima, in medio tubi, fauce breviora, duo ceteris longiora. Antheræ erectæ, parvæ, nigræ. Germen oblongum, glaberrimum, basi glandula nectarifera. Stylus longitudine staminum. Stigma crassiusculum, compressum, obtusum, emarginatum. Pericarpium immaturum oblongum, uniloculare, polyspermum. Th.

Skiöndt *Willdenows* Beskrivelse er noget afvigende, tvivler jeg dog ikke paa at det er samme Plante, da Exemplaret i Iserts Herbarium gandske svarer til vor Plante. Den nærmer sig forresten til *B. asiatica* og *B. gesneroides*, hvorfra den dog ved de anførte Kiændetegn er tilstrækkeligen adskilt. Da jeg ikke har seet den modne Capsel saa tør jeg ikke bestemme om denne Art, med 5 Bractæe ved Blomsterne, maaskee snarere burde henføres til *Piripea* Aubl. et Juss. p. 100. S.

175. A C H I M E N E S.

1. A. SESAMOIDES; foliis lanceolatis serratis supra scabris, racemis terminalibus simplicibus erectis. S.

Achimenes sesamoides. Vahl. symb. 2. p. 71. Wild. sp. pl. 3. 1. p. 557.

Columnea longifolia; foliis lanceolatis longissimis subseratis glabris. Lin. Mant. 90.

Sesamum javanicum; foliis lanceolatis dentatis sessilibus. Burm. ind. p. 153. Retz. obs. 4. p. 28.

Babel-Tsiulli. Rheed. mal. 9. p. 169. t. 87.

Diceros longifolius; foliis lanceolatis longissimis subseratis glabris. Pers. syn. 2. p. 161.

Ved Dudun.

Caulis herbaceus, quadrangularis, glaber. Folia opposita, breviter petiolata, lanceolata, serrata, supra scabra, subtus albida, oleracea, tri-quadripollicaria. Racemus terminalis, simplex, erectus, pedicellis decem-viginti, oppositis, compressis, utrinque sulcatis, semipollicaribus. Bractæ solitariae, sessiles, acutæ, persistentes.

Perianthium quinquepartitum: foliolis lanceolatis, erectis, persistentibus. Corolla monopetala, subæqualis, violacea, extus pubescens. Tubus longitudine calycis. Faux tubuloso-campanulata, calyce duplo longior. Limbus quadrifidus, patens: lobis latiusculis obtusis, superiori obsolete emarginato, duplo latiori. Filamenta: duo breviora in ore faucis infra incisuras superiores corollæ adnata, convergentia: duo longiora ori faucis infra incisuras inferiores corollæ adnata, sursum arcuata, convergentia, basi processum callosum obtusum exserentia. Antheræ bipartitæ, per paria in formam crucis connexæ. Germen subrotundum superum. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma bifidum: laciniis lanceolatis, membranaceis revolutis. Pericarpium — Embryo bilocularis, polyspermus. Th.

176. S E S A M U M.

1. S. RADIATUM; hirsutum, foliis subverticillato-ternis breviter petiolatis: inferioribus subrotundo-ovatis inciso-dentatis, superioribus ovato-oblongis integerrimis, bractea setacea solitaria. S.

Otru Incolis.

Paa dyrkede og frugtbare Steder.

Caulis subherbaceus, rotundato-tetragonus, pilosus, erectus, quadripedalis. Folia opposita, utrinque pilosiuscula, rugosa, nervis supra sulcatis subtus elevatis: inferiora subrotundo-ovata, inæqualiter inciso-dentata, nervoso-venosa: superiora ovato-oblonga, integerrima, subbipollicaria. Petiolus (subtri-vel quadrilinearis) mediocris, supra sulcatus. Stipulæ nullæ. Flores fere magnitudine Digitalis

purpureæ, axillares, solitarii, brevissime pedunculati. (Pedunculus subtrilinearis crassus, obverse conicus). Glandulæ duæ vel tres globosæ, atro-purpureæ, basi pedunculi, apice perforatæ. Bractea setacea, parva, extra glandulas.

Perianthium quinquepartitum, erectum, villoso-pubescens, (piloso-hirsutum): laciniis lanceolatis subæqualibus, superiore duplo minore. Corolla monopetala, dilute purpurea, extus pilosa, declinata. Tubus longitudine fere calycis ad faucem parum angustatus, interne villis barbatus. Faux maxima, campanulata, obliqua, intus punctata, subtus ventricosa. Limbus quinquesidus: laciniis quatuor subæqualibus, patulis, rotundatis, quinta infima productione subrotunda recta. Filamenta e tubo enata, corolla breviora. Rudimentum quinti deest. Antheræ oblongæ, insidentes, erectæ, apice glandula instructæ. Germen ovatum villosissimum. Stylus filiformis, adscendens, staminibus paulo longior. Stigma lanceolatum, bipartitum: lamellis parallelis. Nectarium: margo callosus cingens basin germinis. Pericarpium: Capsula oblonga tetragona, angulis rotundatis; subcompressa, obtusiuscula, emarginata, pollicaris, quadrilocularis, bivalvis: valvulis emarginatis, medio septiferis, marginibus utrinque ad septum inflexis adeoque bilocularibus, seminibus simplici serie mutuo superimpositis. Semina plurima ovata, compressa, radiatim rugosa. Receptaculum omnibus loculis commune filiforme, medio capsulæ positum. Th.

Bladene bruges som Kaal enten for sig eller blandede med andre. Th.

Beslægtet med *Sesamum orientale*, men hos denne er hele Planten mindre haaret, Bladene heelrandede, Bladstilkene længere (næsten 1 Tomme lange) Blomsterne hvide, Blomsterstilkene kortere finere cylindriske understøttede af 2 Bracteer; og Capslen er forsynet med en Braad. S.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

H

2. *S. ALATUM*; foliis oblongis integerrimis: inferioribus digitato-partitis, superioribus subhastatis, seminibus alatis. *Th.*

Otru Incolis.

Hist og her.

Caulis herbaceus, bi-tripedalis, rotundato-tetragonus, glaber, erectus. Folia opposita, integerrima, glabra, margine scabra: inferiora digitato-tri-quinquepartita: laciniis oblongis, intermediis majoribus; superiora sensim angustiora; summa linearia, sæpe hastato-auriculata. Petiolus mediocris, pubescens. Stipulæ nullæ. Flores solitarii axillares, brevissime pedunculati, magnitudine præcedentis. Glandulæ duæ aut tres, globosæ, atropurpureæ, basi pedunculi. Bractea setacea, parva, utrinque petiolo.

Pericarpium: Capsula oblonga, tetragona angulis rotundatis, subcompressa, quadrisulcata sulcis laterum obsoletioribus, glabra, basi attenuata, apice compressa acuminata integra, pollicaris, quadrilobularis, bivalvis: valvulis medio septiferis, lateribus utrinque ad septum inflexis, seminibus simplici serie mutuo superimpositis. Semina plurima, oblonga, scabra, basi et apice membrana seminis magnitudine aucta, membrana seu ala baseos emarginata pro funiculo umbilicali, ala apicis rotundata concava. Receptaculum commune simplex filiforme in axi capsulæ. Th.

Bruges som foregaaende. *Th.*

177. *R U E L L I A.*

1. *R. QUATERNÆ*: scandens, racemo terminali subquadri-floro, bracteis quaternis. *Th.*

Blåbå - fye Incolis.

Findes hyppigen.

Caulis herbaceus, scandens, articulatus, tetragonus, bifariam sulco, supra articulos paulo incrassatus, pilosus, articulis pubescentiore. Folia opposita, ovata, obtusa, obsolete per petiolum decur-

rentia vel subcordata, subintegerrima, oleracea, costata, venosa, supra subpilosa, subtus vasis primariis pubescentibus, margine scabra, bipollicaria. Petiolus brevis, supra planus. Stipulæ nullæ. Racemus terminalis sæpius quadriflorus: floribus distantibus, subsessilibus solitariis secundis; Bracteis tribus parvis basi pedicelli, quarta opposita: bracteæ basi calycis nullæ.

Perianthium profunde quinquesidum, pilosiusculum: laciniis linearisubulatis, erectis; persistens. Corolla subæquali-infundibuliformis, alba. Tubus longitudine calycis. Faux sensim dilatata, extus pubescens, parum declinata, subtus plicis tribus. Limbus quinquepartitus subrotatus: segmentis ovatis subæqualibus, inferiori vix majori, superioribus patentioribus. Filamenta per paria basi connexa, tubo adnata, faucē fere breviora. Antheræ ovato-oblongæ, compressæ, erectæ. Germen ovatum, pubescens. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma subcapitato-obtusum, integrum. Capsula anguste-obovato-lanceolata, inferne compressa, superne ob semina torulosa, tomentoso-pubescens, pollicaris, bilocularis, bivalvis: valvis septiferis; loculis dispermis, basi calyce triplo breviori cincta. Semina subrotunda compressa. *Th.*

Bruges til Kaal, Koto o. d. l. *Th.*

Fra *R. intrusa* Vahl. adskiller den sig kun ved Antallet af Bracteæ. *S.*

178. *B A R L E R I A.*

1. *B. AURICULATA*; pilosa, foliis ensiformibus longissimis basi lunatis auriculis deflexis, spinis verticillorum senis. *S.*
Ikke almindelig; blomstrer i Juli.

Tota planta piloso-hirsuta. Caulis simplex articulis remotis, compressus, utrinque sulco. Folia opposita, semiamplexicaulia, linearia, in apicem sensim angustata, basi lunata auriculis deflexis, subtus rachi albo prominente basi dilatato, sex-decempollicaria. Inflorescentia ver-

verticillata, multiflora, sessilis, obvallata foliis plurimis in series sex-septem verticillatim confertis; verticillis interioribus magnitudine gradatim usque ad longitudinem calycis decrescentibus, numero autem duplicatis, adeo verticillum externum diphyllum, secundum tetraphyllum &c.; praeterea singulum verticillum armatum est spinis sex simplicibus, patentissimis, rectis, in axillo primi et secundi verticilli insertis.

Perianthium quadripartitum, persistens: laciniis anguste lanceolatis, carina hispida margine diaphano ciliis adpressis, superius majus. Corolla ringens, coerulea, magnitudine *Echii vulgaris*. Tubus longitudine calycis, compressus, parum recurvus. Limbus bilabiatus: labium superius oblongum, obtusum, semibifidum, inferne angustius et concavum, superne planum, erectum; labium inferius longitudine et figura superioris, parum latius, planum, recurvum, semitridum, medio callis binis parvis luteis ornatum, versus faucem passim pilis longis adpersum. Filamenta subulata, per paria basi coadita, fauci inserta, corolla breviora, superiora duplo minora. Antherae oblongae, violaceae, inclinatae, interne dehiscentes. Germen ovatum, compressiusculum. Stylus filiformis longitudine staminum. Stigma bifidum: lacinia superiori subnulla, inferiori capillari involuta. Th.

Ligner meget *B. longifolia*; men hos denne er Stænglen firkantet ikke sammentrykt og mindre haaret; Bladene have en bred Stilk og ere ikke ved Basis forsynede med maaneformige Ören, de ere 5 Tommer lange eller lidt derover (ikke 6-10 Tommer); Bladene i Krandsene smallere, lancetformige meget kortere, $1\frac{1}{2}$ Tomme lange henved 5 Linier brede, og ikke hierteformig-lancetformige ved Basis en Tomme brede og de yderste 2 Tommer lange, Kronen er aldeles glat ikke blødharet. Den nærmer sig forresten ogsaa til en anden Plante som Isert fandt i Guinea og som *Wahl* i Manuskript har kaldt

Barleria glabrata og som jeg har faaet tilsendt fra Ostindien af König under Navn af *Truxia spinosa*; men denne afviger fra vor Plante ved at være fuldkommen glat, ved stærkere firkan-
tet Stængel uden fladtrykte Sider, ved meget lange sværdformige Blade, Krandsenes Blade hierteformig-lancetformige, med faa hvide Randhaar; Kronerne glatte. Saaledes adskilles da *B. gla-
brata* sig fra denne ved sin Glathed, fra *B. longifolia* ved de örede Blade, de hierteformig-lancetformige Krandsblade med adspredte hvide Randhaar, og fra *B. auriculata* ved firkanter Stængel med noget indtrykte Sider, glatte og længere Kroner &.

179. CLERODENDRUM.

1. C. CAPITATUM; foliis ovato-oblongis repando-dentatis basi subcordatis pubescentibus floribus terminalibus capitatis.

Volkameria capitata; foliis ovatis integerrimis scabris, floribus terminalibus capitatis, calyce foliaceo. Wild. sp. pl. 5. 1. pag. 584. Pers. syn. 2. p. 145.

I Aquapim og i Dudun.

Frutex: ramis teretiusculis, cinereis, ramulis dense ferrugineo pilosis. Folia sparsa, ovata, acuminata, integerrima, (antice repando-dentata) rugosa, supra pilosiuscula, margine et vasis subtus pubescentibus, tripollicaria. Petiolus brevis, semiteres, supra pilosus. Inflorescentia: flores collecti in capitulum hemisphaericum terminale multiflorum. Bracteæ anguste-lanceolatae, membranaceae, pilosae, fere longitudine calycis. Pedicelli breves.

Perianthium æquale, tubuloso-campanulatum, membranaceum, profunde quinquesidum: laciniis dilatatis foliaceis ovato-lanceolatis planis erectis; acute quinquangulatum, pilosum, purpurascens. Corolla monopetala, bipollicaris, alba. Tubus filiformis, calyce multo

angustior, quadruplo longior, pilis glanduliferis pubescens. Faux brevis parum dilatata, obliqua, nuda. Limbus subæqualis, rotatus, quinquepartitus: laciniis oblongis, rotundatis, extus pubescentibus. Filamenta filiformia, fauci inserta, limbo triplo longiora, duo vix longiora, demum revoluta. Antheræ ovatæ, incumbentes. Germen superum, parvum, subrotundum, obtusum, quadrisulcatum. Stylus filiformis, longitudine staminum. Stigma acutum, obsolete bifidum. Pericarpium — Germen transectum videtur quadriloculare vel biloculare: loculis subdivisis. Th.

180. V I T E X.

1. V. FERRUGINEA; foliis digitatis quinis-septenisque glabris, foliolis oblongis acuminatis basi attenuatis brevissime petiolatis, corymbis axillaribus dichotomis oppositis. S.

Ved Aquapim.

Frutex vel Arbor: ramulis anni præcedentis ferrugineo-tomentosis, tenellis vix pubescentibus. Folia opposita, digitata: foliola quina-septena, petiolulata, oblonga, acuminata, obtusa, basi acuta, integerrima, costata, venosa, utrinque glabra, supra nitida, tenella conduplicata et ferrugineo-tomentosa. Petiolus longitudine foliolorum, pubescens, supra sulco. Stipulæ nullæ. Inflorescentia axillaris, opposita, corymbus dichotomus, coarctatus: pedunculo vix pollicari tomentoso, bracteis ad divisuras oppositis, lanceolatis, extus ferrugineo-tomentosis, intus nitidis.

Perianthium capanulatum, quinquesidum, acutum, extus ferrugineo-tomentosum. Corolla subringens. Tubus longitudine calycis subcompressus, inferne leviter gibbus. Faux longitudine tubi, subcompressa. Limbus quadripartitus, obtusus: segmentum superius parvum bifidum patulum, segmenta lateralia reflexa segmentum inferius duplo majus concavum saturatius coloratum, ad faucem barbata, deflexum. Filamenta quatuor quorum duo parum longiora,

subulata, adscendentia, incurva, ori tubi inserta, longitudine labii superioris corollæ. Antheræ subrotundæ, didymæ. Germen superum, ovatum, apice pubescens. Stylus longitudine et situ staminum. Stigma bifidum, acutum. Pericarpium ex anatome germinis videtur biloculare: loculis subdivisis dispermis. Th.

Vitex leucoxylon adskiller sig fra vor Plante ved elliptisk-aflange, noget budte, aldeles glatte langstilkede Blade og dichotomisk deelte langstilkede Halvskiærme. S.

2. V. CUNEATA; foliis quinato-digitatis: foliolis obovato-cuneatis integerrimis glabris petiolatis, paniculis dichotomis cymosis, drupa nuce quadriloculari. Th.

Fjong Incolis.

Almindelig.

Arbor alta, ramosissima: ramulis linea transversa inter petiolos (rami tetragoni, superne compresso-tetragoni, glabri, fusci). Folia opposita, quinato-digitata. Foliola petiolulata, obovata, vix acuminata, basi cuneata, integerrima, glabra, subcoriacea, rigidula, costata, tenuissime reticulato-venosa, supra obscuriora et nitida rachide costisque albidis, tri-sempollicaria, lateralia minora. Petiolus communis longitudine foliorum, semiteres: petioluli vix pollicares, inserti, supra sulco exarati. Panicula cymosa, dichotoma, axillaris, (cum flore subpedicellato in dichotomia) pedunculo fere longitudine petioli, (dimidio petioli breviori), pedicellis brevissimis. Bractæ oppositæ, subulatæ, deciduæ.

Perianthium breve, campanulatum, quinquedentatum, subpubescens, persistens. Corolla ringens, incarnata. Tubus longitudine calycis, ore interne barbato. Faux longitudine tubi, ovata, latere superiori gibba, ore aperto. Limbus quadrifidus: lacinia superiori subrotunda, bifida, subfornicata, extus levissime pubescens, erecta, demum reflexa, laciniis lateralibus superioris longitudine, ovatis planis, horizontalibus, demum deflexis; lacinia inferiori cæteris duplo

longiori, subrotunda, basi angustata, rugosiuscula, violacea, ad faucem flava et levissime barbata. Filamenta longitudine galeæ, duo parum breviora, subulata, adscendentia, apice parum incurvata, longiora, subulata, adscendentia, apice parum incurvata, longiora hinc inferne barbata. Anthæræ didymæ, atropurpureæ. Germen ovatum in fundo corollæ. Stylus longitudine staminum, filiformis, adscendens. Stigma obsolete bidentatum, acutum. Drupa magnitudine pruni, calyci orbiculato plano insidens, ovata, nitida, atrobrunnea punctis pallidioribus, pulpa subatra, edule, nuce adnata; nux ossea quadrilocularis, evalvis, monosperma. Th.

Frugten spises af Indvaanerne endskiöndt den for Uvante ikke har nogen behagelig Smag; Kiödet er halv saftig melet, lidt södt med en olieagtig Tilsmag. Veddet bruges af Negerne til Trommer. *Th.*

Ved Bladenes Form noksom forskiellig fra *V. leucoxylon*. *S.*

181. *AVICENNIA*.

1. *A. AFRICANA*; foliis lineari-oblongis obtusis subtus tomentosis. *S.*

Avicennia africana Palisot Beauvois Flore d'Oware & de Benin. T. 1. p. 79 Tab. XLVII.

Muteku Incolis.

Voxer ved de smaae salte Reverer som findes i Nærheden af Stranden, men sielden over 6-8 Alens Höide; ved Rio Volta derimod og i Egnen der i Nærheden, hvor Söevinden ikke har den stærke Indflydelse bliver den saa stor som de störste Egetræer. Blomstrer almindelig först i Regntiden; dog ogsaa til andre Tider af Aaret.

Arbor alta, ramosissima: ramis articulatis, oppositis lævibus, cortice cinereo, in summitate compressiusculis. Folia opposita, oblongo-lanceolata (lineari-oblonga) obtusa, integerrima, venosa, su-

pra obscura, nervo albescente, nitida, subtils tomentosa incana, quinquepollicaria, pollicem lata. Foliatio imbricata. Petiolus brevis, semiamplexicaulis. Pedunculi axillares et terminales in sumitate ramulorum, subtrifidi. Flores sessiles, oppositi, in capitulum conferti. Bractæ lanceolatae, supra concavae, trilineares, acutæ, oppositæ ad primam divisuram.

Perianthium quinquepartitum, persistens: laciniis subovatis, obtusis, concavis, erectis, auctum squamis tribus, adpressis, figura et magnitudine laciniarum calycis. Corolla monopetala, alba, in fauce lutescens. Tubus campanulatus brevis. Limbus bilabiatus: labio superiori quadrato, emarginato; labio inferiori trifido: laciniis æqualibus, obovatis, recurvis. Filamenta subulata, corolla breviora, ad labium superius flexa, intermedia breviora, erecta, lateralia patentia. Antheræ subrotundæ, didymæ. Germen ovatum. Stylus subulatus, erectus, longitudine staminum. Stigma bifidum, acutum. Capsula coriacea, rhomboidea, compressa, unilocularis, bivalvis. Semen unicum, magnum, figura capsulae, constructum ex lamellis quatuor carnosis, germinans. Th.

Stammen bestaaer af to Dele; den indvendige eller saakaldte Kierne af Træet har en mørk bruungrøn Farve omtrent som Guajac-Træe; det er haardt, tungt, grovt og indeholder meget Harpix, og har hverken betydelig Lugt eller Smag. Harpixen er heller ikke saa overflødig at den udsveder; denne indvendige Deel udgiør lidet over Halvdelen af Træets Diameter; det er meget standhaftigt til grovt Arbeide og fornemmeligen i Jorden. Commandeur *Schönning* har forsikkret at han ved Kongesteen har ladet opgrave en Pæl som næsten var steenhaard; maaskee Jordens salte Beskaffenhed ved Volta har bidraget anseeligt hertil. Træet lader sig ikke uden Forsigtighed tilhugge med Öxe, da det letteligen spalter skiævt. Den udvendige Deel

af Stammen har den almindelige lyse gullagtige Træefarve og er meget mindre varig. — Negerne gjøre saavidt mig bekendt ingen medicinsk Brug af dette Træ. *Th.*

Avicennia tomentosa (fra Indien) adskiller sig fra vor Plante ved ægformige eller ægformig-aflange Blade. som ere 2 eller knap 3 Tommer lange, Quistene og Blomsterstilkene ere finere, Blomsterne og Bladene ved samme mindre. *A. tomentosa* fra Arabien (*Sceura maritima* Forsk.) adskilles ved elliptisk-lancetdannede spidse Blade. Den amerikanske Plante ligeledes, og disse to sidste burde maaskee afsondres fra den indiske. *S.*

182. BLEPHARIS.

Juss. gen. pl. p. 103. Pers. syn. p. 180.

1. *B. RUBRÆFOLIA*; foliis quaternis inæqualibus lanceolatis subtus pilosiusculis subpetiolatis, floribus axillaribus sessilibus, calycibus ciliatis cauleque piloso. *S.*

Sielden. Blomstrer i Juli.

Caulis pedalis, dichotomus, articulis remotis bipollicaribus et ultra; tenuis, teres, subvillosus, purpurascens. Folia quaterna, inæqualia, brevissime petiolata, lanceolata, obsolete dentata, scaberrima, subtus pilosiuscula albicantia, costata, uni-bipollicaria. Flores subsolitarii axillares, sessiles, magnitudine Melampyri.

Calyx duplex, persistens. Perianthium externum octophyllum erectum: foliolis imbricatis obovatis, trinerviis, pilis albidis pubescentibus, ciliatis: setis novem-tredecim foliolo dimidio brevioribus rigidis scabritie adhærentibus; foliola interiora sensim longiora, intimum par longitudine calycis interni. Perianthium internum tetraphyllum: foliolis oblongis, apice atrovirentibus margine pubescentibus: duobus oppositis duplo majoribus, quorum alterum

parum longius, alterum emarginatum. Corolla monopetala, inæqualis, alba. Tubus brevis, subventricosus, ore barbato. Limbus ligulatus, erectus, latiusculus, planus, obtusus, semitrifidus, longitudine folioli oppositi calycis. Filamenta subulata, limbo duplo breviora, quæ limbo proxima infra apicem processum antheriferum exserentia. Antheræ oblongæ compressæ, uniloculares, margine villosa barbato dehiscentes, dorso filamentorum affixæ. Germen ovatum, tubum corollæ replens, apice hinc basi styli glandula parva didyma instructum. Stylus subulatus, longitudine staminum, basi angustior. Stigma bifidum, acutum. Pericarpium ovatum, compressum, glabrum, calyce cinctum, biloculare, bivalve. Semina solitaria. Th.

Meget liig *Acanthus maderaspatanus*, men hos denne ere Leddene kortere, Bladene ægformige, ofte udskaaret-tandede, mere rue ved ophöiede Punkter; de ydre Bægerblade ere glatte (ei hvidhaarede) og Blomsterne sidde i Nögler i Bladhiørnerne. S.

TETRADYNAMIA.

SILIQUOSA.

185. C L E O M E.

1. C. ACUTA; floribus gynandris, foliis quinatis, superioribus ternatis: foliolis lanceolatis acutis, caule inermi subtetragono pilosiusculo. S.

Tæta-Fye Incolis.

Hist og her, kommer især frem i den frugtbare Aarstid.

Caulis herbaceus, subtetragonus, pilosus, erectus. Folia alterna, inferiora quinato-digitata, superiora ternata: foliola vix petiolata, oleracea, ovata vel subovata, acuminata, basi cuneata, obsolete denticulata, costata, subtus glauca, media majora; floralia ternata parva lanceolata acuta sessilia. Petiolus longitudine foliorum, teres, supra linea exaratus, pilosus. Stipulae nullae. Racemus terminalis, simplex, corymbosus. Pedunculi pubescentes.

Perianthium minimum, tetraphyllum, patens: foliolis anguste lanceolatis. Petala quatuor obovata, longe unguiculata, adscendentia, alba, intermedia parum majora. Nectarium nullum. Filamenta sex medio pedicelli germinis inserta, filiformia, violacea, patentia. Antherae oblongae, erectae, aurantiae. Germen oblongum insidens pedicello corolla duplo longiori. Stigma obtusum. Siliqua cylindracea, tripollicaris et ultra, sensim attenuata, inflata, unilocularis, punctis elevatis muricato-scabra. Semina numerosa, subrotunda rugosiuscula. Th.

Bladene bruges af Negerne til Kaal. *Th.*

Ligner *Cleome pentaphylla*, men hos denne ere Bladene mindre, Stængelbladene omvendt ægformige budte, Skulpene forsynede med korte Haar og ei med ophöiede Punkter. *S.*

2. *C. CILIATA*; floribus gynandris, foliis ternatis petiolatis, foliolis elliptico-lanceolatis acutis piloso-scabris margine ciliatis, caule angulato piloso. *S.*

Voxer hist og her, blomstrer i Regntiden.

Caulis simplex, herbaceus, angulatus, pilosus, procumbens. Folia alterna, ternata, petiolata: foliola oleracea, ovato-vel elliptico-lanceolata, pollicaria, tenuissime ciliata, costata, venis ac costa pilis conicis sparsis obsitis: lateralibus inaequilatera. Petiolus longitudine foliorum, canaliculatus pilosus. Stipulae nullae. Flores axillares pedunculi filiformes.

Perianthium *tetraphyllum*, *deciduum*; *foliolis subulatis*, *tribus adscendentibus*, *quarto declinato*. Corolla *tetrapetala*, *adscendens*, *calyce duplo longior*, *rubra*: *petalis unguiculatis*, *oblongis*, *acutis*. Nectarium *nullum*. Filamenta *sex fere longitudine corollæ*, *basi pedicelli germinis inserta*, *declinata*, *superiora breviora*. Antheræ *lineares*, *involutæ*. Germen *pedicellatum*, *lineare*, *declinatum*, *longitudine staminum*. Stigma *obtusum*. Siliqua *pedicellata*, *linearis*, *bipollicaris*, *cylindracea*, *utrinque sutura elevata*, *unilocularis*, *bivalvis*. Semina *numerosa*, *subrotunda*, *rugoso-scabra*. Th.

Cleome triphylla som ligner den i Habitus, adskilles ved en glat Stængel, næsten ægformige mere budte glatte (ei randhaarede eller haarede) Blade og ved meget korte Bladstilke som ere kortere end Smaabladene. I mit Herbarium findes en Plante sendt fra Ostindien af König under Navn af *Meyera triphylla* som er fuldkommen liig den her beskrevne guineiske Plante. S.

MONADELPHIA.

PENTANDRIA.

---

184. WALTHERIA.

1. W. GUINEENSIS; foliis cordato-oblongis plicatis inæqualiter serratis obtusis sericeo-tomentosis, ramulis floriferis foliis æqualibus, floribus glomeratis sessilibus. S.

Fufuba Incolis.

Hist og her.

Caulis suffrutescens, subsimplex, teres, tomentosus, erectus, bipedalis. Folia alterna, ovalia, ovata, oblonga (cordato-oblonga) inequaliter serrata, obtusa, nervoso-venosa, rugosa, valde tomentosa, tri-quinquepollicaria; tenella plicata. Petiolus subsesquipollicaris, teres, tomentosus, Stipulae geminae, sessiles, angustae, acuminatae. Ramuli floriferi axillares, folio aequales vel haud breviores, glomerulis duobus-quatuor sessilibus, inferioribus remotis, supremis approximatis, folio suffultis. Bractae saepius tres basi singuli floris lanceolatae vel angustiores, villosae, nunc deciduae nunc persistentes.

Perianthium tubuloso-campanulatum quinque-dentatum: dentibus setaceis; villosum, persistens. Petala quinque cuneiformia, retusa, calyce duplo longiora, basi tubi filamentorum affixa, patula, flava, marcescentia. Tubus filamentorum cylindricus, longitudine calycis, quinque-dentatus. Antherae quinque ovatae. Germen ovatum, villosum. Stylus lateralis, simplex, filiformis, staminibus longior. Stigmata plurima in formam penicilli ovati coarctata. Capsula ovata, apice villosa et obliqua, unilocularis, bivalvis, calyce obtecta. Semen unicum, turbinatum. Th.

Nærmer sig til *Waltheria americana*, men hos denne ere Bladene dybere og spidsere tandede, ægformige, spidsere, mindre filtede; Bladstilkene kortere (knap $\frac{1}{2}$ Tomme) de blomstrende Grene længere end Bladene deelte i Spidsen, Blomster-Nöglerne siddende eller stilkede, større; Bladene ved Blomsterne og Bægerbladene længere. S.

Naar Bladene tørres og bruges som Thee ligne de i Smag Blomsterne af *Verbascum* og have samme Virkning. Th.

2. W. AFRICANA; foliis anguste oblongis plicatis serrulatis acutiusculis basi subcordatis tomentosis, glomerulis florum axillaribus aggregatis breviter pedunculatis. S.

Hist og her.

Caulis suffrutescens, subsimplex, teres, tomentosus. Folia oblonga, angusta, plicata, serrulata, acutiuscula, basi subcordata, utrinque tomentosa, subbipollicaria. Petiolus semipollicaris, teres, tomentosus. Flores glomerati, axillares: glomeruli bini - tres - quatuor, breviter pedunculati. Cætera præcedentis. S.

Meget forskiellig fra *W. indica* som har ægformige, kortere budtere Blade, Blomster-Nøglerne meget mindre og sidende. *W. elliptica* Cavanilles har elliptiske Blade som ere dybt saugtakkede, budte, smallere ved Basis; Stænglen er desuden grenet. S.

185. *M E L O C H I A.*

1. *M. CORCHORIFOLIA*; floribus capitatis sessilibus, capsulis subrotundis, foliis cordato-lanceolatis sublobatis serratis acutis pilosiusculis, caule bifariam tomentoso. S.

Melochia corchorifolia; floribus capitatis sessilibus, capsulis subrotundis. Lin. sp. pl. 2. p. 944. Flor. zeylan. 246.

Melochia corchorifolia; floribus capitatis sessilibus, capsulis subrotundis, foliis subcordatis sublobatis. Wild. sp. pl. 5. 1. p. 604. Pers. syn. 2. p. 219. Lin. syst. veg. p. 649. Horn. hort. 2. p. 630.

Melochia corchorifolia. Dill. elth. 221. t. 176. fig. 217.

Tsieru-uren. Rheed. mal. 9. p. 143. t. 73.

Hist og her.

Caulis ramosus, duriusculus: ramis bifariam tomentosis teretibus. Folia lanceolata, basi cordata, sublobata, argute serrata, acuta, utrinque pilis raris adspersa, subsesquipollicaria: teneriora plicata conduplicata. Petiolus teres, semipollicaris, hirsutus. Stipulæ binæ,

lanceolatæ, hirsutæ. Capitula terminalia, foliis duobus suffulta. Bractæ lanceolatæ foliolisque calycinis setaceis ferrugineo-hirsutis. S.
Den indiske Plante har aldeles glatte og mindre Blade; men stemmer forøvrigt med vor Beskrivelse. S.

OCTANDRIA.

186. PISTIA.

1. P. STRATIOTES; foliis obverse cordatis Fl. zeyl. No. 522. Jacq. americ. 254. t. 148. Swartz. obs. p. 343.

Præter copiam synonymorum atque figurarum, etiam huc spectat: *Nymphaea minima maderaspatana*, foliis alas papilionum referentibus. Pluk. alm. 267. t. 207. f. 6.

Radices filiformes, ferruginæ, simplices, confertæ, hirsutæ: ad basin plantæ fila horizontalia seu stolones emittunt novas propagines. Folia in rosæ formam expansa, obcordata, integerrima, diaphana viridia, superne glauco-velutina farina seu rore exalbido adpersa: interiora sensim breviora erecta, convoluta, tomentosa.

Calyx: Spatha tubuloso-cucullata, lingulata, integra, apice obtuso; virescens, extus pubescens, intus pallida, persistens. Corolla nulla. Filamentum laterale, breve, crassiusculum, infimæ rimæ parti oppositum, basi disco cyathiformi concavo integro viridi cinctum. Antheræ tres-sex-octo, subrotundæ, contiguæ, filamento apice insidentes, luteæ. Germen ex fundo tubi oblongum, dorso spathæ adnatum, compressiusculum, linea longitudinali basi filamentum connexum. Stylus seu tubus brevissimus, gibbus. Stigma versus filamentum inflexum, apertum, ciliatum. Capsula oblique insidens, subcompressa, unilocularis, polysperma. Semina plura, nitida, oblonga, longitudinaliter dorso adfixa. Sw. l. c.

DECANDRIA:

187. CONNARUS.

1. C. FLORIBUNDUS; foliis pinnatis, foliolis obovato-oblongis subacuminatis, subsessilibus, glaberrimis, panicula terminali. S.

Ved Töffri.

Frutex ramosissimus orgyalis: ultrave: ramulis teretibus glaberrimis. Folia alterna, impari-pinnata: Foliola quinque raro septem, brevissime petiolulata, oblongo-ovalia, subacuminata, integerrima, subcoriacea, uninervia, tenuissime venosa, glaberrima, triquinquepollicaria. Petiolus teres, insertus. Stipulae nullae. Panicula racemosa terminalis, decomposita, sublaxa, pedunculis calycibusque ferrugineo pubescentibus; floribus brevissime pedicellatis numerosis ex luteo sordide albidis, odoratis, bracteolis solitariis, minutis.

Perianthium quinquepartitum: foliolis oblongis, concavis, erectis, marcescentibus. Petala quinque linearia, calyce triplo longiora, receptaculo inserta, recurvata, fuscato-albida. Filamenta: urceolus terminatus filamentis decem, quorum quinque calyce duplo longiora, et quinque alterna longitudine calycis. Antherae ovatae, didymae, incumbentes et quinque alternae subrotundae minutae steriles in filamentis brevioribus. Germen ovatum, sericeum. Stylus filiformis longitudine corollae. Stigma globulosum. Pericarpium immaturum: legumen monospermum. Th.

Stemmer overens med *Connarus nemorosus* Vahl. Mpt. dog ere Bladene hos denne trekoblede eller finnedede, Smaabladene ægformige tilspidsede; Blomsterne mindre, Blomsterbladene kortere, linieformig-kileformige; Frugtbunden noget stivhaaret ei silkehaaret. *Con. pinnatus* adskilles ved trekoblede og finnedede Blade, og ved 2 Börster ved Basis af Petala. S.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

K

POLYANDRIA.

188. *ADANSONIA*.

1. *A. DIGITATA*; foliis subseptenis digitatis, seminibus farina obductis. *S.*

Adansonia digitata; Lin. Spec. 960. Cavanill. diss. 5. p. 298. t. 157. Wild. sp. pl. 3. 1, p. 730. Pers. syn. 2. p. 241. Horn. Hort. 2. p. 645.

Baobab. Alpin. ægypt. 66. t. 67. Adans. in act. paris. 1761 p. 218. t. 6. 7.

Baobab. s. Abavi. Bauh. hist. 1. p. 110.

Abavo arbor, radice tuberosa. Bauh. pin. 454.

Gnanabanus scaligeri. Bauh. hist. 1. p. 109. Raj. hist. 1571.

Sjadjo-Tjo. Incolis.

Ved Quitta, Tubreku, Aquapim.

Arbor maxima, ramosissima, ramulis tomentosis vel glabris. Folia sparsa digitata: foliola sæpius septem, subpetiolulata, obovata, acuminata, basi acuta, integerrima, subcoriacea, fere transversim costata, tenuissime reticulatim venosa, glabra, tri-quinquepollicaria. Petiolus longitudine foliolorum, teres, tomentosus vel glaber. Stipulae geminae, sessiles, acuminatae, caducae. Pedunculus fructus axillaris solitarius, monocarpus, sesquipedalis, teres, tomento deciduo tectus, prope fructum cicatricibus tribus elevatis quasi a casu bractearum.

Fructus pendulus, ovatus, lignosus, evalvis, densissime tomentosus, magnitudine Melonis, basi calyce persistente fissuris quinque fere ad basin ruptis, utrinque præcipue intus dense tomentoso; multilocularis (decemlocularis) pulpa alba. Semina numerosa, reniformia, nidulantia, magnitudine Fabæ. Th.

De Indfødte i Asianté, Akim, Aquapim begrave altid deres fornemme Døde hemmeligen og ofte i dette Træe, især i Krigstider, naar de frygte at Fienden skal opdage Liget og beholde Benene paa sin Tromme som et Tegn paa Seier og Fiendens Skiændsel. Negerne forsikkre at Liget tørres uden Forraadnelse i dette Træe; ved Ælde udhules Stammen og Liget nedsænkes da deri. Veddet er löst og ubrugeligt endog til Brænde. Frugtens melede syrlige Substants som omgiver Fröet, spises af Negerne. Den hele Frugt brændes til Aske for derefter at koge Palmeolie til Sæbe. *Th.*

189. *B O M B A X.*

1. *B. PENTANDRUM*; floribus pentandris, antheris anfractuosus, foliis septenatis, ramis patentissimis aculeatis, capsulis ovali-oblongis. *Th.*

Bombax pentandrum; floribus pentandris, antheris anfractuosus, foliis septenatis. Wild. sp. pl. 5. 1. p. 751. Lam. illustr. t. 587. Jacq. amer. edit. pict. t. 176.

B. floribus pentandris, foliis septenatis. Spec. pl. 2. p. 959. Jacq. amer. 191. t. 176. f. 70.

B. foliis septenatis lanceolatis, floribus pentandris, antheris lunatis binis aut ternis. Cavan. diss. 5. p. 293. t. 151.

B. foliis digitatis, caule inermi. Fl. zeyl. 220. Hort. ups. 148.

B. foliis digitatis, brachiis erecto-patentibus. Brown. jam. 277.

Xylon caule inermi. Hort. cliff. 175. Roy. lugdb. 457.

Gossypium javanense, salicis folio. Bauh. pin. 430.

Eriophoros javana. Rumph. amb. 1. p. 194. t. 80.

Pania paniala. Rheed. mal. 5. p. 59. t. 49. 50. 51.

Onjai-Tjo Incolis.

Radix ramosissima, ramis superioribus horizontalibus, trunco perpendiculari. Arbor altissima, ramosissima; truncus procerus inermis perpendicularis inferne fulcratus valde dilatatus in laminas planas versus basin sensim latiores, cortice albido-cinereo; ramis horizontalibus junioribus aculeatissimis.

Perianthium monophyllum, subventricoso-campanulatum, in pedicellum attenuatum: ore obtuse quinquedentatum, coriaceum, glabrum, intus infra medium densius sericeum. Corolla monopetala, quinquepartita: laciniis obovato-oblongis, concavis, extus dense sericeo-tomentosis, albidis, calyce duplo longioribus. Filamenta quinque, corollam vix superantia, subulata, basi corollæ in urceolum coalita. Antheræ oblongiusculæ, basi bifidæ, recurvatae, incumbentes. Germen superum, ovatum, intra urceolum. Stylus filiformis, basi crassus, staminibus parum longior, quasi pedicello tenuissimo brevissimo insidens. Stigma globosum, retrorsum obtuse quinquedentatum. Capsula ovato-oblonga, apice attenuata obtusa, basi sensim attenuata acuta, coriaceo-rigida, sordide ochracea, glabra, quinque-sexpollicaris, quinquelocularis, quinquevalvis, polysperma. Semina ovata, hilo compressiusculo, nigra, læviuscula, lanata. Receptaculum columnare, pentagonum, dissepimenta constituens. Th.

2. *B. GUINEENSE*; floribus pentandris, antheris anfractuosis, capsulis clavatis, foliis septenis, ramis patentibus inermibus *Th.*

Odum - Tjo Incolis.

Arbor altissima, ramosissima, inermis: trunco procero, ramificatione patula; ramulis teretibus, glabris, utrinque petiolo e casu stipularum cicatrisatis, viridibus. Folia digitata, sparsa: foliola novem-septem, subpetiolulata, lanceolata, acuminata, integerrima, uni-

nervia, venosa, supra glabra, subius glauca, intermedia majora, tri-septempollicaria. Petiolus teres, glaber, foliolis paulo longior. Stipulæ geminæ, sessiles, acuminatæ, caducæ. Pedunculi pauci passim collecti bipollicares, uniflori, in ramis præteriti anni ante folia.

Perianthium monophyllum, subventricoso-campanulatum, in pedicellum attenuatum: ore obtuse quinquedentatum, coriaceum, glabrum, intus sericeum, infra medium densissime villoso-tomentosum. Corolla monopetalâ, quinquepartita: laciniis oblongis versus apicem leviter dilatatis, obtusis, concavis, extus dense villoso-tomentosis, calyce fere triplo longioribus, albidis. Filamenta quinque corollam vix superantia, subulata, basi cum basi corollæ in urceolum coalita. Antheræ oblongiusculæ, basi bifidæ, recurvatæ, incumbentes. Germen superum, ovatum, intra urceolum. Stylus filiformis, basi crassus, staminibus parum longior, infra incrassationem subito angustatus quasi in pedicellum brevissimum. Stigma globulosum. Capsula elongato-turbinata, coriaceo-rigida, sordide ochracea, glabra, septem-novem pollicaris, quinquelocularis, quinquevalvis, polysperma. Semina turbinato-subrotunda, hilo subacuto, ad hilum tumidiuscula, nigra, læviuscula, lanata. Receptaculum columnare, pentagonum, dissepimenta constituens. *Th.*

Differt ab antecedente ramis erecto-patulis nec ad angulum rectum patentibus, inermibus rarissime passim aculeo parvo armatis, caudice ad basin laminis planis destituto. Th.

190. S I D A.

1. S. LINEARIFOLIA; foliis linearibus pilosiusculo-scarbris integerrimis, floribus racemoso-umbellatis terminalibus, capsulis septem submuticis. *Th.*

Ikke meget almindelig i Strandegnene. Blomstrer i Juni.

Caulis herbaceus, simplex, virgatus, erectus, teres, pilosus, scaber. Folia alterna, remota, linearia, versus apicem attenuata, triquadripollicaria, lineas tres lata, utrinque præsertim marginè et subtus pilosiusculo-scabra. Petiolus vix semipollicaris, pilosus. Stipulæ utrinque basi petioli, setaceæ. Inflorescentia terminalis, subumbellata: pedicellis obsolete articulo instructis.

Perianthium campanulatum, quinquefidum: laciniis acutis; pilosiusculo-pubescent, persistens. Corolla campanulato-patens, alba, intus in fundo atro-rubra; petala quinque, oblique ovata, integerrima, imò staminum tubo inserta. Filamenta plurima, inferne coarctata, superne libera, in globum divergentia. Antheræ subrotundæ, luteæ. Germen subrotundum. Styli septem-octo capillares, inferne subcoalitæ, superne divergentes. Stigmata capitata, atro-purpurea. Pericarpium magnitudine Piperis, subrotundum, obsolete torulosum, glaberrimum, tectum calyce connivente; constans e capsulis septem-octo monospermis in orbem dispositis. Th.

Sida linifolia adskilles ved 5 Capsler uden Torne. Hos *S. graminifolia* Rich. ere Bladene bredere og kortere, Klasserne i Hjørnerne 2-5 blomstrede. *S.*

2. *S. RUGOSA*; foliis lanceolatis inæqualiter serratis glaberrimis, pedunculis solitariis axillaribus unifloris, capsulis subseptem rugosis. *Th.*

Ved Aquapim.

Caulis herbaceus, inferne frutescens, subramosus, vix notabile molliter pubescens, tenuis, strictus. Folia alterna, inferiora lato-lanceolata, superiora sensim angusto-lanceolata, acuta, basi obtusa, subæquali serrata, glaberrima, subbipollicaria. Petiolus folio sextuplo brevior, sub lente pubescens. Stipulæ longitudine petioli, angustissime ensiformes, obsolete uninerviæ, glabræ. Pedunculi solitarii, axillares, uniflori, medio articulati, petiolo fere longiores.

Perianthium campanulatum, angulatum, quinquesidum; laciniis subacuminatis; glaberrimum, persistens. Pericarpium intra calycem conniventem vix pisi magnitudine, subrotundum, glaberrimum e capsulis sex-septem, basi rugosis, apice bicornibus, monospermis. Semen subrotundum, hinc convexum, inde acutangulum, breviter acuminatum. Th.

Sida rhombifolia nærmer sig hertil men adskilles ved budte neden under blaagraae Blade med kortere Stilke; og derved at Blomsterstilkene ere meget længere end Bladstilkene. S.

3. S. SCABRA; foliis ovato-oblongis subæquali-serratis scabriusculis subnudis, pedunculis unifloris solitarii longitudine petioli, capsulis quinque lævibus. Th.

Hist og her, ikke meget almindelig.

Caulis herbaceus, inferne frutescens, subramosus, scabriusculo-pubescent, sæpe subpilosus, tenuis, striatus. Folia alterna, inferiora exacte ovata, superiora sensim longiora, obtusa, subæquali-serrata, supra atomis scabriuscula, subtus canescentia, vix sesquipollinaria. Petiolus folio dimidio brevior, pubescens, sæpe pilosus. Stipulæ petiolo duplo breviores, setaceæ. Pedunculi solitarii, axillares, uniflori, prope florem articulati, petiolo fere longiores.

Perianthium campanulatum, angulatum, quinquesidum: laciniis acutis; pubescens, persistens. Petala calyce dimidio longiora, obliqua, alba. Styli quinque. Pericarpium intra calycem conniventem vix pisi magnitudine, subrotundum, pubescens, e capsulis quinque lævibus, apice bicornibus, monospermis. Semen subrotundum, hinc convexum, inde acutangulum, breviter acuminatum. Th.

Fra den foregaaende adskilles den især derved, at Stængel og Bladstilke ikke sieldent ere haarede; Bladene budte, og skiöndt brede, dog meere nærmende dem til at være ægformige end til at være lancetformige, nedenunder blaagraae af et

næsten umærkeligt Filt; Bibladene børsteformige; Capslerne ere 5 i Tallet, duunhaarede men ikke 6-7 rynkede og glatte. *Th.*

Ved de anførte Kiendetegn noksom adskilt fra den beslægtede Art. *S. canescens*. *S.*

4. *S. ROSTRATA*; foliis cordatis acuminatis integerrimis pubescentibus subtus tomentoso-incanis, pedunculis axillaribus filiformibus, racemo terminali paniculato, capsulis quinque acuminatis trispermis. *S.*

I Nærheden af Quitta mod Syden. Blomstrer i October.

Radix simplex. Caulis tenuis, erectus, teres, pubescens, pedalis vel parum ultra. Folia alterna cordata, acuminata, integerrima, pubescentia, subtus tomentosa, incana. Petiolus longitudine folii, teres, filiformis, utrinque parum incrassatus, pubescens insertus. (Folia racemorum petiolo brevissimo suffulta). Stipula utrinque basi petioli setacea. Inflorescentia in summitate axillaris vel terminalis, paniculata: pedicellis filiformibus versus florem articulo instructis (ramulisque pilis albis stellatis sparsis).

Perianthium campanulatum, patens, quinquefidum; laciniis acutis; persistens. Corolla rotata: petala quinque obcordata, basi connata, imo staminum tubo coalita, vitellina. Filamenta plurima; inferne coalita, superne libera, in globum divergentia. Antherae subrotundæ. Germen subrotundum, pentagonum. Styli quinque capillares, patentes. Stigmata capitata. Capsulae quinque in orbem dispositæ, calyce duplo longiores, ovatae, acuminatae, apice divergentes vel recurvæ, uniloculares, trispermæ. Semina subreniformia. Th.

Ligner *S. periplacifolia*, men hos denne ere Bladene hierteformig-lancetformige, smallere, uden Bugter; Capslerne meget mindre, og ei tilspidsede, Blomsterstilkene især de enkelte i Bladhiørnerne meget kortere. *S.*

5. *S. GUINEENSIS*, foliis cordatis acutiusculis obsolete crenatis junioribus denticulatis tomentosis, pedunculis folio sublongioribus, capsulis hirsuto-lanatis mucrone bifido, trispermis. *S.* Hist og her.

Radix subramosa. Caulis fruticosus, lævis, ramosus, tri-quinquepedalis: ramulis teretibus, tomentosis. Folia alterna, cordata, obscure crenato-dentata, tomentosa. Petiolus mediocris, teres, tomentosus, insertus. Stipulæ utrinque basi petioli solitariæ, subulatæ, sessiles. Pedunculi solitarii, axillares, teretes, tomentosi, articulo prope florem instructi, longitudine foliorum.

Perianthium campanulatum, quinquesfidum: laciniis acutis, tomentosum persistens. Corolla campanulato-patens; petala quinque obcordata, basi connata, imo staminum tubo coalita, lutea. Filamenta plurima, inferne coalita, superne libera, in globum divergentia. Antheræ subrotundæ. Germen breve, cylindricum, truncatum, villosissimum. Styli plures inferne subcoaliti, superne divergentes. Stigmata capitata. Capsulæ plures, viginti-viginti quatuor, longitudine calycis, in orbem dispositæ, externe et superne lanatæ, uniloculares: loculo reniformi, trispermo (mucrone bifido) superne dehiscentes. Semina subreniformia, parva. Th.

Synes mig forskiellig fra *Sida asiatica* som den forresten nærmer sig til; Bladene hos denne ere tilspidsede ulige og spids saugtakkede; Frugten nikkende kortere end Bægeret. *S.*

6. *S. DECAGYNA*; foliis ovato-cordatis crenato-serratis, molliter tomentosis, pedunculis subsolitariis petiolo brevioribus, capsulis decem biaristatis monospermis. *S.*

Voxer hist og her. Blomstrer i og efter Regntiden.

Radix subramosa. Caulis fruticosus, lævis, ramosissimus, tri-quinquepedalis: ramulis teretibus, tomentosis. Folia alterna, ovato-cordata, acuta, serrata, dense tomentosa, subtus nervis prominenti-

bus. Petiolus mediocris, supra planiusculus, tomentosus, insertus. Stipulæ utrinque basi petioli, setaceæ. Pedunculi axillares et terminales, ramulorum petiolis breviores.

Perianthium campanulatum, angulatum, quinquesidum: laciniis acutis; tomentosum, persistens. Corolla campanulato-patens: petala quinque oblique obcordata, basi connata, imo staminum tubo coalita, pallide ex luteo-incarnata. Filamenta plurima, inferne coalita, superne libera, in globum divergentia. Antheræ subrotundæ. Germen subrotundum. Styli decem, capillares, longitudine staminum. Stigmata capitata. Capsulæ decem intra calycem in orbem dispositæ, biaristatæ: aristis erectis capsula vix brevioribus; uniloculares, monospermæ. Semina subreniformia. Th.

191. *U R E N A.*

1. *U. DIVERSIFOLIA*; foliis uniglandulosis, inferioribus palmatis mediis basi unilobatis superioribus lanceolatis lobo intermedio omnium tridentato acute serrata subius tomentoso-incanis venoso-reticulatis, caule suffruticoso, ramis teretibus sub-tomentosis. *S.*

Voxer hist og her, ved Ada og Quitta.

Radix ramosa, radiculis fibrosis. Canlis suffruticosus: ramis procumbentibus erectisve, teretibus, subflexuosis, subtomentosis. Folia sinuato-palmata: sinibus obtusis, lobis tribus-quinque; inferiora basi subcordata, argute serrata: lobis oblongis extrorsum latioribus intermediis longioribus tridentatis vel subtrilobis lobulis acutis, utrinque subtomentosa, subius rugosiuscula, glauca, poro glanduloso basi nervi medi, tri-quinquepollicaria; folia floralia media basi unilobata: lobo angusto sublanceolato; superiora anguste cuneiformia et denique suprema lanceolata. Petiolus brevis, bilinearis, teres; folia superiora subsessilia. Stipulæ deciduæ, utrinque ad basin petioli. Flores sæpius solitarii, axillares, brevissime pedunculati.

Perianthium inferum, duplex, persistens: externum campanulatum, quinquesidum: laciniis angustatis acutis; internum subpentaphyllum, foliolis acuminato-acutis, lanceolatis, basi glandulosis. Corolla malvacea: petala quinque obovata, rotundata, basi in tubo cum filamentis coalita, rosea. Filamentorum tubus cylindricus, longitudine fere corollæ. Antheræ plurimæ, subsessiles; reniformes, sparsæ in superficie tubi. Germen globoso-pentagonum. Stylus filiformis, longitudine tubi staminiferi. Stigma octo-decemfidum: laciniis villosis patentibus. Capsula subglobosa, obtusissima, ex quinque composita, echinata: echinis apice sæpe etiam in medio hamulis reflexis; singula univalvis monosperma. Semina subreniformia, oblonga, basi acuta. Th.

Adskilles noksom fra *Urena reticulata*, da hos denne de nederste Blade ere trefligede ei haandformige, Fligene ere mere budte, Saugtakkerne færre og nærmere sig mere til Tænder. S.

192. G O S S Y P I U M.

1. G. PUNCTATUM; foliis trilobis uniglandulosis pilosisculis subtus subtomentosis, ramulis obsolete trigonis petiolis pedunculisque nigro-punctatis, pedunculis ad basin floris glandulis trifariam ornatis. S.

Dyrkes.

Frutex orgyam unam alteramve altus, erectus, ramosissimus, cortice cinereo fusco: ramis longis patentibus, inferioribus reclinatis, infimis sæpe procumbentibus; ramulis teretibus vel obsolete trigonis, e casu stipularum linea transversa articuli instar notatis, sæpe subflexuosis, punctatis, sublanato-hirsutis, raro glabris vel subpilosis, sæpius horizontalibus foliis distichis et pedunculis latere superiori erectis. Folia alterna, plurima triloba, longitudine et latitudine fere æquali, ferme ad medium divisa: lobis ovatis acuminatis subacutis

mucronatis, medio paulo longiori; cordata, quinquenervia nervis lateralibus tenellis; reticulato-venosa, supra pilosiuscula, subtus pilosiusculo-subtomentosa, obscure punctata, glandula in nervo medio, palmaria-spithamea. Petiolus teres, nigro-punctato-scaber, ut caulis hirsutus vel glaber, folio tertia parte brevior. Stipulae sessiles, oblongae, acuminatae, punctatae, pubescentes, caducae. Pedunculi in ramulis fere oppositifolii, solitarii, uniflori, pollicares, obsolete trigoni, ut caulis punctati et pube tecti, ad basin floris trifariam glandula ornati.

Calyx duplex, persistens. Perianthium externum fere tripartitum, basi trigonum, angulis recurvatis, quo segmenta fugitivo oculo videntur cordata: segmenta ovata, incisuris quatuor-sex, acuminato-lacinata, obsolete nervosa et venosa, punctis nigris paucis adspersa, extus pubescentia, intus glabra, plana, erecta, sesquipollicaria; internum campanulato-urceolatum, exteriori triplo brevius, dentibus sinibusque quinque obtusis; evasculosum, albidum, glaberrimum, margine pubescenti nigro-punctatum, basi triglandulosum, glandulis in flore saepe obsoletis, in fructu semper evidentibus. Corolla malvacea, patens, flava, marcescendo aurorea, calyce exteriori tertia parte longior: petala longitudine et latitudine aequali, obtusissima, oblique retusa, oblique ad basin angustata, unguibus tubo staminum adnata. Filamentorum tubus conico-cylindricus, vix longitudine dimidia corollae superne obsitus filamentis numerosis filiformibus patentibus inferioribus sensim brevioribus. Antherae reniformes, luteae. Germen ovatum, acutum, glaberrimum, tenelle punctatum. Stylus tubo staminifero fere duplo longior, clavato-filiformis, superne tetragonus, contortus, angulis pubescentibus, lateribus punctatis sulco exaratis, apice obtusus rarissime fissus. Stigmata pubescentia. Capsula ovata, obtusiuscula rarissime acuminata, magnitudine nucis Juglandis, glaberrima, punctata, tri-quadrilocularis tri-quadrivalvis: valvulis medio septiferis, elastice sonitu dehiscentibus. Semina sae-

pius in singulo loculo septem - octo, libera (nec coalita) lana alba obvoluta, ovata. Th.

Variat: foliis quinquelobis, triglandulosis, integris subnullis, foliorum lobis ovato-lanceolatis, lobo medio elongato lateralibus parvis; lobis acutis nec acuminatis; pubescentia subnulla.

Seminum superficie glabra vel lana brevi coacta dense ac densius tecta.

Seminibus liberis et in singulo loculo coadunatis. Th.

Synes nær beslægtet med *G. religiosum*. S.

2. *G. PROSTRATUM*; foliis simplicibus trilobis quinquelobisve, caule depresso, ramis divaricatis prostratis.

Dyrkes.

Frutex depressus, pedalis; divaricato-ramosissimus: ramis quinque-decempedalibus prostratis; reliqua ut in præcedente. Folia simplicia et triloba rarissime quinqueloba, minus acuminata et divisa quam in antecedente subpubescentia et duplo minora. Calyx internus sæpius dentibus tribus acuminatis. Semina libera, lana alba obvoluta, lana brevi alba coacte adhærente tecta. Th.

Variat: habitu minori, lana pallide-ferruginea. Th.

195. *H I B I S C U S*.

1. *H. VERSICOLOR*; foliis ovato-lanceolatis serratis acutiusculis scabridis, pedunculis axillaribus subsolitariis foliis brevioribus vel subæqualibus, corollis patentibus, seminibus lanatis. S.

Hist og her, blomstrer i Mai.

Caulis fruticulosus, subramosus, erectus, teres, pilis stellatis asper. Folia alterna, ovato-lanceolata, serrata, nervoso venosa, scabrida, ætate subtus macula tomentosa nigra in costa notata, juniora obsolete rima longitudinali. Petiolus brevis, subbilinearis.

Stipulæ setaceæ, parvæ. Pedunculi subsolitarii, axillares, uniflori, medio obscure articulo instructi, folio breviores vel subæquales.

Perianthium duplex, persistens: exterius denticulis septem-decem setaceis; interius campanulatum, quinquesidum: laciniis acutis; subpubescens. Corolla magnitudine Malvæ rotundifoliæ, patentissima, alba, marcescens rosea: petala quinque ovata, basi sensim angustata, tubo staminifero inserta. Tubus cylindricus, albus, cum cæteris genitalibus parum declinatus. Filamenta nonnulla, brevissima passim tubo affixa. Antheræ reniformes, luteæ. Germen globosum. Stylus filiformis, tubo parum longior, extra tubum quinquesidus. Stigmata subcapitata, pubescentia, alba. Capsula magnitudine Pisi, turbinato-subglobosa, calyce persistente basi cincta, pubescens, quinquelocularis, quinquevalvis, dehiscens: loculis trispermis. Semina reniformia, lanata. Th.

Ligner meget *Hibiscus rigidus*, men denne har aflange tandede Blade, og Kronens Kravé tilbageböiet. *S.*

2. *H. TRIUMFETTÆFOLIUS*; foliis eglandulosis ovato-subcordatis denticulatis integris trilobisve subtus subtomentosis, calycibus exterioribus quinquepartitis, caule fruticoso. *Th.*

Voxer i Nærheden af Asiama. Blomstrer i Mai.

Caulis fruticosus, ramosissimus, suborgyalis: ramis teretibus subtomentosis. Folia alterna, subovata, parum attenuata, vix cordata, denticulata, nervoso-venosa, supra subnuda, subtus subtomentosa; eglandulosa, integra vel triloba. Petiolus folio parum brevior, teres, subtomentosus. Stipulæ setaceæ, erectæ, deciduæ. Pedunculus axillaris, brevis, inarticulatus, erectus, uniflorus.

Perianthium externum subquinquepartitum, sinus obtusis, foliolis lineari-lanceolatis, lineatis, pubescentibus, erectis, persistentibus; internum longitudine externi, campanulatum, quinquesidum, acutum, ad basin usque carinatum. Corolla et Stamina H. abelmoschi at tubus cylindricus. Germen ovatum, glaberrimum. Stylus sim-

plex, apice quinquefidus. Stigmata obtusa, villosa, atropurpurea. Capsula ovata, acuta, calyce parum longior, tomento scabra, pentagona, quinquelocularis, quinquevalvis: valvis septiferis. Semina plura, an villosa? Th.

5. *H. TILIACEUS*; foliis subrotundo-cordatis acuminatis crenatis subtus albo-tomentosis, calyce exteriori decedentato. Wild. Enum. Horn. Hort. 2. p. 660.

H. tiliaceus; foliis subrotundo-cordatis crenatis, caule arboreo, calyce exteriori decedentato. Wild. sp. pl. 3. 1. p. 810. Pers. syn. 2. p. 255.

H. tiliaceus; foliis cordatis subrotundis indivisis acuminatis crenatis, caule arboreo, calyce exteriori decedentato. Lin. sp. pl. 2. 976. Roy. lugdb. 552. Flor. zeyl. 259. Cavan. diss. 3. p. 151. t. 55. f. 1.

Malva arborea maritima, folio subrotundo minore acuminato subtus candido, cortice in funes ductili. Sloan. jam. 95. Hist. 1. p. 215. t. 154. f. 4.

Alcea malabarica, abutili folio, flore minore ex albo flavescente exterius aspero. Raj. hist. 1070.

Alcea indica sinarum, flore luteo malvaceo. Pluk. amalt. 6. p. 555. f. 5.

Althea maritima arborescens diffusa, foliis orbiculato-cordatis crenatis subtus cinereis. Brown. jam. 284.

Novella. Rumph. amb. 2. p. 218. t. 73.

Pariti s. Tali-pariti. Rheed. malab. 1. p. 55. t. 50.

Ketmia zeylanica sempervirens et florens, flore luteo. Burm. zeyl. 156. ind. 150. R.

Ketmia indica, tiliæ folio. Tournef. inst. 100. Plum. spec. 2 R.

Hyppig ved Bredderne af Volta.

4. *H. STRICOSUS*; foliis subrotundis cordatis angulatis subtrilobis grosse dentatis supra villosis subtus tomentosis strigis lucidis, capsula subrotunda retusa alata. S.

Hist og her, ikke sielden.

Caulis suffruticosus, villosus, asper, adpersus atomis trispinosus. Folia alterna, cordata, obsolete tri-quinqueloba, grosse crenato-dentata, villosa, subtus tomentosa pilis strigosis lucidis mixta, eglandulosa. Petiolus longitudine folii vel parum longior. Stipulae subulatae utrinque petiolo. Pedunculi solitarii, axillares, articulo instructi, petiolis breviores.

Perianthium inferum, duplex, hispidum, persistens: externum ennea-dodecaphyllum, foliola subulata patentia; internum campanulatum, quinquesidum, laciniis acutis. Corolla malvacea, pallide flava, interne in fundo atro-purpurea, petala quinque, rotundata, inferne angustata, basi tubo staminiifero coalita. Filamenta plura, brevissima, in tubo conico sparsa. Antherae reniformes, polline globoso magno. Germen subovatum, pentagonum, villosum. Stylus filiformis, simplex, longitudine tubi staminiiferi. Stigmata quinquepartita, laciniis obtusis, villosis, recurvis. Capsula subrotunda, obtusa, rudimento styli mucronata, quinquangularis: angulis prominentibus; quinquelocularis: oculis polyspermis; quinquevalvis; hispida. Semina reniformia, nuda, aspera. Th.

Kommer nærmest til *Hibiscus vitifolius* men Stænglen er hos denne mindre rue; Bladene laadne og uden de lysende Striber nedentil, Bægeret flettet-laadent især for Blomsterne udfolde sig; det ydre Bæger 7-8bladet. S.

5. *H. ABELMOSCHUS*; foliis subpeltato-cordatis inferioribus subseptemangulatis superioribus hastatis lobis lateralibus horizontalibus postice auriculatis lobis subacuminatis grosse serratis sinu clauso cauleque hirsuto, calyce exteriori ennea-phyllo. *S.*

Hibiscus Abelmoschus; foliis subpeltato-cordatis septemangularibus acuminatis serratis, calyce exteriori suboctophyllo, caule hispido. *Wild. sp. pl. 3. 1. p. 826. Pers. syn. 2. p. 257.*

H. Abelmoschus; foliis subpeltato-cordatis septemangulatis serratis hispidis. *Hort. cliffort. 349. Hort. ups. 206. Flor. zeyl. 261. Mat. med. 342. Roy. lugd. 558. Mill. dict. n. 5. Burm. ind. 153. Horn. Hort. 2. p. 661.*

H. Abelmoschus; foliis subpeltato-cordatis septemangularibus, caule hispido, seminibus moschum redolentibus. *Cavan. dissert. 5. p. 167. t. 62. f. 2.*

Alcea hirsuta, flore flavo, semine moschato. *Marcgr. bras. p. 45. Brown. jam. 285. n. 4.*

Alcea ægyptiaca villosa. *Bauh. pin. 517.*

Flos moschatus. *Mer. surin. 42. t. 42.*

Granum moschatum. *Rumph. amb. 4. p. 38. t. 15.*

Cattu-gasturi. *Rheed. mal. 2. p. 71. t. 58.*

Ketmia ægyptiaca, semine moschato. *Tournef. inst. p. 100. Burm. zeyl. 154. R.*

Mosch s. Bammia moschata. *Alp. exot. 197. R.*

Asianté - Kitteva Incolis.

Dyrkes hist og her, dog i ringe Mængde.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

M

Caulis subramosus, quadripedalis, erectus; teres, hispido-hirsutus. Folia alterna, magna, inferiora subrotundo-cordata, quinque-septangulata: angulis acuminatis; superiora subrotundo-cordata, hastata, triloba, lobis divaricato horizontalibus postice auriculatis sinu clauso; grosse obtusiusculo-serrata, hispido-hirsuta, quinque-septemnervia, venosa. Petiolus longitudine folii. Stipulae subulatae, parvae, deciduae. Pedunculus longitudine petioli. Flores solitarii axillares.

Perianthium duplex, inferum, pubescens (piloso-hirsutum); externum enneaphyllum, foliolis subulatis; internum tubulosum, quinque-dentatum, rumpens. Corolla malvacea, flava, interne in fundo atropurpurea; petala quinque, rotundata, inferne angustata, basi tubo conico staminifero coalita. Filamenta plura brevissima in tubo sparsa. Antherae reniformes: polline globoso magno. Germen conicum, obscure pentagonum, pubescens. Stylus simplex. Stigma quinquepartitum, obtusum, villosum, patens. Capsula oblonga, acuta, quinquangularis, quinquevalvis: dissepimento lateri interno affixo. Semina plura, subreniformia, scabra. Th.

6. H. ESCULENTUS; foliis cordatis quinquelobis obtusiusculis dentatis, petiolis flore longioribus, calycibus exterioribus subdecaphyllis deciduis, interioribus longitudinaliter rumpentibus. Wild. sp. pl. 3. 1. p. 827. Pers. syn. 2 p. 257.

Hibiscus esculentus; foliis quinquelobis: lobis ovatis inaequaliter serratis, calycibus deciduis, interioribus longitudinaliter rumpentibus. Horn. Hort. 2. p. 661.

H. foliis quinquepartito pedatis, calycibus interioribus latere rumpentibus. Lin. sp. pl. 2. p. 980. Jacq. obs. 2. p. 11. Burm. ind. p. 153.

H. caule herbaceo crasso, foliis quinquelobatis crenatis subpedatis, calycibus utrisque deciduis, fructu corniculato, stigmatibus quinque ad decem. Cavan. diss. 3. p. 168. t. 61. f. 2. et diss. 6. p. 551.

H. ficifolius. Mill. dict. n. 15. R.

Alcea americana annua, flore albo (flavo potius) maximo fructu pyramidali sulcato. Commel. hort. 1. p. 57. t. 19. Raj. suppl. 518.

Alcea maxima, malvæ roseæ folio, fructu decagono recto crassiore brevior esculento. Sloan. jam. 98. hist. 1. p. 225. t. 155. f. 5. Brown. jam. 284. n. 5.

Okra. Kalm. it. 2. p. 209.

Quingombo. Marcgr. bras. 51.

Dyrkes hist og her.

Varietas β foliis profunde subseptemlobatis: lobis sublan-
ceolatis obtusis sublaciniatis repando-obtuse et inæqualiter serratis ac dentatis, sinu baseos leviori. *S.*

7. *H. SURATTENSIS*; recurvato-aculeatus, foliis ovatis quinquelobis trilobisve, lobis lanceolatis grosse serratis, calycibus exterioribus appendiculo foliaceo, stipulis reniformibus dentatis ciliatis. *S.*

H. surattensis; recurvato-aculeatus, foliis quinquelobis, calycibus exterioribus appendiculatis, stipulis semicordatis, floribus pedunculatis. Wild. sp. pl. 5. 1. p. 824. Pers. syn. 2. p. 257. Lin. sp. pl. 2. p. 979. Burm. ind. p. 152.

H. aculeis recurvis, foliis digitatis, calycibus appendiculatis. Cavan. diss. 5. p. 149. t. 53. f. 1.

Herba crinium. Rumph. amb. 4. p. 46. t. 16.

β. Hibiscus foliis palmato-digitatis quinquepartitis: laciniis lanceolatis, caule aculeato. Fl. zeyl. 264.

Narinam-pouilli. Rheed. mal. 6. p. 75. t. 44.

Sirsa-Imum Incolis.

Paa fugtige Steder ved Aquapim, ikke almindelig.

Caulis facie H. cannabini, subramosus, erectus, teres, pilosus, purpureo-punctatus, adpersus aculeis recurvis, parvis, purpureis; tri-sexpedalis. Folia alterna: inferiora ovata, subtrilobata, superiora digitato-quinquepartita: lobis anguste-lanceolatis, subacuminatis, grosse serratis, venosis, pilosis, nervo subtilius subtilissime aculeato, bipollicaribus. Petiolus longitudine folii, teres, pilosus, aculeatus. Stipulae geminae, foliaceae, reniformes, ciliatae. Pedunculi solitarii, axillares, longitudine petioli, aculeati, horizontales, apice erecti.

Calyx inferus, duplex, persistens. Perianthium externum decaphyllum, radiato-patens: foliolis subulatis, medio infractis, auricula cochleariformi ornatis, inferior pars foliolorum horizontaliter patens, subtilius hispida pilis reflexis insidentibus tuberculis purpureis: superior pars erecta, subhirsuta; auricula geniculo enata foliacea, ovata, concava, ciliata, mucronata, fere dimidia folioli longitudine; internum campanulatum, quinquesidum, acuminatum, extus nervis decem prominentibus, eglandulosus, tuberculatis, hispidis, ad apicem laciniarum excurrentibus. Corolla malvacea, campanulata: petala quinque rotundata, versus basin sensim angustata, tubo staminiifero inserta, flava, intus basi atropurpurea. Filamenta plurima, sparsim tubo cylindrico affixa. Antherae reniformes, atropurpureae: polline luteo, globoso, magno. Germen conicum, villosissimum, Stylus simplex, longitudine tubi, apice

quinquefidus, patens. Stigmata obtusa, villosa, atropurpurea. Capsula ovato-conica, acula, sericea. Th.

Hos den indiske Plante ere Bladene mindre og smallere, end hos den guineiske, og det ydre Bægers Blade have mindre Appendices. I Cavanilles's Figur er Formen af Bibladene aldeles urigtigen fremstillet; denne er lige hos den indiske og guineiske Plante. S.

8. H. CONGENER; erecto-aculeatus, foliis ovatis quinque-trilobisque serratis subtus nervis petiolisque aculeatis, calycibus externis subdecaphyllis subulatis internisque aculeatis, floribus axillaribus breviter pedunculatis. S.

Sissa-Imune Incolis.

Hist og her paa sumpede Steder, ikke meget almindelig, f. Ex. paa de mindre Öer i Augna Söen.

Radix simplex vel subramosa, subflexuosa, radiculis capillaribus subramosis; descendens, alba. Caulis subramosus erectus, adspersus aculeis copiosis parvis, erectis, inferne aculeis recurvatis et punctis fusco-nigricantibus muricatus. Folia infima ovata, acuminata, inæqualiter serrata; caulina media digitato-partita: lobis septem-quinque-tribus, lineari-lanceolatis, serratis, inferiorum latioribus superiorum decrescentibus ac linearibus; floralia in summitate caulis sæpius simplicia linearia, basi auriculata; omnia serrata, supra scabrida, subtus pilosiuscula; venis et nervis aculeatis cum glandula solitaria in costa media. Petiolus longitudine folii aculeis copiosis supra sulcatus. Stipulæ geminæ, setaceæ, hirtæ, subaculeatæ. Inflorescentia in summitate caulis et ramorum. Pedunculi breves, subtrilineares, solitarii, axillares.

Calyx inferus, duplex, persistens, marcescens. Perianthium externum octo-decaphyllum: laciniis subulatis, hirtis, aculeatis, patentibus, internum campanulatum, quinquefidum: laciniis

cirrroso - acuminatis; decemangulatum: angulis obtusis prominentibus hirtis verruculis aculeiformibus insidentibus; Glandulae quinque in medio angulorum, incisuris alternæ. Corolla malvacea, campanulata: petala quinque, rotundata, versus basin sensim angustata, inferne coalita tubo staminifero, flava, intus basi atropurpurea. Filamenta plurima brevissima, sparsim enata e tubo cylindrico. Antheræ reniformes, atropurpureæ: polline globoso, magno, luteo. Germen conicum villosum. Stylus simplex, longitudine tubi. Stigmata quinque, obtusa, villosa, atropurpurea. Capsula ovata, acuta, densissime strigis deciduis argenteis adpressis tecta, longitudine perianthii interni, quinquelocularis: loculis tritetrapermis: dehiscens valvulis quinque, mucronatis, patulis. Th.

I Udseende ligner den meget *Hibiscus cannabinus*, dog synes den forskiellig, da hos *cannabinus* Stænglen er mere svampagtig, og Tornene færre baade paa Exemplarer fra Ostindien og paa dyrkede og ikke nedentil besat med mangfoldige ophøiede Punkter; Bladene ere bredere, længere og glatte, Bladstilkene meget længere end Bladene og med meget faa Torne ligesom dette ogsaa gielder om Røgerne. *H. radiatus* Wild. Sp. pl. 3. 1 p. 824. og Cavanilles Dir. 3. p. 150 Tab. 54 fig. 2. hører maaskee hertil; men da Cavanilles siger: "quæ ante perfectam florum expansionem periit," saa har han beskrevet en ufuldstændig Plante, og Sammenligningen med vor Plante bliver derfor usikker. S.

Dens Stængel er meget seig, maaskee kunde deraf tilberedes en Art Mæp, ligesom af nogle Arter af samme Slægt, men Negerne benytte den ikke. Th.

9. *H. OBTUSATUS*; foliis inferioribus orbiculato cordatis, superioribus palmato - quinquepartitis, lobis laciniatis repandis

denticulatis obtusis subtus pilosis uniglandulosis, calycibus externis lineari-lanceolatis hispidis aculeatis, caule recurvato-aculeato superne tomentoso. *S.*

Caulis teres, aculeis copiosis minutis adpersus, superne angulatus, tomentosus aculeis patentibus. Folia inferiora orbiculato-cordata, obsolete crenata, reliqua palmato-quinquepartita: lobis intermediis tribus laciniatis, lateralibus sæpe integerrimis; repanda, obsolete denticulata, obtusa, obsolete mucronata, supra punctis elevatis pilis rarioribus scabrida, subtus pilosa, in nervo medio glandula una, bipollicaria parum ultra. Petiolus longitudine folii, inferne teres, supra sulco exaratus, pilosus. Stipulæ setaceæ, hirsutæ. Flores axillares, sessiles.

Perianthium externum hexa-heptaphyllum: foliolis lineari-lanceolatis; dense setoso-aculeatum; internum dense setosum. S.

Jeg overlader til andre at afgjøre om det er en egen Art eller blot en Varietet af den foregaaende, eller en yngre Plante af *H. surattensis*. *S.*

194. *M I M O S A.*

1. *M. GLABERRIMA*; inermis, foliis bipinnatis bi-sexjugis, foliolis tri-quinquejugis, rhomboideo-ovatis glaberrimis, pedunculis axillaribus solitariis-ternis, floribus capitato-corymbosis. *S.*

Lædjo-Tjo Incolis.

Hist og her mellem Asiama og Jadofa. Blomster i April.

Arbor inermis mediocri statura ramis teretibus glabris, ramulis pubescentibus. Folia alterna, bipinnata. Pinnæ duæ-sex. Foliola tri-quinquejuga, rhomboideo-obovata, obliqua, subacuta, venosa, glaberrima, pollicaria, inferiora minora. Petiolus com-

munis instructus glandula medio inter basin et primum par pinna-
rum. Petiolus partialis glandula inter juga exteriora foliolorum.
Pedunculi axillares solitarii vel terni filiformes, sesquipollicares:
floribus viginti-triginta pedicellatis in capitulum corymbosum col-
lectis; pedicelli longitudine florum, bracteis solitariis, setaceis, minutis.

Perianthium campanulato-tubulosum, quinquedentatum, acutum.
Corolla calyce duplo longior, infundibuliformis, quinquesida, acuta,
albida. Filamenta plurima, corolla fere triplo longiora, flexuosa,
inferne in tubum fere corollæ longitudine coalita. Antheræ subro-
tundæ, didymæ, flavæ. Germen longitudine tubi staminum, tenue.
Stylus capillaris, longitudine filamentorum. Stigma obtusum. Th.

Veddet benyttes til Brænde. Th.

2. M. ADIANTHIFOLIA; inermis, foliis bipinnatis, sex-
septemjugis foliolis sex-quatuordecimjugis oblongo-rhombeis
apice rotundatis villosis, pedunculis axillaribus solitariis ter-
nisque, floribus subcapitatis centrali masculo. S.

Voxer ved Bligusso og blomstrer i April.

Frutex inermis: ramulis subtomentosis. Folia alterna bipinna-
ta. Pinnæ sex-septemjugæ, exteriores gradatim longiores, uti ex-
timum par infimo fere duplo longius est. Foliola sex-quatuorde-
cimjuga, media majora sessilia, oblongo-rhomboidea, basi rectan-
gula, apice obsolete rotundata, nitida, lente ciliata, nervo obliquo
subtus pubescente, semipollicaria, margine baseos petiolo communi
parallela. Petiolus communis teres, tomentosus, quinquepollicaris,
glandula basi et apice; partialis glandula minuta apice. Stipulæ
geminæ, subovatæ, cordatæ, sessiles. Pedunculi axillares, bipol-
licares, pubescentes, solitarii vel terni: floribus triginta-quin-
quaginta sessilibus collectis in spicam hemisphæricam flore centrali
masculo. Bractæ solitariæ, angustæ, extrorsum latiores, fere
longitudine calycis.

Perianthium *tubulosum*, *quinquedentatum*, *lente pubescens*. Corolla *calyce duplo longior*, *tubulosa*, *quinquesida*, *lente pubescens*, *cæsia*. Filamentum *tubulosum*, *filiforme*, *corolla quadruplo longior*, *multifidum*; *laciniis circa viginti quinque capillaribus*, *patentibus*, *tubo quintuplo brevioribus*. Antheræ *minutæ*, *subrotundæ*, *incumbentes*, *fertiles*. Germen *calyce brevius*, *oblongum*, *tenue*. Stylus *longitudine staminum*. Stigma *obtusum*.

Hanblomsten er meget større end de øvrige; Støvtraadenes Rör er dobbelt saa kort, Fligene talrige, Støvknappene golde, ingen Pistil. I Henseende til Bladene ligner den meget *Acacia gujanensis* Wild., men Axene ere hos denne traadformige og cylindriske. S.

5. M. GUINEENSIS; *inermis*, *foliis bipinnatis*, *partialibus trijugis*, *propriis duodecim-quatuordecimjugis*, *foliolis ovato-oblongis acutis pilosis*, *pedunculis pluribus axillaribus*, *floribus capitato-globosis*. S.

Voxer i Buskadserne og i Nærheden af Aquapim.

Frutex *inermis*, *ergyalis*, *ramosissimus*: *ramulis angulatis*, *vix pilosiusculis*. Folia *alterna*, *bipinnata*: *pinnis trijugis quarum extimæ gradatim majores*. Foliola *duodecim-quatuordecimjuga*, *subsessilia*, *oblongo-ovata*, *acuta*, *basi obliqua*, *utrinque pilis adpressis pilosiuscula*, *intermedia semipollicaria*, *versus extremitates petioli sensim minora*. Petiolus *communis bipollicaris*, *supra sulcatus*, *basi crassus*, *mucrone terminatus*. Stipulæ *geminæ*, *sessiles*, *acuminatæ*, *marcescentes*. Pedunculi *plures*, *axillares*, *bipollicares*, *pubescentes*: *floribus sedecim-viginti sessilibus*, *in capitulum globosum collectis*. Bractææ: *squamula minuta basi singuli floris*.

Perianthium *tubuloso-campanulatum*, *quinquesidum*: *laciniis obtusiusculis*. Corolla *monopetala*, *calyce duplo longior*, *quinquesida*: *laciniis acutis*, *revolutis*, *viridibus*. Filamenta *sæpius viginti sep-*

tem, corolla pluries longiora, basi coalita, capillaria, alba. Antheræ incumbentes, parvæ, flavæ. Germen oblongum, utrinque acutum. Stylus capillaris, longitudine staminum. Stigma obtusum. Pericarpium immaturum: Legumen lineare, longum, planum, obtusum mucrone, basi attenuatum, glaberrimum. Th.

4. *M. PENTAGONA*; aculeata, foliis bipinnatis, partialibus octo - decemjugis, propriis sedecim - quadragintajugis, foliolis linearibus rotundatis glabris, pedunculis ternis - quinis axillaribus simplicibus, uno racemoso, floribus globosis. *S.*

Ved Jadofa. Blomstrer i April.

Frutex: ramis obsolete pentagonis angulis obscurius coloratis aculeatis: aculeis recurvis sparsis; ramulis glabris. Folia alterna bipinnata, pinnae octo novemjugæ, exteriores longiores. Foliola sedecim - quadragintajuga, linearia, rotundata, basi truncata, glabra, lineas tres longa, semilineam lata. Petiolus communis glandula basi et apice, subtilus aculeatus, partialis mutica. Stipulae geminae, lineares, obtusæ, sessiles. Inflorescentia axillaris vel terminalis, subaphylla unde panicula. Pedunculi terni vel quini passim in axillo folioli tenuis collecti, sensim florentes: floribus viginti-triginta sessilibus in spicam globosam. Bractæ solitariae, obovatae, calyce duplo breviores.

Perianthium campanulatum, semiquinquesidum, subacutum. Corolla eadem figura, parum longior, pallide-viridis. Filamenta numerosa, capillaria, recta, basi coalita, corolla duplo longiora, albæ. Antheræ subrotundæ, minutæ, incumbentes. Germen oblongum. Stylus capillaris, longitudine staminum. Stigma obtusum. Th.

5. *M. PROCUMBENS*; aculeata, hirta, foliis bipinnatis, partialibus decem - vigintijugis, propriis trigintaduojugis, folio-

lis linearibus acutis hirtis, pedunculis solitariis axillaribus, floribus globosis, aculeis ramorum petiolorumque rectis, lomentis hirsutissimis. S.

Et Par Buske af denne Plante ere fundne i Nærheden af Christiansborg.

Frutex bipedalis: ramis procumbentibus, teretibus, hirtis (uti folia petioli pedunculique), aculeatis: aculeis sparsis rectis. Folia bipinnata: pinnis decem-viginti. Foliola triginta-duojuga, subsessilia, conferta, linearia, acuta, lineas duas longa, semilineam lata. Petiolus communis teres, basi hirsutus, utrinque et subtus aculeis armatus: aculeis lateralibus sæpius oppositis; supra spinula erecta inter pinnas instructus; patens. Stipulæ utrinque petiolo sessiles, acutæ, hirsutæ, (lanceolatæ) magnitudine aculeorum, persistentes. Pedunculi solitarii, axillares, pollicares, teretes: floribus in spicam globosam confertis.

Perianthium tubulosum, semiquinquesfidum, erectum: laciniis obtusiusculis. Corolla nulla. Filamenta sæpius decem, distincta, lilacina, versus apicem compressa, dimidia pars calyce duplo, cætera triplo longiora. Antheræ parvæ, pallide flavæ, incumbentes. Plurimi flores steriles absque pistillo. Germen parvum, obovatum, compressum, villosum. Stylus subulatus, calyce duplo longior. Stigma acutiusculum. Lomentum lineari-oblongum, subplanum, bitripollicare, semipollicem latum, rectum, hirsutissimum, articulatum discedens, suturis persistentibus. Semina solitaria, oblonga obsolete tetragona. Th.

Ligner i Udseende saameget *Mimosa asperata* Lin: at man let kunde antage den derfor; men hos denne ere Tornene adspredte langs med den partielle Bladstilk mellem de enkelte Finner, hos hiin kun i den nederste Deel, den övre er uden Torne; hos *asperata* ere Tornene paa Grenene tilbageböiede,

hos vor Art rette og horizontale; hos den førstnævnte ere Haarene paa Lomentum saa adspredte at man let seer hvorledes den aabner sig paa tvers; ved vor Plante er Lomentum besat med meget tætte Haar, saa at ingen Deel af Klappen bliver nøgen. Jeg synes at Person i Syn. pl. 2 p. 266 med Rette adskiller *M. pigra* og *M. asperata* som Willdenow forener sp. pl. 4. p. 1055.

6. *M. BICOLOR*; spinosa, foliis bipinnatis, partialibus octo-sedecimjugis, propriis duodecim-vigintijugis, foliolis linearibus ciliatis, pedunculis solitariis axillaribus, spica cylindrica bicolori, floribus polygamis, lomentis glabris. *S.*

Kahn-Tjo Incolis; fructus Beseri Akkrais.

Voxer hist og her i nøgen Jord.

Radix longissima, repens. Frutex ramosissimus, pedalis, orgyalis ultrave; spinis intrapetiolaribus binis, divergentibus: spina altera sæpe deest, sæpe in ramulum spinæ terminatum exrescit. Folia alterna, bipinnata: pinnis octo-sedecim-jugis. Foliola subsessilia, duodecim-vigintijuga, parva, linearia, basi et apice obliqua, levissime ciliata. Petiolus communis pubescens, inermis. Glandula inter pinnas linearis, erecta, poro terminali. Stipulæ utrinque petiolo, acuminatæ, marcescentes. Flores sessiles in spicam pedunculatam, oblongam, bicolorem. Pedunculus solitarius, axillaris, subpubescens. Bractæ squamulæ solitariae. Legumina plura in capitulum magnitudine pomi promiscue revoluta.

Dimidia inferior pars spicæ floribus lilacinis masculinis castratis. Perianthium monophyllum, obsolete quinquedentatum, coloratum, minimum. Petala quinque lanceolata, concava, erecta, marginibus sæpe coalita, lilacina. Filamenta decem aut plura, capillaria, longissima, castrata, lilacina. Pistillum nullum: flores nonnulli superiores sæpe pistillo fertili.

Dimidia superior pars spicæ floribus hermaphroditis flavis superioribus deciduis gaudet.

Calyx et Corolla præcedentis. Filamenta decem aut plura, capillaria, præcedentibus duplo breviora, flava. Antheræ minimæ, incumbentes, luteæ. Germen superum, oblongum, compressum, villosum, minimum. Stylus capillaris, longitudine staminum. Stigma obtusum. Legumen uniloculare, bivalve: valvulis inter semina subcoalitis; sessile, oblongum, obtusum, flexuosum, glabrum. Semina tria-sex, ovata, compressa, margine subcolorata, glabra. Th.

Den udmagrer Jorden saaledes at hvor den groer kan ingen anden Plante trives, omendskiöndt de ikke overskygges eller quæles af den. Formedelst dens krybende Rödder er den vanskelig at udrydde. I Bomulds-Plantagen ved Fredriksberg har den næsten qualt Bomulds-Træerne, som ellers tage til Takke med mager Jord. *Th.*

7. *M. ADSTRINGENS*; spinosa, foliis bipinnatis, partialibus octo-duodecimjugis, propriis decem-vigintijugis, foliolis linearibus villosiusculis glaucis, pedunculis geminis vel pluribus axillaribus articulatis, floribus capitato-globosis, lomentis longis compressis incano-tomentosis. *S.*

Ved Ningö.

Frutex vel arbuscula ramosissima, subbiorgyalis: ramis flexuosis subtomentosis: spinis stipularibus, binis, distinctis subulatis, rectis, basi subtomentosis. Folia bipinnata, sparsa: pinnis octo-duodecim, exterioribus sensim longioribus. Foliola decem-vigintijuga vix petiolulata, linearia, obtusa, subnuda, glauca, lineas tres longa, lineam lata. Petiolus communis teres, subtomentosus. Glandula minuta supra petiolum ad juga pinnarum, quæ ad extimum sæpius adest, alibi rarius. Pedunculi gemini vel plures, axillu-

res, teretes, subtomentosi, medio articulati. Flores collecti in spicam globosam, flavam.

Perianthium *vix manifestum, breve, campanulatum; quinquedentatum. Corolla tubuloso-campanulata, semi-quinquesida, erecta, laciniis obtusiusculis, flava. Filamenta plura corolla duplo longiora, capillaria, flava, erecta. Antheræ minutæ, subrotundæ, luteæ. Lomentum breve pedicellatum, inarticulatum, lineare, longum, obtusum mucrone, compressum, incano-tomentosum, inter semina lineis transversis impressum, margine subrepandum, quadri-sexpollicare, semiunciam latum; immaturum inter cutem membranam internam viscum continens. Semina octo-sedecim, orbiculata, compressa, pisi magnitudine. Th.*

Frugten har formedelst den Gummi-Resina som findes mellem dens Membraner, en bitteragtig sammensnærpande Smag. *Th.*

DIADELPHIA.

DECANDRIA.

195. POLYGALA.

1. *P. ARENARIA*; floribus cristatis, racemis subaxillaribus ovatis compactis, caule erecto trichotomo, ramis dichotomis, foliis lanceolatis obtusis. *S.*

Polygala arenaria; floribus cristatis, spicis axillaribus ellipticis imbricatis caule procumbente foliis lanceolatis obtusis pubescentibus. *Wild. sp. pl. 5. p. 880.*

Hist og her paa de høiere Marker i Nærheden af Stranden. Blomstrer i Junii.

- *Radix perpendicularis, fibrillosus. Caulis subherbaceus, vix pedalis, inferne trichotomus, erectus, tenuis, strictus, teres, piloso-pubescent, ramis dichotomis. Folia alterna, brevissime petiolata, oblongo-lanceolata, obtusa, margine subrevoluto, avenia, pubescentia, subtus glauca, pollicaria; inferiora ovato-cuneata: tenella conduplicata. Spicæ in divisuris caulis, parum supra basin ramorum, solitariae, breve pedunculatae, ovatae, grossulariæ magnitudine: floribus imbricatis digestis, suberectis, post foecundationem cernuis. Bractæ ternæ, lineari-lanceolatae, parvæ, persistentes.*

Perianthium triphyllum, parvum, adpressum, pubescens, persistens: foliolo superiore duplo majore, carinato-compresso: inferioribus approximatis, margine diaphanis. Corolla: Pexillum minimum, vix calyce altius, dipetalum, inferne tubo filamentorum adnatum, superne ovatum, apice reflexum. Alæ maximæ, subrotundæ, planæ, extus pubescentes, carneæ, demum virides, unguibus inter foliola calycis insertæ, patentes, persistentes. Carina alis minor, dimidiato-orbiculata, compressa, dorso infra apicem appendice penicilliformi aucta, violacea, marcenscens. Capsula ovata, emarginata, compressa, utrinque sulco longitudinali, altero margine ciliata, alis tecta, marginibus dihiens. Semina solitaria, ovata, apice villosa. Th.

2. *P. GUINEENSIS; floribus cristatis, racemis subterminalibus, longissimis, floribus remotis subsecundis, caule herbaceo subsimplici foliisque filiformibus glabro. S.*

Polygala guineensis; floribus cristatis, racemis axillaribus secundis, caule ramoso herbaceo, foliis filiformibus. Wild. sp. pl. 3. p. 882.

I Nærheden af Christiansborg; blomstrer i Mai.

Caulis subherbaceus, sesquipedalis, erectus, versus medium in ramos tres quatuorve divisus: ramis subsimplicibus, teres, inferne casu foliorum denticulatus, superne foliosus. Folia sparsa subses-

silia, subulato-filiformia, supra sulco notata, pollicaria, erecto-patula. Racemi primo terminales deinde oppositifolii, 3-10 pollicares: floribus brevis pedicellatis, remotis. Bractæ ternæ, minutissimæ, caducæ: media lanceolata, laterales setacæ.

Perianthium triphyllum, parvum, persistens: foliolis ovatis acutis, superiori vexillo, inferioribus carinæ adpressis. Corolla: vexillum carina dimidio brevius, dipetalum: petalis ovato-cuneatis, margine incurvatis, tubo filamentorum inferne adnatis. Alæ vexillo majores, ovatæ, planæ, colorato-venosæ, unguibus intra calycem insertæ, patulæ, deciduæ. Carina maxima, ovata, compressa, dorso versus apicem appendice penicilliformi aucta, violacea. Antheræ lineares. Stigma crassiusculum, involutum. Capsula oblongiusculâ, emarginata, compresso-plana, glaberrima, subnutans. Semina solitaria, oblonga, villosa. Th.

196. PTEROCARPUS.

1. *P. ESCULENTUS*; inermis, foliis pinnatis cum impari: foliolis 5-7 ellipticis subacuminatis subalternis, racemis axillari-bus foliis brevioribus, stipulis ovatis acutis, fructibus intus suberosis. *S.*

Gægaenæ Incolis.

Voxer meget hyppig ved Volta Flodens Bredder.

Frutex ramosissimus cortice cinereo-fusco; ramuli teretiusculi sulcis binis a petiolo subtus decurrentibus, verrucoso-punctati, fusci. Folia alterna pinnata: foliola sæpius septem, alterna, breve petiolulata, ovalia-elliptica, subacuminata, integerrima, glaberrima, subcoriacea, venosa, 2-5 pollicaria, exteriora gradatim majora; petiolus teres, supra angulatus basi crassus. Stipulæ sessiles, oblique ovatæ, acutæ, erectæ, deciduæ. Pedunculus fructiferus axillaris, folio brevior, sublignosus: fructubus pedicellatis, racemosus. Pericarpium leguminaceum, subrotundum, vix compressum, superne sutura spuria notatum, inferne carina coriacea falcata alatum, lateribus in

torulos flexuosos nuclei juglandis instar elevatum, intus parenchymate suberoso - carnosio farctum, longitudinaliter biloculare, seminibus solitariis sutura superiori affixis. Th.

Den umodne Frugt indeholder en hvid Pulpa som omgiver Frøene; denne ristes og spises af Negerne.

197. *SOMMERFELDIA.*

Calyx obsolete quinquedentatus. Legumen lunatum s. reniforme apice fere basin tangente, compressum, evalve, apterum. Semen reniforme, solitarium. S.

1. *S. OBOVATA*; foliis pinnatis cum impari: foliolis 5-7 alternis, obovatis subretusis submucronulatis, glabris, paniculis terminalibus, spinis stipularibus geminis. *S.*

Ohoa - Tjo Incol.

Almindelig ved Voltas Bredder.

Frutex orgyalis et parum ultra, ramosissimus: rami teretes, flexuosi, glabri vel tenuissime pubescentes, aculeis stipularibus geminis, subrecurvis armati. Folia 2-4 jugā cum impari: foliola obovato-oblonga, obtusissima, venis tenuissimis transversim lineata, glaberrima, subtus glauca, 1-1½ pollicaria. Panicula terminalis subpubescens pedunculis subspicatis secundis; bractee geminae, subrotundae, concavae.

Perianthium subventricoso-tubulatum, obsolete quinquedentatum. Corolla: Vexillum subrotundum emarginatum, in unguem attenuatum; patens, recurvatum. Alae obovatae, obtusae, sursum falcatae, erecto-patulæ, vexillo breviores. Carina falcata, acuta, basi fissa, erecta, alis brevior. Stamina: Filamentum unum, tubulosum, interne ad basin fissum, fere ad medium 10 fidum, incurvatum. Antheræ subrotundæ, erectæ, lutæ. Pistillum: Germen pedicellatum, ovatum, compressum, sericeum. Stylus subulatus, inflexus. Stigma

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

acutum. Legumen pedicellatum, reniforme, apice ad basin inflexum, compresso-planum, venosum, glabrum, lignoso-coriaceum, evalve, monospermum. Th.

Pterocarpus lunatus Lin. suppl. 517 huc pertinet. S.

Jeg har opkaldt denne Slægt efter den norske Botaniker Pastor *Christian Sommerfeldt*, bekendt ved sit Supplement til *Wahlenbergs Flora Lapponica* og flere botaniske Arbejder. S.

198. *ECASTAPHYLLUM*.

Persoon. Synops. 2 p. 277.

1. *E. BROWNEI*; foliis simplicibus, cordato-ovatis subtus pubescentibus. Pers. l. c.

Pterocarpus Ecastaphyllum, foliis simplicibus acuminatis subtus sericeis. Lin. syst. nat. edit. 12. p. 459. excl. synonym. Plum. Swartz obs. 275.

Almindelig ved Voltas Bredder.

199. *A B R U S*.

1. *A. PRECATORIUS*; caule lignoso volubili lævi, foliis pinnatis cum pari: foliolis ovali-oblongis subpetiolatis, oppositis glabris mucronatis. S.

A. precatorius. Lin. syst. veg. 641. Wild. sp. pl. 3. p. 911.

Caulis lignosus volubilis lævis teres. Folia alterna solitaria vel bina eidem basi inserta pinnata cum pari 8-10-12 juga: foliola ovali-oblonga petiolata opposita glabra mucronata, subunguicularia, intermedia majora. Pedunculi solitarii petiolis crassiores, flores superne in pedunculo racemosi. Legumina compressa obtusa villosa. Semina globosa coccinea s. fusca macula lata nigra altero latere. Vahl Mst.

200. *ERYTHRINA*.

1. *E. LATIFOLIA*; foliis ternato-pinnatis: foliolis ovato-oblongis subaculeatis, petiolis glandulosis, caule arboreo aculeato, calycibus spathaceis. *S.*

Naba-tiölu Incolis.

Findes sielden vild, men dyrkes af Negerne.

Arbor 8-16 pedalis, subramosa: ramis erectis; cauleis recurvis armata, cortice cinereo rimoso, ligno subsuberoso. Folia pinnato-ternata, sæpius tantummodo apice ramorum approximata. Foliola ovata, 3-5 pollicaria, glabra, venosa, subtus glauca, et sæpe nervo aculeata. Petiolus longitudine folioli, compressiusculus, sulco exaratus, glandulis binis ad insertionem foliolorum, aculeis recurvis sæpe instructus, basi interassatus. Stipulæ caducæ. Racemus terminalis et raro apice ramorum axillaris, simplex, spithameus-pedalis, erectus, versus apicem sensim florens. Pedunculus tomentosus. Pedicelli terni, horizontales, breves, tomentosi. Flores sesquipollicares, coccinei, deflexi. Bractæ solitariae, ovato-oblongæ, concavæ, caducæ. Bracteolæ basi singuli pedicelli solitariae, parvæ, caducæ, nec non binæ basi calycis, cæteris simillimæ, deciduæ.

Perianthium tubulosum: ore angusto, obliquo, obsolete dentato; coriaceum corollæ concolor, dehiscendo latere inferiori ad basin rumpens, absque poro mellifero. Corolla: Vexillum obovato-oblongum, conduplicatum, deflexum, calyce quadruplo longius. Alæ longitudine calycis, subfalcatæ, oblongæ, emarginatæ, vexillo obiectæ. Carina alis brevior: petalis dimidiato-subrotundis; emarginatis. Stamina diadelphea, longitudine fere vexilli, alterna breviora. Antheræ oblongæ, insidentes, sordide virides. Germen vix pedicellatum. Nectarium: glandulæ decem luteæ ad basin germinis circumpositæ. Legumen pedicellatum, longum, apice subulatum teretiusculum, isthmis interceptum: nodulis globosis; tomentosum, dehiscens. Semina magnitudine pisi, ovata, coccinea, nitida, plurima sæpius abortiva. *Th.*

Et Afkog af Barken bruges af Negerne mod Dyssenterie og Colica, ligeledes til at lette vanskelige Födsler. *Th.*

201. CROTALARIA.

1. *C. GLAUCA*; foliis simplicibus angusto-lanceolatis mucronulatis, erectis, racemis lateralibus oppositifoliis subunifloris.

Crotalaria glauca, foliis simplicibus lineari-lanceolatis glabris, pedunculis axillaribus subtrifloris. Wild. sp. pl. 3. p. 974.

Hist og her paa aabne Marker blandt det unge Græs. Blomstrer i Juni og Septb.

Radix granulis passim obsita. Caulis subherbaceus, pedalis, strictus, tenuis, teres, glaucus, infernè subramosus: ramis erectis. Folia brevissime petiolata, lineari-oblonga, glaberrima, glauca, 1½-2 pollicaria, die patentia, nocte erecta et cauli adpressa. Stipulae nullæ. Racemus oppositifolius, 1-4 florus: Pedicelli breves remoti, fructiferi reflexi. Bractea lineari-lanceolata, longitudine pedicelli, persistentes. Bracteolæ basi calycis geminae, setaceæ, minutæ, caducæ.

Perianthium breve campanulatum, basi acutum, profunde quinquesidum: laciniis angustis, superioribus approximatis, lateralibus leviter sursum falcatis; glabrum marcescens. Corolla lutea: Vexillum subrotundum, emarginatum, planum, reflexum, extus nigropunctatum, ungue pubescenti. Carina semiorbiculata, gibba, obtusissima, apice ad alterum latus flexa et marginibus coalitis ciusa, sub apice emarginata. Stamina: filamenta monadelphæ. Antheræ alternæ subrotundæ, æternæ lineares. Pistillum; germen pedicellatum, stylus subulatus, versus apicem barbatus: stigma subcapitatum. Legumen breve pedicellatum, oblongum, obtusum, vix mucronatum, turgidum, glaberrimum, glaucum, pollicare. Semina 25-35, reniformia parva.

Crotalaria graminea Herb. Vahl. ligner meget vor Plante men adskilles dog ved linieformig-lancetformige spidsere Blade; den er fra Ostindien. S.

2. *C. GENISTIFOLIA*; glaber, foliis simplicibus lineari-lanceolatis subsessilibus patentibus, racemo laterali oppositifolio. S.

Caules juncei erecti, uti tota planta, glabri. Folia breviter petiolata, fere *Genistæ tinctoriæ*, parum tantum latiora, sesquipollicaria, mucrone brevi terminata, aveniæ. Stipulæ nullæ. Racemi laterales erecti oppositifolii altitudine rami (in tribus individuis solummodo racemus solitarius ramos superat) 6-7-8 flori flores remoti. Bractæ subulatæ. Calycis laciniæ lineari-lanceolatæ. Corolla flava. Vahl Mst.

Denne Plante er fundet af Isert i Guinea og medddeelt v. Rohr som igien har medddeelt den til vore Herbarier. Den er sikkert forskiellig fra foregaaende Art; hos *C. glauca* er Stænglen grenet neden til, hos *genistifolia* kun oventil og næsten dichotomisk; hiin har oprette næsten tiltrykte Blade, hos denne ere de udstaaende (patentia) hos hiin er der 5 el. flere Klaser paa Siden med 1-2 el. 4 Blomster, næsten to Tommer lange, og af Bladenes Længde; hos denne kun een Klasse som er opret 6-8 blomstret, befæstet paa Grenens Spidse og kun lidt længere (henved 4 Tommer lang). S.

5. *C. FALCATA*; foliis digitato-ternatis foliolis obovatis subnudis, stipulis lanceolato-falcatis, racemis terminalibus, leguminibus glabris. S.

Temmelig hyppig i Akra, Adampi, Augna.

Caulis suffruticosus, pedalis, teres, subramosus superne uti rami villosus. Folia digitato-ternata: foliola subsessilia; intermedio poi-

licari, lateralibus minoribus, parum emarginata, juniora utrinque villosula, ætate supra glabra, subtus subglaucescentia, rare villosa. Petioli foliorum longitudine vel parum longiores subcanaliculati, pilosiusculi. Stipulæ superne in caule semipollicares in ramis quadruplo minores, dimidiato-foliaceæ, subfalcatæ, erectæ; villosiusculæ. Racemus floriferus terminalis, subspicatus, erectus; fructiferus oppositifolius, elongatus, patens. Bractææ basi calycis, geminæ, setaceæ, caducæ.

Perianthium breve campanulatum, basi acutum, 5fidum: laciniis angustis acuminatis, superioribus magis distantibus; pubescens, marcescens. Corolla flava. Vexillum ovatum, reflexum, lateribus connivens. Carina acuminata, marginibus lanatis et versus apicem coalitis. Stamina: filamenta monadelpha, alterna breviora. Antheræ alternæ subrotundæ, alternæ lineares. Pistillum: Stylus subulatus, latere interiori vix pubescens. Legumen sessile, ovatum, obtusum, turgidum, argenteo-pubescens, semipollicare. Semina 11-14, subrotunda, compressa, umbilico emarginato. Th.

4. C. STRIATA; foliis ternatis, foliolis obovato-cuneatis glabriusculis, stipulis subnullis, racemis subterminalibus. S.

Hist og her, f. Ex. ved Quitta.

Caulis subherbaceus, pedalis, subramosus, subangulatus et parum flexuosus pilosiusculus. Folia digitato-ternata. Foliola obovata, antice suborbicularia, postice angustato-acuta, simpliciter venosa, supra absque nitore glabra, subtus pubescentia et glauca, mucrone brevissimo terminata: extimum maximum, lateralia parum minora. Petiolus universalis longitudine foliorum supra lineam exaratus: partiales perbreves, villosi. Stipulæ subnullæ. Racemus ad latus alterum excrescens multiflorus: flores subapproximati. Bractææ minutæ, setaceæ, caducæ. Bracteolæ basi calycis geminæ, setaceæ.

Perianthium breve campanulatum, basi obtusum, quinquefidum: laciniis angustis acuminatis, superioribus conniventibus et reflexis:

lateralibus leviter sursum falcatis et patentibus, inferiori depressa; subpubescens marcescens. Corolla flava, venis nigricantibus striata. Vexillum ovatum reflexum, connivens, ungue villosa. Carina falcata, acuminata, marginibus pubescentibus et versus apicem coarctatis, reflexa. Stamina: Filamentum tubulosum, absque fissura dorsali, basi subventricosum et poro hians. Antheræ alternæ subrotundæ, alternæ lineares. Pistillum: Germen pedicellatum, margine superiori villosum. Stylus filiformis, arcuatus, barbatus. Legumen breve pedicellatum, oblongum, mucronatum, turgidum, leviter arcuatum, glabrum, sesquipollicare, deflexum. Semina 30-40 parva, reniformia. Th.

202. A R A C H I S.

1. A. HYPOGÆA, herbacea, caule prostrato, foliis pinnatis cum pare bijuga, stipulis bifidis, leguminibus oblongis torulosis venosis coriaceis 2 spermis. S.

Arachis hypogæa Wild. sp. pl. 5. p. 1021.

Engkatje Asianth. Molaque Akkrais. Assianthé Bönner Danis.

Den dyrkes temmelig almindelig, men i liden Mængde; trives næsten overalt og giver riig Höst.

Caules herbacei undique prostrati, 1-2 pedales, inferne teretes, superne angulati subtrigoni, uti rami et petioli pubescentes. Folia alterna pari-pinnata, bijuga. Foliola obovata, fere sesquipollicaria, glabra, ciliata, subtus glauca. Petiolus bipollicaris canaliculatus. Stipulæ pollicares, bifidæ: laciniis lanceolato-falcatis acutis lineatis; basi subvaginantes, petiolo infra articulum adnatæ, subdiaphanæ. Pedunculi axillares, brevissimi, subtriflori.

Perianthium tubulosum: tubus pollicaris filiformis pilosus pedicellum mentiens: limbus bipartitus. Germen in fundo tubi calicis, subsessile, ovatum, minimum. Legumen longe pedicellatum, subterraneum, oblongum, subteres, torulosum, reticulato-venosum, coriaceum, uniloculare, absque sutura visibili, compressione vero

in duas valvulas dehiscens. Semina 2, ovata, hinc oblique truncata.

Frøene som ere meget rige paa en tyk og mild Olie spises af Negerne; man rister Skallen indtil den falder af.

203. *P H A S E O L U S.*

1. *PH. VULGARIS*; caule volubili, racemo solitario foliis brevioribus, pedunculis geminatis, bracteis calyce minoribus patentibus, leguminibus pendulis. Wild. sp. pl. 5. p. 1050. Pers. synops. 2. p. 295.

Dyrkes.

204. *P L E C T R O T R O P I S.*

Calyx 5dentatus. Carina hinc deflexa inde calcarata. Legumen teres, gracile.

1. *P. ANGUSTIFOLIA*; pedunculis elongatis bifloris, leguminibus cylindricis rectis; foliis lineari-lanceolatis basi subrotundatis scabris. *S.*

Voxer paa enkelte Steder, fornemmeligen i Nærheden af Quita blandt det høie Græs, som den snoer sig omkring.

Caulis herbaceus, volubilis, teres, setulis manifestis scaber. Folia remota, pinnato-ternata. Foliola 2-3 pollicaria, linearia, attenuata, acuta, mucronata, subreticulata, margine scaberrima, sæpius supra albido-picta, lateralia brevissime petiolata, basi altero latere obliqua. Petiolus foliolis multo brevior, setulis retroflexis scaber. Stipulæ lineari-lanceolatae, subpilosæ, partiales longitudine petiulorum. Pedunculi axillares, solitarii, longissimi, 2-3 flori. Flores brevissime pedicellati, magnitudine fere Lathyri odorati, dilute cœrulei.

Perianthium campanulatum, 5fidum (5 dentatum) marcescens: dentibus superioribus approximatis, basi auctum bracteolis duabus

oppositis, subulatis, parvis. Corolla: Vexillum magnum subrotundum, cordatum, emarginatum, reflexum: ungue brevi superne calloso inferne sensim attenuato. Alæ obovatæ, longitudine fere vexilli, hinc basi processu calloso instructæ. Carina falciiformis, e basi ad medium fissæ, obtusiusculæ, marginibus subcoalitis, apice dehiscens, ad latus sinistrum flexa: latere superiori calcare obtuso, cavo, latere inferiori calcare obsoleto notata. Stamina: Filamenta 10; simplex et 9/dum intra carinam, ejusdemque longitudine. Antheræ subrotundæ, biloculares. Pistillum: Germen lineare, villosum. Stylus filiformis, a medio ad apicem latere interno barbatus. Stigma crassiusculum, obtusum, inferne transverse pubescens. Nectarium tubulosum, breve, basin germinis cingens. Legumen longum (subtripollicare) lineare, teretiusculum, rectum, acutum, pubescens, uniloculare, dehiscens. Semina oblonga, obsolete tetragona. Th.

2. P. HIRSUTA; pedunculis axillaribus elongatis, leguminibus quadripollicaribus linearibus cylindricis rectis, foliolis tripollicaribus ovatis acutis, 5nerviis, supra pilosis subtus nudis. S
Voxer som foregaaende, men nærmere Aquapim i Dalene.

Caulis herbaceus, volubilis, teres, hirsutus, pilis retroflexis. Folia remota, pinnato-ternata. Foliola tripollicaria, ovata, attenuata, acuta, mucronata, trinervia, subreticulata, supra pilis adpressis scabra, subtus nuda, vasis tantummodo primariis pilosiuscula. Petiolus longitudine foliorum, basi incrassatus, supra hirsutus, subtus setulis nigris reflexis scaber. Petioli partiales dense pilosiusculi. Stipulæ lanceolato-attenuatæ, subpilosæ; partiales longitudine petiolorum. Pedunculus axillaris, petiolo triplo longior, crassitudine caulis, strictus, striatus, setulis nigris reflexis scaberrimus. Flores geminati, brevissime pedicellati tuberculo inserti, in capitulum pauciflorum collecti, magnitudine Lathyri odorati, dilute coerulei. Bracteolæ binæ, adpressæ ad basin calycis. Legumen 4 pollicares

lineare, teretiusculum, acuminatum, rectum, setuloso-scabrum. In cæteris partibus præcedenti similis. Th.

Slægtnavnet har jeg dannet af *πλήκτρον* calcar og *τρόπις* carina. S.

205. D O L I C H O S.

1. D. OLERACEUS; leguminibus racemosis compressis linearibus, apice unguiculato-hamatis, foliolis ovatis, caule prostrato glabro. S.

Jo Incolis, Danis Quitto-Bönnern, Anglis Calevancus. Dyrkes.

Caulis herbaceus, diffuso-prostratus, subflexuosus, angulatus, glaber, basi petiolorum cruento-maculatus. Folia remota, pinnato-ternata. Foliola 3-4 pollicaria, deltoidea, acuta, trinervia, venosa, glabra, subtus glauca. Petiolus foliolis longior, triquetrus, angulo dorsali obtuso, insertione foliolorum ut caulis maculatus. Stipulæ ovatæ acutæ, adnatæ, infra basin processu persistente auctæ. Pedunculus petiolo longior, erectus, teres, striatus: tuberculis versus apicem glandulosus; biflorus.

Perianthium 4 dentatum, lacinia superiori emarginata. Corolla violaceo-purpurascens. Legumen 4-6 pollicare, vix unguem latum, linearé, acuminatum, compressum, glabrum. Semina plura, ovato-reniformia, compressa, variegata. Th.

Augna-Negerne dyrke denne Plante hyppigen; hver Plante udbreder sig omtrent 16 Quadrat Alen og giver en riig Höst. Bællene maae afplukkes efterhaanden som de blive modne; og hvert Halvaar maae der saaes paa nye. Bönnernere ere af Störreise som den almindelige Bönne (*Plaseolus vulgaris*) og temmeligen velsmagende; de sælges som Cahyts Provision til Skibene.

Negerne bruge Bladene til Kaal, og en forsigtig Brug af Planten paa denne Maade skal give meget mere Frugt. *Th.*

2. *D. OBOVATUS*; leguminibus racemosis lineari-oblongis compressis tricarinatis glabris; foliolis obovato-subrotundis subpilosiusculis, caule volubili. *S.*

Incolis Ammba-Pang.

Ikke meget almindelig blandt Buskene langs Strandkysten, men ikke dybere inde i Landet.

Caulis subherbaceus, longissimus, volubilis, teretiusculus, pilosiusculus; Folia pinnato - ternata. Foliola tripollicaria, obovato-subrotunda, æque longa ac lata, sæpissime retusa et basi acuta, venosa, subpilosiuscula. Petiolus teres, canaliculatus, caulis instar pilosus. Petioli partiales dense pubescentes. Stipulæ parvæ, caducæ, acutæ, basi corpusculo calloso persistente auctæ. Pedunculus semipedalis, subflexuosus, pilosiusculus: pedicelli gemini, tuberculo calloso inserti: tubercula poris secretoriis instructa.

*Perianthium tubuloso - campanulatum, pilosiusculum, bilabiatum. Labium superius latius, bifidum: laciniis rotundatis. Labium inferius abbreviatum. Corolla purpurea, magna, odore Cheiranthi incani. Filamenta omnia connata in tubum basi hiantem et exsertent filamentum unicum. Nectarium: annulus receptaculaceus basin germinis cingens. Germen vix manifeste pubescens. Stylus glaberrimus. Legumen 5-7 pollicare, lineari-oblongum, obtusum acumine brevi, compressiusculum, sutura superiori tricostatum, glaberrimum, intus membrana tenui divisum et vestitum. Semina 5-8, ovata, compressiuscula, hilo lineari-oblongo. *Th.**

Dolichos rotundifolius Vahl. Symb. Bot. 2. p. 81 kommer meget nær hertil, men har duunhaarede Bælle. *S.*

Negerne gjøre undertiden Brug af Stænglen til at binde med. *Th.*

5. D. OVALIFOLIUS; racemis longissimis multifloris, floribus ternis, foliis ovatis glabris, caule volubili. S.

Ved Dudua.

Caulis suffruticosus, longissimus, volubilis, teres, pilis minutissimis adpersus. Folia remota, pinnato-ternata. Foliola 4-pollicaria, ovalia v. ovata, subacuminata, subreticulata, glabra. Petiolus foliis sesquilingior, teres, glaber. Petioli partiales pubescentes. Stipulae ovatae, attenuatae, caducae, basi corpusculo calloso deflexo persistente auctae. Pedunculus pedalis, strictus, teres, versus apicem magis magisque pubescens: tuberculis circiter triginta, glandulosis, trifloris. Bracteolae geminae basi calycis, subrotundae, parvae, caducae. Germen villosissimum. Caetera uti in praecedenti. Th.

4. D. NERVOSUS; leguminibus racemosis compressis margine scabris, foliolis subdeltoideis trinerviis, caule volubili. S.

I Ga.

Caulis suffrutescens, longissimus, volubilis, teres, pubescens, subscaber. Folia remota, pinnato-ternata. Foliola 3-pollicaria, deltoideo-ovata, aequae lata ac longa, acuminata, trinervia, subreticulata, utrinque vix pilosiuscula. Petiolus foliolis fere sesquilingior, caule magis pubescens. Petioli partiales tomentosi. Stipulae lanceolatae; partiales lineares, attenuatae, petiolis partialibus fere longiores. Pedunculus subpedalis, erectus, teres, vix pubescens: tuberculis circiter 15, aternatim positis; 2-3. floris, poris secretoriis. Bracteolae binae basi calycis, ejusque fere longitudine, ovatae, deciduae. Perianthium breve, campanulatum, pubescens, bilabiatum: labio inferiori 3-fido, superiori indiviso, acuto. Corolla alba. Legumen bipollicare, acinaciformi-oblongum, acuminatum mucrone recurvato, compressum, pubescentia tenuissima tectum, suturis scabrum, membrana tenuissima intus subdivisum ac vestitum. Semina 3-5, ovata compressa, brunneo-nigra, hilo fere semicincta. Th.

206. *STIZOLOBIUM*.

Peerson. synops. 2. p. 298.

1. *ST. URENS*; volubile, leguminibus racemosis, sulcis transversim lamellosis foliis inferne tomentoso-nitidis. *Peers. l. c. p. 299.*

Dolichos urens, volubilis, leguminibus racemosis hirtis, transversim lamellatis, seminibus hilo cinctis. *Lin. spec. pl. 2 p. 1020. Wild. sp. pl. 5. p. 1042.*

Incolis Tætjö-Pang.

I Aquapim, Volta-Krepé.

Caulis longissimus, gracilis, teres, glaber, sumitate sericeus, arboribus volubile scandens. Folia pinnato-ternata. Foliola ovata, 4pollicaria, breve acuminata, integerrima, trinervia, venosa, supra pilis aureis conspersa, subtus sericea et quasi argentea, exsiccatione nigricantia. Petiolus teres, pubescens. Stipulae ovatae, acutae, caducae: partiales setaceae. Pedunculus axillaris, teres, pubescens, nutans, flores in racemum capitatum colligens. Pedicelli terni, breves. Bractee solitariae, pollicares, subrotundae, acutiusculae, concavae, utrinque sericeae, caducae.

Perianthium breve, urceolato-campanulatum, aureo-pilosum, intus villosum: labium superius integrum, subrotundum, acutiusculum adpressum; labium inferius trifidum: lobis angustatis acutiusculis, subinflexis; sinibus obtusis. Corolla subcarnosa, sulphurea. Vexillum calyce triplo brevius, oblongo-ovatum, cordatum, margine involutum, reflexum. Alae longiores, maximae, oblongae, bipollicares, sursum acutae, hinc basi appendiculo calloso auctae, concavae, carinam obtegentes. Carina alarum longitudine, duplo angustior, recta, versus apicem navicellata, acuta, latere utrinque plica longitudinali magna. Stamina diadelphae. Filamenta compressa, alterna latiuscula. Antherae oblongae alternae erectae villosae, alter-

næ filamentis latoribus incumbentes, sublanatæ. Nectarium annulus receptaculaceus, decemcrenatus, luteus, basin germinis cingens. Germen aureo-villosissimum. Stylus subflexuosus, pubescens. Fructum haud vidi; ovarium vero uniloculare, 3-5 spermum. Th.

Negerne stöde Stængel og Blade og farve Læder sort med den udpressede Saft, blot ved at oversmøre det og lade det tørre i Luften: *Th.*

207. *G L Y C I N E.*

1. *G. SUBTERRANEA*; foliis ternatis radicalibus, caulibus prostratis flexuosis, pedunculis bifloris. Wild. sp. pl. 5. p. 1055.

Incolis Aquing. Thonning. Jubbejubbe Isert.
Hist og her.

2. *G. RUFA*; foliis ternatis lanceolatis nervis rufis, leguminibus capitatis dispermis, caule recto.

Hyppig ved Quitta.

Caulis subherbaceus, sesquipedalis, ramosus, erectus, teres, striato-sulcatus, villosus. Rami erecti angulati, villis rufis dense tecti. Folia pinnato-ternata. Foliola lanceolata, acutiuscula, mucronata, supra opaca, villosiuscula, subtus glauca, costis et margine rufo-villosis, 1½-3 pollicaria. Petiolus semipollicaris dense rufo-villosus. Stipulae ovato-lanceolatae, acuminatae, extus villosae, longitudine petiolorum, deciduae. Flores circa 20, in racemum capitatum conferti, pedunculo longitudine petioli pedicellisque rufo-villosis. Bractea solitariae, lanceolatae, acuminatae, extus villosae, longitudine pedicellorum, caducae.

Perianthium 5fidum, acuminatum, pilosum. Corolla calyce paulo longior. Vexillum oblongum, basi utrinque acutangulum, versus apicem reflexum et conduplicatum alas et carinam amplexens. Ca-

rina et alæ parvæ, longissime unguiculatæ. Legumen ovale compressum, mucronatum, pilis longis rufis obsitum, dispermium; semipollicare. Th.

Den stemmer nøie overeens med *Crotalaria picta* Vahl. Symbol. 2. p. 81 i Henseende til Bladenes Form og hele Plantens rødbrune Udseende, saa at man uden Inflorescents let kunde tage den derfor; men *C. picta* har Klaser i Bladhiørnerne og Blomsterstilke af omtrent $1\frac{1}{2}$ Tommes Længde; hos *Glycine rufa* derimod ere Blomsterne i Bladhiørnerne sammenhobede i Hoveder og Blomsterstilkene ikke $\frac{1}{2}$ Tomme lange. S.

3. G. BIFLORA, foliis ternatis, foliolis ovato-oblongis utrinque obtusis submucronulatis pilosis, floribus binis axillaribus, leguminibus linearibus glabris subpentaspermis. S.

Hist og her.

Caulis suffruticosus; ramis longis filiformibus, subvolubilibus, teretibus, pilosiusculo-hirsutis. Folia ternata, remota. Foliola ovato-oblonga, obtusa, mucronata, rigidula, villis utrinque adspersa, $1-1\frac{1}{2}$ pollicaria. Petiolus longitudine foliolorum, pilosiusculo-hirsutus. Stipulæ ovatæ, acutæ, striatæ, adpressæ. Flores axillares, gemini. Pedunculus communis brevissimus. Pedicelli fere semipollicares, pilosi. Bractæ geminæ, subulatæ, basi pedicellorum et basi calycis.

Perianthium bilabiatum: labio superiori bicuspidato, inferiori trifido setaceo-acuminato; pilosum. Corolla alba, semipollicaris. Legumen lineari-oblongum, utrinque acutum, mucronatum, compressoplanum, glaberrimum, pollicare, 4-5 spermum. Th.

β. Foliis longioribus angustioribus, acutioribus.

4. G. HEDYSAROIDES, foliis ternatis, foliolis ovatis obtusis subemarginatis mucronatis, subtus pilosis, floribus axillari-

bus subquinis, leguminibus linearibus. Wild. sp. pl. 3. p. 1060.

Voxer hist og her; blomstrer i Mai og Juni.

Caulis inferne fruticosus, erectus; ramis longis filiformibus, subvolubilibus, teretibus, pubescentibus. Folia pinnato-ternata. Foliola ovata, obtusa, subemarginata vel retusa, mucronata, rigidula, venosa, supra nitidiuscula, subtus pilis brevibus adpressis tecta, 1-2 pollicaria. Petiolus longitudine foliolorum, pubescens. Stipulæ subulatae, erectæ. Flores 4-8 in racemum capitatum cōferti, axillares, pedunculo et pedicellis brevissimis. Bractæ geminæ setaceæ basi pedicelli et calycis.

Perianthium tubulosum, 5fidum: dentibus setaceo-acuminatis; villosum. Corolla alba. Legumen lineari-oblongum, obtusum, mucronatum, basi angustatum, compressum, leviter torosum, pilis parvis adpressis obsitum, sesquipollicare, seminibus 4-6, membranula tenuissima interstinctis. Th.

5. *G. RHOMBEA*, foliis ternatis: foliolis subrotundo-rhombeis emarginatis glabris, racemis folio longioribus, leguminibus acinaciformibus dispermis. *S.*

G. rhombifolia, foliis ternatis subrotundo-rhombeis glabris, subtus resinoso-punctatis, racemis secundis folio longioribus, leguminibus oblongis dispermis, caule volubili. Wild. sp. pl. 3. p. 1065.?

Paa tørre Marker langs Jorden og slyngende op ad Græsarterne, Blomstrer i Juli.

Caulis inferne suffrutescens, filiformis, volubilis, lineis a petiolo decurrentibus angulatus, tenuissime pubescens. Folia pinnato-ternata. Foliola rhombea, rotundata (emarginata) tenuissime reticulata, glaberrima, subtus granulis resinosis lente tantum conspicuis adspersa, subpollicaria, lateralia interiori latere obliqua: te-

inella subsericea. Petiolus longitudine foliolorum, angulatus. Stipulae lanceolato-subulatae, parvae, persistentes. Racemus axillaris, longitudine folii, 7-10 florus. Pedunculus sulcatus, glaber. Bractea solitariae, parvae, deciduae. Flores subsecundi.

Perianthium tubuloso-campanulatum, quadrifidum, acutum: dente superiori latiori, subbifido. Corolla lutea. Vexillum subrotundum planum, obsolete emarginatum, basi utrinque lobulo auctum, reflexum. Alae margine superiori conniventes, inferiori horizontaliter patentes. Carina alis longior, oblonga, obtusa, erecta, apice fissa. Stylus subulatus, medio leviter incrassatus. Stigma capitatum. Legumen oblongum, subfalcatum, obtusum, basi angustatum, compressum, uniloculare, dispermum, semipollicare. Th.

Det er sieldent at finde en Art *Glycine* uden de resinöse Punkter paa Bladenes Underflade. S.

6. *G. SUBLOBATA*, foliis ternatis, foliolis rhombeis sublobatis subtus pubescentibus, racemis folio longioribus, leguminibus oblongis acuminatis dispermis villosiusculis. S.

Incolis Nanni-Jaa.

Hist og her paa aabne høie og magre Marker.

Caulis inferne suffrutescens, filiformis, humifusus vel etiam volubilis, teres, tenuissime striatus, tomentoso-pubescent, 1-4 pedalis. Folia pinnato-ternata, remota. Foliola ovato-rhomboidea, sublobata, obtusa, mucronata, trinervia, venosa, utrinque pilosiuscula (subtus villosa) pollicaria. Petiolus longitudine foliolorum, teres, supra sulcatus, pubescens. Stipulae lanceolato-subulatae, caducae. Racemus axillaris, folio duplo longior, 8-12 florus. Pedunculus teres, pubescens. Bractea solitariae, parvae, caducae.

Perianthium tubuloso-campanulatum, pubescens, quadrifidum: lacinia superiori bifida, reflexa. Corolla lutea, calyce duplo longior. Vexillum obovatum, emarginatum; utrinque basi lobulo auctum, atropurpureo-venosum, extus pubescens, reflexum. Alae erectae,

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

Q

marginē inferiori patulæ. Carina oblonga, obtusa, apicē fissa, atropurpureo-striata, erecta. Pistillum: Stylus subulatus, medio incrassatus: Stigma subcapitatum. Legumen oblongum, obtusum, mucronatum, versus basin angustatum et magis compressum, medio subventricosum, subfalcatum, pubescens, pollicare. Semina duo, ovata, nigra, tenuissime viridi-punctata. Th.

7. *G. MACROPHYLLA*, foliolis acuminatis pubescentibus, lateralibus lato-ovatis, terminali lato-subrotundo. *Th.*

Caulis herbaceus, longissimus, volubilis, teres, pilosiusculus. Folia pinnato-ternata. Foliola acuminata, acuta, 3nervia, subreticulata, utrinque pilosiuscula, pilis paucissimis longis conspersa, subtus glauca, 3pollicaria: lateralibus lato-ovata, obliqua, basi obtusissima: terminale subrotundum, latius quam longum, ut fere transversim ellipticum. Petiolus foliolis sesquialongior uti caulis pubescens. Petioluli dense pubescentes. Stipulæ semipollicares, ovato-lanceolatae, attenuatae, pubescentes, marginē pilosæ. Th.

Neque florescentiam nec fructum vidi; habitus plantæ omnino est Phaseoli, sed ob puncta resinosa subtus in foliis, licet rarissima, Glycine affinis videtur. Th.

Mon *Glycine caribæa*? Bladenes Form svarer godt med denne Planter. *S.*

8. *G.? DENTATA*, pedunculis axillaribus multifloris petiolo brevioribus, leguminibus hirsutis binis, foliolis sublobatis dentatis subtus sericeis caule volubili hirsutissimo. *Vahl. Mst.*

Dolichos argenteus, volubilis, pedunculis bifloris, leguminibus hirsutis, foliolis subangulatis, terminali trilobo, subtus sericeo-villosis. Wild. sp. pl. 3. p. 1047.

Ved Fida efter Isert.

Caulis volubilis, ferrugineo villosus. Folia petiolata: foliola ternata, intermedium bipollicare, rhombico-ovatum Cui lateralibus basi cu-

neata); *lateralia parum minora, semiovata, biloba, subsessilia: omnia obtusa, extrorsum remote rare dentata; dentibus mucronatis, supra subvillosa subvenosa, subtus e villis longis adpressis copiosissimis sericea, nervis alternis ferrugineis, juniora tota ferruginea uti petioli. Stipulae parvae, ovatae. Pedunculi unguiculares: flores plures, subsessiles. Legumina pollicaria, oblonga, compressa, hirsutissima. Vahl. Mst.*

208. C Y T I S U S.

1. *C. GUINEENSIS*, racemis axillaribus, pedunculis petiolis subæqualibus, foliis ovato-lanceolatis acutis tomentosis. *S.*

Ved Whyda efter Isert.

β. *Foliis fere obovato-lanceolatis, obtusiusculis, mucronatis, floribus axillaribus, pedunculis filiformibus unifloris, petiolo haud longioribus. S.*

Stemmer overeens med *Cytisus Cajan* i Henseende til Bladenes Form, men de adskille sig derved at hos *C. Cajan* ere Bladene oventil silkehaarede hvide, hos *C. guineensis* mørkegrønne; hos hiin ere Blomsterstilkene næsten dobbelt saa lange som Bladene, hos denne af Bladstilkens Længde. *S.* Den dyrkes af de Indfødte skiöndt sielden. *Th.*

209. R O B I N I A.

1. *R. THONNINGII*, racemis axillaribus pendulis, pedicellis geminis unifloris, foliis impari pinnatis: foliolis ovato-oblongis leguminibusque oblongis glabris. *S.*

Incolis Tah-Tjo.

Voxer hist og her i Marken, men fornemmeligen i Nærheden af Volta Floden.

Arbor *statura Fagi, inermis. Rami teretes, glabri, laxi, cortice cinereo. Folia trijuga cum impari: foliola petiolata, opposita, inferiora ovata minora, exteriora ovato-oblonga pollicaria, subacuminata, utrinque glabra, obtusa, obscure venosa, tenella sericea. Stipulae lineares deciduae. Racemi simplices, laxi, spithamei, saepius ante folia florentes. Pedicelli gemini, semipollicares, medio squamis binis bracteolati, pubescentes.*

Perianthium urceolato campanulatum quadridendatum: dente superiori emarginato; pubescens. Corolla violacea. Vexillum extus sericeo-pubescent. Germen breve pedicellatum, villosum. Stylus subulatus. Stigma capitatum, parvum, glabrum. Legumen magnum oblongum, compressum, sensim latius obtusum cum acumine intus pulpa exsucca in loculamentis divisum. Semina 4 - 8 ovata, compressa. Th.

Træet opnaaer næsten samme Størrelse som en Bøg. Veddet er temmelig haardt og hvidguult, men ikke meget fiint. Den blødbankede Bark bruges til at lægge paa gammel Beenscade for at rense Saaret. *Th.*

2. R. MULTIFLORA, racemis terminalibus compositis, foliis impari-pinnatis: foliolis 11-15 ovato-oblongis subtus ferrugineo-sericeis, leguminibus hirsuto-tomentosis. *S.*

Incol. Ahæmeté.

Ikke meget almindelig. Blomstrer i Juni.

Radix repens. Caulis inermis, ramosissimus, orgyalis ultrave. Rami teretes, cinerei, verruculoso-punctati, ramuli subtomentosi. Folia 5-7 jуга cum impari. Foliola oblonga, acuminata, subacuta, rigidiuscula, supra nitida, subtus ferrugineo-sericea, bipollicaria, exteriora sensim longiora, infima ovata, extimum ovato-oblongum. Petiolus subcompressus, sulco exaratus, basi incrassatus pubescens. Stipulae lanceolatae, attenuatae, marcescentes, petiolares

setaceæ ad singulum par foliolorum. Racemus terminalis et raro in sumitate axillaris, compositus. Pedunculus communis vix semipedalis, erectus, teres, ferrugineo-tomentosus. Racemuli 10-20, uni-tripollicares, superiores sensim breviores: floribus subsecundis confertis, plurimis abortientibus. Pedicelli solitarii. Bracteæ racemulorum solitarie, geminae vel ternæ, pedicellorum solitariae, ovatae, acutæ. Bracteolæ basi calycis geminae, subrotundæ, acutæ, persistentes.

Perianthium breve cylindricum, gibbum, ferrugineo-tomentosum, quadridentatum: dente superiori obsolete emarginato. Corolla alba, glaberrima. Filamenta diadelpa. Stigma glabrum. Legumen lineari-oblongum, obtusum cum acumine, arcuatum, compresso-planum, e villis densis ferrugineo-fuscis tomentosum, 4-6 pollicare, loculamentosum. Th.

Roden udbankes til en blöd Visk som Negerne bruge til at vaske sig med. *Th.*

5. R. CYANESCENS, racemis terminalibus axillaribusque compositis, foliis pinnatis cum impari, foliolis ovali-oblongis glabris, leguminibus lanceolato-oblongis subpubescentibus. S.

Incolis Akassi.

Voxer hist og her paa Marken.

Radix repens. Caulis fruticosus, ramosissimus; orgyalis ultrave, glaberrimus, junior erectus, adultior procumbens v. subscandens. Folia 3-5 juga cum impari: foliola oblongo-ovalia subacuminata, subacuta, rigidiuscula, venoso-reticulata, supra nitida, subtus pilis lente tantum visibilibus obsita, 3-5 pollicaria, infima ovata, exteriora sensim majora. Petiolus compressiusculus, sulco exaratus, basi incrassatus. Stipulæ acutæ, marcescentes. Racemus terminalis raro in sumitate axillaris, compositus, elongato-pyramidatus, sensim florens. Pedunculus communis subpedalis, erectus, teres, pu-

bescens. Racemuli 20-40, 1-3pollicares; superiores sensim breviores; floribus confertis, plurimis abortientibus. Bractæ solitariae, basi pedunculorum et pedicellorum parvæ, deciduæ, et duæ ad basin calycis.

Perianthium breve campanulatum, patens, quadridentatum: dente superiori latiori, integro; tomentoso-pubescent. Corolla violacea, glaberrima. Filamentum internum basi liberum, superne cum cæteris in tubum coalitum. Antheræ didymæ. Stigma glabrum. Legumen subsessile, lanceolato-oblongum, compressum, pubescens. Th.

Roden anvendes som hos den foregaaende. Bladene stödes og lægges paa gammel Beenscade for at rense Saaret. Th.

4. R. ARGENTIFLORA; racemis axillaribus erectis pedicellis geminis, corollis sericeis, foliis pinnatis cum impari, foliolis oblongis venis ferrugineis, leguminibus tomentoso-ferrugineis. S.

Incolis Lablaku.

Ved Ada.

Arbor alta. Rami teretes, glabri, fusci pallide punctati. Folia petiolata, trijuga cum impari: foliola petiolata, opposita, extimum tripollicare reliqua minora, oblongo-ovata, infima subrotunda, sæpe obtuse acuminata, supra nitidiuscula pilis minutis adspersa, subius pube tenui ferruginescente tecta (venis utrinque ferrugineo-tomentosis). Petiolus teretiusculus, basi incrassatus ferrugineo-tomentosus. Stipulæ minutissimæ. Racemi axillares, simplices, multiflori, erecti, (raro compositi) tomentosi, fere longitudine foliorum. Pedicelli brevissimi gemini. Bractæ solitariae, minutæ, caduæ, ad basin calycis geminæ, subrotundæ, parvæ, deciduæ.

Perianthium urceolato-campanulatum, obsolete quadridentatum, dente superiori emarginato; ferrugineo-tomentosum. Corolla clausa sericeo-argentea, aperta albo-violacea. Vexillum cordatum obsolete

emarginatum. Alæ ovatæ hinc cordatæ. Filamentum internum cum cæteris in tubum coalitum et basi tantum liberum. Stylus haud pubescens. Stigma glabrum, capitatum. Legumina oblongo-lanceolata interdum extrorsum sensim latiora, mucronata, compressa, subtripollicaria, e villis densis fusco-ferrugineis tomentosa. Th.

Den nærmer sig til *Robinia mollis* Rohr fra Amerika; Forskiellen er at hos *R. mollis* ere Grenene stribede besatte med rustfarvet Filt, hos *R. argentiflora* derimod næsten glatte besatte med blege Punkter; hos hine ere Klaserne længere og mere slatne saavel som og Bladstilkene mere tæt fildede, hos denne ere Klaserne opreiste stive, og saavel som Bladstilkene minder fildede; hos hiin ere de nederste Smaablade ægformige tilspidsede, hos denne næsten runde. Dog er det vel muligt at disse to Planter kun ere Afarter. S.

210. E M E R U S.

Horn. hort. reg. bot. p. 666.

1. *E. ACULEATA*; floribus racemosis, foliolis linearibus obtusis mucronatis glabris, petiolo communi aculeata caule subherbaceo lævi glabro. S.

Emerus aculeata, floribus racemosis, foliolis linearibus obtusis, rachi aculeata, caule herbaceo. Horn. l. c. p. 696.

Coronilla aculeata, racemis paucifloris, foliolis linearibus obtusis mucronatis, rachi foliorum aculeata, lomentis filiformibus teretibus caule herbaceo. Wild. sp. pl. 5. p. 1147.

Sesbania aculeata Peers. Synops. 2. p. 316.

I Ga paa Markerne.

Radix granulis albidis vel fuscis gelatinosis passim adspersa. Caulis subherbaceus, 3-5 pedalis, subramosus, patens, oblique erec-

tus, teres, glaberrimus. Folia paripinnata, 30-50 juga: foliola lineari-oblonga, glaberrima, subtus glauca, subpollicaria, exteriora et inferiora sensim minora. Petiolus 6-10 pollicaris, glaberrimus, compressus subtus aculeatus. Stipulae subulatae, glabrae, caducae. Racemi axillares, bipollicares, erecti, 7-10 flori. Pedunculi glabri. Bracteolae utrinque basi calycis, subulatae, caducae.

Perianthium breve campanulatum, gibbum, glabrum, quinquedentatum: superioribus approximatis; margine pubescens. Corolla lutea. Vexillum subrotundum, cordatum, emarginatum, extus nigropunctatum, intus basi bicalle, reflexum. Alae vexillo paulo breviores, oblongae, erectae. Carina longitudine alarum, falcata, obtusissima, margine ad basin denticulum exserens. Filamentum simplex et novemfidum. Stylus versus apicem pubescens. Legumen sessile, filiforme, 6-10 pollicare, teres, ad semina nodosum, pungens, septulis membranaceis laculamentosum, bivalve, dehiscens. Semina ovali-oblonga, poro umbilicali. Th.

2. *E. PUBESCENS*; floribus racemosis, folioliis lineari-oblongis mucronatis subtus villosis petiolo communi aculeato, caule herbaceo laevi pubescente. *S.*

Ikke sielden, i Ga, Adampi, Augna.

Radix conspersa granulis gelatinosis fuscis. Caulis herbaceus, bipedalis, subramosus, oblique erectus, patens, subangulatus, villosus. Folia paripinnata, 16-24 juga. Foliola lineari-oblonga, obtusa, mucronata, semipollicaria, supra nudiuscula, subtus glauca, villosa. Petioli villosi, subaculeati. Stipulae subulatae, villosae, caducae. Racemi foliis breviores, 5-10 flori, laxi. Pedunculi villosi. Bracteolae basi calycis geminae, subulatae, minutae, caducae.

Perianthium campanulatum, breve, semiquinquefidum, acutum, glabrum (laciniis lanceolatis, acutis, ustulatis). Corolla lutea. Vexillum subrotundum, cordatum, emarginatum, extus nigropunctatum, reflexum. Alae obovatae oblongae, erectae. Carina falcata,

obtusissima, longe unguiculata. Filamentum simplex et novemfidum: Stigma hyalinum. Legumen brevissime pedicellatum, 4-6 pollicare, filiforme, ad semina nodosum, pungens, loculamentosum, bivalve, demum dehiscens. Semina oblonga, poro umbilicali notata. Th.

Nær beslægtet med den foregaaende, men tilstrækkeligen adskilt ved de blaa-graae laadne Blade og den noget kantede duunhaarede Stængel. Fra *Coronilla picta* Wild. adskilles den ved piggede Axstilke og Bladstilke. S.

211. *R A T H K E A.*

Calyx campanulatus, 4fidus: lacinia superiori semifissa. Corolla striata. Filamenta connexa. Lomentum pedicellatum, suturis utroque sinuatum (moniliforme) S.

1. *R. GLABRA*; fruticosa, foliis pinnatis, foliolis obovato-oblongis obtusis mucronatis, racemis axillaribus paucifloris, lomenti articulis ellipticis striatis. S.

Ikke almindelig, i Ga; blomstrer i Juni.

Frutex bi-tripedalis, ramosissimus, teres: ramulis nudis. Folia impari-pinnata, 6-8 juga. Foliola alterna, obovato-oblonga, obtusa, mucronata, glaberrima, subtus glauca. Stipulae angustissime lanceolatae, acutae, patentes, marcescentes. Racemi axillares, foliis breviores, 3-6 flori, laxi. Bractea lanceolatae, subsetosae. Bracteolae binae, lanceolatae, basi calycis.

Perianthium campanulatum, hinc gibbum, mucronibus minutis atrovirentibus aspersum, subaequale, 4fidum: lacinia superiori semifissa. Corolla flava venis atro-rubentibus. Vexillum ovatum, emarginatum, intus basi bicalle, calyce vix duplo longius, reflexum. Alae ovatae erectae, conniventes. Carina falcato-semiorbiculata, obtusa, parum declinata, longitudine vexilli. Filamenta connata in tubum interne fissum. Germen pedicellatum, marginibus ciliatum. Nectarium annulus callosus, cingens basin pedicelli germinis. Lo-
Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

R

mentum *pedicellatum*, *moniliforme*, *compressiusculum*: *articulis* 3-5, *ellipticis*, *striatis*, *vix semipollicaribus*, *extimo acuminato*, *Semina ovalia*, *compressa*. *Th.*

Robinia squamata Vahl. Symb. 3. p. 88. t. 69. Wild. Sp. pl. p. 1153, *Hedysarum sennoides* Wild. Sp. pl. 3. p. 1207, (*Hedys. fruticosum* Röttler) og fleere høre til denne Slægt. *S.*

Jeg har opkaldt denne Slægt efter *Rathke*, Professor i Naturhistorien ved Universitetet i Christiania. *S.*

212. *ÆSCHYNOMENE.*

1. *Æ. QUADRATA*; caule herbaceo scabriusculo, foliis pinnatis, foliolis 28-56 oblongis obtusis mucronulatis, pedunculis subunifloris, lomenti articulis medio scabris. *S.*

I Ga, Adampi, Augna; ikke almindelig. Fundet i Blomst i Oct., Novbr.

Radix fusiformes, albida, granulis gelatinosis fuscis conspersa. Caulis herbaceus, subramosus, patens, erectus, teres, glaber, superne ramisque angulato-striatus, pilosus, 1-2 pedalis. Folia pari-pinnata, 12-16 juga. Foliola sæpe alterna, lineari-oblonga, obtusa, mucronata, glaberrima, subtus glauca, semiunguicularia. Petiolus subtus ad lentem hispidulus. Stipulæ dimidiato-sagittatæ, membranaceæ adpressæ, deciduæ. Pedunculi axillares uniflori, vel rarius racemoso-bi-triflori oculo armato hispiduli. Bractea una alterave medio pedunculi, lanceolata, semisagittata, setuloso-dentata, persistens.

Perianthium profunde bifidum: labiis oblongis, superiori bidentato, inferiori obsolete tridentato. Corolla alba, sæpius resupinata, marcescens. Vexillum oblongo-ovatum, venis coloratis, connivens. Alæ oblongæ, erectæ. Carina alis longior. Filamenta in tubum interne fissum connata. Germen pedicellatum. Lomentum pedicel-

latum, 1-1½ pollicare, lineare, rectum, obtusum, margine seminifero integrum et sæpius deorsum spectans, altero margine repandum: articuli 7-8, quadrati, plani, utrinque medio torosi, hispiduloso-scabri. Semina reniformia. Th.

Den adskilles tilstrækkeligen fra *Æschynomene diffusa* ved stivhaaret Stængel, Grene og Blomsterstilke, ved større og fleere Blade som nedenunder mangle Aarer, og ved Plantens hele Habitus. *S.*

215. *STYLOSANTHES.*

1. *ST. GUINEENSIS*; foliis ternatis, foliolis lanceolatis acutis glabris, bracteis lanceolatis ciliatis, caule procumbente. *S.*

Meget almindelig i den frugtbare Tid af Aaret paa magre Pletter i Nærheden af Havet.

Caulis suffruticosus, procumbens, subramosus, tenuis, teres, altero latere alternatim pubescens, 1-2 pedalis. Folia alterna, remota, pinnato-ternata. Foliola sesquiunguicularia, lanceolata, mucronata, glaberrima, lineata. Petiolus folioli longitudine, medio articulatus. Stipulæ vagina membranacea, petiolo infra articulum adnata, ore utrinque subulato-acuminata, striata, latere oppositifolio pubescens et denique fissa, marcescens. Spica foliosa, stipulis equitantibus tecta, floreando sensim elongata demum 1-1½ pollicaris. Folia floralia parva, inferiora ternata, exteriora simplicia. Bracteæ villosa-ciliatæ, sæpe hirtæ.

Perianthium tubulosum: tubus longitudine stipulæ, gracilis, pedunculum mentiens. Limbus campanulatus, quinquesfidus: laciniis margine pubescentibus, quatuor vexillo incumbentibus, quinta carinam fulciente. Corolla lutea, ori calycis tubi inserta, marcescens. Vexillum subrotundo-obcordatum, planum, reflexum. Alæ vexillo multo breviores, obovatæ, concavæ, erectæ. Carina longitudine

alarum, falcata, angusta, apice fissa. Stamina: Filamentum tubulosum, tubo calycis insertum, decemfidum: laciniis alternis longioribus. Antheræ alternæ oblongæ, alternæ subrotundæ. Pistillum: Germen oblongum, in fundo tubi calycis. Stylus longitudine staminum. Stigma acutiusculum, lente pubescens. Lomentum oblongum compressum, subreticulatum, stylo recurvato hamatum, biarticulatum, bractea obtectum. Th.

Variat spicis magis minusve elongatis, bracteis vel stipulis floralibus simpliciter ciliatis vel etiam subtus piloso-hispidis. S.

Stylosanthes erecta Beauvois Flore d'Oware et de Benin Tab. LXXVII. afviger kun ved glatte Bractæ; saa at det maaskee er samme Plante.

214. Z O R N I A.

Peerson, Synops. 2. p. 318.

1. Z. DIPHYLLA, foliis binatis lanceolatis, bracteis geminis ovatis utrinque acutis adnatis subciliatis, lomentis articulis pubescentibus aculeatis. Peers. 1. c.

Hedysarum diphyllum. Wild. sp. pl. 3. p. 1178. Spec. pl. 2. p. 1055.

Mon alle af *Persoon* anførte Arter af *Zornia* med Rette afsondres fra *Hedysarum*? *Zornia pulchella* P. (*Hedysarum pulchellum* Lin.) har ikke stivhaarede neppe laadne Lomenter. S.

215. HEDYSARUM.

1. H. RUGOSUM, foliis simplicibus lineari-lanceolatis subtus pubescentibus, stipulis calycibusque glumaceis, caule erecto, lomentis rugosis longitudine calycis. S.

Hedysarum rugosum, foliis simplicibus lineari-lanceolatis, stipulis calycibusque scariosis, caule erectiusculo piloso, lomenti articulis transversim rugosis. Wild. sp. pl. 3. p. 1172.

Ikke almindelig, blomstrer i Juni.

Caulis sesquidalis, suffruticosus, erectus, virgato-ramosus, teres, glaber, linea pubescenti subtus a petiolo decurrente. Folia remota, lineari-oblonga, basi rotundata, subacuta mucrone minuto. Petiolus bilinearis apice articulo obsoleto. Stipulae caulinae sessiles, subamplexicaules, angusto lanceolatae, acuminatae, striatae, subciliatae, scariosae, petiolo duplo vel triplo longiores, erectae. Stipulae petiolares in articulo petioli minutissimae. Racemus simplex, terminalis omnium ramorum, 1-6 pollicaris. Pedicelli geminati, bilineares, erecti, per paria tres lineas distantes. Bractae ad singulum par pedicellorum solitariae, pedicellis paullo longiores, ovatae, acuminatae, ciliatae, concavae, glumaceae, caducae.

Perianthium quadripartitum, foliolis trilinearibus, subaequalibus, angusto-lanceolatis, concavis, ciliatis, glumaceis, patentibus, immutato-persistentibus, superiori latiori et emarginato. Corolla vix longitudine calycis, lutea. Alae et carina erectae, peracta vero fecundatione elastice deflexae. Pistillum: Stylus filiformis, subflexuosus. Lomentum calice vix longius, angusto-lanceolatum, subcompressum, erectum: articulis 4-5 transversim rugosis. Th.

Den stemmer overeens med *Hedysarum glumaceum* ved det firdeelte Bæger og derved at Leddene af Lomentum ere rynkede paa tvers; men adskilles ved haaret Stængel og Blade; ved længere og budtere Blade, ved fleere og større Blomster og Blade ved Blomsterne og ved kortere Lomenta. S.

2. H. OVALIFOLIUM, foliis ovalibus subcordatis subtus venis pilosiusculis, stipulis glumaceis, racemis lateralibus paucifloris, lomentis racemosis cylindraceis reticulato-rugosis pubescentibus. S.

Ved Ada.

Radix granulis passim adpersa. Caulis subpedalis, suffruticosus, ramosus, tenuis, strictus, adscendens: ramulis angulatis, pube-

scenitibus. Folia simplicia, ovalia, subcordata, mucronata, venoso-reticulata, glabra, margine et vasis subtus pilosiuscula, pollicaria ac ultra, superiora multo minora. Petiolus trilinearis, articulo vix manifesto. Stipulæ amplexicaules, ovatæ, acuminatæ, erectæ, glumaceæ, longitudine petioli. Stipulæ petiolares nullæ. Racemus laterifolius, 2-3 pollicaris, 6-10 florus. Pedicelli geminati. Bractææ solitarie, pedunculum amplexantes, ovatæ, tridentatæ, glumaceæ, magnitudine stipularum, caducæ.

Perianthium bilabiatum, striatum, longitudine fere corollæ: labium superius bifidum, inferius trifidum, laciniis lanceolato-subulatis, corolla brevius. Lomentum lineare, longum, cylindricum compressiusculum, reticulato-rugosum, tenuissime pubescens: articulis 3-6 truncatis. Semina oblonga. Th.

Adskilt fra *Hedysarum moniliforme* ved meere kortstilkede Blade, og ved Bibrade af samme Længde som Bladstilken; fra *H. vaginale* ved duunhaarede Lomenta som danne Klaser. S.

5. *H. LANCEOLATUM*, foliis ovato-lanceolatis acutis, superioribus angustioribus, subtus incanis stipulatis, caule fruticoso ramulorum angulis pilosis, lomentis hirtis. S.

I Buskadserne i Dalene ved Aquapim. Blomstrer i Juni, Juli og August.

Caulis suffruticosus, virgato-ramosus: ramulis angulatis, pilosus. Folia ovato-lanceolata, attenuata, obsolete acuminata, acuta, basi rotundata, supra glaberrima, subtus glauca pilisque brevibus adpresis dense obsita, 3-6 pollicaria, superiora lanceolata. Petiolus pollicaris, supra planus, pubescens, apice articulo brevissimo pubescenti auctus. Stipulæ caulinae sessiles, lanceolatæ, setaceo-acuminatæ, erectæ, caducæ; petiolares geminae, setaceæ, erectæ, articulo petioli longiores. Racemus in apice ramorum axillaris et terminalis.

simplex, spithameus ultrave, multiflorus. Pedicelli geminati, erecti, vix bilineares. Bractæ ad pedicellorum paria solitariae, parvulae, lanceolatae, acuminatae, persistentes. Flores parvi.

Perianthium breve - campanulatum, quadridentatum: dentibus subulatis, superiori latiori et emarginato. Corolla violacea. Alæ et Carina post anthesin deflexæ. Lomentum 5-8 articulatum, planum, inferiori margine emarginato, glochidibus minutissimis dense obsitum: articulis semiorbiculatis. Semina ovata compressa. Th.

Meget nær beslægtet med *Hedysarum gangeticum*, men adskilt ved ægformig-lancetformige Blade; af hvilke de övre ere smallere; — Grenene danne derhos spidsere Vinkler som ere mere haarede; og Lomenta ere besatte med flere og længere Hager. S.

4. H. DELTOIDEUM, foliis simplicibus deltoideo-ovatis obtusis subtus tomentosis, racemis axillaribus solitariis, terminalibus paniculatis, bracteis ternis, lomentis ramisque ferrugineo-tomentosis, S.

Blandt Buskene paa forhen dyrkede Steder i Dalene ved Aquapim. Blomstrer i Junii og Julii.

Caulis fruticosus, orgyalis, ramosus, erectus: ramis teretibus, striatis, ferrugineo-tomentosis. Folia deltoideo-ovata, obtusa, mucronata, margine subæquali, supra dense pilosiuscula, subtus villosa-tomentosa et quasi argentea, vasis primariis et margine ferrugineis, costata, venoso-reticulata, 3-6 pollicaria. Petiolus, vix pollicaris dense ferrugineo-tomentosus, articulo brevissimo auctus. Stipulae caulinae sessiles, attenuatae, erectae, marcescentes; petiolares setaceae, longitudine articuli. Inflorescentia racemosa, axillaris et terminalis, illa simplex, hæc composita et foliis parvis interrupta spithamea et paulo ultra. Pedicelli geminati, breves, erecti. Brac-

teæ ad singulum par pedicellorum ternæ setaceæ, parvæ, intermedia longior et decidua, laterales persistentes.

Perianthium breve-campanulatum pilosiusculum, quadridentatum: dente superiori latiori integro. Corolla violacea. Alæ et Carina post anthesin deflexæ. Lomenta pollicaria, densa, quinquarticulata, plana, ferrugineo-tomentosa, glochidibus albis minutis densissime obsita; articulis semiorbiculatis. Th.

Nærmer sig til *Hedysarum velutinum*, men som Beskrivelsen udviser, noksom forskiellig derfra. I *Iserts Herbarium* findes en Plante under Navn af *Hedysarum umbrosum* med spidsere Blade, mindre stribede mindre laadne og rødbrune Grene; maaskee en Varietet af den foregaaende, maaskee en egen Art; den er fundet af Isert ved Whydah. S.

5. H. GRANULATUM, foliis ternatis, foliolis obcordatis subtus pilosiusculis, racemis lateralibus paucifloris, lomentis compressis subrectis villosis pilis albis glochideis, caule prostrato piloso. S.

Ikke almindelig; voxer og blomstrer i Junii og Julii.

Radix simplex, adpersa granulis magnitudine sinapios. Caulis basi suffrutescens: ramis undique prostratis, semipedalibus, subsimplicibus, filiformibus, villosis-hirsutis, purpurascentibus. Folia pinnato-ternata; foliola obcordata, retusa, basi sæpius obtusa, supra glaberrima, subtus subpilosa, vix semipollicaria. Petiolus longitudine foliolorum, pubescens. Stipulæ caulinae sessiles lanceolatae acuminatae, erectæ: petiolares setaceæ longitudine petiolulorum. Racemus laterifolius, 4-6 florus. Pedicelli geminati, filiformes pubescentes-pilosi erecti, deflorati reflexi, sæpe tantummodo duo axillares abque pedunculo communi. Bractæ solitariae, ovatae, acuminatae, caducae.

Perianthium bilabiatum: labio superiori bifido, inferiori tripartito laciniis subulatis; villosum, (strigosum pilis albidis) marcescens. Corolla violacea. Carina margine inferne utrinque exserens denticulum divergentem, erecta, post anthesin cum alis elasticè reflexa. Lomentum 2-7 articulatum, planum, margine inferiori emarginatum, glochidibus albidis minutissimis pubescens: articulis semiorbiculatis. Semina ovata, compressa. Th.

Kommer meget nær til *Hedysarum triflorum*, men adskilles ved at Klaserne sidde i Bladhiørnerne. Fra *H. repens* afviger den ved de omvendt-hierteformige udrandede Smaabla-
de. S.

6. H. FRUTICULOSUM, foliis ternatis, foliolis obovato-oblongis obtusis mucronatis subtus sericeis, caule virgato tereti, racemis terminalibus simplicibus. S.

Incolis Alipoma-Kripei.

I Nærheden af Aquapim, ikke meget almindelig.

Caulis fruticulosus, pedalis, virgatus, teres, sericeus. Folia pinato-ternata. Foliola obovato-oblonga, reticulata, supra glabra, subtus subsericea et glauca, pollicaria. Petiolus longitudine foliorum, triquetèr. Stipulæ sessiles, setaceo-acuminatæ, erectæ, semipollicares, persistentes. Stipulæ petiolares setacæ, longitudine petiolulorum. Racemus terminalis ramulorum, simplex, multiflorus, 3-6 pollicaris. Pedunculus sericeus. Pedicelli geminati, fere semipollicem distantes, erecti. Bractæ solitariae, ovatae, acuminatæ, ciliatæ, glumacæ; caducæ.

Perianthium corolla dimidio brevius, quadripartitum: laciniis subulatis, superiori bifida. Lomentum pollicare, quadriarticulatum, planum, margine inferiori emarginatum, glochidibus albidis minutis dense obsitum: articulis semi-orbiculatis. Th.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

S

7. *H. PICTUM*; foliis simplicibus pinnatisque, foliolis 3-7, lineari-lanceolatis, racemo terminali spicato longissimo comato, lomentis glabris nitidis plicatis. *S.*

Hedysarum pictum, caulescens, foliis pinnatis lanceolatis racemo longissimo spicato, lomenti articulis ellipticis flexuoso-plicatis. *Wilden. sp. pl. 3. p. 1204.*

Hist og her ikke sielden, især paa aabne Marker.

Caulis suffruticosus, simplex, erectus, teres, setis hamosis minimis dense obsitus, utrinque linea transversa a casu stipularum notatus. Folia infima simplicia, ovato-subrotunda, caulina pinnata. Foliola 3-7 lineari-lanceolata, basi rotundata, sensim attenuata, obtusiuscula mucrone minuto, supra glaberrima, disco sæpius albidovariegata, subtus setulis scabra, costata, subreticulata, glauca, 3-6 pollicaria. Petiolus foliolorum longitudine, teres, supra sulcatus, setulosus. Stipulæ caulinae sessiles, subamplexicaules, acuminatae, caducæ. Stipulæ petiolares ad juga foliolorum gemina, subulato-setaceæ, petiolulis longiores. Racemus simplex, terminalis, spicatus, spithameo-pedalis. Pedicelli geminati, glochidibus minutis obsiti; deflorati incurvati, quo calycis inferior pars in superiorem evadit. Bractæ ad singulum par pedicellorum solitariae, glumaceæ, sessiles, ovato-lanceolatae, acuminatae, pilis longis ciliatae, purpurascens, caducæ.

Perianthium quinquesfidum: laciniis subulatis, patulis, inferioribus longioribus; pilosum, coloratum. Corolla lilacina. Alæ et carina erectæ, post anthesin vero elasticæ deflexæ. Pistillum: Germen lineare, flexuosum. Stylus filiformis. Lomentum moniliforme, contortum (flexuoso-plicatum) calycem vix superans: articulis 3-4 subrotundis, glaberrimis, lævibus, nitidis, cinereo-coerulescentibus. Semina subrotunda, compressiuscula. Th.

216. INDIGOFERA.

1. I. TETRASPERMA; foliis simplicibus linearibus acutis mucronulatis sericeis, caule virgato, leguminibus axillaribus solitariis tetraspermis. S.

I. tetrasperma, foliis simplicibus: oblongo-linearibus, ramis virgatis, legumine tetraspermo. Peers. synops. 2. p. 525.

Ikke almindelig; paa opryddede Steder, f. Ex. i Ga.

Caulis suffruticosus, 1-2 pedalis, ramosissimus: ramis filiformibus, angulatis, strigilloso-scabris, diffusis. Folia simplicia, linearia, acutiuscula, mucronata, basi angustata, utrinque strigillosa, pollicaria. Petiolus brevissimus, articulo insertus. Stipulae subulatae, parvae, conniventes. Flores axillares, brevissime pedunculati, subsolitarii: unicus tantum fructiferus.

Perianthium parvum, patentissimum: dentibus acutis. Corolla dilute coccinea. Vexillum ovatum, acutum, extus sericeum. Carina acuta dorso sericea. Legumen oblongum, cylindraceum, subcompressum, obtusum mucrone, strigilloso-incanum, loculamentosum, tetraspermum. Th.

Den er saa sielden at jeg ikke har havt Leilighed til at prøve den med Hensyn til Anvendelsen; den fortiener heller ikke Opmærksomhed i denne Menseende, da den er saa liden og kun har faa Blade. Th.

2. I. PROCERA; foliis simplicibus lanceolatis pubescentibus mucronatis, racemis paniculatis foliosis, leguminibus ovatis compressiusculis dispermis. S.

Hist og her i Dalene ved Aquapim.

Caulis suffruticosus, bipedalis, orgyalis vel parum ultra, erectus, virgato-ramosus: rami graciles; lineis a petiolo decurrentibus angulati, strigilloso-incani, superiores sensim breviores. Folia spar-

sa, simplicia, oblongo-lanceolata, obtusa, mucronata, versus basin angustiora, utrinque strigillosa, bipollicaria. Petiolus brevissimus articulo insertus. Stipulae lanceolato-subulatae, parvae, conniventes, persistentes. Panicula terminalis, racemulosa, pyramidata, pedalis, foliis ad ramificationes primarias. Racemuli florendo sensim elongati, uni-bipollicares, multiflori, inferiores subramosi, rudimento folii suffulti, exteriores simplicissimi bracteati. Pedicelli prope calycem articulati, erecti. Bractea basi pedicellorum parvae, persistentes. Plurimi flores decidui pedicellis infra articulum persistentibus.

Perianthium parvum, subplanum: dentibus acuminatis, superioribus divergentibus. Corolla coccinea. Vexillum ovatum, subacutum, extus nigro-sericeum. Carina acuta, dorso nigro-sericea. Antherae mucronatae. Legumen oblongiusculum, subcompressum, obtusum mucrone, pubescens, dispermum. Th.

Den opnaaer en betydelig Höide; men da den under Væxten stedse taber de ældre Blade og de tilbageblevne ikke ere tilstede i nogen Mængde saa vil den af denne Aarsag være utienlig, med mindre Dyrkningen heri skulde giøre nogen Forandring; dog bidrager Fugtighed og Tørhed intet hertil, thi jeg fandt den eens paa fugtige og tørre Steder. *Th.*

3. I. THONNINGII; foliis ternatis, foliolis ellipticis utrinque pilosiusculis, racemis subspicatis folio longioribus, leguminibus subulatis subtetragonis reflexis, caule subherbaceo procumbente. *S.*

Paa et enkelt Sted mellem Labodei og Ursue i Ga.

Caulis subherbaceus, gracilis, procumbens: ramis filiformibus, angulatis, strigillosis. Folia pinnato-ternata. Foliola elliptica, mucronata, utrinque pilosiuscula, subtus glauca, magnitudine aequalia, sesquiungicularia. Petiolus filiformis, pollicaris. Stipulae

setaceæ; parvæ, divergentes. Racemus axillaris, subspicatus 2-4 pollicaris: leguminibus arcu reflexis. Bractæ minutæ, caducæ.

Perianthium parvum, patens: dentibus superioribus divergentibus. Corolla purpurea. Legumen lineari-subulatum, obsolete tetragonum, strigillosum, pollicare, loculamentosum, 8-10 spermum. Th.

4. **J. GUINEENSIS**, foliis ternatis foliolis ovato-oblongis acutis pilosis, infimis simplicibus, racemis subtrifloris, caule prostrato hirsuto. *S.*

I Nærheden af Labode i Akkra.

Caulis subherbaceus, prostratus, gracilis, teres, hirsutus, purpurascens. Folia pinnato-ternata: infima simplicia. Foliola elliptico-oblonga, acuta, utrinque pilosa, pilis supra decumbentibus, subtus erectis: intermedium pollicare, lateralia triplo minora et fere basi petioli inserta. Petiolus longitudine folioli minoris, hirsutus. Stipulæ lanceolato-setaceæ, pilosæ, patulæ. Racemus axillaris, folio paulo brevior, sæpius triflorus. Pedunculus capillaris, glaber, basi pilosus. Bractæ nullæ.

Perianthium corollæ duplo brevius, patens, pilosum, profunde quinquesfidum: laciniis setaceis. Corolla purpurea; extus pubescens. Legumen non vidi. Th.

5. **J. TENELLA**; foliis ternatis quinato-pinnatisve, foliolis linearibus, racemis axillaribus foliis subduplo longioribus, leguminibus compressis polyspermis. *S.*

Blot fundet ved Quitta i lös sandet Jordbund; i Novbr. med Blomster og Frøe.

Caulis subpedalis, suffruticosus, tenuis, ramosus: ramis filiformibus, teretibus, strigillosis. Folia simplicia, ternata; quinatovepinnata, linearia, utrinque strigillosa, glauca, unciam longa, lineam lata. Stipulæ setaceæ, parvæ, erectæ, persistentes. Racc-

mus axillaris, subquindecimflorus, primo longitudine folii, floreando sensim elongatus. Pedicelli floriferi, erecti, fructiferi reflexi. Bractæ setaceæ, minutæ, caducæ.

Perianthium profunde quinquesfidum: laciniis longitudine fere corollæ, setaceis, erecto-patulis, atropurpureis, argenteo-villosis. Corolla dilute-coccinea. Legumen lineare, unciam longum, levis-sime falcatum, compressum, strigillosum, 6-12 locale, dissepi-mentis membranaceis.

Meget liig *Indigofera senegalensis* Lamarck Encyclopedie, men dog derfra forskiellig. Hos denne ere Bladene bredere og sidde 7 sammen, Klaserne ere tregange saa lange som Bladene, Bællene længere og mere segldannede; hos *I. tenella* derimod ere Bladene linieformige sidde 5 sammen, Klaserne meget kortere, Bællene kortere mindre segldannede og sammen-trykte. S.

Den er for ubetydelig i Væxt til at kunne dyrkes med Nytte. Th.

6. I. ELEGANS; foliis simplicibus pinnatisque, floribus axillaribus solitariis, laciniis calycinis setaceis rectis; legumini-bus dispermis nigro-tomentosis. S.

Voxer i Ga og Adampi.

Caulis suffruticosus, subpedalis; ramis angulatis, strigillis hinc inde spectantibus conspersis. Folia 2-4 juga, exteriora ternata, extima simplicia et conferta. Foliola ovato-oblonga, obtusa, cuneata, pilis adpressis conspersa, quadrilinearia. Petiolus pilis adpressis obsitus. Stipulæ setaceæ, patentes. Flores in summitate ramulorum axillares solitarii, versus apicem confertiores. Pedunculus bilinearis, ebracteatus, fructiferus apice reflexus.

Perianthium patentissimum, subæquale, nigro-hirsutum: laciniis setaceis, rectis. Corolla coccinea: Vexillo et Carina nigro-villosis.

Legumen calyce duplo longius, oblongum, teretiuseculum, hirsutis brevi nigra densissima tectum, dispernum. Th.

Jeg meddeelte *Vahl* denne Plante under Navn af *J. nigricans*; den stemmer imidlertid ikke overeens med den Character som findes i *Peersons Synopsis* paa *J. nigricans*; skiöndt det rimeligviis er samme Plante som *Vahl* her meddeelt *Jussieu*. Indtil denne Tvivl er hævet har jeg givet den et andet Navn. *S.*

Den er for lille til at fortjene Opmærksomhed som Indigo-plante, og Negerne anvende den ikke. *Th.*

7. *J. PULCHRA*; foliis ternatis pinnatisque 2-5 jugis foliolis cuneatis, floribus axillaribus solitariis terminalibus subcapitatis, laciniis calycinis lanceolatis sursum falcatis, leguminibus ferrugineo-hirsutis. *S.*

Indigofera pulchra, foliis simplicibus ternatis pinnatisque cuneatis hirsutis, floribus axillaribus solitariis terminalibus subcapitatis, leguminibus hirsutis. *Wilden. sp. pl. 5. p. 1259.*

Indigofera pulchra foliis simplicibus pinnatisque, floribus axillaribus solitariis, laciniis calycinis lanceolatis sursum falcatis, leguminibus dispersis ferrugineo-tomentosis. *Peerson. synops. 2. p. 528. N. 64.*

I Ga og Adampi.

Caulis suffruticosus, pedalis vel parum ultra, subfastigiato-ramosus: ramis angulatis, pilosiusculo-tomentosis. Folia pinnata 2-5 juga, exteriora ternata, extima simplicia et conferta. Foliola obovato-oblonga, obtusa, cuneata, supra pubescentia, subtus villosiuscula, quadrilinearia. Petiolus pilosiusculus. Stipulae setaceae, patentes. Flores in summitate ramulorum axillares, solitarii, apicem versus magis magisque conferti subcapitati. Pedunculus bili-

nearis, medio bractea setacea instructus; fructiferus apice reflexus.

Perianthium patulum, longitudine corollæ; ferrugineo-hirsutum, laciniis subæqualibus, lanceolatis, leviter sursum falcatis. Corolla coccinea: Vexillo et carina ferrugineo-villosis. Legumen calycem vix superans, oblongum, teretiusculum, ferrugineo-tomentosum, dispermum. S.

Bladene tørres, rives til fiint Pulver og ströes i gamle Been-Saar; som derefter bades med et Afkog af samme. Th.

8. J. GLUTINOSA; viscosa, foliis 2-4 jugis obovatis, racemis subspicatis longitudine folii et paulum ultra, leguminibus erectis secundis 2-4 spermis. S.

Voxer i Sand ved Atokke i Augna.

Caulis suffruticosus, pedalis, ramosus, patens, teres, pilis apice glanduliferis viscosis dense obsitus. Folia bi-quadrifida. Foliola obovata, obtusæ, basi acuta, utrinque pilosiuscula, semipollicaria. Stipulæ setaceæ, patentés. Racemus axillaris, spicatus, longitudine folii: leguminibus secundis, verticali-erectis. Bractæ setaceæ, caducæ.

Perianthium corollæ fere longitudine, dense pilosiusculum, purpurascens, profunde quinquesidum: laciniis setaceis, patulis. Corollo coccinea. Vexillum ovatum, acutum. Carina obtusa. Legumen oblongum, teretiusculum, dense pilosum pilis glanduliferis intermixtis, loculamentosum, 2-3-4spermum.

9. J. FERRUGINEA; foliis bi-trijugis, foliolis obovatis pubescentibus, spicis axillaribus foliis fere duplo longioribus, leguminibus secundis reflexis ferrugineo-hirsutis. S.

J. lateritia, foliis pinnatis ternatisque obovatis viscoso-hirsutis, racemis folia subæquantibus, leguminibus tetragonis hirsutis. Wilden. sp. pl. 3. p. 1233?

Paa sandede Marker i Ga, Adampi og Augna.

Caulis subherbaceus, pedalis et ultra, subsimplex, procumbens, obsolete angulatus, hirsutus. Folia bi-sæpius tri-rarius quadrijuga. Foliola obovata, subretusa, mucronata, basi subacuta, villosa; villis adpressis, pollicaria. Petiolus hirsutus. Stipulæ setaceæ, hirsutæ, patentes, semipollicares. Racemus axillaris, folio duplo longior: floribus numerosis, confertis, leguminibus imbricatis, secundis, reflexis. Bractææ setaceæ hirsutæ, caducæ.

Perianthium ferrugineo-hirsutum: laciniis setaceis, longitudine fere corollæ, erecto-patulis. Corolla purpurea. Legumen lineare, teretiusculum: suturis prominulis; rectum, ferrugineo-hirsutum, sesquilinguiculare, loculamentosum, 6-8spermum. Th.

Adskilles fra *J. hirsuta* ved to eller tre Par omvendt ægformige Smaablad, meget længere og smallere Bælle, som have en lang Braad og et rustfarvet Laad. Hos *J. lateritia* Wild. ere Bladene trekoblede eller finned, klæbrig-haarede, Bællene haarede; men *Willdenow* angiver ikke hvilken Farve dette Laad har, og den Figur han citerer, nemlig Jacq. ic. rar. 3. t. 596, ligner meere *J. hirsuta*, da Smaablade ere ægformige og Bællene besatte med hvide Haar, ogsaa Beskrivelsen i Jacq. Collect. 2. p. 359 passer bedre paa *J. hirsuta*. S.

Jeg har ingensteds fundet den i den Mængde, at jeg kunde anstille et ordentligt Forsøg med den: Jeg har samlet en Deel af den, borttaget Stænglerne, og sammenpresset det øvrige i et meget stort Glas og overgydet samme med Vand, men det gik over i Forraadnelse uden at giære; Bladenes Farve og Udseende love heller ingen Indigo. Jeg tvivler om, at den har

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

T

Navn eller Nytte for Negerne, jeg har i det mindste ingen af Delene kunnet opdage. *Th.*

10. J. MACROPHYLLA; foliis quadrijugis, foliolis ovatis pubescentibus, subtus glaucis, spicis longissimis axillaribus, caule fruticoso. *S.*

I Krepe ved Byen Töffri.

Frutex ramosissimus, orgyalis vel biorgyalis ultrave, erectus: ramis teretibus ramulis ob lineam utrinque a petiolo decurrentem prismatico-tragonis, nigro-pubescentibus. Folia quadrijuga. Foliola ovata, utrinque tenuissime sericea, subtus glauca, 1-1½ pollicaria. Petiolus canaliculatus, pubescens. Stipulæ setaceæ, erectæ. Spica racemosa, axillaris, verticali-erecta, tenuis, 4-10 pollicaris: floribus innumeris, magnitudine congenerum, patentibus; leguminibus reflexis. Bracteæ setaceæ, deciduæ.

Perianthium parvum, subplanum, ferrugineo-pubescent, quinquedentatum: superioribus distantibus. Corolla e viridi purpurascens: vexillo et carina extus ferrugineo-pubescentibus. Legumen polyspermum.

11. J. ORNITHOPODIODES; foliis quinquejugis, foliolis obovatis cuneatis, racemis folio brevioribus, leguminibus arcuatis torulosis pubescentibus, caule suffruticoso. *S.*

I Ga, Adampi, Augna ved Byerne.

Caulis suffruticosus, 2-3 pedalis, subcorymboso-ramosissimus: rami teretes, ramuli subangulati, pilis minimis adpressis cani. Folia 3-6 juga sæpius quinquejuga. Foliola obovata, obtusissima, subcuneata, utrinque tenuissime sericea, sesquiunguicularia. Petiolus semiteres, pilis exiguis obsitus. Stipulæ setaceæ, parvæ. Racemus axillaris, folio paulo brevior, subvigintiflorus. Pedunculus incanus: leguminibus reflexis. Bracteæ minutæ, caducæ.

Perianthium parvum, patentissimum, quinquedentatum: dentibus su-

perioribus distantibus. Corollae viridi purpurascens, Vexillum obovatum, extus pubescens. Legumen lineare, teretiusculum, torulosum, arcuatum, pilis exiguis conspersum, loculamentosum, sesquipollicare. Semina 7-12.

Sikkert forskiellig fra *Indigofera tinctoria* og *Anil*; hos *J. tinctoria* ere Smaabladene rigtignok af samme Form, men Bællene ere utydelig firkantede, og ikke knudrede; hos *J. Anil* ere Smaabladene meere aflang-ægformige; Bællene segldannede, utydelig fiirkantede og kun halv saa lange. S.

Denne Art af *Indigofera* er den almindeligste af de i Guinea bekiendte Arter; den voxer ved enhver Negerbye, som ligger ved Söckanten, hvorimod jeg ikke har fundet den i Marken i nogen Afstand fra Byerne, heller ikke ved Rio Volta, naar jeg undtager nogle faa Planter, som ere fremkomne af Fröe, som ere udkastede paa Jorden. Ved Ningo og Qvitta har jeg fundet den i störst Mængde og tillige i den bedste Væxt; den synes at ynde en sandet ikke alt for haard Jordbund, den kan udholde megen Törre, thi paa den törreste Aarstiid, naar de fleeste Planter visne, staaer denne endnu i god Væxt; den blomstrer næsten hele Aaret igiennem, men meest efter langvarig Regn, den plages ikke meget af Insekter, og ædes ikke heller af tamme Kreaturer. Omendskiöndt denne Art *Indigofera* er den almindeligste og störste, saa er den dog ingensteds tilstede i den Mængde, at den uden særdeles Dyrkning kunde forsyne et Indigomagerie. For at erfare, hvorledes den vil trives i en feed og fugtig Jordbund, som netop er den modsatte af den hvori den voxer, har jeg ladet noget Fröe saae paa Coloniën ved Dudna. Jeg har ikke kunnet opdage, at Negerne

kiende nogen medicinsk eller oekonomisk Nytte af denne Plante; jeg har ikke engang kunnet erfare dens Navn, da det dog er en Plante, der voxer i deres Byer; og den eneste Brug, som undertiden giøres af den, er til Feiekoste. *Th.*

12. *J. HENDECAPHYLLA*; foliis pinnatis, foliolis 9-11nis obovato - oblongis utrinque strigillosis, spicis fructiferis elongatis, leguminibus reflexis æqualibus, caule subherbaceo procumbente, ramis ancipitibus. *S.*

Indigofera hendecaphylla, foliis pinnatis undenis oblongis glabris, racemis spicatis folio brevioribus, leguminibus tetragonis reflexis, caule herbaceo procumbente. *Wilden. sp. pl. 3. p. 1253.*

Indigofera hendecaphylla, foliis pinnatis, floribus spicatis leguminibus tetragonis pendulis villosis, caulibus prostratis. *Jacq. ic. rar. 3. t. 570. Collectan. 2. p. 558?*

Indigofera endecaphylla Palisot. *Beaavois Flore d'Oware & de Benin. T. 2. pag. 44. Tab. LXXXIV.*

Sielden; ved Tessin og Quitta.

Caulis subherbaceus; pedalis, procumbens, compressus, glaber vel strigillis conspersus: ramis ancipitibus. Folia pinnata. Foliola 9-11, alterna, obovato-oblonga, obtusa mucrone, supra glabra vel strigillis adspersa, subtus glauca et semper strigillosa, semipollicaria. Petiolus depresso-latusculus, per caulem decurrens. Stipulæ trilineares setaceo-acuminatæ, basi dilatatæ, diaphanæ, adpressæ. Racemus spicatus, floribus imbricatis: floriferus longitudine folii, fructiferus duplo longior, leguminibus arcte reflexis. Bracteæ subulatæ, caducæ.

Perianthium strigillosum vel rarissime glabrum: laciniis setaceis, erecto-patulis, longitudine fere corollæ. Corolla purpurea. Legumen lineare, rectum, obsolete tetragonum, subcompressum, subpollicare strigillis conspersum, loculamentosum, 6-8spermum. S.

Varietas adest ramis magis foliosis; foliis magis approximatis foliolis haud minoribus, leguminibus paulo brevioribus. S.

Jacquins Beskrivelse og Afbildning passer ikke godt. *S.*

Dens Udseende røber ikke Indigo; Bladene ere af en almindelig mørkegrøn Farve. *Th.*

13. *J. DENDROIDES*; foliis multijugis, foliolis oblongis strigillosis, racemis filiformibus strictis folio longioribus, vexillis sericeis leguminibus nitidis strigillosis erectis. *S.*

Indigofera dendroides, foliis pinnatis glabris multijugis lanceolatis, racemis folio longioribus filiformibus, vexillis strigosopilosis, leguminibus erectis. *Wilden. sp. pl. 3. p. 1255.*

Indigofera dendroides, foliis pinnatis glabris, racemis axillaribus, leguminibus linearibus glabris, caule erecto annuo. *Jacq. Ic. rar. 5. t. 571. Collect. 2. p. 557.*

Hist og her, især paa opdyrkede Steder.

Caulis fruticosus, 1-2 pedalis, ramosus: ramis patentibus, filiformibus, strictis, pubescentibus. Folia 5-10-juga; foliola oblonga (obtusata, mucronata) utrinque strigillis minutis obsita, subtus incana, quadrilinearia. Petiolus filiformis, semiteres. Stipulae setaceae, parvae, a petiolo divergentes. Racemus axillaris, folio longior: floribus 8-12 satis distantibus. Pedunculus filiformis strictus. Pedicelli fructiferi erecti. Bractea subulatae, minutae, caducae.

Perianthium parvum, patens: dentibus acutis, superioribus divergentibus. Corolla saturate rosea. Vexillum extus sericeum. Legumen lineare, acutum, tereti-tetragonum, strigillosum, pollicare, loculamentosum: seminibus 6-10 (nigro-purpurascens, exsiccatione tetragonis vel parallelepipedibus rugosis.) Th.

Ved Luppen seer man at Bladene ere besatte med tiltrykte Haar. *S.*

Dens Udscende synes at røbe Indigo; men den er for lille til at komme i Betragtning. *Th.*

217. *TEPHROSIA.*

Peerson. synops. 2. p. 328.

1. *T. ELEGANS*; foliis ternatis quinato-pinnatisque, foliis cuneato-oblongis supra viridibus lineatis subtus argenteo-nitido-sericeis pedunculo subracemoso brevissimo axillari. *S.*

I Aquapim.

Caulis suffruticosus, erectus, ramosus, obsolete angulatus, dense villoso-tomentosus. Folia ternata, pinnata bijuga c. impari. Foliola sesqui-bipollicaria, lineari-oblonga, versus apicem sensim latiora, obtusissima, sæpe emarginata, basi acuta, supra glabra, venis lineata, subtus villis argenteis densissime tecta, nervo ferruginescente. Petiolus unguicularis, teres, sericeus. Stipulæ ovalæ, attenuatæ, adpressæ, sesquilineares. Racemus axillaris, brevissimus, pauciflorus. S.

2. *T. LINEATA*, foliis pinnatis, foliolis 7-21 cuneato-oblongis mucronatis villosiusculis, stipulis subulatis, racemis lateralibus elongatis, leguminibus subternis subfalcatis villosiusculis patentissimis loculamentosis. *S.*

Caulis suffruticosus, ramosus, tenuis, flexuosus, procumbens: ramis angulatis dense pilosiusculis. Folia 3-10 juga. Foliola semiuncialia, ovato-oblonga, cuneata, obtusissima, sæpius emarginata mucrone reflexo, tenuissime lineata, utrinque villosiuscula, subtus vero densius et glauca. Petiolus pilosiusculus. Stipulæ semiunguiculares, subulatæ, pubescentes. Racemus primo terminalis, denique lateralis, elongatus, strictus, pubescens; floribus geminis cum rudimento tertii. Bractæ subulatæ, ternæ. Legumina patentissima.

Perianthium quinquedentatum vel quinquesidum: laciniis subsubulatis; villosum. Corolla purpurea. Vexillum villosum. Legumen bipollicare, subfalcatum, sesquilineam latum, lineare, compressum, pubescens, loculamentosum, subenneaspermum. Th.

Beslægtet med *Tephrosia purpurea*; men denne er aldeles glat, har meget større Smaablade, meget længere mangeblomstrede Klaser, større nærmere staaende Blomster, meget fine Blomsterstilke af 2 Liniers Længde; hvorimod *T. lineata* er besat med bløde Haar, Smaabladene hos samme mindre, Klaserne kortere, Blomsterne mindre, fiernere, Blomsterstilkene ikke en Linie lange, tykkere. S.

5. *T. HIRSUTA*; foliis pinnatis, foliolis ovato-oblongis villosiusculis, stipulis subulatis, racemis paucifloris subfoliosis, leguminibus rectis subtomentosis unilocularibus, ramis hirsutis. S.

I Ga, Adampi.

Caulis suffruticosus, ramosus, tenuis, flexuosus, debilis: ramis angulatis hirsutis. Folia 3-5 juga. Foliola sesquiunguicularia, obovato-oblonga, obtusissima, sæpe emarginata, sæpius integra, tenuissime lineata, utrinque villosa, subtus glauca. Petiolus ut caulis hirsutus. Stipulae subulatæ, pilosiusculæ. Racemus terminalis ramulorum raro lateralis, strictus uti caulis hirsutus, pauciflorus. Flores subsolitarii remoti. Flos unus alterve basi pedunculi axillaris, præterea sæpius folium ternatum ad infimos dentes pedunculi loco bractæ intermedicæ, quo flores primo intuitu videntur axillares. Bractæ ternæ, setacæ. Legumina erecta.

Perianthium hirsutum. Corolla purpurea; Vexillum subvillosum. Legumen sesquipollicare, lineare, rectum, compressum, villosiusculo-subtomentosum, uniloculare, subenneaspermum. Th.

4. *T. LINEARIS*; foliis pinnatis, foliolis 5-11 lineari-
bus angustissimis, stipulis setaceis, pedicellis racemorum soli-
tariis, leguminibus subrectis. *S.*

Tephrosia linearis, foliis pinnatis, foliolis angustissi-
mis linearibus subtus sericeis, stipulis filiformibus, leguminibus
racemosis pendulis. *Peers. synops. 2. p. 350.*

Galega linearis *Wild. sp. pl. 3. p. 1248.*

Hyppig i Ga, Adampi, Augna.

*Caulis suffruticosus, ramosus, erectus, gracilis; ramis filifor-
mibus, angulatis, sericeo-pubescentibus. Folia impari-pinnata, 1-5
juga. Foliola sesquipollicaria, lineam lata, leviter utrinque atte-
nuata, obtusiuscula, glabra, venis obsolete lineata, subtus sericea
et glauca. Petiolus ut caulis pubescens. Stipulae setaceae. Racemus
primo terminalis denique laterifolius, filiformis elongatus subquadri-
florus floribus solitariis saepe cum rudimento. Bractae setaceae, ternae, per-
sistentes. Legumina patentia, stricta.*

*Corolla purpurea. Vexillum villosum. Legumen bipollicare,
sesquilineam latum, lineare, compressum, pilosiusculum, loculamen-
tosum, subenneaspermum. Semina variegata. Th.*

POLYADELPHIA.

ICOSANDRIA.

218. CITRUS.

1. *C. PANICULATA*; foliis ternatis, floribus panicula-
tis. *S.*

Koklo-Tjo Incolis.

Arbor viginti-trigintapedalis umbrifera, ramosissima: ramis cinerascentibus spinosis: spinis uni-quadripollicaribus, axillaribus, solitariis, subulatis, rectis, ramulis glabris subinermibus. Folia alterna, digitato-ternata. Foliola brevissime petiolata, lanceolato-elliptica, obtusiuscula, glanduloso-crenulata, uninervia, subavenia, pel-lucide-punctata, nitida, bi-quadripollicaria. Petiolus communis semiteres, nudus, sesquipollicaris; petiolulis insertis. Stipulae nullae. Inflorescentia: panicula bipollicaris folio uno alterove instructa, in ramis anni praecedentis axillaris, glabra, pedunculis et pedicellis articulo insertis. Bractae nullae.

Perianthium monophyllum, planum, quadratum, glabrum, minimum. Petala quatuor, oblongo-ovata, plana, subcoriacea, crassiuscula, sessilia, patentia, alba, extus subviridia et glanduloso-punctata. Filamenta quindecim, subulata, corolla duplo breviora, patentia, in orbem receptaculo inserta, saepe in plura vel pauciora corpora cohaerentia, saepius libera. Antherae oblongae, erectae, quadrangulares: angulis dehiscentibus, flavae. Nectarium: margo viridis crenatus, cingens basin germinis. Germen ovatum, superum. Stylus cylindricus, brevis. Stigma crassum, ovatum, viscidum, intus octodecemloculare. Bacca corticosa, dura, diametro tri-quinquepollicaris, subglobosa, octodecemlocularis, pulpa cellulosa, viscosa. Semina subovata, callosa. Th.

Frugten samles af Negerne og brændes til Aske, hvoraf man uddrager en Luud som koges med Palmolie til Sæbe. Th.

SYNGENESIA.

ÆQUALIS.

219. LACTUCA.

1. L. TARAXACIFOLIA; foliis runcinatis denticulato-ciliatis pubescentibus subtus lævibus, inferioribus verticalibus, racemis corymbosis nudis, pedicellis squamosis, pappo brevissime stipitato. S.

Sonchus taraxacifolius; pedunculis squamosis, floribus paniculatis, foliis runcinatis calloso-dentatis basi attenuatis. Wild. sp. pl. 3. 3. p. 1511. Pers. syn. 2. p. 563.

Abloge Incolis.

Voxer hist og her, fornemmeligen paa forhen dyrkede Steder.

Radix simplex. Caulis subramosus, erectus, inermis, teres, glaber: ramis axillaribus erectis. Folia oleracea, runcinata, acutiuscula, ciliato-dentata, præter denticulos rigidulos inermia, inferiora verticalia vel obliqua (supra subpubescentia). Inflorescentia terminalis, paniculato-corymbosa, partialibus racemosis, pedicellis brevibus squamosis.

Anthodium cylindricum, imbricatum: squamis plurimis, acutiusculis, margine membranaceo. Corolla composita, vigintiflora, imbricata, uniformis: flosculis omnibus æqualibus, hermaphroditis, flavis. Propria ligulata; limbo lineari, truncato, quinquedentato, patenti. Filamenta quinque capillaria; longitudine tubi corollæ. Antheræ tubulosæ, lineares, erectæ. Germen parvum, oblongum, coronatum pappo piloso subsessili. Stylus filiformis, staminibus parum longior. Stigmata duo, recurva. Pericarpium nullum, antho-

dium connivens, oblonge conicum, demum reflexo-patens. Semen lineare, tenue anthodio dimidio brevius; pappus breve stipitatus: pilis simplicissimis. Receptaculum nudum, punctatum, planiusculum. Th.

Den synes mig snarere at burde henføres til *Lactuca* end til *Sonchus*, da Calyx aldeles er som hos den førstnævnte Slægt og Pappus skiøndt meget kort dog stipitatus. S.

Europæerne bruge den som Salat under Navn af vild Endivic. Den har en bitteragtig Smag og lidt narcotisk Lugt; Negerne bruge den udpressede Saft som smertestillende i friske Saar. Afkoget eller Bladene tillavede som Kaal bruges i Blodgang. Th.

Den har i Udseende Lighed med *Lactuca scariola*. Th.

220. B I D E N S.

1. B. ABORTIVA; floribus radiatis, foliis inferioribus integris, superioribus pinnatifidis pinnatisque foliolis 3-5 ovatis utrinque attenuatis, seminibus radii abortivis. S.

Et almindeligt Ukrud i og i Nærheden af Aquapim.

Radix simplex, radiculis plurimis. Caulis herbaceus, articulatus, subramosus, brachiatus, tetragonus, glaber, bipedalis. Folia primordalia pinnatifida, inferiora simplicia, caulina obsolete pinnatifido-ternata, rarove quinato-pinnata; foliola ovata, acuminata, desinentia in petiolum, acute serrata, costata, venosa, rugosiuscula, vix scabriuscula, bi-tripollicaria, intermedium majus. Petiolus canaliculatus. Inflorescentia: terminalis, subramosa, foliis rudibus intermixta: pedunculis elongatis, unifloris, strictis.

Anthodium ovato-cylindricum, pubescens, longitudine disci corollæ, basi integrum, multifidum: laciniis duplici serie alternis; exterioribus angustis, versus apicem leviter dilatatis, acutis, apice

recurvatis; interioribus latioribus, membranaceis, versus apicem angustatis; obtusiusculis, margine diaphanis, adpressis. Corolla composita æqualis, radiata: hermaphroditis plurimis luteis in disco; fœmineis quinque-septem albis in radio. Propria hermaphroditi tubulosa, superne parum ampliata, quinquedentata: dentibus acutis, patulis. Propria fœminea ligulata, hermaphrodita parum longior, lata, trifida: laciniis acutiusculis, intermedia angustiori. Filamenta quinque. Anthera tubulosa, corolla vix longior. Germen hermaphroditi oblongum, compressum, bi-trive aristatum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum. Germen fœminei tenue. Stylus simplex, sæpius deest. Stigma nullum. Pericarpium: calyx immutatus, demum reflexus, marcescens. Fructus maturus in globum divergit. Semen hermaphroditi anthodio longius, lineare, tenue, angulatum, armatum aristis binis tribusve, semine triplo brevioribus, setis minutis retrospectantibus scaberrimis. Semen fœminei rudimentum abortiens. Receptaculum subplanum, punctatum, paleaceum: paleis ad basin singuli flosculi solitariis, longitudine anthodii, linearibus, angustis, carinato-concavis, deciduis, Th.

221. C A C A L I A.

1. C. UNIFLORA; herbacea, foliis inferioribus petiolatis ovatis acutis, superioribus sessilibus lyrato-laciniatis, supremis et rameis lanceolatis inæqualiter dentatis basi laciniatis, pedunculis terminalibus unifloris. S.

Hist og her ikke almindelig.

Radix radiculosa. Caulis herbaceus, subramosus, erectus, tertiussculus, pubescens, bipedalis, Folia alterna, eroso-dentata, subnuda, oleracea: inferiora petiolata, ovata, acuta; superiora sessilia, oblonga, laciniato-lyrata. Pedunculus terminalis, uniflorus, pubescens, rudimento unius alteriusve folii superne gradatim ut squamula aparente.

Anthodium oblongum, subconico-cylindricum, monophyllum, striatum multidentatum, glabrum, basi squamis subulatis in series duas aut tres distantibus calyculatum, apicibus sphacelatis. Corolla composita anthodio parum longior, flosculis numerosis uniformibus hermaphroditis omnibus. Corollula tubulosa filiformis: limbo quinquefido, erecto, violaceo; persistens. Anthera tubulosa, corollula brevior. Germen oblongum, coronatum pappo longitudine anthodii. Stylus longitudine corollulæ. Stigmata reflexa. Pericarpium: Anthodium conico-connivens, demum reflexum, pappo communi globoso. Semen oblongum, subtilissime striatum pappo pilloso simpliciter. Receptaculum punctatum, nudum. Th.

222. CHRYSOCOMA.

1. C. AMARA; fruticosa, foliis ovatis integerrimis subtus sublanatis, ramulis subtomentosis. S.

Tah-Tjo Incolis.

Hist og her, skiöndt ikke almindelig; ved Quitta og paa Öerne i Augna-Söen. Blomstrer i Novbr.

Radix subramosa, alba. Frutex orgyalis vel ultra, ramosus: ramulis ferrugineo-subtomentosis, scabriusculis. Folia alterna, ovata, integerrima, subundulata, subtus sublanata, tri-sexpollicaria, basi acuta. Petiolus vix dimidio folii longitudine, teres, ferrugineo-tomentosus, insertus. Stipulæ nullæ. Inflorescentia paniculato-corymbosa, ramificationibus divergentibus; pedunculis tomentosis; pedicellis adpersis squamulis.

Anthodium ovato-cylindricum e squamis plurimis oblongis margine tenui, obtusis, imbricatis, adpressis: interioribus sensim longioribus. Corolla composita uniformis, anthodio duplo longior, corollulis circa sedecim, omnibus hermaphroditis, alba. Corollula propria tubulosa, fauce parum dilatata: limbo quinquepartito, laciniis acutis, erectis. Anthera corolla parum longior. Germen oblon-

gum, anthodio duplo brevius, pappo fere longitudine corollæ. Stigmata duo, recurva. Calyx immutatus. Semina solitaria, oblonga. Pappus sessilis, pilosus, patens. Receptaculum nudum, planum, punctatum. Th.

Negerne anvende denne Plante til forskiellig medicinsk Brug: til gammel Beenscade bruges et Afkog af Bladene til Badning; paa Saaret selv lægges den blödbankede og vædede Bark af Roden; naar Blodgang ikke er hæftig, bruges et Afkog af Bladene med lidet Paradiiskorn til at drikke; i rheumatiske Smerter bruges Bladene udtrukne i koldt Vand til Bad, og derefter oversmöres Kroppen med den fintrevne Rod; men med denne sidste Operation er noget Fetis forbundet. Roden men især Bladene have en temmelig reen meget bitter Smag. Af Europæerne har jeg seet den anvendes til bitter Essents, som har været meget god. *Th.*

2. C. VIOLACEA; herbacea, foliis ovato-lanceolatis subserratis cauleque striato pubescente, panicula corymbosa. S.

Hist og her paa aabne Marker.

Radix simplex. Caulis herbaceus, subsimplex, patulus, erectus, teres, striatus, pubescens, bipedalis. Folia alterna, breve petiolata, ovato-lanceolata, basi acuminata, subintegerrima, venoso-rugosa, utrinque pubescentia, pollicaria. Stipulæ nullæ. Inflorescentia terminalis-ramoso-corymbosa, divergens, ut caulis pubescens, ebracteata vel raro passim squamula instructa.

Anthodium oblongum, cylindricum, pubescens, imbricatum: squamis linearibus mucronatis extimis gradatim minutissimis, maturescens reflexum. Corolla composita uniformis, cylindrica, anthodio duplo longior: corollulis circa viginti quinque hermaphroditis, æqualibus, tubuloso-linearibus, limbo quinquefido erecto violaceo. An-

thera corollula brevior. Germen oblongum, pappo longitudine tubi corollæ. Stylus longitudine corollæ. Stigmata duo recurva. Semina oblonga, oculo armato pubescentia, pappo simplici sessili, piloso, patenti, argenteo. Receptaculum nudum, planum, punctatum. Th.

SUPERFLUA.

225. ERIGERON.

1. E. SPATHULATUM; foliis spathulato-lanceolatis semiamplexicaulibus serratis glabris, caule herbaceo striato, thyrso ramoso multifloro. S.

Ved Aquapim.

Caulis herbaceus, teres, strictus, nudus, erectus. Folia sparsa, semiamplexicaulia, spathulato-lanceolata, serrata, versus basin integra, glabra, bi-quadripollicaria. Inflorescentia terminalis, ramosa, multiflora.

Anthodium ovatum, imbricatum, squamis plurimis subulatis, margine tenui. Corolla composita vix anthodio longior: corollulis hermaphroditis numerosis in disco, foemineis paucis in radio. Corolla propria hermaphroditis tubulosa, lutea: limbo quinquesido, acuto, patenti; foemineis subnulla. Filamenta quinque. Anthera tubulosa, longitudine corollæ. Germen minimum, coronatum pappo longitudine corollæ. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum. Pistillum foemineorum simile hermaphroditis. Semen parvum pappo piloso longo sessili. Receptaculum convexum nudum. Th.

2. E. STIPULATUM; foliis lato-lanceolatis basi pinnatifidis laciniis per caulem decurrentibus, panicula terminali, floribus ramulorum quaternis-senis corymbosis. S.

Conyza guineensis; foliis dentatis, radicalibus scabris obovatis, caulinis lanceolatis villosis basi subpinnatifidis, caule pa-

niculato floribus corymbosis, calycinis squamis lanceolatis exterioribus villosis. Wild. sp. pl. 5. 5. p. 1950. Pers. syn. 2. p. 427.

Hallasjajo Incolis.

Paa tørre Marker; blomstrer i Octbr. og Novbr.

Caulis annuus, uni-quinquepedalis, erectus, subramosus: ramis patentibus; teres, sublanato-villosus. Folia alterna, sessilia, lato-lanceolata, serrato-dentata, basi pinnatifida: auriculis binis stipularum instar caule insertis vel sæpius laciniis utrinque binis ternisve per caulem decurrentibus, oleracea, sublanato-villosa, erecta, caulis adpressa, bipollicaria, superne præsertim ramulorum et inflorescentie pluries minora. Inflorescentia in summitate ramosa, foliosa: foliis sensim in squamas decrescentibus; partialibus corymbosis; pedunculi uniflora, pollicares, villosi, squamati, divergentes.

Anthodium ovato-conicum, imbricatum: squamis numerosis: exterioribus subulatis sublanatis, squarrosis; interioribus linearibus acutis margine tenui, pubescentibus, conniventibus. Corolla universalis intra anthodium coarctata disco vix anthodio altior; flosculis corollulatis paucissimis in disco, foemineis numerosis subnudis in ambitu. Corollula hermaphroditi tubulosa, quinquedentata, lilacina. Anthera tubulosa lilacina. Germen minimum coronatum pappo simplici longitudine anthodii. Stylus longitudine anthodii. Stigma bifidum. Corolla foeminea tenuissima: reliqua hermaphroditi. Semen utriusque oblongum, ad lentem pubescens pappo simplicissimo piloso altitudine anthodii. Anthodium apice contortum. Receptaculum subplanum, punctis elevatis scabrum. Th.

Ved at sammenligne Thonnings Plante med Iserts som findes i hans Herbarium, bliver det klart at det er samme Art skiöndt Wildenows Beskrivelse afviger endeel fra Thonnings. Ligesaa vist er det at Planten er en *Erigeron* og ingen *Conyza*. S.

5. *E. EXSTIPULATUM*; hirsutum, foliis inferioribus spatulatis grosse serratis, superioribus lanceolato-linearibus, in natifido-dentatis; thyrso terminali, pedunculis squamis setaceis. *S.* Ved Asiama og Dadintam. Blomstrer i April.

Caulis herbaceus, simplex, erectus, teres, striatus, hirsutus. Folia alterna, sessilia, utrinque subhirsuta, venis subtilius elevatis supra sulcatis; inferiora spatulata, serrato-dentata; superiora linearia, pinnatifido-dentata. Stipulae nullae. Inflorescentia terminalis thyrsoido-pariculata, subaphylla, pauciflora. Pedunculi subhirsuti, adpersi squamulis setaceis paucis.

Anthodium cylindricum, basi rotundatum, pubescens, imbricatum squamis angustissimis acutis tenuissime marginatis, interioribus gradatim longioribus. Corolla longitudine anthodii flava; corollulis hermaphroditis paucis in disco, foemineis numerosis in radio. Calyx hermaphroditi; pappus simplicissimus longitudine floris, argenteus sessilis. Corolla tubulosa filiformis quinquesida. Anthera tubulosa, exserta. Germen ovatum, minimum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum. Semen parvum, oblongum, pappo immutato. Foeminei calyx, pistillum, semen hermaphroditi. Corolla et stamina nulla. Receptaculum nudum. *Th.*

224. *WAHLENBERGIA.*

Receptaculum nudum. Pappus nullus. Calyx communis tetraphyllus; proprius monophyllus fissus. *S.*

1. *W. GLOBULARIS*; folis oppositis linearibus, floribus globosis axillaribus sessilibus. *S.*

Cæsulia radicans; foliis lanceolatis apice attenuatis integerrimis oppositis. Wild. sp. pl. 5. 5. p. 1797. Pers. synops. 2. p. 406.

Chryphiospermum radicans Palisot-Beauvois Flore d'Oware et de Benin, T. 2 p. 25. Tab. LXXIV? *Meyera guineensis* Sprengel Syst. Veget. Vol. 5. p. 602?

Vid. Sel. phys. og mathm. Skr. IV. Deel.

X

Paa fugtige skyggefulde Steder.

Caulis subherbaceus, procumbens, repens, subramosus, tenuis, articulatus: articulis pollicaribus; teres, glaber. Ramuli erecti, spithamei. Folia opposita, sessilia vel subsessilia, ensiformia, margine recurvo, vix manifeste denticulato-serrata, nuda, oleracea, uni-pollicaria, tenella revoluta. Petiolus brevissimus, opposito connatus. Stipulae nullae. Flores solitarii, axillares, sessiles, nec oppositi.

Flos compositus.

Anthodium tetraphyllum, persistens: foliolis subrotundis, concavis, subacuminatis, longitudine corollae eamque arcte includentibus, apicibus patulis, duobus externis parum majoribus. Corolla composita discoidea seu capitata magnitudine Pisi majoris, subcolorata: flosculis multis hermaphroditis in disco, fere pluribus foemineis in radio. Receptaculum commune convexum, nudum, densissime flosculis obsitum.

Hermaphroditus.

Perianthium inferum, monophyllum, tubuloso-clavatum, compresso-angulatum, incurvatum, ore angustato, pubescens, persistens, latere interiori usque ad basin fissum, arcte amplexens germen unde affinitas cum paleis receptaculi in aliis. Corolla monopetala, alba, marcescens, aequalis: Tubus tenuis, longitudine perianthii. Limbus campanulatus, quinquefidus: laciniis acutis, recurvis. Anthera tubulosa, corolla parum longior, pallide flava, quinquedentata. Germen oblongum, perianthio duplo brevius, corolliferum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum, recurvum, album. Pericarpium e perianthio immutato, demum semen dimittens, persistens. Semen unicum, oblongum, utrinque attenuatum, parum incurvum, nigrum. Pappus nullus.

Foemineus.

Perianthium hermaphroditi. Corolla minutissima, vix colorata, marcescens. Tubus longitudine calycis. Limbus campanulatus, quinquefidus, latere interno fissura profundiore: laciniis obtusis recurvis. Germen hermaphroditi. Stylus corolla parum longior. Stigma bifidum, recurvum. Pericarpium, semen, pappus ut in hermaphrodito. Th.

Cæsulia radicans Wild.: er sikkert samme Plante, men den bør danne en egen Slægt paa Grund af det firbladede fælles Bæger, det eenbladet klövede egne Bæger, og især fordi den har Tvekiönsblomster i Skiven, Hunblomster i Randen. Om *Beauvois* Plante hører hertil er mere tvivlsomt, da især Beskrivelsen afviger betydeligt. Da Slægten *Wahlenbergia* Schrader nok bør henføres under *Campanula*, som ogsaa *Sprengel* har antaget i sit Systema; saa har jeg paa nye opkaldt den berönte svenske Botaniker *Wahlenberg*, Prof. i Upsal. S.

Den ligner ved første Öiekast en Spermacoce. Th.

225. E C L I P T A.

1. E. PUNCTATA; caule erecto punctis et pilis albidis scabro, foliis lanceolatis sessilibus strigilloso-scabris subserratis. S.

Eclipta punctata; caule erecto scabro punctato, foliis lanceolatis sessilibus serratis. Wild. sp. pl. 5. 5. p. 2217. Pers. syn. 2. p. 470.

E. punctata; caule erecto punctato, foliis planis. Mant. p. 286. Syst. veg. ed. 14 p. 778.

Bellis ramosa caule ramoso. Jacq. amer. 216. t. 129.

Odiboi Incolis.

Hist og her.

Caulis herbaceus, erectus; ramis patentibus; articulatus, tetragono-teretiusculus, infra articulos tumidiusculus, purpurascens, punctis et pilis rigidis minutis albidis adpressis scaber, lineolis vagis passim adpersus. Foliä opposita, sessilia, ovato-lanceolata, subacuminato-serrata; oleracea, venosa, strigilloso-scabra, bi-sexpollicaria. Inflorescentia terminalis vel alternatim axillaris. Pedunculi pollicares et ultra, erecti ut caulis subscabri, uniflori, bini vel terni, uno cæteris brevior.

Anthodium breve campanulatum foliolis decem-duodecim duplici serie alternis, subæqualibus, ovatis, acutis, strigillosis. Corolla composita alba, flosculis hermaphroditis numerosis in disco plano altitudine anthodii, fœmineis numerosis in radio paulo longiore. Pericarpium: Anthodium in urceolum dilatatum. Receptaculum paleaceum: paleis angustissimis longitudine anthodii, persistentibus.

Flos hermaphroditus.

Corolla tubulosa, cyathiformis, quadrifida, erecta. Filamenta quatuor. Anthera tubulosa, longitudine limbi. Germen oblongum, apice bi-tridentatum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum, patens. Semen oblongum, obtusum, compressum, scabrum, muticum, paleo suo paulo brevius.

Flos fœmineus.

Corolla ligulata, angustissima, integra vel emarginata. Pistillum simile hermaphrodito, limbo brevius. Semen trigonum. Th.

2. E. FILICAULIS; caule prostrato filiformi ramoso, foliis ovatis subserratis petiolatis subglabris, floribus conicis. S. I og ved Aquapim.

Caulis herbaceus, prostratus, subramosus, teres, pilosiusculus, semipedalis. Folia opposita, ovata, attenuata in petiolum, obsolete et remote serrata, trinervia, venosa, glabra vel utrinque pilosiuscula, pollicaria. Flores solitarii axillares, pedunculis ex alis alternis, longitudine petiolorum.

Anthodium hemisphæricum, octophyllum: foliolis oblongis. Corolla composita æqualis, radiata, lutea: corollulis numerosis hermaphroditis in disco conico; fœmineis circiter octo in radio.

Floris hermaphroditi corolla tubulosa, quadrifida, laciniis acutis, patentibus, exteriori reflexa; persistens. Filamenta quatuor. Anthera cylindrica, corolla brevior. Germen oblongum, compressum. Stylus longitudine tubi. Stigma bifidum. Semen oblongum, obtusum, cuneatum, compressum, trigonum: angulis tenuissime marginatis.

Floris foeminei corolla ligulata, anthodio brevior, tubo tenui, limbo ovato, obsolete tridentato, persistens. Semen oblongum, triquetrum angulis tenuissime marginatis. Pappus utriusque nullus.

Receptaculum conicum, paleaceum: paleis longitudine tubi corollæ, carinato-compressis, germen et tubum corollæ fere vaginanti-bus, cumque his deciduis. Th.

I Habitus og Blomstens Form ligner den meget *Spilan-thus uliginosus*; men Beskrivelsen viser at det er en *Eclipta*. S.

226. V E R B E S I N A.

1. V. CILIATA; foliis oppositis ovato-lanceolatis serratis triplinerviis subpetiolatis supra scabris subtus villosis, pedunculis brevibus axillaribus unifloris, foliolis calycinis internis glabris apice rotundato pilis albidis ciliatis, caule trichotomo. S.

Hist og her.

Caulis erectus herbaceus, tetragonus, trichotomus, pilosiusculus; scabridus; articuli intumescens: rami dichotomi, laxi, subhirsuti. Folia opposita, ovata, serrata, triplinervia, in petiolum brevem desinentia, scabra pilis rigidis albidis adpressis, superiora ovato-lanceolata subtus villosa-tomentosa. Petioli breves, ciliati, subtus convexi. Pedunculi solitarii, axillares, subpollicares, hirsutiusculi. Flores superiores fere sessiles, foliolis binis lineari-lanceolatis hirsutis suffulti.

Anthodium polyphyllum: foliolis in duplici serie: foliola externa sex-septem, lanceolata, acuta, hirta: interna externis haud breviora, oblonga, rotundato-obtusa, submucronata, concava, dorso glabra vel parum pubescentia, apice et margine pilis albidis copiosis ciliata. Corolla composita conico-globularis anthodio paulo longior. Corollulæ tubulosæ, quinquesidæ: laciniis patentibus; paleis oblongis obtusis longioribus. S.

Nærmer sig til *Verbesina dichotoma*, men hos denne er Stænglen dichotomisk deelt, det fælles Bæger enkelt, Bægerbladene haarede ikke randhaarede. S.

227. *BUPHTHALMUM*.

1. *B. SCANDENS*; foliis cordato-ovatis grosse inæqualiter serratis trinerviis basi truncatis scaberrimis, petiolis filiformibus, pedunculis solitariis terminalibus axillaribusque, caule herbaceo. S.

Almindelig, blomstrer i den frngtbare Aarstid.

Caulis herbaceus, obsolete tetragonus, scaber, scandens. Folia opposita, remota, petiolata, ovato-cordata, acuminata, basi truncata, inæqualiter serrata: serraturis nonnullis versus basin maximis; trinervia, venosa, scaberrima, bi-tripollicaria. Petiolus filiformis, pollicaris parum ultra. Pedunculus uniflorus, terminalis vel in axillis supremis, solitarius. Flores magnitudine fere Chrysanthemi segetum.

Anthodium hemisphæricum, imbricatum, scabrum: squamis oblongis versus apicem vix latioribus, acutiusculis, supra medium squarrosis. Corolla composita radiata, radio circiter decemfloro, æqualis, vitellina. Corolla propria hermaphrodita tubulosa, calyce parum longior, quinquefida: laciniis acutis erectis. Stamina corolla parum longiora anthera nigricante. Germen ovatum, coronatum pappo simplici corolla multo brevior. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum, revolutum. Corolla foeminea ligulata: tubo longitudine calycis; limbo oblongo, sensim leviter dilatato, truncato, tridentato, supra sulcis subtus carinis duabus notato, parum recurvo. Stylus longitudine tubi. Pericarpium: anthodium reflexum. Semen obconicum, angulatum, paleo suo dimidio brevius: pappo setaceo brevi. Receptaculum fructiferum hemisphæricum, paleaceum: paleis longitudine anthodii, superne latioribus, acuminatis. Th.

FRUSTRANA.

228. CORONOCARPUS.

Receptaculum paleaceum. Pappus: coronula ciliata. Calyx imbricatus foliolis squarrosis. Corollæ radii octo neutræ. S.

1. C. HELIANTHOIDES; foliis ovato-lanceolatis acutis serrulatis triplinerviis scabris, petiolis brevibus ciliatis, pedunculis axillaribus vel in dichotomia ramorum elongatis unifloris, caule herbaceo. S.

Wedelia africana Persoon Synop. 2 p. 490? Palisot-Beauvois Flore d'Oware et de Benin. T. 2. p. 19 Tab. LXIX?

Hist og her i god Jord; blomstrer i Juni og Juli.

Radix simplex radiculis plurimis. Caulis herbaceus, tetragonus, inferne brachiatus, superne dichotomus: ramis procumbentibus, tertiusculis, pilosis, scaberrimis. Folia opposita, ovato-lanceolata, leviter in petiolum desinentia, triplinervia, venosa, denticulata (serrulata), scabra. Flores solitarii, pedunculati in axillis foliorum vel dichotomia ramorum. Pedunculus elongatus, erectus, griseo-hirtus.

Anthodium imbricatum e squamis linearibus acutis, basi erectis ceterum subfoliaceis, pilosiusculis, squarrosis, externis longioribus. Corolla composita, radiata, æqualis, alba, flosculis plurimis in disco, foemineis octo in radio.

Corolla hermaphrodita anthodio vix longior; tubo brevi, fauce oblongo subventricosò; limbo quinquefido, acuto, recurvo. Filamenta quinque tubo inserta. Anthera tubulosa, atro-violacea, fauce parum longior. Germen lineare, paleo receptaculi obvolutum. Stylus longitudine staminum. Stigma bifidum, revolutum, album. Semen oblongum, obtusum, inferne angustius, compressum, anceps, læve, nigrum, argenteo-sericeum: Pappus coronula aristis brevissimis ciliata.

Corolla foeminea tubo brevi, limbo ligulato ovato plano bidentato. Germen tenue absque stylo et stigmatē. Semen: rudimentum.

Pericarpium: *Anthodium vix mutatum, patentissimum.*

Receptaculum planum, paleaceum: paleis fere longitudine anthodii, ovatis, concavis, scariosis, singula basi singuli floris. Th. Ligner i Udseende en *Helianthus*. S.

229. *SCLEROCARPUS*.

1. *S. AFRICANUS*; foliis alternis ovatis serratis acutis trinerviis scabris breve petiolatis, floribus terminalibus sessilibus solitariis, seminibus ovatis subcurvis calvis. S.

S. africanus. Syst. veg. ed. 14. p. 783. Jacq. act. helv. 9. p. 34. t. 2. f. 1. Icon. rar. 1. t. 176. Wild. sp. pl. 3. 3. p. 2261. Pers. syn. 2. p. 479. Horn. Hort. 2. p. 845.

Hist og her.

Caulis herbaceus, pedalis, teres, piloso-scaber, strictus, ramosus: ramis alternis patentibus. Folia alterna, ovata, acuta, leviter in petiolum brevem desinentia, remote serrata, trinervia, rugoso-venosa, piloso-scabra, bipollicaria. Stipulae nullae. Pedunculus floriferus brevissimus terminalis uniflorus, deinde ex axillo folii elongatus, oppositifolius, pollicaris evadit.

Anthodium hexaphyllum, patens, foliolis folio caulino simillimis, tribus externis fere hujus magnitudine, tribus internis multo minoribus. Corolla uniformis, flosculis circiter decem hermaphroditis tribus sterilibus intra foliola interna anthodii. Receptaculum paleaceum, planum.

Perianthium uniflorum, inferum, ventricosum, superne tubulosum, ore obsolete dentato, pilosiusculum, proprie e palea arcte obvolvante germen factum. Corolla germini insidens, perianthio fere duplo altior, tubulosa, quinquefida, erecta, pubescens, lutea, marcescens. Filamenta quinque in tubo corollae. Anthera tubulosa, nigricans, obsolete quinquearistata, in fauce corollae. Germen oblongum; perianthio brevius. Stylus longitudine corollae. Stigma bifidum, patens. Pericarpium: *Perianthium induratum, verrucoso-sca-*

brum, arcte amplexens semen. Semen unicum, opatum, apice attenuatum; nigrum, calvum.

Calyx flosculi sterilis nullus. Corolla supera, tubo brevi, limbo ligulato, subrotundo-emarginato, luteo; caduca. Germen sterile, tenue, persistens. Th.

G Y N A N D R I A.

M O N A N D R I A.

230. C A N N A.

1. *C. RUBRA*; calycis foliolis oblongis obtusis, corolla sexpartita, foliis ovato-oblongis utrinque acutis costatis. Wild. Enumer. 1. p. 1. Horn. hort. 1. p. 4.

C. indica. γ. *coccinea*; petalis interioribus erectis coccineis, nectarii lacinia revoluta lutea, lineolis rubicundis irrorata, foliis ovato-ellipticis. Ait. hort. Kew. 1. p. 1.

Canna coccinea; foliis ovatis nervosis, bracteis ovatis pulverulentis. Pers. syn. 1. p. 1. Mill. dict.

Hist og her i Aquapim.

251. A M O M U M.

1. *A. ZINGIBER*; scapo mediocri, spica ovata, foliis lineari-lanceolatis. Swartz. obs. p. 2. Pers. syn. 1. p. 2.

Amomum Zingiber; scapo nudo, spica ovata, squamis ovatis, foliis lanceolatis ad apicem margine ciliatis. Wild. sp. pl. 1. p. 6. Horn. Hort. 1. p. 4.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

A. scapo nudo, spica ovata. Hort. cliff. 3. Hort. ups. 1.
 Flor. Zeyl. 5. Mater. med. 33. Roy. lugd. 12. Mill. dict. n. 1.
 Jacq. hort. t. 74. optima.

Zingiber majus. Rumph. amb. 5. p. 156. t. 66. f. 1.

Zingiber. Bauhin. pin. 35. Brown. jam. 119.

Inschir Rheed. mal. 11. p. 21. t. 12.

Dyrkēs.

2. A. *Granum paradisi*; scapo ramoso laxo, foliis ovatis.
 Wild. spec. 1. p. 9. Pers. syn. 1. p. 2.

A. scapo ramoso brevissimo. Mat. med. p. 54. Blackw.
 t. 385. Ait. Kew. 1. p. 2.

Grana paradisi officinarum. Bauh. pin. 413.

Elettari. 2. Rheed. mal. 11. t. 6.

Paa skyggefulde Steder i Aquapim.

Frøene bruges paa forskiellig Maade af de Indfødte deels
 i oeconomisk deels i medicinsk Henseende.

232. C O S T U S.

1. C. ARABICUS; foliis utrinque glabris, spica pauciflora,
 squamis apice foliaceis, summis fastigiatis. Wild. sp. pl. 1. p.
 10. Pers. syn. 1. p. 2. Horn. Hort. 1. p. 4.

C. glabratus; Swartz. Prod. 11.

Costus; Hort. ups. 2. Mater. med. p. 54. Mill. dict. no. 1.
 Roy. lugdb. 11. Blackw. t. 394

Hist og her i Aquapim.

Perianthium superum, monophyllum, tubulosum, erectum, semi-
trifidum: dentibus acutis, tubo compressiusculo, obsolete trigono.
Corolla externa tripartita: tubus vix longitudine calycis. Petala
ovata, concava, erecta, calyce fere triplo longiora, petalo superiori

vix latiori. Corolla interna bipartita, ringens: labium superius lanceolatum, concavum, longitudine corollæ exterioris, labio inferiori incumbens, apice reflexo: labium inferius latius et longius, lateribus tubuloso-conniventibus labium superius amplexantibus, margine purpureo crispato, intus medio longitudinaliter luteum. Filamenta nulla. Antheræ geminæ, oblongæ, longitudinaliter interne labio superiori corollæ interioris adnatæ. Stylus filiformis, altitudine antherarum, quas intertransit. Stigma bilobum. Th.

255. C U R C U M A.

1. C. LONGA; foliis lanceolatis: nervis lateralibus numerosissimis. Wild. sp. pl. 1. p. 14. Pers. syn. 1. p. 4. Horn. Hort. 1. p. 5. Mat. med. p. 55. Blackw. t. 596.

C. foliis lanceolatis utrinque acuminatis: nervis lateralibus numerosissimis. Roy. lugdb. 12. Flor. zeyl. 7.

C. radice longa. Herm. lugdb. 208. t. 209.

Amomum Curcuma; scapo spathis laxis ex centro foliorum. Murr. syst. veg. p. 50. Jacq. hort. vind. 5. p. 5. t. 4.

Manjella-kua. Rheed. mal. 2. p. 21. t. 11.

Kua Rheed. mal. II. t. 7.?

Dyrkes.

254. O R C H I S.

1. O. FILICORNIS; labello tripartito: laciniis æqualibus filiformibus; calcare filiformi germine duplo longiori, radicibus testiculatis. Th.

Paa fugtige Steder. Blomstrer i Juli.

Bulbus ovatus magnitudine Grossulariæ nec non radiculi nonnulli simplices. Bulbus futuræ plantæ sæpius radiculo brevi adnexus est; bulbus autem maternæ plantæ rarissime adest. Caulis pedalis

teres, tenuis, strictus. Folia omnia caulina, remota, oblongo-lanceolata, basi vaginantia, superiora sensim minora, sessilia. Vagina infima saepius aphylla albida viride venosa. Racemus contortus, quadri-sexpollicaris, pedicellis decem viginti longitudine germinum. Bractæ sessiles, longitudine pedicellorum, sensim acutæ, erectæ.

Perianthium viride, triphyllum: foliolis lateralibus duplo majoribus oblongis, sursum falcatis, versus apicem latioribus, obtusiusculis, reflexis: foliolo intermedio ovato, acuto, concavo, erecto. (Anne merito tribus his foliolis ante explicationem tegumentum externum floris efficientibus perianthii nomen tribuitur?). Corolla tripetala, flavo-virens: petala lateralia minora, oblonga, sursum falcata, erecta, longitudine folioli intermedi calycis cum quo quasi galeam formant: petalum tertium seu infimum deflexum, longitudine germinis, tripartitum: laciniis æqualibus linearibus teretiusculis, intermedia pendula, lateralibus ad latera divergentibus. Nectarii corniculum germine duplo longius, tenue, filiforme, obtusum, versus fundum leviter ampliatum, arcuatum, inferne receptaculo affixum ore in fundo floris bilabiato; labio inferiori intra basin petali inferioris bipartito laciniis teretiusculis erectis; labio superiori quadrifido laciniis obtusis reflexis, intermediis latioribus stylo duplo brevioribus eumque reprimentibus. Filamentum unicum, membranaceum, obtusum, mucronatum, galea obtectum, inferne stylo adnatum. Antheræ binæ, membranaceæ, ovatæ, interne filamento adnatæ, antice fissura longitudinali dehiscentes. Pollen magnum, pyramidatum, cohærens, flavum. Germen inferum, calyce duplo longius, oblongum, angulatum, utrinque angustatum, curvatum, contortum. Stylus longitudine filamenti, linearis, compressus, inter antheras reflexus, antice carinatus basi. Stigma terminale, obsolete emarginatum. Capsula oblonga, obtuse tricarinata, unilocularis, trivalvis. Semina numerosa, minima, scobiformia. Th.

Jeg er noget i Tvivl om Planten bør henføres til *Orchis* Slægten. S.

255. LIMODORUM.

1. L. ARTICULATUM; scapo multifloro, limbo nectarii trilobo, cornu brevi, bulbis articulatis. S.

Jangkosno Incolis.

Hist og her.

Bulbus *horizontalis*, *solidus*, *oblongus*, *bi-tripollicaris*, *horizontaliter compressiusculus*, *albidus*, *supra nudus*, *subtus radiculis paucis filiformibus coriaceis*, *albis*, *lineis fuscis distantibus oblique annulatus*, *ex altera extremitate primo scapum*, *ad cujus latus deinde caulem foliosum profert*, *fructificatione perfecta scapus et folia marcescunt*, *et caulis declinatus terram intrat*, *ubi in bulbum anni futuri transmutatur*, *quo fit ut bulbi duo-quatuor raro plures quasi articulis contractis cohæreant*. Parenchyma uti in orchidibus glutinoso-carnosum, *albidum*, *in lamellas resectum*, *pellucidum*, *subinodorum*, *masticatione ut plurimum liquescens*, *primo insipidum*, *deinde amarum*, *denique acre*. Scapus *bi-quadripedalis*, *erectus*, *teres*, *glaberrimus*, *atro-purpurascens*, *spathis remotis marcescentibus paginatus*. Racemus *simplex*, *elongatus*, *sedecim-trigintaflorus*, *pedicellis brevissimis*. Bractæ *solitariae fere germinis longitudine*, *sessiles*, *in acumen angustatæ*, *marcescentes*.

Calyx nullus. Petala *quinque*, *longitudine germinis*, *oblongo-lanceolata*, *sæpius contorta*, *incarnata*, *tria externa parum longiora*, *reflexa*: *uno superiori et duobus lateralibus*; *duo interna erecto-patula*, *exterioribus alterna*. Nectarium *deorsum intra petala lateraliter insertum*, *monophyllum basi in corniculum breve conicum productum*, *limbo trilobo longitudine corollæ*: *lobo medio ovato obtuso*, *violaceo*, *deflexo*, *lateribus reflexis*, *apice incurvo*, *marginem crispo*, *disco interne lineis longitudinalibus callosis crispis*, *rugosissimo*, *basi tuberculato*, *externe lævi*; *lobis lateralibus duplo fere minoribus*, *rotundatis*, *planis*, *lævibus*, *subcoloratis*, *erecto-patulis*. Germen *inferum*, *lineare*, *tenue*, *striato-sulcatum*, *contortum*, *atro-*

purpureum, pollicare. Stylus corolla duplo brevior, erectus, carnosus, sesquilineam latus, compressus, antice planus, postice obtusangulus, apice rotundatus, acutus, viridis. Stigma latere anteriori infra apicem styli cavitas oblonga transversa mucosa. Filamentum unicum, bifidum, antice infra apicem styli supra fossam stigmaticam insertum, brevissimum. Antheræ binæ, subrotundæ, compressæ, luteæ, hinc basi fissura dehiscentes, erectæ, ante anthesin calyptra communi decidua tectæ. Th.

5. *L. CILIATUM*; scapo multifloro, nectario cyathiformi denticulo excavato, ore truncato ciliato. *S.*

Hist og her.

Scapus erectus, teres, glaberrimus, glaucus. Racemus simplex, elongatus, floribus sedecim-triginta, brevissime pedicellatis, distantibus. Bractæ solitarie, germine duplo breviores, sessiles, lanceolatae.

Calyx nullus. Petala quinque, longitudine fere germinis, elliptico-lanceolata, plana, subviridia, omnia horizontaliter patentia, deorsum distantia, duo interna externis alterna et parum minora. Nectarium deorsum intra petala lateraliter insertum, cyathiforme, albidum: tubo horizontali basi ovato; fauce interne latere superiori pubescenti, inferiori denticulo externe excavato; ore hinc corollæ affixo, inde truncato, ciliato, ad latere lobulo acuto erecto. Germen inferum, lineare, tenue, striato-sulcatum, contortum, viride, semipollicare. Stylus corolla duplo brevior, adscendens, carnosus, elongato-pyramidatus, antice planus, postice obtusangulus. Stigma cavitas mucosa latere anteriori infra apicem styli. Filamentum unicum, brevissimum, indivisum, lateri anteriori styli inter apicem et cavitatem stigmaticam insertum. Antheræ duæ, subrotundæ, luteæ, ad lentem hinc basi fissæ, ante anthesin calyptra communi decidua tectæ. Th.

M O N O E C I A.

TRIANDRIA.

256. T Y P H A.

1. T. AUSTRALIS; foliis ensiformibus inferne subplano-semiteretibus spica subinterrupta subæqualibus, spica mascula spathis marcescentibus interrupta. S.

Kåsâmæ Incolis.

Ved Quitta.

Râdix repens. Culmus orgyalis ultrave, vaginatus, superne nudus, teres, glaberrimus. Folia spica fere breviora, linearia, apice ensiformia plana, inferne subplano-semiteretia, vix semipollicem lata, basi culmi distiche-vaginantia. Spica masculina terminalis cylindrica: floribus dense digestis, spatha una alterave marcescente interrupta. Spica fœminca infra masculinam vix semipollicem remota, paulo brevior et crassior.

Masculinus.

Calyx nullus, ni pili receptaculi ante explicationem stamina involvantes. Corolla nulla. Filamentum bi-trifidum. Antheræ totidem, oblongæ, tereti-tetragonæ, quadrisulcatæ, glandula viridi terminatæ, longitudine filamenti.

Fœmineus.

Calyx et Corolla ut in mare. Germen oblongum, setæ insidens, Stylus subulatus, deciduus. Stigma capillare. Semen unicum, obovatum, obtusum, compressum, insidens setæ cujus basi pappus capillaris simplex eadem longitudine. Th.

Ligner meget de andre Arter; men ved det afbrudte Ax adskilles den fra *T. latifolia* og *angustifolia*. Mon forskiellig fra *T. domingensis*. Pers. Syn. 2. p. 5.?

257. Z E A.

1. Z. MAYS; foliis integerrimis. Wild. sp. pl. 4. p. 200.
 Pers. syn. 2. p. 533. Horn. hort. 2. p. 877.
 Zea; Hort. cliff. 457. Hort. ups. 291. Roy. lugdb. 73.
 Mill. dict. Blackw. t. 547 a. b. Kniph. cent. 3. No. 99.
 Frumentum indicum Mays dictum. Bauh. pin. 25. theatr.
 490.
 Frumentum indicum. Cam. epit. 186. Dodon. pempt. 509.
 Dyrkes.

258. O L Y R A.

2. O. BREVIFOLIA; foliis ovato-lato-lanceolatis acuminatis novemnerviis vaginisque villosis - pubescentibus, glumis striatis glabris. S.

Paa skyggefulde Steder.

Culmus erectus subramosus, teres, geniculatus geniculis simplicibus distantibus. Folia ovato-lato-lanceolata, acuminata, basi oblique rotundato-truncata, novemnervia, glabra, subtus lineata, villosiuscula, quinquepollicaria, duos pollices fere lata. Vagina arcta, striata, pubescens. Petiolus brevissimus, pilosus. Panícula simplex vel gemina, erecta, terminalis, multiflora. Rachides cum pedicellis angulatis piloso-scabridis. Pedicelli florum foemineorum incrassati, obconici.

Masculi flores decidui.

Foeminei flores.

Gluma externa ovata, longe et angustissime acuminata, nervoso-striata, glabra. Gluma interna ovata, acuta, glabra. Corolla coriaceo-lapidea, ovata, obtusa, glaberrima, nitidissima, persistens; valvula externa major marginibus involutis valvula interna brevior convoluta semen includens. S.

Olyra latifolia Lin. adskilles fra vor Plante ved smalle linieformige ikke ægformige Blade, som ere 7 Tommer lange $1\frac{1}{2}$ Tomme brede; derhos at Bægerbælgene paa Hunblomsten ere duunhaarede og randhaarede, lancetformige, med mindre tydelige Nerver og kortere Spids. S.

259. S C L E R I A.

1. S. VERRUCOSA; culmo erecto triquetro inferne glabro superne marginibus scabridis, foliis lineari-lato-lanceolatis nervosis pubescentibus margine serrulato carinaque scabris, seminibus muricatis. S.

Scleria verrucosa; culmo triquetro scabriusculo, foliis lato-lanceolatis subtus pubescentibus margine hispidis, paniculis terminalibus et axillaribus elongatis, pedunculis communibus hispidis, nucibus verrucosis mucrone nigro deciduo instructis. Wild, sp. pl. 4. p. 513.

Scleria verrucosa; culmo triquetro scabriusculo, foliis lato-lanceolatis subtus pubescentibus margine hispidis, pedunculis communibus hispidis, nucibus verrucosis mucrone nigro deciduo instructis. Pers. syn. 2, p. 547.

Paa noget fugtige Steder ved Aquapim.

Culmus erectus, triqueter, inferne glaber, superne angulis retrorsum serrulatis, scaber, striatus. Folia lineari-lato-lanceolata, utrinque pubescentia, nervosa, ope lentis serrulata serraturis setosis, costa scabra, pedalia et ultra, superiora sensim minora, ore vaginæ membranaceæ pubescenti. Pedunculi alterni, remoti, erecti, paniculati, folio suffulti, interstitiis longiores, scabridi: partiales hispidopubescentes, patentes. Flores congesti; masculini breve pedicellati; fæminei sessiles. Bractæ lanceolato-lineares, subcapillaceæ, floribus haud longiores, carinatae, pubescentes, ciliatae.

Masculini flores.

Gluma calycina *tetra-pentaphylla imbricata multiflora*: foliola exteriora *ovata, concava, acutiuscula, carinata, interioribus oblongis membranaceis obtusis breviora*. Gluma corollina *di-triphylla*; foliola *oblonga obtusa, membranacea, calycinis longiora*. Filamenta *gluma longiora*.

Fæminei flores.

Gluma calycina *tetraphylla, imbricata, uniflora*: foliola *ovata, concava, acuta, costata, exteriora multo breviora*. Gluma corollina *diphylla*: foliola *concava, acuta, interna major submucronata, costata*. Nux *Coriandro major, fere Piperis albi magnitudine, orbiculato-ovata, nitida, punctis elevatis exasperata, stylo conico-subulato, nigro-fusco, subpersistente; basi annulo prominente crassiusculo, margine obtuso ciliato loco receptaculi cincta*. S.

240. *I R A G I A.*

1. **T. MONADELPHA**; foliis cordiformibus acuminatis serratis supra pilosis subtus subnudis, petiolis pilosis, caule recto piloso. S.

I og ved Aquapim.

Caulis *herbaceus, simplex, erectus, teres, pilosus, linea pubescenti subtus a petiolo decurrente*. Folia *alterna cordiformia (lato-cordata) acuminata, serrata, venosa, supra pilosa, subtus subnuda, tri-quadripollicaria*. Petiolus *vix longitudine folii, supra sulco, pilosus, pubescens*. Stipulæ *geminæ*. Flores masculini *minutissimi, collecti in spicam axillarem, breve pedunculatam, filiformem, laxam, bi-tripollicarem*. Fœmineorum *racemus terminalis, compositus, spithameus: pedunculis plurimis simpliciter racemosis, versus apicem sensim brevioribus, floribus brevissime pedicellatis, passim glomeratis*.

Flores masculini.

Perianthium *tetraphyllum*: *foliolis subrotundis, obtusis, concavis*. Corolla *nulla*. Filamentum *monadelphum antheris quatuor?*

Flores fœminei.

Perianthium *minimum, quinquepartitum, acutum, reflexum, persistens*. Corolla *nulla*. Germen *subrotundum, magnum, trigonum*. Stylus *nullus*. Stigma *penicilliforme, persistens*. Capsula *vix magnitudine seminis Coriandri, trilocca, trilocularis: loculis bivalvibus, monospermis*. Semen *ovatum*. Th.

Burde maaskee udgiøre en egen Slægt, formedelst det firbladede Bæger, de sammenvoxne Støvtraade med omtrent 4 Støvknappe i Hanblomsten; det femfligede Bæger, det manglende Griffel og det penselformige Ar i Hunblomsten. S.

P E N T A N D R I A.

241. L U F F A.

1. L. SCABRA; foliis subhastato-cordatis angulatis quinquelobisve scaberrimis, fructu ovato-oblongo læviusculo pubescenti. S.

Ved Strand-Negerierne; blandt Cactus Tuna.

Caulis *herbaceus, scandens, filiformis, quinquangularis, pubescens*. Folia *alterna, subhastato-cordata, angulato vel fisso-quinqueloba: lobis acutis, medio acuminato, posticis sæpius rotundatis; denticulata, quinquenervia, venosa, scaberrima, palmaria vel parum majora*. Petiolus *dimidio folii longitudine*. Cirrhus *laterifolius bi-tri-quadrifidus*. Inflorescentia *axillaris, simplex, racemosa, elongata*. Flores *fœminei sæpius solitarii, basi pedunculi brevissime pedicellati, masculini nonnulli Cucumis sativi duplo majores*. Bractæ *solitariae, oblongæ, parvæ, extus glanduloso-verrucosæ*.

Perianthium turbinatum, quinquesidum; laciniis lanceolatis, pubescentibus, patentibus. Corolla quinquepartita, segmentis obovatis, obtusis, nervoso-venosis, rugosis, vasis extus pubescentibus, basi calycis adnatis, eoque triplo longioribus, patentissimis flavis. Filamenta quinque, distincta, longitudine calycis, apice dædalea, rima marginali pollinifera, patula.

Flores feminei.

Perianthium maris, at extus glanduloso-verrucosum. Corolla maris. Filamentorum rudimenta quinque sæpius. Germen inferum oblongum, tomentosum. Stylus columnaris, longitudine calycis, trifidus. Stigmata latiuscula, bifida, margine extrorsum spectantia, bifida. Bacca magnitudine Cucumeris sativi, obovato-oblonga, læviuscula, pubescens, trilocularis: loculis distantibus, inanibus, farcta gelatina intermixta fibris tenacissimis reticulate contextis, semina in axe et dissepimentis nec in peripheria aut loculis gerens. Semina plurima, ovalia, compressa, submembranaceo-marginata, basi utrinque bituberculata. Th.

Jeg er tvivlsom om denne Art ikke burde udgiøre en egen Slægt. S.

242. H A Y N E A. S.

Masculi. *Calyx quinquesfidus. Corolla nulla. Stamina quinque elastice dissilientia revoluta.*

Feminei. *Calyx quadrifidus. Corolla nulla. Styli tres raro unicus. Pericarpium membranaceum, evalve, semen unicum continens.*

1. *H. OVALIFOLIA; foliis ovatis serratis hispidiusculis longe petiolatis, racemis axillaribus. S.*

I Nærheden af Aquapim.

Radix repens. Caulis herbaceus, teretiusculus, glaber, sæpe passim hispidus, simplex. Folia alterna, ovata, sensim in acumen attenuata, acuta, æqualiter et grosse crenata, trinervia, piloso-pubescentia, costata, venosa, scabriuscula, quadri-sexpolli-

caria. Petiolus *dimidia folii longitudine, teretiusculus, scaber pilis basi vesiculosus, supra sulco*. Stipula *solitaria, intrafoliacea, sessilis, acuminata, bifida*. Inflorescentia masculina: *Pedunculus axillaris, teres, pilosus, elongatus et tandem folii longitudine: floribus breve pedicellatis confertis in capitula duo-tria quorum unum terminale, cætera lateralibus*. Inflorescentia fœminea: *Pedunculus in axillis inferioribus petiolo brevior, tenuis, floribus breve pedicellatis passim collectis*.

Flores masculini.

Calyx *quinquefidus, basi turbinatus: laciniis patentibus, acutis*. Corolla nulla. Filamenta *quinque, calyce duplo longiora, viridia, revoluta, ad lentem transversim rugosa*. Antheræ *subrotundæ, didymæ, albæ*. (More *Parietariæ officinalis* stamina *elastice dissiliunt, pulveremque seminalem dispergunt*). Pistillum *corpusculum obtusum in centro floris*.

Flores fœminei.

Calyx *quadrifidus, acutus, persistens*. Corolla nulla. Germen *intra calycem clausum*. Styli *tres raro unus, calyce duplo longiores, pubescentes, marcescentes*. Stigmata *simplicissima, acuta*. Pericarpium *membranaceum, marginatum, obovatum, compresso-planum, basi acutum et calyce cinctum, evalve, medio semen unicum continens*. Th.

Da *Wildenows Haynea* af Persoon og andre benævnes med Aublets ældre Navn; saa har jeg paa nye opkaldt Professor *Hayne* i Berlin. S.

245. AMARANTHUS.

1. A. POLYSTACHYUS; *glomerulis triandris spicatis, spicis axillaribus, foliis deltoideo-ovato-lanceolatis emarginatis*. Wilden. sp. pl. 5. p. 385. Persoon. synops. 2. p. 560.

Kuppei kirei. Tamul.

Mâjâ. Incolis Guin.

Hist og her.

Caulis *herbaceus, subramosus, teretiusculus, striatus, glaberrimus, erectus*: ramis *inferioribus procumbentibus*. Folia *alterna, oleracea, deltoideo-ovata (sublanceolata) angulo baseos acuto, lateralibus rotundatis, apicis emarginato (sæpe cum mucrone); integerrima, glaberrima, bi-quadripollicaria*. Petiolus folii fere longitudine. Stipulæ nullæ. Inflorescentia *axillaris et terminalis, composita, subramosa*. Pedunculus communis *elongatus, tectus glomerulis sensim elongatis in racemulos involutos: pedunculo geniculato-flexuoso*; Bracteis *solitariis, floribus minutissimis subsessilibus distichis sexu distincto*.

Flos masculinus.

Perianthium *triphyllum: foliolis oblongis acutis, carinato-concavis*. Petala *quinque foliolis calycinis simillima at duplo longiora, patula*. Filamenta *tria longitudine corollæ*. Antheræ *ovatae, utrinque emarginatae, luteæ*.

Flos foemineus.

Calyx et Corolla *maris et conniventia et persistentia*. Germen *ovatum, acutum, rugosum*. Stylus *brevissimus, bifidus*. Stigmata *subacuta*. Pericarpium: *utriculus rugosus magnitudine corollæ includentis*. Semen *unicum, lentiforme, nigrum, nitidum*. Th.

Bladene ligne tillavede næsten fuldkommen Spinat. Negerne samle den vilde. Th.

Den guineiske Plante stemmer fuldkommen overens med Exemplarer fra Ostindien. S.

POLYANDRIA.

244. CALADIUM.

1. C ESCULENTUM; acaule, foliis peltatis cordatis, spatula ovato-lanceolata brevior. Wild. sp. pl. 4. p. 489. Pers. syn. 2. p. 575.

Caladium esculentum Ventenat.

Arum esculentum; foliis peltatis ovatis integerrimis, basi emarginatis. Spec. pl. 1569. Hort. cliff. 455. Hort. ups. 280. Roy. lugd. 7. Mill. dict. No. 15.

Arum minus nymphææ folium esculentum. Sloan. jam. 62. hist. 1. p. 167. t. 106. f. 1.

Brassica brasiliana, foliis nymphææ. Bauh. pin. 111.

Caladium aquatile. Rumph. amb. 5. p. 518. t. 110. f. 1.

Dyrkes.

MONADELPHIA.

245. *ACALYPHA*.

1. *A. FIMBRIATA*; floribus foemineis ad basin spicæ masculæ, involucris cordatis setaceo-serratis pilosis, foliis ovatis, longe acuminatis serratis pilosiusculis petiolo brevioribus. *S.*

Hist og her.

Caulis herbaceus, erectus, teretiusculus, villosus, notatus linea tomentosa subtus a petiolo decurrente. Folia alterna, ovata, lineari-acuminata, basi subemarginata, æqualiter serrata, trinervoso-venosa, supra pilis rarius adspersa, subtus rasis pilosiusculis. Petioli folio longiores, subpilosi. Stipulæ geminæ, setacæ, parvæ. Inflorescentia axillaris: Racemi bini raro solitarii, simplices, elongati, erecti, androgyni, inferne floribus nonnullis foemineis bracteatis minutissimis, stylis tribus longissimis bi-tripartitis capillaribus, superne masculis plurimis minutissimis ebracteatis. Bractæ floriferæ vix flores occultantes; fructiferæ magnæ, transverse ovales (cordatæ), setaceo-serratæ, striatæ, pilis albidis longis obsitæ, lateribus conniventibus, in sinu foventes capsulam, vix Coriandri magnitudine,

tricoccam, trilocularem: loculis bivalvibus elastice dehiscentibus, valvis convolutis. Th.

I Habitus meget liig *Acalypha ciliata* Vahl. Symb. Bot. 1. p. 77. tab. 20, med hvilken *Willdenow* med *Urette* har forenet vor Plante (Sp. pl. 4. p. 522); hos *A. ciliata* ere Hunblomsterne mere nøgleformige og Axene meget kortere; Bladene ved Blomsterne have længere og randhaarede Flige og Stængelen er dybere furet. S.

2. A? DENTATA; foliis cordatis subacuminatis dentatis supra subglabris subtus hirtis, racemis in ramulis terminalibus, caule fruticoso. S.

Hist og her.

Caulis fruticosus, ramosissimus; rami teretes, glauci, glabri: ramuli juniores apice tomentoso-hirsuti. Folia cordato-oblonga, subacuminata, inæqualiter dentata, supra pilis raris substellatis vestita, subtus hirta, subcana, trinervia, sesqui-bipollicaria et parum ultra. Petiolus pollicaris, hirtus. Stipulæ subsubulatae, caducæ. Racemus simplex in apice ramulorum ex axillis foliorum juniorum. Pedunculus teres, filiformis, longitudine vix petioli, pedicellisque subunifloris hirtis.

Masculi flores.

Perianthium tetraphyllum: foliolis oblongis, membranaceis, dorso hirtis. Corolla nulla. Filamenta viginti-triginta, basi coalita, nigricantia. Antheræ subrotundæ, bilobæ, lutescentes.

Fæminci flores.

Perianthium subpentaphyllum: foliolis oblongo-lanceolatis, membranaceis, hirsutiusculis. Styli tres, fimbriati, divaricati. Capsula subrotundo-trigona, pubescens, basi calyce persistente, apice stylis ornata. S.

Blomsterne lugte som *Convallaria majalis*. Th.

Jeg overlader til andre at afgjøre, om den hører til denne Slægt eller bør udgjøre en egen. S.

246. C R O T O N.

1. C. TRILOBATUM; foliis tri-quinquelobisve serratis utrinque pilis stellatis, ramis petiolisque superne dense pilosis canis, caule suffruticoso. S.

Croton trilobatum; foliis tri-quinquelobisve serratis subtus petiolisque pubescentibus, caule fruticoso. Wild. sp. pl. 4. p. 556.

Croton trilobatum. Forsk. descript, 163.

Schradera scandens. Wild. in Gmel. diar. hist. nat. 1. c. icon.

Croton lobatum Palisot-Beauvois Flore d'Oware & de Benin. T. 1. p. 59 Tab. XXXVI?

Hist og her, ikke sielden. Blomstrer i den frugtbare Aarstid.

Caulis pedalis, trichotomus, inter trichotomias alternatim ramosus, teres, ramis teretibus superne pilis stellatis densissimis scabriusculis, canis. Folia cordata, superiora triloba, inferiora quinqueloba: lobis ovatis, utrinque angustatis, acuminatis, obtuse et inæqualiter serratis, utrinque præsertim juniora pilis stellatis adspersis, scabris, costatis rugosiusculis, obscure venosis, intermediis majoribus; tenella plicata. Petiolus longitudine folii vel ultra, teres, supra sulcatus, scabriusculus. Stipulæ binæ, parvæ, setaceæ, divergentes, persistentes. Racemus in trichotomia caulis et ramorum solitarius, elongatus, erectus, filiformis. Pedunculus palmaris et ultra, angulatus, umbellulis adspersus. Umbellulæ bi-quinquefloræ: involucri triphylo, subulato, minuto.

Masculi flores parvi diverso tempore erumpentes.

Perianthium rotatum, profunde quinquesidum, obtusum, subcoloratum. Petala quinque vix calyce longiora, oblonga, obtusa, rufid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel. A a

bra, versus basin utrinque argenteo-fimbriata. Nectarium: glandulæ quinque, receptaculo extra corollam affixæ. Filamenta duodecim, longitudine corollæ, subulata, basi connexa, divergentia. Antheræ subrotundæ, didymæ.

Flores fæminei masculinis multoties majores in umbellulis inferioribus solitarii.

Peranthium campanulatum, quinquepartitum: foliis lineari-obovatis, acutis, pubescentibus, persistentibus. Corolla nulla. Germen subrotundum, villosum. Styli tres longitudine calycis, patentes, bifidi: laciniis tripartitis; marcescentes. Stigmata acuta. Th.

Croton lobatum adskilles fra vor Plante derved at Haarene paa Bladene ere længere, enkeltstaaende sieldnere to sammen og aldrig stierneformige; at Quistene og Bladstilkene ovenpaa ere besatte med lange Haar og ikke med korte fiiltlignende Haar; at Bægerbladene paa Hunblomsten ere dobbelt saa lange og ikke hvidgraae. *Persoon* har derfor neppe med Rette forenet disse Planter. I *Vahls Herbarium* ligger en Plante under Navn af *Croton trilobatum* fundet af *Forskål* i Arabien som er aldeles vor Plante, undtagen at den er noget mindre, som de fleeste Planter derfra. S.

247. J A T R O P H A.

1. I. CURCAS; foliis cordatis angulatis. Wild sp. pl. 4. p. 560.

β. GLABRATA; pedunculis glabris, pedicellis calycibusque subglabris vel leviter pubescentibus.

Hist og her.

Caulis fruticosus, cortice lævi cinereo, ramosus: ramulis foliosis, glaberrimis, fragilibus, succo saponaceo lactescentibus. Folia

subrotundo-cordata, acuta, quinquangulata: angulis obtusis rarius acutis; sæpe sublobata, quinquenervia, venosa, glabra (in angulis nervorum subtus subpubescentia). Petiolus teres, longitudine folii. Stipulæ nullæ. Inflorescentia in axillis ramorum (vel foliorum vel terminalis). Pedunculi bipollicares, dichotomo-corymbosi, floribus copiosis masculinis, fæmineis paucis in dichotomia. Bractææ lineares ad divisuram.

Flores masculini.

Perianthium quinquepartitum: laciniis oblongis, obtusis, urceolo corollæ adpressis, ejusdemque longitudine. Corolla monopetala pallide virens, magnitudine Convallarice majalis. Tubus urceolatus intus sublanatus. Limbus quinquepartitus glaber; laciniis obtusis reflexis. Filamenta decem in centro floris, longitudine urceoli corollæ, filiformia, erecta, omnia coalita: quinque exteriora parum breviora, fere ad basin libera: quinque interiora in unum concreta apicibus vix distinctis. Antheræ oblongæ, basi bifidæ, erectæ; quinque intermediae denu in stellulam horizontaliter patentes. Corpuscula nectarifera quinque ovata, lutea, in fundo corollæ filamentis circumposita. Pistilli rudimentum nullum.

Flores fæminei.

Perianthium maris: laciniis angustioribus, acutiusculis; persistens. Corolla maris, fere ad basin partita. Germen ovale, trigonum, glabrum. Stylus brevis, tripartitus. Stigmata obtusa, crassiuscula, bifida. Nectarium: corpuscula quinque, obtusa, compressa, basin germinis cingentia. Capsula drupacea magnitudine pruni domesticæ, ovalis, obsolete tricocca, trilocularis, trivalvis. Nux solitaria, ovata, hinc convexa inde plana vel obtuse angulata, foliolis primordialibus interne cotyledonibus adglutinatis. Th.

Exemplarer fra Ostindien afvige fra vor Plante ved noget kortere Blomsterstilke og ved et rustfarvet Laad paa Bæger og

Smaastilke; vestindiske Exemplarer nærme sig ved Delenes Glat-
hed mere til vore. S.

248. *J A N I P H A.*

1. *J. MANIHOT*; foliis indivisis tri-quinque-septemlobo-
palmatis integerrimis, lobis ovato-lanceolatis acuminato-acutis
subtus glaucis. S.

Jatropha Manihot; foliis indivisis tri-quinquelobo-palma-
tis integerrimis subtus glaucis. Wild. spec. pl. 4. p. 562.

Jatropha Manihot; foliis palmatis: lobis lanceolatis inte-
gerrimis lævibus. Lin. sp. pl. p. 1429. Pers. syn. 2. p. 587.
Mill. dict. No. 1.

J. foliis palmatis pentadactylis; radice conico-oblonga
carne sublactea. Brown. jam. 549.

Ricinus minor, viticis obtuso folio, caule verrucoso, flore
pentapetalo albido, ex cujus radice tuberosa, succo venenato
turgida, americani panem conficiunt. Sloan. jam. 41. hist. 1. p.
150. t. 85.

Manihot inodorum s. Yucca foliis canabinis. Bauh. pin.
90. Pluk. alm. 241. t. 205. f. 1.

Manihot theveti, Yucca et Cassavi. Bauh. hist. 2. p. 794.
Mer. surin. 4. tab. 4-5.

Arbor succo venenato, radice esculenta. Bauh pin. 512.
Tournef. inst. 658. t. 458.

Dyrkes.

Den guineiske Plante adskiller sig fra den indiske ved
mindre Blade, som oventil ere mørkere, nedentil næsten lys-
blaae; og dernæst at Roden ikke er giftig. S.

249. *PHYLLANTHUS*.

1. *P. ANGULATUS*; foliis ovalibus obtusis basi attenuatis glabris, junioribus oblongo-ovalibus mucronatis subtus venosis; floribus axillaribus aggregatis dioicis ramulis angulatis. *S.*

Lomo-Tjo Inc.

Almindelig paa Sletterne i Nærheden af Havet.

Frutex ramosissimus, tri-octopedalis: ramis obsolete angulatis, glabris, rubescentibus. Folia alterna, simplicia, ovalia, obtusa (juniora oblongo-ovalia mucronata) basi acuta, venosa, glabra, subtus glauca, pollicaria. Petiolus brevis, semiteres, insertus. Stipulæ sessiles, acutæ, minutæ, marcescentes. Pedunculi axillares, uniflori, longitudine petioli, aggregati, sensim florentes: masculorum umbella duodecim-vigintiquatuor-flora: fæminarum quadri-octo-flora.

Hermaphroditus sterilis.

Perianthium patens, quinquepartitum, laciniis ovatis, concavis, albescentibus. Corolla nulla. Nectarium: glandulæ quinque intra divisuras calycis. Filamenta quinque, calyce duplo longiora, filiformia, patula, calyci opposita. Antheræ subrotundæ, flavæ. Germen nullum. Styli duo-tres, staminibus breviores. Stigmata simplicia, uncinato-reflexa.

Femineus flos in diversa planta.

Perianthium campanulatum, quinquesfidum, laciniis ovatis, obtusis, margine albescenti, persistens. Corolla nulla. Nectarium: margo cingens basin germinis. Germen subrotundum, obtuse trigonum. Stylus subnullus. Stigmata tria persistentia, patula, lacera, sphacelescentia. Bacca globosa magnitudine Pisi, alba, trilocularis: loculis dispermis. Semina hinc convexa, inde acutangula, poro fenestrata. Th.

I Habitus ligner den meget *Phyllanthus virosus*, men hos denne ere Bladene elliptisk-ægformige, de ældre noget

spidse, de yngre som oftest udskaarne uden Braad, neden under nætaarede; Quistene ere aabne graalige. *Thonning* taler ikke om at Frøene skulde være giftige. *S.*

2. *P. DIOICUS*; foliis obovatis subretusis basi attenuatis glabris, floribus aggregatis dioicis; ramulis ancipitibus subtragonis.

Voxer med den foregaaende.

Frutex ramosissimus, dioicus: rami angulati ancipites subtragoni cinerascens. Folia alterna, simplicia, fruticis masculini obovato-rotundata subretusa absque mucrone, basi attenuata; fruticis fæminei ovalia obtusa, subtus glauca, pollicaria. Stipulae et pedunculi antecedentis.

Flores masculini et fæminini præcedentis. Baccæ albæ, stylis tribus bifidis decumbentibus ornatæ.

Sikkert forskiellig fra den foregaaende Art ved Bladenes Form, Grenenes graae Farve og hele Habitus. Ogsaa denne er forskiellig fra *P. virosus*. *S.*

5. *P. POLYSPERMUS*; foliis ovatis acutiusculis ramulisque glaberrimis sublucidis, floribus axillaribus aggregatis, baccis multilocularibus, loculis dispermis. *S.*

Ved Quitta, sielden.

Frutex tri-otopedalis, ramosissimus; ramis teretibus, superne obsolete angulatis, glabris, rufescentibus. Folia alterna, alternatim pinnata. Foliola septem-tredecim, petiolulata, ovata, integerrima, reticulate venosa, glaberrima, (lucida), subtus glauca, pollicaria. Petiolus teres, floriferus. Stipula solitaria, extrafoliacea, tridentata, marcescens, insertione petioli: partiales geminae, parvæ, sessiles, acutæ. Flores tres-sex pedunculati in alis foliolorum, quorum unus fæmineus, cæteri masculi.

Masculus flos.

Perianthium *pentaphyllum*: *foliolis subrotundis concavis purpurascens*, *subæqualibus*: *interioribus majoribus*. Corolla nulla. Nectarium: *glandulæ quinque, luteæ, calyci alternæ*. Filamenta *quinque, calyce breviora, subæqualia, subcoacta, erecta*. Antheræ *oblongæ, pallidæ*. Pistilli *nullum rudimentum*.

Fæmineus flos.

Calyx *maris, marcescens, nec persistens*. Corolla nulla. Nectarium *maris*. Staminum *rudimentum sæpe adest*. Germen *subrotundum*. Styli *nulli*. Stigmata *plura, sæpius duodecim, simplicissima, erecta*. Bacca *vix Pisi magnitudine, subglobosa, depressa, violacea, multilocularis (duodecimlocularis)*. Semina *in singulo loculo gemina alterum supra alterum, poro utrinque perforata*. Th.

Noksom forskiellig fra *Ph. multiflorus*, hvortil den nærmer sig. S.

4. P. CAPILLARIS; *foliis obovato-rotundis subsessilibus glaberrimis subtus glaucis, pedunculis subaggregatis capillaribus longitudine foliorum pendulis, ramis divergentibus*. S.

Voxer blot i fugtig og feed Jordbund, helst ved Buskadserne i og omkring Aquapim.

Radix *simplex*. Caulis *frutescens, teres, pubescens, erectus, pedalis et ultra: ramis alternis divergentibus*. Folia *alterna, alternatim pinnata, divergentia*. Foliola *duodecim-vigintiquatuor, brevissime petiolata, ovata, acutiuscula, costata, subsemipollicaria, extima sensim minora, glaberrima, subtus glauca*. Petiolus *filiiformis, pubescens, ex alis foliorum floriferus*. Stipula *extrafoliacea, tridentata, marcescens: partiales minutæ, geminæ ad singulum foliololum*. Inflorescentia *petiolaris: floribus sæpius ternis in singula axilla foliorum, quorum versus basin petioli duo ut plurimum sunt masculini et unus fæmineus, versus apicem vero vice versa*. Pedunculi *axillares, purpurei, longitudine foliorum, stricte penduli*.

Flores masculini.

Perianthium *patens*, *quinquepartitum*: *laciniis orbiculatis*, *concavis*, *subdiaphanis*, *albis*, *extus viride carinatis*. Corolla nulla. Nectarium *squamæ quinque*, *obcordatæ*, *intra fissuras calycis*. Filamenta *quinque*, *distincta*, *calyce breviora*, *erecto-patula*, *in centro floris inserta*. Anthera *totidem*, *rotundæ*, *pallide-flavæ*.

Flores fæminci.

Perianthium *quinquefidum*, *acutiusculum*, *persistens*, *ceteroquin maris*. Corolla nulla. Nectarium: *margo cingens basin germinis*. Germen *subrotundum*, *obsolete trigonum*, *superum*. Styli *tres*, *patentes*, *bifidi*. Stigmata *acutiuscula*. Pericarpium: *capsula subrotunda*, *trilocularis*: *loculis bivalvibus*, *dispermis*, *elastice dehiscen- tibus*. Semina *hinc convexa*, *inde acutangula*. Th.

5. P. THONNINGII; foliis ovali-oblongis subsessilibus, floribus duobus vel tribus axillaribus cernuis, ramis filiformibus tetragonis. S.

Voxer kun ved Prampram og Christiansborg paa enkelte Steder.

Radix *simplex vel subramosa*, *fusca*. Caulis *pedalis vel ultra*, *tenuis*, *frutescens*, *inferne subramosus*: *ramis filiformibus*, *quadrangularibus*, *erectis*, *laxis*, *glaberrimis*. Folia *simplicia*, *alterna*, *brevissime petiolata*, *oval-oblonga*, *integerrima*, *subtus glauca*, *venosa*, *subpollicaria*. Stipulæ *utrinque petiolo sessiles*, *parvæ*, *acutæ*, *marcescentes*. Flores *bini-tres sexu distincto in axillis foliorum*, *breve pedunculati*, *cernui*, *mares post foecundationem cum pedunculo decidui*.

Flores masculini.

Calyx *patens*, *sexpartitus*: *laciniis orbiculatis*, *margine albescenti*. Corolla nulla. Nectarium *glandulæ sex in fundo calycis*. Filamentum *columnare*, *trifidum*, *calyce brevius*. Antheræ *tres*, *distinctæ*.

Flöres foeminei.

Calyx ut in mare: laciniis tribus externis magis patulis; persistens. Corolla nulla. Nectarium: squamæ sex, receptaculaceæ, truncatæ, minutæ, fissuris calycis oppositæ. Germen subrotundum, obtuse trigonum, superum. Styli tres, breves, approximati, bifidi, erecti. Stigma obtusum. Capsula subrotunda, magnitudine Coriandri, trilocularis, loculis bivalvibus, dispermis. Semina hinc convexa inde acutangula. Th.

I Henseende til Grenene nærmer den sig til *Ph. anceps*, men hos denne ere Bladene mindre og staae nærmere sammen; Blomsterne enkelte i Bladhiörnerne, Blomsterstilkene længere, haarformige; Capslerne meget mindre og endeligen Grenene tveæggede. *S.*

6. *P. PENTANDRUS*; foliis pinnatis floriferis, foliolis lineari-lanceolatis, caule fruticoso ramoso, ramis filiformibus divergentibus glabris, floribus pentandris. *S.*

Sielden; i Nærheden af Forterne Christiansborg og Prindsenstein og ved Dudua.

Radix simplex, radiculis fibrosis. Caulis erectus, pedalis rarissime ultra, frutescens: ramis axillaribus, filiformibus, divergentibus. Folia alterna, alternatim pinnata, patentissima. Foliola plurima, brevissime petiolata; lineari-lanceolata, integerrima, uti tota planta glabra, extima sensim minora ac angustiora. Petiolus communis ex alis foliolorum floriferus, filiformis. Stipula extrafoliacea, parva, tridentata, marcescens, cingens insertionem petioli. Stipulae partiales utrinque petiolo foliolorum, parvæ, acutæ, marcescentes. Flores subterni sexu distincto in alis foliorum, breve pedunculati, cernui, masculini bini: alter adultior post fecundationem cum pedunculo deciduus; alter impuber, marcescens; foeminei solitarii pedunculo parum longiori instructi.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

B b

Flores masculini.

Perianthium *patens, coloratum, quinquepartitum: laciniis ovatis, acutiusculis. Corolla nulla. Nectarium: squamæ quinque, minutæ, intra fissuras calycis. Filamenta quinque, distincta, calyce breviora, laciniis calycis opposita. Antheræ subrotundæ.*

Flores fæminei.

Perianthium *campanulatum, quinquesidum, laciniis ovatis, acutiusculis, margine albescente uti in mare costa leviter viridi, persistens. Corolla nulla. Nectarium: margo cingens basin germinis. Germen subrotundum, obtuse trigonum, superum. Stylus nullus. Stigmata tria, persistentia, patula, bifida. Capsula subrotunda, trilocularis, loculis bivalvibus dispermis. Semina hinc convexa, inde acutangula. Th.*

Varietas: β *foliis ovatis vel ovato-oblongis latioribus obtusioribusque, supremis et extimis brevioribus.*

7. P. **SUBLANATUS**; foliis pinnatis floriferis, foliolis ovalibus acutiusculis glabris demum sublanatis, floribus axillaribus inferioribus masculis subgeminis subsessilibus, superioribus solitariis fæmineis, caule angulato. S.

Hist og her, sieldnere end den følgende.

Radix *simplex, radiculis fibrosis, rarius subramosa. Caulis frutescens angulatus, lævis, erectus, adscendens, uni-bipedalis: ramis adscendentibus. Folia alterna, alternatim pinnata, patentia, bipollicaria. Foliola plurima, brevissime petiolata, ovalia, glabra, demum utrinque sublanata, lineas duas longa, versus petiolum connivendo obdormiunt. Petiolus communis filiformis, viridis, versus basin demum sublanatus, ex alis foliolorum floriferus. Stipula extrafoliacea, parva, tridentata, ferruginea, marcescens, cingens insertionem petioli. Stipulae aliæ utrinque petiolo foliolorum, parvæ, setaceæ, marcescentes. Inflorescentia: Flores masculini brevissime*

pedunculati, subsolitarii, in axillis foliolorum versus basin petioli communis; flores fæminei breve pedunculati, solitarii in axillis versus apicem.

Flores masculini.

Perianthium campanulatum, patens, quinquesidum: laciniis obovatis, obtusis, albescentibus. Corolla nulla. Nectarium: squamæ quinque, minutæ, intra fissuras calycis. Filamentum columnare, calyce brevius. Anthæræ tres, didymæ, subcoalitæ.

Flores fæminei.

Perianthium campanulatum, quinquesidum, laciniis ovalibus, margine albescente. Corolla nulla. Nectarium obsolete receptaculaceum. Germen subrotundum, superum. Stylus nullus. Stigma capitatum, sessile, obscure trigonum, persistens. Capsula subrotunda magnitudine Sinapios, trilocularis: loculis bivalvibus, dispermis, elastice dehiscentibus. Semina hinc convexa inde acutangula. Th.

Den bittre Smag som den følgende Art har, findes ikke hos denne; Negerne adskille den derfra ved den grønne Bladstilk, som dog ikke er noget sikkert Kiendetegn. Jo ældre Planten er jo laadnere ere Bladene; den unge Plante er ofte ganske nøgen. *Th.*

Fra de beslægtede Arter: *Ph. debilis, Niruri, urinaria* &c. adskilles den ved de smaa Blade og de øvrige anførte Kiendemærker. *S.*

8. *P. AMARUS; foliis pinnatis floriferis, foliolis ovalibus obtusis, floribus geminis axillaribus, caule frutescenti subangulato striato erecto, ramis divergentibus assurgentibus. S.*

Aumaadoati Incolis.

Hypig.

Radix simplex; radiculis fibrosis; rarius subramosa. Caudis frutescens, teres, striatus, superne subangulatus, strictus, uni-bipedalis, inferne subramosus: ramis alternis divergentibus, assurgentibus. Folia alterna, alternatim pinnata, horizontalia. Foliola plurima, ovalia, subtus glauca, brevissime petiolata, glabra. Foliola viginti-triginta, longitudine trium-quatuor linearum, versus petiolum connivendo obdormiunt. Petiolus communis filiformis, teres, albicans, ex alis foliolorum floriferus. Stipula extrafoliacea, parva, tridentata, nigricans, marcescens, cingens insertionem petioli. Stipula alia utrinque petiolo foliolorum, parva, acuta, nigricans, marcescens. Flores bini sexu distincto in axillis foliolorum, breve pedunculati, cernui, mares post fecundationem cum pedunculo decidui.

Flores masculini.

Perianthium campanulatum, patens, quinquesidum: laciniis ovatis, obtusis, margine albescenti. Corolla nulla. Nectarium: squamæ quinque, minutæ, intra fissuras calycis. Filamentum columnare, calyce brevius. Antheræ tres, minutæ.

Flores fæminei.

Perianthium campanulatum, quinquesidum; laciniis subpatentibus, ovatis, obtusis; persistens. Corolla nulla. Nectarium receptaculaceum, quinquedentatum, persistens. Germen subrotundum, obtuse trigonum, superum, Stylus nullus. Stigmata tria, persistentia, patula, bifida. Capsula subrotunda, obtuse trigona, trisulca, trilocularis: loculis bivalvibus, dispermis, elastice dehiscentibus. Semina hinc convexa inde acutangula. Th.

Meget sielden sees 5 Blomster sammen af hvilke 2 ere Hanblomster. Naar Planten er nær ved sin Död, blive ikke allene Bladene, men meget ofte Bladstilkene, Frugten og den heele överste Decl af Planten laaden og Bibladene blive rost-farvede. Den voxer paa de fleste Steder og i enhver Jord-

bund; efter en stærk Regn fremkommer den hyppig paa dyrkede Steder, men da paa slige Steder intet Græs er, som kan beskygge den mod den brændende Soel, saa opnaaer den sielden her den Fuldkommenhed som ved Rio Volta og nogle andre Steder, hvor den, beskygget af det høie Græs, bliver til en lille Busk. Saasnart Planten har Blade, har den ogsaa Blomster, og den behøver meget kort Tiid for at opvoxte til 1 Fods Høide, og bære en Mængde Frøe. Jeg har forsøgt at saae Frøet i god Jord, hvor den ellers af sig selv hyppig fremkom, og ikke forsømt at lade det vande, men der fremkom ikke een Plante endog efter 4 Ugers Forløb. Dens Blade have en giennemtrængende, reen, bitter Smag, fornemmelig naar de ere törrede; den urteagtige Plante er den fortrinligste, den overgaaer langt vor *Menyanthes trifoliata* i Bitterhed og reen Smag; med Brændeviin giver den en meget bitter Essents: Negerne kaage den med Pytto, og bruge den saaledes til at fordrive Feber og Mave-Smerter. I Vandsoet baade i Underlivet og under Huden har jeg seet den anvende med megen Virksomhed; Planten rives tillige med nogle Paradiis-Korn, og indgnides over hele Kroppen; indvortes bruges et Afkog af Planten. *Th.*

Fra *Ph. Niruri* adskilt ved den sribede Stængel og at Blomsterne sidde 2 og 2 sammen; maaskee er det dog kun en Afart. *S.*

250. *MOMORDICA.*

1. *M. ANTHELMINTICA*; pomo ovali utrinque acuto tuberculato, bracteis cordatis supra medium pedunculi, foliis pal-

mato-pedatis lobis sinuatis obtuse dentatis dentibus mucronatis cauleque quinquangulati pilosis. S.

Jan-j'na Incolis.

Voxer hist og her meest i Nærheden af Byer.

Caulis debilis, scandens vel decumbens, quinquangularis, uti tota planta piloso-pubescentis. Folia alterna, palmato-pedata quinque-septemlobata: lobis ovatis, sinuatis obtuse dentatis, dentibus leviter mucronatis basi attenuatis, sinibus obtusis: lobo medio inciso vel indiviso, lateralibus pedatim trifidis, externis minoribus. Lobi ante explicationem conduplicati. Petiolus canaliculatus, longitudine folii. Cirrhus laterifolius, simplex, filiformis, hinc inde spiralis. Pedunculus axillaris folio longior, uniflorus, filiformis, floriferus erectus, fructiferus pendulus. Bractea solitaria, cordata, remota (paulo supra medium pedunculi) sessilis, persistens.

Flores masculini decidui pedunculo persistente.

Perianthium campanulatum quinquesidum: laciniis lanceolatis; extus pubescens, subcoloratum. Corolla magnitudine Lysimachiae Nummulariae, calyce duplo longior, campanulata, patens, subpentapetala: petalis obovatis, obtusis, unguibus connatis, rugosiusculis extus venosis, levissime pubescentibus. Nectarium nullum. Filamenta tria, brevia, crassiuscula, duo approximata, tertium solitarium, oppositum. Antherae lineares, sursum deorsumque repentes, erectae, adpressae.

Flores feminei masculinis parum minores in eadem planta.

Perianthium quinquepartitum: laciniis subulatis pubescentibus, patentibus. Corolla rotata, pentapetala: petalis maris, distinctis; marcescens. Nectarium glandulae quinque, minutae, intra basin petalorum: quatuor per paria junctae, quinta solitaria. Germen inferum, ovato-oblongum desinens in cylindro calycifero, fere longitudine germinis, tomentosum, octofariam tuberculis minutis, nudis, serie longitudinali ornatum. Stylus columnaris brevis. Stigmata

tria, crassa, bifida, erecta. Capsula ovalis, magnitudine Nucis Juglandis, aurantiaca, utrinque acuta, tuberculata: tuberculis inæqualibus, majoribus acutis; glabra, dehiscens valvulis tribus, carnosus, reflexis, seminibus ornatis. Semina plura, ovata, compressa, glutinosa, valvulis duplici serie longitudinaliter inserta. Th.

Den blomstrer næsten bestandig: Negerne Børn spise Frugten; dens bløde Klapper ere vandagtige, men den Sliim, som indhyller Frøene, lidet sødagtig. *Bladene* have en ubehagelig ækkel Lugt.

Negerne bruge den mod Orm (*Lumbricus*) paa følgende Maade: 1 a 2 gode Haandfulde af den friske Plante afpresses med omtrent $\frac{1}{2}$ Pot Vand; hertil kommes Saften af 4 Limoner, en liden 6 a 8 Lods Steen oplødes og kastes deri; naar Blandingen er hleven kold igien, drikkes den; Virkningen er enten Brækning eller Stolegang eller begge Dele, hvorved Ormen udkastes. Den samme Drik bruges til at forskaffe Aabning i Forstoppelse. Foruden denne Brug er den een af de vigtigste af den store Mængde Fetis-Planter. De fleeste Fetis-Ceremonier endes almindelig med at vaske Kroppen med Vand, hvori er lagt indviede Blade; ved mange deslige Leiligheder bruges denne Plante; naar en Neger paa sin Reise finder den, omslynger han gierne sin Hals med et Stykke, i den Tanke, at dette sikkert skal bevare ham imod uheldige Tilfælde. *Th.*

Ligner meget *Momordica Charantia* men hos denne ere *Bladene* haandformige ikke haandformig-føddet, (*palmato pedata*). *Bladene* ved Blomsterne sidde nedenfor Midten af Blomsterstilken. *Momordica Balsamina* har femfliget-haandformige glatte Blade,

der, ligesom hos de beslægtede Arter f. E. *M. muricata*; ere spidstandede og Fligene ikke tilspidsede mod Basis. S.

2. M? FOETIDA; pomis echinatis, foliis cordatis cuspidatis dentato-repandis denticulis obtusis mucronulatis pilosiusculis, calycibus echinatis. S.

Hist og her.

Caulis scandens; quinquangularis; glaber. Folia cordata; acuta, cuspidata, dentato-repanda: dentibus obtusis, inæqualibus, mucronulatis; utrinque pilosiuscula, trinervia, petiolo basi decurrentia, lobis posterioribus rotundatis, subquinquepollicaria, quatuor pollices lata. Petiolus supra sulcatus, longitudine folii. Cirrus laterifolius et paulo infra folium, primo simplex, rectus, dein bifidus, spiralis. Pedunculus axillaris longitudine petioli et ultra, filiformis, apice triflorus; pedicelli haud semipollicares, subcapitulares.

Perianthium quinquesidum: laciniis acutis: extus echinatum. Corolla calyce duplo major; petala oblonga, obtusa, flava. Fructus echinatus. S.

Jeg er uvis om den hører til denne Slægt, da der mangler Beskrivelse af Blomstens indre Dele. S.

251. C U C U M - I S.

1. C. ARENARIUS; hirtus, foliis cordatis angulato-lobatis acutiusculis denticulatis caule petiolisque hispidis, pomis ovalibus tomentosis. S.

Nanni-adumatre Incolis. Dan. Nannis Vandmelon.

Voxer i tør sandet Jordbund.

Caulis prostratus, filiformis, angulatus, hirtus. Folia alternata remota, ovato-cordata, sinuata, subquinqueloba, denticulata, hi-

spida, nervosa; tenella crispata. Petiolus vix dimidia folii longitudine, striatus, hirtus. Cirrhus laterifolius, simplex, revolutus. Pedunculi nonnulli, axillares uniflori, vix longitudine petioli.

Flores masculini.

Perianthium campanulatum, quinquesidum: laciniis subulatis, recurvis; villosum. Corolla monopetala, campanulata, tubus calyci adnatus; limbus patens, quinquepartitus: laciniis obovatis, extus venosis, obscure pubescentibus; marcescens. Filamenta tria, tubo inserta, elongata, erecta, apice crassiuscula. Antheræ adnatæ in medio filamenti, lineares, sursum deorsumque repentes, subcoalitæ. Pistilli rudimentum truncatum in fundo calycis.

Flores fæminei in eadem planta, masculinis parum majores.

Calyx et Corolla maris. Stamina rudimenta brevia. Germen inferum, ovale, dense villosum. Stylus brevis. Stigmata tria, crassa, oblonga, erecta. Nectarium: margo planus cingens basin styli. Bacca magnitudine pruni, ovalis, tomentosa, maculata, trilocularis: loculis subdivisis, gelatina faretis. Semina numerosa, ovata, hinc acuta, compressa. Th.

2. C. CHRYSOCOMUS; foliis cordatis subsinuato-repandis denticulis mucronulatis acutis utrinque scabris, pomis subsphæricis pilis aureis obsitis. S.

Sielden.

Caulis herbaceus, filiformis, angulatus, hirsutiusculus. Folia cordata, subsinuato-repanda, denticulata; denticulis mucronulatis; acuta, utrinque punctis albidis scabra, subtus vasis hirsutiuscula, quinquenervia, lobis posticis subconniventibus, rotundatis, subquadripollicaria, pollices circiter tres lata. Petiolus inferne angulatus sesqui-bipollicaris hirsutus. Cirrhus lateralis, simplex, spiralis. Pedunculus axillaris; fæmineus uniflorus; masculinus subtriflorus, angulatus, pubescens, scaber.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

C c

Bacca sphaerica, magnitudine Juglandis; pilis longis aureis articulato-nigro-annulatis echinata. Semina copiosa, compressa, oblongo-lenticularia, laevia, albida, in seriebus quinque longitudinaliter disposita. S.

Jeg er uvis om den hører til denne Slægt eller en anden eller udgiør en egen.

252. *B R Y O N I A.*

1. *B. FOETIDISSIMA; foliis ovato-cordatis subrepandis denticulatis utrinque pilosis, racemis axillaribus, baccis subrotundis acuminatis decemstriatis. S.*

Sia-Pang Incolis.

Hist og her.

Caulis filiformis, tenuis, pentagonus, longe pilosus; scandens. Folia alterna, ovato-cordata, subrepanda, denticulata, utrinque dense pilosa, subtus elevato-venosa, bipollicaria. Petiolus folio triplo brevior ut caulis pilosus. Cirrus laterifolius, simplex, subpilosus. Racemus axillaris, simplex, flore fœmineo breve pedicellato basi pedunculi, cæteris sæpius duobus masculinis deciduis pedunculo persistente.

Flos masculinus.

Perianthium campanulatum, basi ventricosum, pilis adpersum, quinquefidum: laciniis angustatis, acutis. Corolla campanulata, flava, quinquepartita: petalis obovato-cuneatis, calyce fere duplo longioribus, rugosiusculis, basi tubo calycis adnatis. Filamenta tria, brevissima, calyci adnata. Antheræ ovatæ, acutæ, compressæ, subconglutinatæ, margine utrinque linea simplici nec flexuosa dehiscentes, callosæ, virides, margine tantum luteæ, tertia dimidiata. Pistilli rudimentum depressoglobosum in fundo ventricoso calycis.

Fæmineus flos masculino duplo minor.

Calyx maris, acuminis germinis insidens, deciduus. Corolla maris. Filamentorum rudimenta quinque basi corollæ. Germen inferum, anguste ovatum, attenuatum in pedicellum floris, longe villosum. Stylus vix calycis longitudine. Stigma capitatum, retusum, obsolete trifidum, lobis emarginatis. Bacca subrotunda, acumine duplo longiori, basi obtusissima, striis decem elevatis, longe pilosa, coccinea, unilocularis. Semina nonnulla, ovata, compressa, arguta. Th.

Hele Planten er overordentligen stinkende næsten som raadnende Kaal. Den koges i Vand til Bad mod Tenesmus. *Th.*

2. *B. DELTOIDEA*; foliis hastato-cordatis denticulatis supra scabris subtus glaucis, pedunculis geminis axillaribus, bacis oblongis acuminatis pubescentibus. *S.*

Hist og her, blomstrer i Juli.

Caulis herbaceus, filiformis, angulatus, lævis, subglaber. Folia alterna, remota, subhastato-cordata, lobis posterioribus truncatis, obsolete quinquangulata, denticulata, trinervia, venosa, supra scabra, subtus glauca, tripollicaria. Petiolus brevis, teres, pubescens. Cirrhus laterifolius, simplex, revolutus. Flores bini scl. masculus et femineus in singula axilla: pedunculis filiformibus fere foliorum longitudine.

Masculus flos deciduus pedunculo persistente.

Corolla monopetala, alba, magnitudine Solani nigri. Tubus brevis subventricosus, ore pubescenti. Limbus rotatus, quinquepartitus: laciniis lanceolatis, planis.

Calycis laciniae quinque, setaceae, virides, limbo dimidio breviores, divisuris limbi subjectae. Filamenta tria tubo adnata, brevissima, libera. Antherae tres subrotundae, retusae, mucronatae, extus medio laciniatae, ad latera luteo-pubescentes, margine utrinque

fissura, simplici dehiscentes, intus angulato-adpressæ, non conglutinatæ. Pistilli rudimentum subrotundum in fundo corollæ.

Femineus flos.

Calyx et Corolla maris. Filamenta tria brevissima intra tubum. Germen inferum, oblongum, teres, pubescens. Stylus filiformis, longitudine tubi. Stigmata tria, obtusa, crassa, patentia, bifida. Nectarium in fundo corollæ, margo carnosus, cingens basin styli. Bacca submatura elliptica, acuta, vix pollicaris, maturescendo coccinea, pubescens, intus gelatinosa, obsolete trilocularis. Semina plura, simplici serie in singulo loculo posita, ovata, subacuta, compresso-plana, margine vix crassiore. Th.

5. B. CAPILLACEA; foliis deltoideo-cordatis denticulatis supra scabris subtus glaucis, racemis axillaribus elongatis, bacis globosis glabris, geniculis caulis pilosis. S.

Ved Ada.

Caulis herbaceus, filiformis, angulatus, glaberrimus, geniculis pilosis, scandens. Folia alterna, remota, deltoideo-cordata angulis internis rotundatis, terminali externisque acutis; denticulata, quinque-nervia, venosa, supra scabra, subtus glauca, bipollicaria. Petiolus mediocris, teres, supra sulco, subscaber. Cirrhus laterifolius, simplex, revolutus. Racemus axillaris, elongatus: pedunculo capillaceo bi-sexpollicari geniculato, pedicellis ad genicula sæpius geminatis scl. masculino et femineo una cum rudimento cirrhi et folii; masculo deciduo pedicello persistente.

Flos masculinus.

Perianthium ventricosum-campanulatum: dentibus quinque subulatis, parvis, recurvis. Corolla rotata, alba. Tubus calyci adnatus; limbus quinquepartitus: segmentis ovatis, acutis, planis. Filamenta tria, tubo adnata, brevissima. Anthere tres callosæ, subrotundæ, retusæ mucrone, extus longitudinaliter carinatæ, virides, margine utrinque luteo-pubescentes, rima simplici dehiscentes, invi-

cem adpressæ, non conglutinatæ nec tertia dimidiata. Pistilli rudimentum subrotundum in fundo calycis.

Flos fæmineus.

Calyx maris, superus brevissime pedicellatus, deciduus. Corolla maris. Filamenta tria brevissima intra tubum. Germen ovale glabrum. Stylus filiformis, longitudine tubi. Stigma capitatum, depressum, trifidum, lobis semibifidis. Nectarium margo carnosus in fundo calycis, cingens basin styli. Bacca magnitudine ribeos, globosa, glabra, trilocularis. Semina nonnulla, ovata, compresso-plana, margine vix crassiora, cortici baccæ simplici serie in singulo loculo affixa. Th.

Baccæ ob dispimenta deliquescentia obsolete locales. Th.

D I O E C I A.

MONANDRIA.

255. THONNINGIA.

Masculi. Calyx nullus. Corolla nulla. Filamentum in singulo scrobiculo receptaculi convexi inferne squamulis setaceis.

Fæminei. Calyx filiformis bidentatus. Corolla nulla. Stylus unicus indivisus capillaris. Semina solitaria receptaculo hemisphærico immersa calyce tecta.

1. T. SANGUINEA.

Thonningia sanguinea. Vahl in act. soc. hist. natur. havn.

T. 6. p. 124. t. 6.

Voxer i høie skyggefulde Skove neden under og paa de Aquapimske Bierge.

Radix? repens, tomentosa, crassitie pennæ anserinæ, fragilis. Caulis bi-tripollicaris, turbinatus, strobili instar tectus squamis imbricatis, lanceolatis, concavis, squarrosis, rigidis, sanguineis, superioribus sensim longioribus et confertioribus, axillis barbatis. Inflorescentia: receptaculum terminale flosculus tectus squamis (calyce communi squamoso) obvallatum, diametro fere pollicari.

Flores masculini.

Receptaculum convexum, flosculus numerosis tectum, scrobiculatum: scrobiculis squamula acuta sæpe distinctis. Calyx proprius nullus nisi scrobiculum receptaculi. Corolla nulla. Stamen unicum vix longitudine squamarum obvallantium: inferior dimidia pars filamentum glabrum: squamis paucis setaceis sparsis; superior dimidia pars Anthera, longitudinaliter sulcata, polline albo tecta.

Flores feminei.

Receptaculum hemisphæricum flosculis innumeris dense confertis atro-purpureis. Calyx proprius filiformis, vix lineam longus: ore bidentato, dente altero majori; persistens. Corolla nulla. Germen lineare, tenue, inferum. Stylus capillaris, calyce duplo longior. Stigma terminale, obtusum. Pericarpium nullum præter calycem. Semen solitarium, subrotundum, parvum, receptaculo immersum, calyce obtectum. Th.

Obs. Radix hujus plantæ more Orobanchium, Monotropæ &c. parasitica.

Parenchyma plantæ spongioso-carnosum albidum. Th.

Afkoget af denne Plante bruges til at udvaske veneriske Saar, især venerisk Udslet. Den bruges ogsaa til at forhøje Farven af Pappegöiernes røde Halefier; man udrykker de gamle Fier og indgnider det saarede Sted med den fintrevne Plante. Disse Fier bruges meget til Pynt og deres Værdie bestemmes efter Farven. *Th.*

I Naturhistorie-Selskabets Skrifter 6te Tome har *Vahl* kaldt denne Slægt efter Hr. *Thonning*, Etatsraad, Deputeret i General-Toldkammeret, Ridder af Dannebrogen. S.

PENTANDRIA.

254. *ZANTHOXYLUM*.

1. *Z. POLYGAMUM*; aculeatum, foliis pinnatis; foliolis ovali-oblongis obsolete glanduloso-crenatis basi æqualibus glaberrimis, petiolo communi ramisque aculeatis, floribus pentandris polygamis. S.

Fagara zanthoxyloides; foliis pinnatis: foliolis obovatis integerrimis emarginatis, petiolis nervisque foliorum aculeatis, floribus pentandris dioicis. Wild. sp. pl. 1. 2. p. 667.

Fagara zanthoxyloides; petiolis costisque foliorum aculeatis floribus quinquefidis dioicis. Lamarek Encycl. 2. p. 462. Pers. syn. 1. p. 144.

Hah-Tio Incolis.

Hyppig.

Arbor mediocri statura, ramosissima: cortice cinereo, in caudice inveterato inermi et rimoso, in juniori vero aculeatissimo et rugoso: aculeis pyramidalis crassis. Ramuli teretes, aculeis subulatis, recurvis, basi incrassatis. Folia alterna pari-pinnata. Foliola quatuor-sexjuga, petiolata, bi-tripollicaria, ovali-oblonga, obscure glanduloso-crenata, glaberrima, costata, tenuissime venosa, subpel-lucide-punctata, supra opaca et nitida, subtus pallidiora, extima sensim majora. In juniori arbore nervus foliolorum sæpius subtus aculeatus. Ante explicationem foliola oppositis suis obvoluta. Petiolus communis teretiusculus, aculeatus raro inermis. Petiolus partialis longitudine duarum linearum haud ultra, supra sulcatus, subtus convexus. Stipulæ nullæ. Inflorescentia racemoso-paniculata;

terminalis, subspithamea; ramis duobus-quinque subverticillatis; pedunculis alternis, divergentibus; floribus passim in glomerulis sessilibus.

Flos hermaphroditus.

Perianthium inferum quinquedentatum, minimum. Corolla obovata, clausa, monopetala, quinquepartita, alba. Filamenta quinque, subulata, receptaculo inserta, corolla longiora ejusque per divisiones exserta, patula. Antheræ oblongæ, incumbentes. Germen subrotundum, sterile. Stylus longitudine corollæ, subulatus, versus apicem flæxuosus. Stigma nullum.

Flos fæmineus.

Calyx hermaphroditi. Corolla hermaphroditi at patula nec clausa. Staminum rudimentum nullum. Germen rotundum. Stylus brevis, curvatus. Stigma incrassatum, obtusum, integrum. Capsula magnitudine Piperis, globosa, baccato-exsucca, glanduloso-punctata, rubra, bivalvis, dehiscens. Semen unicum, nitidum, nigrum, poro umbilicali. Th.

Obs. Foliola minus perfecta emarginata sunt, e contrario perfectiora etiam acumine obtuso obsoleto sunt instructa; cæterum inveniuntur folia ovalia, obovata, ovata, sæpius autem ovali-oblonga. Th.

I Nærheden af Stranden, hvor Söevinden underkuer de fleste Planter med sin ödelæggende Taage af Söevand, som den förer med sig fra Brændingen, opnaaer den aldrig sin naturlige Störrelse, men vedbliver som Busk; jo længere fra Stranden, jo bedre trives den; 5 til 4 Mile dybt i Marken findes Træer af Störrelse som middelmaadige Egetræer; hvilke Stammen ogsaa ligner i sin Figur og Udbredning. Veddet har adskillige Egenskaber, som gör det tienligt til Möbel Arbeide; det er stærkt, haardt, tungt, skiønnere guult i Farve end Buxbom,

men taber ligesom dette efterhaanden sin gule Farve; det er saa fiint, som Middelsorten af Mahagoni; det indeholder megen Harpiz, som er saavel blandet, at det ikke udsveder af det forarbejdede Træ, men tvertimod foraarsager at det antager en glindsende og fin Politur; jeg har aldrig fundet det angrebet af Orm; det er som oftest blandet med Knaster. Som Middelsørrelse af Planker, som dette Træ er istand til at afgive, kan man antage 5 til 8 Tommers Brede og 2 Alens Længde; udsøgte Træer kunne maaskee give Planker af 12 til 16 Tommers Brede, men neppe mere end 2 Alens Længde, da Stammen almindelig er vredet og bugtet. Barken af Roden bruge Negerne til at fordrive Gigt-Smerter; den rives fin tilligemed nogle Paradiis-Korn og gnides paa det smertende Sted. Af Veddet især det knastede, gjøres Fakler, der bruges almindeligen til Lys hos Fattige. Af de store Pigge paa aldrende Træer gjøres Kugleformer, udskaarne Zirater til at aftrykke med Farve paa Legemet. I Tandpine indgnides den fiintrevne Rodbark udvendig paa Kinden, og et Afskog holdes af og til ved Tænderne. *Th.*

255. *M O D E K K A.*

Masculi. *Calyx quinquesfidus. Corolla pentapetala: petalis minutis. Nectarium: glandulæ quinque depressæ substipitatae.*

Feminei. *Calyx, Corolla et Nectarium maris. Stylus trifidus. Stigmata reniformia. Capsula supera unilocularis carnosae valvulis tribus seminiferis.*

1. *M. DIVERSIFOLIA;*

Koo-Pang Incolis.

Hist og her blandt Buskene.

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

D d

Planta maris.

Caulis *longissimus, filiformis, tetragonus, quadrisulcatus, nitidus, scandens, ætate tuberculatus*. Folia *ovata, profunde cordata, quinqueloba: sinubus et lobis lateralibus obtusis, lobo terminali subacuto; subrepanda, integerrima, glaberrima, venoso-nervosa, quinquenervia, quadripollicaria raro majora, alterna, remota; inferiora caulis feminei similia*. Petiolus folio dimidio brevior, *teres, ad basin folii auriculatus glandulis binis supra convexis subtus concavis liquorem secernentibus*. Pedunculi *axillares, solitarii, semipollicares, cirrho elongato simplici revoluti, bifidi*. Pedicelli *subumbellati in quavis parte duo-quinque, semipollicares ultrave, inferne squamulis nonnullis bracteati; persistentes*. Flores *magnitudine Campanulæ rotundifoliæ*.

Perianthium *monophyllum, campanulatum, subcarnosum, albidum, quinquesidum: laciniis lanceolatis, duabus alternis utrinque tenuissime ciliato-laciniatis, duabus aliis alternis integerrimis, quinta hinc tantum similiter laciniata*. Petala *quinque, anguste-lanceolata, rigida, ciliata, calyce dimidio breviora ejusque incisuris alterna, erecta, distantia, unguibus radiatim fundo calycis adnatis utrinque lanato-ciliatis*. Nectarium: *glandulæ quinque, subrotundæ, depressæ, vix stipitatæ, fundo calycis inter ungues petalorum insertæ*. Stamina *vix longitudine corollæ*. Filamenta *quinque, subulata erecta, petalis alterna*. Antheræ *longitudine filamentorum, lineares, acutæ, compressæ, erectæ, flavæ*. Pistillum *nullum*.

Planta feminea.

Caulis *masculino similis licet parum crassior*. Folia *alterna, remota, subrotundo-ovata, cordata lobis obtusissimis, subacuta, sæpe obsolete quinquangulata vel repanda, integerrima, glaberrima, venoso-nervosa, quinquenervia, quadripollicaria et majora*. Petiolus *maris*. Pedunculi *solitarii, axillares, petiolo breviora*.

res, cirrho elongato revoluto: pedicellis semipollicaribus, inferne squamulis bracteatis.

Perianthium maris, in fundo lanatum, marcescens. Corolla maris, petalis duplo angustioribus et unguibus lanugine obtectis tantum diversa. Nectarium maris at lanugine calycis obtectum. Staminum rudimenta quinque subulata, basi germinis. Germen superum, ovatum, obsolete trigonum, glaberrimum. Stylus unicus, trifidus infra divisuram trigonus et trisulcatus. Stigmata reniformia, magna, sublanata. Capsula magnitudine mali armeniacy, sphaerica, carnosaa, flava, glaberrima, unilocularis, trivalvis, dehiscens, valvis medio longitudinaliter funiculis seminum obsitis. Semina plurima, ovata, compressa, nitida, intra arillum tubulosum compressum semine dimidio longiorem, ore apertum, mucosum, hyalinum. *Th.*

Modecca Lamarck Dict. Bot. 4. p. 208 og Vahl Naturhistorie-Selskabets Skrifter 6 Deel p. 105, er den her omtalte Slægt. Figuren i *Rheede Hortus malabaricus* 8. t. 20-23 hører til samme Slægt, men til en anden Art. I Udseende og Blomstens Form nærmer denne Slægt sig til *Passiflora*. *S.*

HEXANDRIA.

256. P H O E N I X.

1. *P. SPINOSA*; frondibus pinnatis, foliolis conduplicatis pungentibus, stipite basi utrinque spinoso. *S.*

Akotenoo Incolis; uægte Viinpalme, sød Viinpalme Danis. Ved Rio Volta, paa Aquapim Biergene og nogle andre Steder.

Caudex cylindricus, cicatrisatus, erectus, orgyalis ultrave. Fron- des pinnatæ, stipite bi-tripedali basi utrinque spinoso: foliolis per

paria subapproximatis, conduplicatis, apice pungentibus. Ocrea reticulata, texta, cingens basin singuli stipitis. Spatha oblongo-lanceolata, compressa, hinc convexa inde planiuscula, anceps, latere rumpens. Spadix masculinus compositus, thyrsiformis, nutans: ramis filiformibus, flexuosis, compressis, abrupte verticillatim insertis: ternis - senis vel ultra, floribus sessilibus deciduis. Spadix femineus in diversa planta, compositus, patens, erectus: ramis filiformibus flexuosis, teretiusculis, abrupte verticillatim insertis, sæpius binis, rarius ternis quaternisque, floribus sessilibus.

Flores masculini.

Perianthium parvum, monophyllum, subplanum, triangulare, corollæ concolor. Corolla monopetala, tripartita: laciniis lanceolatis, concavis, patentibus, coriaceis, albis. Filamenta subnulla. Anthæræ sex, corolla parum breviores, lineares, erectæ, fuscæ. Pollen candidum. Pistilli rudimentum in centro floris.

Flores fæminæ.

Perianthium monophyllum, breve campanulatum, tridentatum, trigonum, persistens. Corolla: petala tria, subrotunda, acutiuscula, concava, conniventia, margine altero mutuo incumbentia, persistentia. Germina tria intra corollam arcte inclusa, angulato-compressa, desinentia in stylo brevissimo recurvo, stigmatibus obscuro; duo germina abortiva. Bacca magnitudine Corni sanguinei fructus, obovata, ex rudimento styli breve mucronata, basi calyce et corolla cincta, glabra, fusca. Semen unum, magnum, cartilagineum, figura pericarpium, sulco longitudinali profundo exaratum, arillo tenuissimo cinctum. Th.

Saften af denne Palme er langt sødere, men mindre geistig end af den rette Viin-Palme (*Elais guineensis*); men hvor man ikke kan have denne, tager man til Takke med hiin. Man aftapper Saften paa følgende Maade: Naar Træet har naaet en

Mands Höide eller noget derover, afskiæres Bladene tæt ved Stammen; omtrent 8te Dage efter afskiæres den överste Top, og Saften, som udqvælder heraf, ledes ved et krumt Rör til en Flaske eller Kalebasse, som er bundet fast paa Stammen; hver Dag maae Snittet fornyes, da de gamle Pori blive tilstoppede; naar Træet af sig selv ikke vil give mere Saft, antændes Ild nederst om Stammen, denne driver den sidste Saft opad, og udtømmer fuldkommen Træet. De fleste Negere ved Rio Volta lide meget af Vandbrok (hydrocele) som ofte er overordentlig stort; man giver denne Drik Skylden, men skulde ikke deres lave og fugtige Land, som en Tid af Aaret er næsten ganske oversvømmet, eller deres umaadelige Pytto-Drikken, (mange Negere kan drikke 16-24 Potter Pytto om Dagen) være ligesaameget Skyld deri. Af de unge Blade flettes Snore, som ere temmeligen stærke. Frugten har meget lidet og södagtigt Kjöd, den kaldes Amitjolobi.

257. *E. L A I S.*

1. *E. GUINEENSIS*; frondibus pinnatis, stipitibus dentato-spinosis divergentibus, denticulis supremis recurvatis. Mant. 57. Wild. sp. pl. 4. 2. p. 799. Pers. syn. 2. p. 622. La-mark. illust. tab. 896.

Elæis guineensis. Jacq. americ. p. 280 t. 272.

Elæis guineensis. Gärtn. de fr. et sem. cent. 1. p. 17 t. 6. f. 2.

Palma frondibus pinnatis ubique aculeatis nigricantibus fructu majore. Mill. dict. No. 5.

Palma tota spinosa major, fructu pruniformi. Sloan jam.

1. p. 120.

Palma caudice aculeatissimo, pinnis ad margines spinosis, fructibus majusculis. Brown. jam. 545.

Tæhn-Tio Incolis.

Væxer vild og dyrkes.

Radix fibrosa. Caudex procerus, cylindricus, cicatrisatus; junior stipitibus armatus. Frons oblongo-lanceolata, novem-viginti: quatuorpedalis, pinnata. Foliola solitaria, pollicem remota, sessilia, ensiformia, primo replicata? insertionem coarctata. Rachis versus apicem sensim compressa. Stipes fronde quintuplo brevior; ciliato-spinosus, supra concavus, subtus convexus. Fulcrum rete stipulaceum contextum e filis tenacissimis, tegens basin stipitis, e marginibus stipitis præcedentis oppositi exortum.

Inflorescentia maris.

Spatha evalvis, lanceolata, compressa, rumpens, spatice brevior. Spadix simpliciter ramosus, thyrsiformis, ovatus, odore anisi graveolens. Pedunculus tereti-compressus, tomentosus, obsitus spiculis amentaceis subsessilibus confertis suffultis squama sessili acuminata rigida multo brevior. Spicula singula quadripollicaris, crassitie digiti, obsolete trigona, rachide apice elongata nuda rigida, floribus sessilibus arcte digestis et ob squamas rachidis coalitas quasi immersis in receptaculo favoso: foveolis unifloris membranaceis; squamæ rachidis tantum basi spiculæ subdistinctæ.

Inflorescentia feminae.

Spatha evalvis, lato-lanceolata, compressa, rumpens, longitudine spadiceis florentis. Spadix simpliciter ramosus, in thyrsium ovatum coarctatus, inodorus, primo intuitu strobiliformis, rigidus. Pedunculus tereti-compressus, tomentosus, obsitus spiculis strobilaceis sessilibus confertis suffultis squama sessili acuminatissima rigida

adpressa parum brevior. Spicula singula bi-tripollicaris, compressa, apice sensim angustior, receptaculo seu rachi apice elongato nudo rigido; floribus sessilibus solitariis rudimento uno alterove pedicellato intra singulam squamam receptaculi: squamæ acuminatissimæ, rigidæ inferne marginibus receptaculo coalitæ, quo fovea ad receptionem floris oritur.

Masculus flos.

Perianthium triphyllum: foliolis oblongis contavis erectis; intra foveolam receptaculi occultatum. Corolla tripetala, calyci simillima, tantum structura tenuiori diversa. Filamentum tubulosum, apice exsertum, sexdentatum: dentibus post anthesin reflexis. Antheræ oblongæ, basi fissæ, dentibus filamenti incumbentes, exsertæ, fusæ, polline pollido.

Fæmineus flos.

Perianthium hexaphyllum: foliolis sessilibus; sensim angustatis, erectis, semiamplexantibus; infra foveam receptaculi occultatum. Corolla nulla. Germen ovatum, obsolete trigonum. Stylus tripartitus, carnosus, laciniis angulatis recurvatis, exsertis, calyce fere duplo longioribus. Stigmata fissura anguli interni stylosum. Drupa magnitudine Pruni domesticæ, ovata, obsolete trigona, nitida, aurantia, parenchymate fibroso, oléosa. Nux figura drupæ, unilocularis, evalvis. Nucleus cartilagineus, durus. Th.

Olie - Palmen dyrkes for sin betydelige Nyttes Skyld. Næsten ingen Deel af den hele Palme er uden Anvendelse.

Frugten samles og stemples med Trækøller saalænge til den kiødede Substants er ganske skilt fra Stenene, derefter udvaskes den hele Deig med varmt Vand og arbeides meget vel igiennem med Hænderne hvorved Olien for endeel fraskiller sig, og mere ved paafølgende Kogning. Paa Poppo forfærdiges en Olie til Lamper af Kiernerne; i Aquapium brændes Stenene med

Kiernerne til Aske, af hvilken tilberedes en Lud som koges med Palmeolie til Sæbe.

Af Lövet flettes Maatter til at tække med, dette Tag er stærkere en almindeligt Straatag, men ikke saa varigt. Ogsaa flettes Maatter deraf til Hegn om Gaarde og Huse.

Den Uld som findes paa Stipes skrabes af, blandes med Krudt og bruges til Fyrsvamp under Navn af Asoso.

Af den 6-10 Aars gamle Palme afhugges Stipes og Palmen opgraves og kuldcastes; saaledes ligger den 4 Uger; hvorefter der indskiæres midt i Stammen paa den överste Side et firkantet Hul som gaaer noget dybere ned i Midten. Denne Aabning maa bedækkes med Palmeblade for at beskyttes mod Soel og Stöv; og for at Vinen som udqvælder fra begge Ender kan have Aflöb, bores et Hul giennem Stammen hvori sættes et Rör og under dette en Potte. Hullet hvoraf Vinen qvælder maa hver Dag udbrendes og frisk afskiæres. Den förste Viin er södest. Ofte beredes heraf Edike; den skal forarsage Diarrhöe; den fölgende bliver mere geistig; den sidste er syrlig og slet; 6 Uger kan en Palme vedblive at give Viin. Efter nogen Tid samler sig nogle store tykke hvide Orme i Hullet, disse spises begierlig af Negerne (Akonkrong). Palmevinen begynder strax ved Aftapningen sin Giæring og bliver meget snart spirituös, og dernæst syrlig, den bruser som Seltzer Vand eller Champagner.

Den almindeligste Maade at berede Olie er at de modne Frugter samles og henlægges til de begynde at forraadne, derefter

stampes den i en lille Grube, som er belagt med flade Steen, under Stampningen tilgydes varmt Vand og naar den længe nok er fortsat, samles Deigen til Siderne i Gruben hvorved Olien flyder ned mod Midten af samme hvor den er dybest; siden afknuges Deigen med Hænderne og tilsidst udkoges den sidste Olie.

I de aftappede Palmetræer findes hyppig en Snudebille (*Curculio* sp.) som steges og spises af Negerne (Samadju). *Th.*

258. B O R A S S U S.

1. *B. FLABELLIFORMIS*; frondibus palmatis plicatis cucullatis, stipitibus serratis. Syst. veg. 827. Roxb. corom. 1. p. 50. t. 71. 72. Wild. sp. pl. 4. 2. p. 800. Pers. syn. 2. p. 622. Horn. H. 2. p. 951.

B. frondibus palmatis. Fl. zeyl. 595.

Palma coccifera, folio plicatili flabelliformi mas. femina.
Ray. histor. 1566.

Ampaia. Rheed. mal. 1. p. 15 t. 10 mas.

Carim-pana. Rheed. mal. 1. p. 11. t. 9.

Lontarus domestica. Rumph. amb. 1 p. 45. t. 10.

Lontarus domestica. Gärtn. de fr. et sem. Cent. 1. p. 21, t. 8.

Vjye-Tjo Incolis.

Hist og her.

Radix fibrosa. Caudex præaltus, cylindricus, supra medium ad diametrum duplo majorem incrassatus, cicatrisatus, junior stipitibus armatus. Frons flabelliformis, ovato-subrotunda, latior quam longa, Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel. E e

plicata, ad medium multifida, subpinnato-palmata laciniis ensiformibus replicatis, recurvata subconduplicata, quinque-duodecim pedalia. Stipes longitudine frondis, rectus, basi semiamplexicaulis, sensim angustior supra concavus, subtus convexus, margine spinoso-dentatus. Fulcrum rete stipulaceum e filis tenacibus contexta cingens basin stipitis e marginibus stipitis antecedentis oppositi ortum.

Inflorescentia masculina.

Spatha compositæ: valvulis paucis lanceolatis, compressis, ruptibus, basi vaginantibus, bifariam basi spadiceis equitantibus, interioribus longioribus, cæteris vagis solitariis basi singuli rami spadiceis ejusque fere longitudine. Spadix simpliciter ramosus tri-sex-pedalis: pedunculo tereti-compresso; ramis alternis semiteretibus, apice amentis binis ternisve sessilibus. Amentum vix pedale, diametro bipollicari, cylindricum: squamis numerosis imbricatis, adpressis, lineas duas longis, semipollicem latis, retusis: floribus alternatim in pluries series longitudinales dispositis, quinque-septem intra singulam squamam, quorum unus alterve tantum explicatus.

Inflorescentia fæminea.

Spathæ valvula sex-duodecim basi spadiceis simili modo ut in masculino equitantes. Spadix simplex, quatuor-octopedalis, amentaceus, nutans: squamis subamplexantibus, retusis, fructibus solitariis sessilibus.

Flos masculinus.

Perianthium tubulosum, trigonum, trifidum: laciniis oblongis, obtusis, erectis; longitudine squamæ amenti intra quam latens. Corolla monopetala: Tubus longitudine calycis. Limbus tripartitus, rotatus: laciniis oblongis, obtusis, concavis, subcartilagineis, flavo-virentibus. Filamenta sex patentissima, subulata, corolla paulo breviora, tubo inserta. Antheræ oblongæ, incumbentes. Pistilli rudimentum nullum.

Flos femineus.

Perianthium hexaphyllum, imbricatum, coriaceum, fructu triplo

brevius: foliolis subrotundis, obtussimis, concavis, intus nitidis et coloratis, tribus externis gibbis et fere duplo brevioribus. Nectarium: margo receptaculaceus, planus, rotundato-trigonus, denticulus sex sphacelatis remotis notatus. Drupa magnitudine Melonis, subrotundo-ovata, obtusa, vix manifeste trigona, lævis, coriacea, aurantia, grato Melonis instar odore, pulpa pulmentari fibris tenacibus intermixta eduli sapore dulcescenti. Nuces tres subrotundo-ovatae, compressae, inde obtusangulae, evalves, fibroso-lignosae, praedurae, magnitudine pugni, nucleo cartilagineo omnino repletæ. Th.

Stammen giver de bedste og varigste Bielker, men da de ere temmeligen korte, ere de ikke alle Steder anvendelige; hvortil kommer at de ikke antage nogen symetrisk Figur. En Stamme klöves i 4 Parter, og det invendige trevlede Væsen borttages; Skade at beqvemme Redskaber til at fælde, klöve og transportere dem med, gjøre dem ligesaa kostbare som Bielker fra Europa.

Den unge Spire i det den fremkommer af Jorden koges og spises. Frugten spises baade raae og kogt, især udvaske Negerne den grödagtige Masse og koge samme med ristet fiintreven Mays.

De geleegagtige Kierner i den umodne Frugt spises med Begierlighed og ansees for meget nærende og et Aphrodisiacum.

Af Bladene giöres Flue-Vifter, Maatter, Maatte-Poser, o. d. l.

259. *H Y P H Æ N E.*

1. *H. GUINEENSIS;*

Songu-Tjo Incolis.

Radix fibrosa. Caudex altus cylindricus; cicatrisatus; junior stipitibus armatus. Frons flabelliformis, ovato-subrotunda, latior quam longa, plicata, ad medium multifida, subpinnato-palmata, laciniis ensiformibus, replicatis; recurvata lateribus subconniventibus vel subconduplicata, bi-sexpedalis. Stipes longitudine frondis, rectus, versus basin sensim latior, supra concavo-planiusculus, subtilis convexus margine ciliato-spinosus. Fulcrum rete stipula-ceum e filis tenacibus contextum, basi stipitis e murginibus oppositi exortum.

Inflorescentia masculina.

Spatha composita: valvulis paucis basi spadiceis bifariam equitantibus, interioribus longioribus; cæteris vagis solitariis ad singulum ramum spadiceis ejusque longitudine basi vaginantibus lanceolatis rumpentibus extus lana dicidua fusca tectis. Spadix simpliciter ramosus, bi-quinquipedalis: pedunculo tereti compresso, ramis alternis hinc convexis inde cavis margine argutis et lanatis apice amentis binis-ternisve sessilibus. Amentum pedale crassitie digiti cylindricum: squamis numerosis imbricatis adpressis lineam longis semipollicem latis retusis: floribus series septem-octo longitudine alternatim dispositis geminis ternisve intra singulam squamam sensim erumpentibus, receptaculo lanato sessilibus.

Inflorescentia fæminea masculinæ similis.

Flos masculinus.

Perianthium tubulosum; trigonum; trifidum: laciniis oblongis, obtusis, erectis; longitudine squamæ amenti intra quam occultum. Corolla monopetala: Tubus longitudine calycis. Limbus exsertus, rotatus, tripartitus: segmentis oblongis, obtusis, concavis, subcartilagineis, viridibus. Filamenta sex, patentissima, subulata, corolla paulo breviora, tubo inserta. Antheræ oblongæ, incumbentes. Pistilli rudimentum nullum.

Florem fæmineum non vidit cel. Thonning.

Drupa turbinato-subrotunda, obtusissima, obsolete trigona, gla-

berrima; nitida, ecalyculata; cortice rigidulo chartaceo fragili tenui; parenchymate dulciusculo valde fibroso: fibris e putamine radiatim exstantibus; putamen prædurum figura drupæ, apice perforatum foramine, evalve. Nucleus cartilagineus prædurus intus cavus. Th.

Ved at sammenligne *Thonnings* Beskrivelser paa de her anførte *Palmer* som ere giorte paa *Voxestedet* efter friske Exemplarer, med *Jacquins*, *Wildenows*, *Gärtners* og *Persoons*, vil man finde betydelige Afvigelser. S.

260. DIOSCOREA.

1. *D. ALATA*; foliis oppositis ovatis cordato-sagittatis cuspidatis septemnerviis, caule alato bulbifero. Wild. sp. pl. 4. 2. p. 792. Pers. syn. 2. p. 621. Horn. H. 2 p. 931.

Dioscorea alata; foliis cordatis, caule alato bulbifero Lin. syst. veg. ed. 14. p. 888. Fl. zeyl. 260. Osb. it. 195. Brown. jamaic. 359.

Volubilis rubra; caule membranulis exstantibus alato. folio cordato-nervoso. Sloan. jam. 46. hist. 1. p. 159.

Katsül-kelengu. Rheed. mal. 7. p. 71. t. 58. Raj. suppl. 134.

Ubiun digitatum. Rumph. amb. 5. p. 350. t. 121.

Dyrkes.

2. *D. SATIVA*; foliis alternis cordatis subrotundo-ovatis cuspidatis subnovemnerviis, lobis bæeos approximatis, capsulis obovatis, caule lævi tereti. Wild. sp. pl. 4. 2. p. 795. Pers. syn. 2. p. 621.

Dioscorea sativa; foliis cordatis alternis, caule lævi tereti.
Hort. cliff. 459. t. 28. Flor. zeyl. 558. Syst. veget. ed. 14. p.
888. Roy. lugdb. 527. Brown. jam. 360. Mill. dict. No. 1.
Fabric. helmst. 369.

Volubilis nigra, folio cordato-nervoso. Sloan. jam. 46.
hist 1. p. 140.

Mu-kelengu. Rheed. mal. 8. p. 107. t. 51.

Olus sanguinis. Rumph. amb. 5. p. 482. t. 180.

Dyrkes.

261. *F E R R E O L A*.

1. *F. GUINEENSIS*; foliis ellipticis integerrimis nitidis, floribus subenneandris. *S*.

Ved Quitta.

Frutex ramosissimus: ramulis teretibus pubescentibus. Folia alterna, subdisticha, elliptica, subacuta, integerrima, subcoriacea, supra nitida, evasculosa, subtus pallidiora venosa, margine tantum pubescentia, sesquipollicaria. Petiolus brevis, pubescens. Stipulae nullae. Flores parvi, axillares, brevissime pedunculati et pedicellati; masculini saepius terni, feminei solitarii.

Flos masculinus.

Calyx breve campanulatus, trifidus, utrinque sericeo-tomentosus. Corolla calyce duplo longior, campanulata, trifida, erecta, extus sericeo-argentea, subcoriacea, alba. Filamenta sex-novem brevissima, distincta, receptaculo inserta. Antherae subulatae, erectae e filamentis enatae. Pistillum nullum.

Flos femineus.

Calyx et Corolla maris. Stamina nulla. Germen superum, subrotundum, sericeum, attenuatum in stylum brevissimum. Stigma

obtusum obsolete trifidum. Pericarpium ex anatomia embryonis triloculare: loculis dispermis. Th.

Mon *Persoon* med *Rette* har forenet *Maba* og *Ferreola*? Paa Exemplarer af *Maba elliptica* af *Forsters* Samling som ere i *Vahls* Herbarium, er Bægeret paa Hunblomsten 5klövet, næsten 5deelt, Fligene lancetformige, spidse, glatte. S.

OCTANDRIA.

262. *SCHOUSBOEA.*

Masculi. *Calyx subquadrifidus rumpens. Corolla nulla.*

Fæminei. *Calyx quadridentatus. Corolla nulla. Styli duo subulati. Stigmata lateraliter viscida. Pericarpium biloculare: loculis monospermis.*

1. *S. CORDIFOLIA*; foliis cordatis, racemis axillaribus: marum compositis, feminarum simplicibus. S.

Hist og ber.

Frutex orgyalis ultrave: ramulis teretibus pubescentibus. Folia alterna, ovata, subacuminata, cordata lobis parvis approximatis, obtuse et remote serrata, subcoriacea, glaberrima, trinervia, costata, transversim venosa, subtus basi glandulis quatuor in axillis nervorum, quadri-decem-pollicaria; tenella involuta. Petiolus teres folio dimidio brevior. Stipulæ geminæ, minutæ. Inflorescentia masculina præsertim in ramis præteriti anni, axillaris, solitaria, composita, racemosa, stricta, ramis patentissimis superioribus brevioribus; floribus minutis sessilibus glomeratis, bracteis solitariis minutis. Inflorescentia feminea: racemus axillaris, simplex, solitarius, laxis, in ramis præteriti anni; floribus solitariis sessilibus sparsis vix bracteatis. Rachis quinque-decempollicaris ad basin singuli floris biglandulosa.

Flos masculinus.

Perianthium *monophyllum*, *basi intrusum*; *ruptens in lacinias duas semibifidas*. Corolla *nulla*. Filamenta *octo*, *basi connexa elastice expansa*. Antheræ *ovatae, biloculares, longitudine calycis*.

Flos femineus.

Perianthium *brevissimum, urceolatum; obsolete quadridentatum*. Germen *magnum, subrotundum, compressiusculum, utrinque sulco, tomentosum*. Styli *duo, subpollicares, erecti, subulato-planiusculi margine revoluti, externe ad lentem pubescentes*. Stigmata *haud manifesta, nisi superficies interna viscida stylorum*. Pericarpium *ex anatome germinis, biloculare, monospermum*. Th.

Da Persoon og Decandolle efter Aublet have kaldt Wil-denows Schousboea: *Cacoutia*; saa har jeg paa nye opkaldt *K. A. Schousboe* Legationsraad, dansk General-Consul i Marocco, Ridder af Dannebroke. S.

ICOSANDRIA.

265. FLACOURTIA.

1. *F. EDULIS*; foliis ovatis subacuminatis serratis glaberrimis, ramis spinosis. S.

Amagomi Incolis.

Hist og her.

Frutex *bipedalis orgyalis ultrave, ramosissimus, cinereus, ex alis foliorum spinosus, spinis solitariis fere sub angulo recto exeuntibus, uni- bi-pollicaribus*. Folia *alterna, bi-tripollicaria, ovata, acuminata, obtuse serrata, venosa, glaberrima*. Petiolus *brevis, pubescens, insertus*. Pedunculus *axillaris, brevis, subramosus, pauciflorus: floribus parvis*. Bracteolæ *solitariae, minutæ*.

Flos masculinus.

Perianthium *patens pentaphyllum: foliolis subcordatis, acutis*.

vel quinquesfidum: laciniis acutiusculis (variat numerus laciniarum). Corolla nulla. Nectarium: glandulæ parvæ luteæ, in orbem cingentes thalamum. Filamenta numerosa, calyce parum longiora, subulata, in hemisphærium divergentia. Antheræ erectæ, subrotundæ, didymæ, luteæ.

Flos foemineus.

Perianthium patens pentaphyllum: foliolis subcordatis, acutis, intus pubescentibus, deciduis. Corolla nulla. Nectarium receptaculaceum, margo cingens basin germinis. Germen subrotundum, superum. Styli quinque-septem, patentes, persistentes. Stigmata obtusa, multifida. Bacca magnitudine Cerasi, globosa, nitida, atropurpurea, stylis coronata, polysperma, seminibus rotundatim dispositis in series duas, altera supra alteram; numerus seminum in singula serie styliorum numero respondet. Semina ossea, angulata, compressa. Th.

Maaskee er det samme Plante som *Placourtia flavescens* Willdenow; men den mangelfulde Beskrivelse tillader ikke at bestemme det med Vished. Bladene beskrives at være aflange, budte, smallere mod Basis; hvorimod de hos vor Plante ere ægformige tilspidsede, brede bag til. S.

I Nærheden af Stranden opnaaer den sielden mere end 2 Fods Højde; under Biergene derimod og paa selve Biergene bliver den meget over en Mands Højde, og Stammen erholder en Arms Tykkelse. Veddet er rødagtigt, haardt og fiint, men meget vredet. Bærrene ere blandt de bedste vilde Frugter, Kiödet er sødagtigt meelet, og kan nydes i saa stor Mængde man vil uden Skade. De Bær, som voxe i Nærheden af Stranden ere langt behageligere end de, som komme fra de frugtbare Biergegne; det samme er Tilfældet med de fleeste Frugter,

saasom Ananas, Bacco, Pomerantser, Gujaven &c.; de ere meget mindre, men langt sødere og rigere i Smagen.

De unge Blade kommes i Pytto som hensættes i Solen for at blive suur, og drikkes saaledes i gonorrhoe, for at drive Urinen. I tærende Hoste tages en Deel af Bladene og noget Malaget i Munden og tygges, Saften nedsynkes med koldt Vand. *Th.*

CRYPTOGAMIA.

STACHYOPTERIDES.

264. OPHIOGLOSSUM.

1. O. FIBROSUM; spica caulina, fronde ovato-oblonga acutiuscula laxe reticulata, radice bulboso-fibrosa. S.

Voxer i Regntiden i Dalen bag Plantagen Frederiksberg.

Radix: *bulbus solidus, subglobosus, magnitudine fere nucis avellanae, latere circumcinctus radiculis plurimis filiformibus simplicissimis, subtus nudus, convexus.* Frondes *plures tri-quatuor-pollicares stipitatae ex una radice, ovato-oblongae, subacutae, leviter in stipitem attenuatae, integrae, glaberrimae, laxe reticulatae.* Stipes *fronde haud brevior.* Spica *sesqui-bipollicaris, pedunculata: pedunculus fronde duplo longior basin frondis vaginans.* S.

Beslægtede Arter ere *Ophioglossum vulgatum, ovatum* og *bulbosum*, men alle forskellige fra vor Plante. Hos *O. vulgatum* er Løvet mere ægformigt budt, Roden bestaaer af faa tykke brune Trævler; hos *O. ovatum* er Roden enkelt trevlet;

hos *O. bulbosum* er hele Planten meget mindre, Lövet ægformig-hierfteformigt, Roden knollet ikke trevlet. S.

F I L I C E S.

265. *POLYPODIUM*.

1. *P. CRASSINERVE*; frondibus lanceolatis basi attenuatis costa inferne supra canaliculata, glaberrimis, soris minutissimis copiosis sine ordine sparsis. S.

Voxer ved Aquapim.

Frondes simplices, lanceolatae, integerrimae, submarginatae, basi longe attenuatae, costa valida utrinque prominente convexa, inferne supra canaliculatae, utrinque glaberrimae, bipedales et ultra, tres pollices latae ultrave. Sori minutissimi copiosi undique sine ordine sparsi, distincti. S.

Lövets Form ligner *Polypodium crassifolium*, men hos denne Art er Lövet noget bølget, mindre smalt ved Basis, og Sori meget større og ordnede i Rader. S.

2. *P. PUBESCENS*; frondibus subbipinnatis; pinnis inciso-pinnatifidis, lateralium inferiorum longioribus deflexis, laciniis ovato-rhombeis rotundatis crenulato-serratis subtus pubescentibus, soris minutis serialibus, rachi tomentosa. S.

Voxer ved Aquapim.

Radix crassitie pennae columbinæ, fibrosa, horizontalis, paleis lanceolatis fuscis obsita. Stipes subpedalis, inferne angulato-striatus, glaber, superne teres, rachique ferrugineo-tomentosus. Frons subpalmaris subbipinnata. Pinnæ inferne pinnatifidæ, exteriores majores, inferior maxima deflexa; subacuminatae, acutæ. Laciniæ inferiores oblongæ inciso-crenatae, superiores ovato-rhom-

beæ, rotundatæ, serrulato-crenatæ; subtus pubescentes. Sori minuti, in disco singulæ lacinie biseriales, distantes, fusci. S.

Figura frondis fere Adiantii pedati.

5. *P. ANGELICÆFOLIUM*; frondibus ternatis, pinnis pinnatifidis incis, lacinis rotundato-crenatis acutis, venis subtus subpubescentibus, rachidibus inferne subpaleaceis, soris paucis sparsis. *S.*

Voxer ved Aquapim.

Stipes lævis, nitidus. Frons pedalis ultrave, latitudine sesquipedali, tripartita: Pinnæ inferiores profunde incisæ, superiores decurrentes confluentes. Lacinie pollicem latæ, grosse crenatæ; crenaturis rotundis; lanceolatæ, subacuminatæ, venis et costis nigro-purpurascensibus subtus pubescentibus. Sori minuti, in disco laciniarum sparsi, ferruginei. S.

Obs. Variat pinnis simpliciter inciso-pinnatifidis lacinis subcrenulato-repandis. S.

266. *A S P I D I U M.*

1. *A. PUNCTULATUM*; frondibus pinnatis, pinnis lanceolatis acuminatis serratis, basi cuneatis, (sursum subauriculatis) margine punctatis, soris solitariis marginalibus, stipite glabro. *Wild. sp. pl. 5. p. 220.*

A. frondibus pinnatis; pinnis ensiformibus glabris, basi rotundatis, rarius subauritis, margine punctatis dentatis, soris solitariis. Swartz syn. fil. 46. et 245.

Lonchitis cervina dentata, punctulis nigris notata. Plum. fil. 98. til 112.

Voxer ved Whyda.

Radix subglobosa ferrugineo-tomentosa: radiculis quinque-sex, glabris, nitidis, longis, fibrillosis. Stipes crassitie pennæ colum-

binæ subpedalis vel ultra, glaber, uno latere canaliculatus, altero convexus, nitidus. Frons subtripedalis, pinnata. Pinnæ lanceolatae, acuminatae, basi rotundato-cuneatae, sursum auricula acutiuscula parva, inferiores & superiores minores, mediae longiores subquadripollicares, haud pollicem latae, acuminatae, serrulatae: serraturis adpressis simplicibus rarius apicem versus bifidis; subtus praesertim costa et ad basin pubescentes, venae obliquae parallelae cum punctis atris intra marginem desinentes hinc series punctorum marginalis. Sori minuti solitarii subrotundi, intra seriem punctorum marginales immersi, indusio umbilicali. Rachis angulata, pubescens. S.

Beslægtet med *Aspidium splendens* og *A. acuminatum*; men tilstrækkeligen forskiellig fra dem. S.

2. *A. GUINEENSE*; frondibus pinnatis, pinnis lineari-lanceolatis acuminatis, basi rotundato-cuneatis sursum subauriculatis, serratis, serraturis apice bifidis acutis rarius simplicibus; soris solitariis marginalibus, stipite glabro. S.

Voxer ved Aquapim.

Stipes glaber, nitidus. Frons tripedalis, pinnata. Pinnæ lineari-lanceolatae, acuminatae, serratae; serraturis apice bifidis acutis rarius simplicibus; basi rotundato-cuneatae sursum subauriculatae: auricula parva obtusa; inferiores et mediae longiores, quadripollicares, semipollicem latae, superiores sensim minores, subtus rachique pubescentes, venae haud cum punctis desinentes. Sori minuti, solitarii, rotundi, margini approximati. Indusium umbilicatum. S.

Nærmer sig meget til *Aspidium punctulatum*, men hos denne ere de midterste Finner længere, de övre og nedre kortere, Saugtakkerne ere enkelte, ikke klövede; Sori mindre og længere fra Randen.

3. *A. THONNINGII*; frondibus pinnatis; pinnis superioribus serratis, inferioribus incisis subpinnatifidis subtus rachi-

que pubescentibus, laciniis oblongis obtusis integerrimis, soris solitariis in disco serialibus, radice tetragona. S.

Voxer ved Aquapim.

Radix penna columbina crassior, flexuosa, repens vel scandens, tetragona, subpateacea: junior paleis ferrugineis tota obsita; fibrillosa: fibrillis brevibus paleaceis. Stipites quadri-quinquepollicares, teretes, fusci, subpubescentes, subnitidi, basi paleacei. Frondes pedales et ultra, pinnatæ. Pinnæ lanceolatæ, subacuminatæ, subtus pubescentes, inferiores et mediæ subæquales incisæ subpinnatifidæ, subtripollicares, haud novem lineas latæ: laciniis oblongis obtusis, integerrimis; superiores sensim decrescentes, acutæ, acute serratæ, in apice frondis confluentes. Sori mediocri magnitudine solitarii, rotundi, in disco laciniarum seriales vel etiam submarginales. Indusia plana, orbiculata. Rachis teres, pubescens. S.

4. A. STRIATUM; frondibus pinnatis, pinnis lanceolatis acuminatis utrinque rachique angulato glabris pinnatifidis, laciniis lanceolato-falcatis apice serrulatis utrinque oblique striatis, soris minutis solitariis marginalibus. S.

Paa fugtige Steder ved Whyda og Aquapim.

Frons subsesquipedalis, pinnata. Pinnæ quadripollicares, inferiores majores, reliquæ sensim decrescentes, lanceolatæ, acuminatæ, utrinque glabræ, inciso-pinnatifidæ. Laciniae lanceolato-falcatæ, acutiusculæ, apice serrulatæ, utrinque nervis oblique e costa ad marginem striatæ; superiores lineari-lanceolatæ, acute serratæ, basi incisæ; denique supremæ confluentes. Sori minutissimi, solitarii, rotundi, submarginales, et semicirculum circa sinum formantes. Indusia suborbiculata, umbilicata. Rachis angulata, glabra, subnitida, pallescens. S.

5. A. AQUAPIMENSE; frondibus pinnatis, pinnis lanceolatis acuminatis inciso-pinnatifidis supra costa piloso-strigosa subtus

pubescente, laciniis ovatis rotundatis subintegerrimis, soris solitariis distantibus serialibus, stipite lævi, rachi pilosa. S.

Voxer ved Aquapim.

Stipes lævis, nitidus. Frons bipedalis, pyramidalis, pinnata. Pinnæ inferiores sexpollicares, pollicem latæ, superiores sensim minores, lanceolatæ, acuminatæ, inciso-pinnatifidæ, basi truncatæ, sessiles, supra costa piloso-strigosa, subtus pubescente; pinnæ supremæ utrinque venis pilosis, inferiores glabræ. Laciniae ovatae, rotundatæ, subintegerrimæ. Sori minuti, solitarii, distantes, seriales: seriebus mediis inter nervum et marginem laciniarum. Indusia reniformia, pubescentia, cinereo-fusca. Rachis angulata, substriata, pilosa.

Har megen Liighed med *Aspidium rotundatum*, men synes dog derfra forskiellig. S.

6. A. CIRRHOSUM; frondibus pinnatis, pinnis lanceolatis acuminatis supra glabris subtus subpilosiusculis costa rachique paleis cirrhosis, soris solitariis serialibus. S.

I Aquapim.

Frons bi-tripedalis, pyramidalis, pinnata. Pinnæ inferiores longiores, sex-septempollicares ultrave, in medio subsesquipollicem latæ, reliquæ apicem frondis versus sensim breviores, lanceolatæ, acuminatæ, profunde pinnatifidæ, basi oblique truncatæ (lacinula infima rachi subadnata, suprema autema rachi distante) supra glabræ, subtus ad lentem pilosiusculæ. Laciniae mediæ longiores septem-oc-tolineares, latitudine duarum linearum, oblongæ, parallelæ, obtusiusculæ, apice præsertim subserrulato-crenatæ. Sori parvi, solitarii, seriales, seriebus nervo laciniarum approximatis. Indusia rotundata, plana, subimpressa. Rachis subangulata, paleacea: paleæ lanceolatæ, in cirrhum longum setaceum productæ, ferrugineæ.

Costa pinnarum similiter subtus paleacea, supra vero paleis lanceolatis acutis nec cirrhosis. S.

267. *ASPLENIUM.*

1. *A. GUINEENSE*; fronde lanceolata stipitata utrinque æqualiter attenuata acuta serrulata basi integerrima, soris subtransversis inæqualibus. *S.*

I Aquapim.

Stipes bipollicaris, supra planus, subtus convexus, glaber, basi subpaleaceus, ferrugineus. Frons pedalis, latitudine sesquipollicaris pollicaris paulo ultra, lanceolata, utrinque sensim et æqualiter attenuata, acuta, superne serrulata, inferne subrepanda, basi integerrima. Sori subtransversi, longitudine et distantia inæquales, paralleli, axillis bulbiferis. S.

Synes mig at være forskiellig fra *Asplenium serratum* som den meget ligner. Hos denne er Stilken kortere, Løvet længere og bredere, Spidsen budtere men med en udtrukket Braad; Sori ere hyppigere og nærmere ved hinanden. *S.*

268. *DIPLAZIUM.*

1. *D. INCISUM*, frondibus pinnatis, pinnis oblongo-lanceolatis acuminatis, basi oblique cuneatis, margine inciso-dentatis, laciniis serrulatis subacuminatis, soris V formibus, interioribus confluentibus, stipite spinoso-muricato. *S.*

Paa skyggefulde Steder i Aquapim.

Stipes pedalis et ultra, teres, spinis brevissimis ferrugineis muricatus. Frons tripedalis ultrave, pinnata. Pinnæ septempollicares, latitudine duarum pollicarum, basi paulo latiores, oblongo-lanceolatae, acuminatae, inciso-dentatae: laciniis subinæqualibus acutis subacuminatis serrulatis; basi oblique, subcuneatae, glabrae. Sori

geminati obliqui, basi contigui, figura Vformi seriales: serie interna angulo acuto costam attingenti et apicibus cum vicinis confluentibus. Axillæ pinnarum in superiori parte frondis bulbiferæ. Rachidis pars inferior teres, subspinoso-muricata; superior pars striato-angulata glabriuscula. S.

Ligner meget *Diplazium grandifolium*, men hos denne ere Finnerne af samme Længde fra Basis til Spidsen, derhos saugtakket-tandede ikke indskaarne, næsten tvefligede ved Grunden, den nederste Flig større tilrundet, den överste mindre. S.

2. D. SERRATUM; frondibus pinnatis; pinnis oblongo-lanceolatis acuminatis basi cuneatis serratis, serraturis infimis productionibus acutis, sorium seriebus fere omnibus confluentibus, axillis bulbiferis. S.

Voxer med den foregaaende Art.

Fröns pinnata. Pinnæ oblongo-lanceolatæ; acuminatæ, basi cuneatæ, serratæ: serraturis subæqualibus adpressis acutiusculis: serratura baseos ultima major atque productior acuta: glaberrimæ; suprema pinna subrhomboidalis inferne incisa superne serrata; lacinii lanceolatis acutis, sensim versus apicem minoribus. Axillæ bulbiferæ. Sori uti in priori; seriebus autem fere omnibus confluentibus. Rachis angulatus glaber. S.

Jeg tör ikke afgjöre om det er en egen Art eller en Afart af den foregaaende; men fra alle andre Arter er denne noksom adskilt. S.

269. P T E R I S.

1. P. SPINULIFERA; frondibus pinnatis, pinnis oppositis subovato-oblongis acuminatis inciso-pinnatifidis, infimis bi-

Vid. Sel. phys: og mathem, Skr. IV. Deel.

G g

partitis, laciniis oblongis subfalcatis apice dentatis, costa rachi-
que spinulosa, stipite angulato lævi. S.

I Aquapim.

Stipes *subquadrangulatus*, *lævis*, *pallidus*. Frons *subpedalis*,
pinnata. Pinnæ *tri-quadripollicares*, *pollicem latæ*, *ovatæ vel obo-*
vatæ, *acumine lanceolato acuto serrulato pollicari*; *inciso-pinna-*
tifidæ. Lacinia *oblongæ*, *subfalcatæ*, *rotundatæ*, *apice dentatæ*.
Pinna *infima petiolata*, *bi-partita*, *inferior superiore brevior*.
Costa *pinnarum rachidisque pars superior spinulis pallidis muri-*
cata. S.

Beslægtede Arter ere *Pteris atrovirens* og *P. nemoro-*
sa. S.

270. *A D I A N T U M*.

1. *A. PALMATUM*; frondibus quinquelobo-palmatis, lobis
infimis pinnatifidis, tribus aliis subbipinnatifidis, stipite supra
sulcato utrinque marginato glabro. S.

I Aquapim.

Radix *fibrosa*: *fibris capillaribus*. Stipes *sempollicaris atro-*
fuscus, *nitidus*, *supra sulco longitudinali*, *utrinque marginatus*,
subtus convexus, *glaberrimus*, *lævis*. Frons *quinquelobo-pal-*
mata; lobi infimi *bipollicares*, *lanceolati*, *inciso-pinnatifidi*,
subacuminati; lobi medii *pinnatifidi*: *pinnula infima externis in-*
cisa, *secunda serrata*, *acutiuscula*; lobus intermedius *subtripollica-*
ris bipinnatifidus: *pinnæ infimæ pinnatifidæ laciniis inferioribus*
majoribus, *secundæ incisæ*, *tertiæ subserratæ*, *reliquæ integerrimæ*, *om-*
nes cuneatim decurrentes et cum inferioribus confluentes. Lacinia
omnium pinnarum lanceolatæ, *acutiusculæ*, *sæpius subfalcatæ*. Sori
generis, *marginales*, *rotundi*, *distincti*. Costæ *atro-fusæ*, *convexæ*,
glabræ, *læves*, *nitidæ*. S.

Lövet er af samme Form som hos *Pteris pedata*, men Finnerne ere meere og regelmæssigere indskaarne. S.

2. A? SUBLOBATUM; frondibus pinnatis, pinnulis alternis ovatis truncatis sursum auriculatis, ultima subtrilobata, caudice filiformi repente. S.

Med den foregaaende Art.

Caudex repens, crassitie fili emporetici, subtomentosus, subpaleaceus, ramosus. Frondes bipollicares, pinnatæ, stipite bilineari tereti basi incrassato pubescenti adscendentes, semipollicem pollicem vel ultra remotæ. Pinnulæ ovatæ, rotundatæ, basi truncatæ, sursum auricula lata obtusa productæ, apice et basi subdenticulatæ, inferiores minores, exteriores sensim majores, alternæ, sessiles; ultima subtrilobata: lobo terminali longiori, lateralibus magnitudine inæquali; basi cuneatæ. Rachis filiformis, teres, pubescens. S.

Af Mangel paa Sori er det uvist om den hører hertil, eller til *Trichomanes* eller *Hymenophyllum*. S.

HYDROPTERIDES.

271. M A R S I L E A.

1. M. FIMBRIATA; fronde quaterna, pinnis æqualibus cuneatis striatis subtus strigoso-pilosis margine exteriori rotundato, piloso-fimbriato, stipitibus glabris, fructu? solitario sessili. S.

I fersk Vands Moradser.

Caudex filiformis, crassitie fili emporetici, repens, striatus, glaber, radiculis capillaribus sparsis instructus. Stipes semipedalis, subpedalis, subcapillaris, glaber. Frons quaterna, terminalis. Pinnæ pollicares vel paulo breviores, novem lineas latæ angustioresve, cuneato-triangulares, integerrimæ, margines laterales rectæ, externæ rotundatæ? striatæ, supra glabræ, subtus strigo-

so-pilosæ: marginibus præsertim extimo pilis longis fimbriatæ. Fructus? globularis, magnitudine seminis Anisi, solitarius, subsessilis, axillaris, pilis strigosis brevissimis obsitus. S.

Nær til *Marsilea quadrifolia*, men hos denne er Fin-
nerne glatte, og Stilkene kortere. S.

272. *A Z O L L A.*

1. *A. GUINEENSIS; foliis imbricatis subpatentibus ramulis extimis oppositis. S.*

I fersk Vand.

Caulis filiformis ramosus. Ramuli inferiores alternæ, exteriores oppositi, patentes, subhorizontales. Folia ovato-oblonga, obtusiuscula, ad lentem subpubescentia, apice membranacea pellucida, inferiora subpatentia, superiora arcte imbricata. Stipulæ ad exsertionem ramulorum lanceolatæ, acutæ, foliis triplo longiores. S.

BESKRIVELSE

OVER

ET MENNESKELIGT

M I S F O S T E R

HVIS ORGANER HAVDE ET OMVENDT LEJE.

AF

J. D. HERHOLDT

DR. OG PROFESSOR &c.

Det Barn, som jeg agter i Aften at fremvise, blev födt her i Staden 1818 i Febr. Maaned. Under Födselen laae det i en forkeert Stilling (*præviis natibus*) og maatte hjælpes frem ved Vending (*inversio*). Strax efter Födselen yttrede det kjendelige Livstegn, aabnede Öinene, drejede Munden, gav nogle Qvæk fra sig og bevægede Lemmerne. Dets Aandedrag blev dog snart svagere; dets Hud, Læber og Tunge antog efterhaanden en blaasort Farve; omsider døde det, omtrent en halv Time efterat det var födt. Det vejede syv Pund, havde en Længde af atten Tommer, var vel næret, havde lange Nægle og Haar; kort: det var efter alle Kjendetegn et *fuldbaaret* eller modent Foster. Dets Bug var usædvanligen bred og noget fremstaaende; ogsaa fandtes den ved Berörelsen at være lidet udspændt og fluctuerende. Genitalia tilkiendegave, at det var et *Drengebarn*; dog var dets Urinrör (*urethra*) fra Spidsen af Lemmet (*membrum virile*) indtil Buen under Iisbenet (*arcus infra pubem*) sammenvoxet og Koderne (*testes*) endnu ikke traadte ned i Pungen (*scrotum*). Begge dets Födder vendte med Saalerne indad og med Tæerne næsten tilbage mod det Sted, hvor Hælene skulde sidde (o: *Varus*). I Övrigt var det af en naturlig, veldannet Form. Navlestrængen, der var tyk eller af det saa kaldte feede Slags,

bestod som sædvanligt af tvende Pulsaarer og een Vene; Strængens Forening med Fosterets Bug var aldeles normel.

Mærkværdig var i Særdeleshed dette Fosters *indre Organisme*. Da Bugen blev aabnet, fandtes alle dens Indvolde i en Stilling, aldeles modsat den sædvanlige hos Mennesket. Alt hvad der plejer at være dannet til at ligge paa den *höire* Side var *her* oprindeligen formet til at ligge paa den *venstre*, og det saa regelstemmende, at samtlige Organer stode i deres naturlige gjensidige Forhold til hverandre.

Bugens Indvolde frembøde saaledes et skjönt optisk Phænomen. Betragtede man disse Indvolde i et Speil, saa fremstillede Billedet dem som hos andre Börn, i naturlig Form og Leje, eller som i en normel Tilstand, og betragtede man paa samme Maade Bugorganerne i et Foster af normel Dannelse, saa viiste Billedet af hiint misdannede Foster sig med samtlige dets Organismes Abnormiteter. Liigheden af disse Billeder var saa paa-faldende, at det syntes, som om Naturen havde lagt catoptriske Love til Grund for de misdannede Organers Form, Udvikling og Leje. Tab. I. og II. Fig. I-VIII., sammenholdte med Anskuelsen af de misdannede Organer, ville sætte dette Særsyn i et klarere Lys.

1) Organerne for Fordøjelsen (*Organa chylopoietica*).

Den övre Mavemund (*ostium oesophageum*) findes i Mavens höire Ende (Tab. I. Fig. 1. n. 10); den nedre Mavemund (*ostium duodenale*) löber over i Tolvfingertarmen (*duodenum*) paa venstre Side. Mavens lille Krumning (*curvatura minor*)

vender mod venstre, dens store Krumning (*curvatura major*) mod höire Side. Nettet (*omentum majus*) ligger meer til höire end til venstre Side. Baandet imellem Milten og Maven (*ligamentum gastrolienale*) (Tab. I. Fig. I. n. 11) findes paa höire Side; Leveren (*hepar* Tab. I. Fig. I. n. 7, 8, 9,) med sine Galdegange (*ductus biliferi*) og med Navlevenen (*vena umbilicalis*) löbe bag ved Maven (Tab. I. Fig. 1. n. 10) henad mod det venstre, Milten (Tab. I. Fig. 1. n. 11) ligger i det höire, Hypochondrium. Tolvfingertarmen begynder paa venstre Side og löber foran arteria meseraica superior imellem Maven, Leveren, Vridtarmens Tværstykke (*Colon transversum* Tab. I. Fig. I. n. 16), og den venstre Nyre (*ren sinister* Tab. II. Fig. VIII. n. 9), först horizontal mod venstre Side (*pars horizontalis superior*) foran Portaaren (*vena portæ*), gör saa sin förste Böining bag ved Vridtarmens venstre Krumning (*curvatura coli sinistra*), stiger derefter forved Galdegangen (*ductus choledochus*) ned til den indre Rand af den venstre Nyre (*pars descendens duodeni*) til hvilken den er heftet (*ligamentum duoderenale*), danner da sin anden Böining (*curvatura secunda*) og löber tvärs mod höire Side (*pars transversalis inferior*), gjen-nemborer det nedre Blad af Mesocolon og kommer frem af sin Kapsel i det höire Hypochondrium.

Tomtarmen (*Jejunum*) og Krumtarmen (*Ileum*) Tab. I. Fig. I. n. 12 slynge sig fra höire mod venstre Side, for at ende sig i Blindtarmen (*cæcum* Tab. 1. Fig. I. n. 15) som med sin processus vermicularis (Tab. I. Fig. I. n. 14) ligger paa det venstre Hoftebeen (*in regione iliaca sinistra*). Ved Blindtarmen löber Mesenterium over i Mesocolon sinistrum. Vridtarmen (*Colon*) gör sin store Bue omkring de tynde Tarme fra

venstre til höire Side; — dens opstigende Stykke (*colon adscendens* Tab. I. Fig. I. n. 15) löber foran den venstre Nyre op til Leveren (Tab. I. Fig. I. n. 8); dens Tværstykke (*Colon transversum* (Tab. I. Fig. I. n. 16) böjer sig mod det höire Hypochondrium til Milten (Tab. I. Fig. I. n. 11); dens nedstigende Stykke (*colon descendens* Tab. I. Fig. I. n. 17) og S. romanum (Tab. I. Fig. I. n. 18) findes paa höire Side. Endetarmen (*Rectum*) har sit naturlige Leje i Midten af Korsbenets Udhuling (*cavum ossis sacri*). De tykke Tarme indeholdt noget Meconium. Bugkjertlen (*Pancreas*) vender med sin brede Ende (*Caput*) mod Leveren paa venstre og med sin spidse Ende (*apex*) mod Milten paa höire Side; dens Rör (*ductus pancreaticus*) löber fra Kjertlens spidse mod dens brede Ende, for paa venstre Side at stöde sammen med Galdegangen i Tolv Fingertarmens nedstigende Stykke (*pars descendens duodeni*).

II. Organerne for Blodets Omløb.

(*Organa circuitus sanguinis*).

a. Hjertet.

Tab. I. Fig. II. n. 1–17 forestiller et normalt dannet Hjerte til Sammenligning med Tab. I. Fig. III. eller det abnorme.

Hjerteposen (*pericardium*) ligger meer end sædvanligt i den höire Side af Brystet; Hjertets Spidse (*apex cordis* Tab. I. Fig. III. n. 2) vender mod höire Side (mellem 5te og 6te Ribbeen), dets brede Ende (*basis* Tab. I. Fig. III. n. 1) mod venstre Side; Hiertekammeret for Aorta (*ventriculus aorticus* Tab. I. Fig. III. n. 2.) ligger fortil; dets indre Omfang viser sig udvendigen ved en lang Ophöining, som strækker sig lige til

Hjertets Spidse. Hjertekammeret for Lunge-Pulsaaren (*ventriculus pulmonalis*) ligger ganske bagtil og er mindre kjendeligt end Kammeret for Aorta (Tab. II. Fig. VI. n. 7, 8, 10, 11. Tab. II. Fig. VII. n. 2, 5, 6, 8) Mellem begge Hjertekamre er en Skillevæg (*septum*), i hvilken findes en stor Aabning, som efter sin Retning leder fra Kammeret (*ventriculus*) for Lungepulsaaren til Kammeret for Aorta. Hjertekammeret for Lungepulsaaren (Tab. II. Fig. VI.) har ingen *Pulsaare-Aabning* (*orificium ventriculi arteriosum*) og ingen *Lungepulsaare* (*arteria pulmonalis*), men staaer i Forening med Kammeret for Aorta (*ventriculus aoticus*) ved nysanföerte Aabning i Hiertekammernes Skillevæg (*septum ventriculorum*). (Tab. II. Fig. VI. n. 10. Fig. VII. n. 2). Hjertets Forkamre (*atria*) ere begge tilstæde og svare begge, hvert efter sit Leie, til eet af Hjertekammerne. Huulaarens Forkammer (*atrium venarum cavarum* Tab. I. Fig. III. n. 17. Tab. II. Fig. V. og VII.) ligger fortill mod venstre Side, er meget rummeligt, og har en usædvanlig stor Öreförhöining (*auricula*). Hjertekammeret for Storpulsaaren (*Ventriculus aoticus* Tab. II. Fig. VII.) har tre Aabninger: nemlig *een* i Hjertekamrenes Skillevæg (*septum* Tab. II. Fig. VII. n. 2), *een* for Storpulsaaren (*orificium aoticum s. arteriosum* n. 7) og *een* til Huulvenernes Forkammer (*orificium venosum pro atrio venarum cavarum* n. 4). Forkammeret for Huulvenerne (*atrium venarum cavarum*) förer altsaa til Kammeret for Storpulsaaren, (*orificium auriculare s. venosum ventriculi aotici*) ikke, som i normel Tilstand, til Kammeret for Lungepulsaaren (Tab. II. Fig. VI.) For denne Aabning sees de saa kaldte Valvulæ mitrales (Tab. II. Fig. VII. n. 6). For Aab-

ningen til Storpulsaaren (*Aorta*) ligge *Valvulæ semilunares*. Til Forkammeret for Huulaarerne (*atrium venarum cavarum*) løber kun en enkelt Hovedstamme (*Truncus*) for Huulvenerne, som er dannet af begge Huulaarer (den övre og den nedre). Tab. I. Fig. III. n. 10, 11, 16a og Fig. VII. n. 1. Kammeret for Huulaarerne modtager tillige nedentil en abnorm og ved sin Størrelse mærkelig Vene fra Leveren (*Truncus hepaticus*. Tab. I. Fig. III. n. 18 og Fig. V. n. 5). Denne Vene sees at være Stammen for Levervenerne (*venæ hepaticæ*), for Portaaren (*vena portæ*) og for Navlevenen (*vena umbilicalis*) Tab. I. Fig. III. n. 21-28. Forkammeret for Lungevenerne (*atrium venarum pulmonalium*) er ikkun lidet og ligger med en lille *Auricula* bagtil under Storpulsaarens Bue (*Arcus aortæ*) foran Bronchi og de Blodkar, som løbe til Lungerne (Tab. II. Fig. IV. n. 14-20 og Fig. VI. n. 2, 3, 5, 6.) Dette Forkammer modtager Blodet fra Lungerne paa begge Sider, og bringer det igjennem en stor Aabning ind i Kammeret for Lungepulsaaren, (*Ventriculus pulmonalis* Tab. II. Fig. VI.) ikke, som i normel Tilstand, til Kammeret for Storpulsaaren (*Ventriculus aorticus* Tab. II. Fig. VII. n. 4). For denne Aabning (*orificium auriculare ventriculi pulmonalis*) findes de saa kaldte *Valvulæ tricuspidales* Tab. II. Fig. VI. n. 8 og 9). Skillevæggen imellem Hjertets Forkamre (*atria*) har, som sædvanligt, en Aabning med en *Valvulæ* (*foramen et valvula Botalli* Tab. II. Fig. VI. n. 2. og Fig. V. n. 7), men denne Aabning leder fra Lungevenernes Forkammer (*atrium venarum pulmonalium*) til Huulvenernes Forkammer (*atrium venarum cavarum*) ikke, som i normel Tilstand, fra dette til hiint.

b. *Pulsaarerne (Arteriæ).*

Storpulsaaren (*Aorta* Tab. 1. Fig. III. n. 16 b.) løber ud af det forreste Hjertekammer (*Ventriculus aorticus*) ifr. Pag. 242. Dens opstigende Deel (*aorta adscendens*) er ualmindelig stor; den danner sin Bue (*arcus aortæ*) ved at slynge sig i en Retning fra venstre til højre Side (Tab. I. Fig. III. n. 5), bøjer sig derefter bagtil over den højre Luftrörgreen (*Bronchus*) og bagved den højre Halsvene nedad. Fra Buens övre Rand udspringe, som sædvanligt, tre Stamgrene (Tab. I. Fig. III. n. 5, 6, 7, 8 og Fig. VIII. n. 10, 13, 14) ligeledes i omvendt eller forkeert Orden. Den første Green (*arteria innominata*) løber til Legemets venstre Side og deler sig i den venstre Arm- og Hovedpulsaare (*arteria subclavia* Tab. I. Fig. III. n. 8. og *carotis sinistra* samme Figur n. 7); den anden Green er den anden Hovedpulsaare (*carotis dextra* samme Fig. n. 6. og ligger bagved (*Vena jugularis* samme Fig. n. 15) paa samme Side; den tredje er den højre Arm-Pulsaare (*subclavia dextra* s. Fig. n. 5); *Nervus laryngeus inferior (recurrens)* havde ligeledes omvendt Form og Leje; paa venstre Side slyngede den sig tilbage omkring *arteria subclavia sinistra*; paa højre Side omkring *arcus aortæ*. Den venstre havde derfor sit Udspring fra *Vagus* lidet højere oppe end den højre. Fra den nedre Rand af *Aortæ Bue*, omtrent paa det Sted, hvor ellers Botalli Pulsaaregang (*ductus arteriosus*) har sit Udspring, findes en abnorm Pulsaaregreen (Tab. I. Fig. III. n. 4), som løber $\frac{3}{4}$ Tomme nedad og deler sig derpaa foran *Bronchi* i to Side-Grene, een til højre og een til venstre. Denne Pulsaaregreen er umiskjendelig Rudimentet til en *Ductus arteriosus*. Nedenfor dens Forgrening

er den forvandlet til et Ligament, som findes heftet til Hjertet i Nærheden af Aortæ Udspring. Fra Storpulsaarens Bue (*arcus aortæ*) søger dens nedstigende Stamme (*aorta descendens pectoralis*) bagved den höire Bronchus og Lungevenerne (Tab. II. Fig. IV. n. 14 - 16, 17) hen til Legemets Midte i Lungeposernes bageste Mellemrum (*mediastinum posticum*), löber paa venstre Side af Huulaaren langs med Ryghvirvlerne (*vertebræ dorsi*) og træder derefter gennem Mellemgulvet (*diaphragma*), hvor den ligger lidet meer til Höire end sædvanligt. Den höire Arteria iliaca slynger sig, som i normel Tilstand, foran den nederste Deel af Vena cava. Den överste Bugpulsaare (*Arteria coeliaca*) har sit sædvanlige Udspring for Aortæ forreste Flade tæt under Mellemgulvet, men deler sig kun i to Grene, som begge vende mod den höire Side, een for Milten (*arteria lienalis*) og een for Maven (*arteria coronaria*); dens tredie Green, den for Leveren (*arteria hepatica*), mangler. Miltens Pulsaare sender Grene til Bugkjertlen (*pancreas*). Den överste Kröspulsaare (*arteria meseraica*) löber ikke tilligemed sine Vener &c., som sædvanligt, foran men bagved Tolvfingertarmens nedre Tværstykke (*pars horizontalis inferior duodeni*), og sender under dette sit Löb, förend den udbreder sig til Tarmene, en lang og betydeligen stor abnorm Green til Leveren (*arteria hepatica*) i Stedet for den manglende Levergreen af den överste Bug-Pulsaare (*arteria coeliaca*). Nyre-Pulsaarerne (*arteriæ renales*) fordele sig normelt, dog i en modsat Retning, efter Bugorganernes forkeerte Leje; ilio-colica, colica dextra og media, löbe opad paa venstre, ikke, som i naturlig Tilstand, paa

höire Side. Navle-Pulsaarerne (*arteriæ umbilicales*) stode i normel Forbindelse med *Arteriæ hypogastricæ*.

c. *Venerne (systema venosum.)*

Den övre Huulaare (*vena cava superior*) ligger ikke, som i normel Tilstand, paa höire, men paa venstre Side i Brystet, foran Storpulsaarens Bue (*arcus aortæ* Tab. I. Fig. III. n. 16. a). Den höire Armbloodaare (*vena subclavia dextra* n. 12) er derfor længere og har en skiæv Retning. Den venstre Halsvene (n. 14) har en lige Retning nedad mod Hjertet. I Vinkelen imellem *Vena subclavia dextra* og *vena jugularis dextra* optages *Ductus thoracicus*. Den nedre Huulaare (*vena cava inferior* Tab. II. Fig. VIII. n. 6.) stiger, som i normel Tilstand, op igjennem Bugen, modtager begge Nyrevener (*venæ renales* samme Fig. n. 7 og 8) paa sædvanligt Sted, søger ikke mod venstre Side til Leveren, men træder igjennem den bageste Deel af Mellemgulvet, som ellers *Vena azyga* (mellem *crus externum* og *medium diaphragmatis*), löber opad gjennem Brystposernes bageste Mellemrum (*mediastinum posticum*), optager Mellemribbenenes Vener (*venæ intercostales*) fra Brysthulens höire Side og danner i lige Höide med den överste Brysthvirvel (*vertebra dorsi*) en Bue (n. 4) til venstre Side, for at slynge sig bagfra over den venstre Bronchus, (ligesom ellers *Vena azygos* slynger sig over den höire Bronchus), forener sig derefter med den överste Huulvene, (*vena cava superior*) ligesom ellers *Vena azygos*, for i en fælleds Stamme (Tab. II. Fig. VIII. n. 1) at löbe til Huulvenernes Forkammer (Tab. I. Fig. II. n. 17). Fra den venstre Nyrevene (*vena renalis sinistra*) stiger en betyde-

lig stor Green opad i samme Retning, som ellers Vena hemi-aygea, giennem Mellemgulvet og Brystet, optager Mellemribbeens-Venerne fra venstre Side og løber omsider bagved Aorta ind i den nedre Huulaare (*vena cava inferior s. adscendens*) midt i Brysthulen ved niende Vertebra dorsi (Tab. II. Fig. VIII. n. 5.), eller i samme Höide, hvor ellers Vena hemiazygea forener sig med Vena azygos. Portaaren (*Vena portæ*) har, som sædvanligt, sit Udspring fra Fordøjelsesorganerne (*Organa chylopoietica*); kun have alle disse dens Grene en modsat Retning efter disse Organers forkeerte Leie. Dens Stamme ligger, efterat Tolvfingertarmen er borttagen, forrest; bagved den sees Galdegangene; Navlevenen (*vena umbilicalis* Tab. I. Fig. III. n. 27) løber ind i den høire, ikke, som i normel Tilstand, i den venstre Green af Vena portæ. En venös Gang (*ductus venosus*), som er betydeligen stor, danner i Forening med Navlevenen og Portaarens Buggrene en abnorm venös Stamme, (Tab. I. Fig. III. n. 18) der, uden at forene sig med den nedre Huulaare, (*Vena cava inferior*) gjennemborer Mellemgulvets venstre Flöi (*ala sinistra diaphragmatis*) og træder, ligesom i normel Tilstand den nedre Huulaare, ind i Hjertets Forkammer for Huulaarerne (*atrium venarum cavarum*). For Munden af den abnorme Stamvene findes ingen Valvula Eustachii.

III. Organerne for Aandedraget. (*Organa respirationis*).

I disse Organer spores ingen betydelig Afvigelse. Luftrøret (*Trachea*) ligger som i normel Tilstand, dog paa venstre Side af Storpulsaarens Forgrening. Lungerne indeholdt ved Dissectionen Luft og lode sig udfylde ved Luftindblæsning. De

have en næsten symmetrisk Form; den höire bestaaer kun af to Lapper, ikke som ellers af tre. De modtage deres Blod fra Storpulsaarens abnorme gaffelformige Green (Tab. I. Fig. III. n. 4). Svælgröret (*oesophagus*) ligger, som sædvanligt, bag ved Luftröret, men dog lidet meer til höire Side. Mellemgulvet har sædvanlig Dannelse; dog har det paa höire Side sit normale Hul (*foramen quadrilaterum*), gjennem hvilket den nedre Huulaare stiger op i Brystet, og desuden et abnormt Hul paa venstre Side til Gjennemgang for Leverstammen (*Truncus hepaticus* Tab. I. Fig. III. n. 18). Den venstre Bronchus löber under den nedre Huulaares Bue, den höire under Storpulsaarens Bue; begge Bronchi bag ved hiine vicarierende Pulsaaregrene (Tab. I. Fig. III. n. 4) fra Storpulsaaren til Lungerne.

IV. Organerne for Urinens Afsondring.

(*Organa uropoietica*).

Nyrerne ligge paa sædvanligt Sted i Lende-Eggen (*regio lumbalis*); den höire er stor, som et Gaaseæg, den venstre er mindre, som et lidet Hönseæg. Paa deres Overflade sees Fordybninger, der betegne Nyrelappernes (*lobulorum*) Form. — End mærkværdigere er deres indre pathologiske Metamorphose. Hver Nyre findes nemlig forvandlet til 7-8 Blærer, (Tab. II. Fig. VIII., 9-9) af hvilke de överste ere lidet större end de nederste. Hver Blære er fyldt med en klar vandagtig Vædske; omkring de nederste Blærer, især i den venstre Nyre, sees lidet af en organisk Substant, som Rudera af Nyrens Parenchyma; dog have disse Rudera ingen bestemt Form. Samtlige Blærer

ligne en Vindrueklase. I hver Blære opdager man et lidet Hul, som leder ind i en Nyretragt (*Calix*); samtlige Tragte — 8-9 i Tallet — løbe sammen i eet Nyrebækken, som er meget lidet, og hvorfra Nyregangen (*ureter*) tager sin Begyndelse. Begge Nyrepulsaarer (*arteriæ renales*) ere, formedelst Bugens abnorme Brede, længere end sædvanligt og tynde som en Syenaal. Binyrerne ligge paa sædvanligt Sted og have en normel Dannelselse, dog ere de ikkun smaae. Nyregangenes (Tab. II. Fig. VIII. n. 10, 10) övre Ender, tilligemed Nyrerne, især den höire, kunde sees förend Vridtarmen (*Colon*) blev borttagen. De ere tynde ved deres Udløb fra Nyrebækkenet, men betydeligen udvidede under deres Løb nedad mod Urinblæren (Tab. II. Fig. VIII. n. 11); ved deres Indløb i Blæren findes de igien snævre, ligesom i naturlig Tilstand; de gjennembore Blæren lidet höjere oppe end sædvanligt. Blæren selv har en abnorm Störrelse, især efter Legemets lodrette Linie; dens Hinder ere stærke og af omtrent 2 Liniers Tykkelse; dens Haulhed var betydeligen stor, fyldt med tynd og klar Urin. Fra Midten af dens övre Deel findes i Stedet for Urachus en haard, tapformig, udhulet Udvæxt af $\frac{1}{2}$ T. Længde, næsten af en lille Fingers Tykkelse. Navlepulsaarerne (*arteriæ umbilicales*), der havde deres Udspring fra Bækkenpulsaarerne (*arteriæ hypogastricæ*), vare af naturlig Störrelse, og løb, som sædvanligt, ved Siden af Blæren op til Navlen.

(Forelæst i det Kgl. D. Videnskabernes Selskab i Aaret 1818. — Preparatet findes i vort Universitets anthropologiske Museum No. 1260; s. C. F. Schumacher Descriptio Musei anthropologici Universitatis Hafniensis 1828.

Forklaring over Kobberne.

T A B. I.

FIG. I.

Bryst- og Bugorganerne i deres forkeerte Leje.

1. Brystkjertlen.
- 2-2. Lungerne opblæste.
5. Storpulsaarens Kammer.
4. Hjertets venstre Forkammer.
5. Den opstigende Storpulsaare.
6. Mellemgulvet.
7. Leverens Navlebaand (ligamentum suspensorium).
8. Leverens store Lobus.
9. Leverens mindre Lobus.
10. Mavens brede Ende.
11. Milten.
12. De tynde Tarme.
13. Blindtarmen.
14. Blindtarmens ormforige Processus.
15. Vridtarmens opstigende Stykke.
16. — — — Tværstykke.
17. — — — nedstigende Stykke.
18. *S. romanum*.
19. Urinblæren.

FIG. II.

Et normalt Hierte (til Sammenligning med det abnorme).

1. Hjertekammeret for Lungepulsaaren.

2. Hjertespidsen.
- 5-5. Den höire og den venstre Lunge.
4. Lungepulsaarerne.
5. Storpulsaarens Bue.
6. Den venstre Armpulsaare.
7. Den venstre Halspulsaare.
8. Den höire Halspulsaare.
9. Den höire Armpulsaare.
10. Den nedstigende Storpulsaare.
11. Huulaarenes Forkammer.
12. Den nedre Huulaare.
13. Den övre Huulaare.
14. Den höire Armbloodaare.
15. Den höire Halsbloodaare.
16. Den venstre Halsbloodaare.
17. Den venstre Armbloodaare.

FIG. III.

Det abnorme Hierte.

1. Hjertekammeret for Storpulsaaren.
2. Hjertets Spidse, der vender mod höire Side.
3. Storpulsaarens Bue, der böjer sig mod höire Side.
4. Storpulsaarens abnorme Ductus, forgrenet til begge Lunger.
5. Den höire Armpulsaare.
6. Den höire Halspulsaare.
7. Den venstre Halspulsaare.
8. Den venstre Armpulsaare.
9. Den nedstigende Storpulsaare.

10. Den nedre Huulaare.
11. Den nedre Huulaare, der træder ind i den övre Huulaare.
12. Den höire Armbloodaare.
13. Den höire Halsblodaare.
14. Den venstre Halsblodaare.
15. Den venstre Armbloodaare.
16. a. Begge Huulvenernes fælleds Stamme.
16. b. Den opstigende Storpulsaare.
17. Huulvenernes Forkammer.
18. Den abnorme Stamvene for Leveren.
- 19-20. Leverens överste Flade.
21. Levervenen.
22. Vener fra Milten og fra de tynde Tarme.
23. Portaarens Forbindelse med Levervenen.
24. Stamgrenen for Miltvenen og de övre Tarmvener.
25. Stamgrenen for samtlige Portaarens Grene og for Navlevenen.
26. Den nedre Tarmvene.
27. Navlevenen.
- 28-29. Leyeraarens Forgrening.

T A B. II.

FIG. IV.

Hjertet, böjet opad med sin Spidse.

1. Hjertets bageste Overflade.
2. Hjertets Spidse.
3. Den nedstigende Storpulsaare.
4. Den höire Armpulsaare.

5. Den höire Halspulsaaere.
6. Den venstre Halspulsaaere.
7. Den venstre Armpulsaaere.
8. Den nedre Huulaare.
9. Den övre Huulaare.
10. Den venstre Armvene.
11. Den venstre Halsvene.
12. Den höire Halsvene.
13. Den höire Armvene.
14. Lungeblodaarernes Forkammer.
15. Huulaarernes Forkammer.
- 16-17. De höire Lungevener.
- 18-19. De venstre Lungevener.
20. Den abnorme Stamme fra Leveren.
21. Mellemgulvets överste Flade.

FIG. V.

Hjertet, hvis Forkammer for Huulvenerne er opskaaet.

1. Hjertet, med en Fure mellem begge dets Kamre.
2. Den indvendige Overflade af Huulvenernes Forkammer.
3. Den övre Huulvene.
4. Den nedre Huulvene.
5. Den abnorme Levervenes Stamme.
6. Det ovale Hul i Forkammernes Skillevæg.
7. Den venöse Aabning for Storpulsaaerens Kammer.
8. Aabningen for Forkammeret til dets Auricula.
9. Samme Öres indvendige Flade.

FIG. VI.

Hjertet, hvis Forkammer for Lungevenerne er opskaaret.

1. Den indvendige Flade af Lungernes Forkammer.
2. Det ovale Hul i Forkammernes Skillevæg.
- 3-4. } Lungevenernes Munding i Forkammeret.
- 5-6. }
7. Et Hul i Hjertekammernes Skillevæg, som leder fra Kammeret for Lungepulsaaren til Storpulsaaren.
- 8-11. Valvuler for dette Hul.

FIG. VII.

Hjertet, hvis Kammer for Storpulsaaren er opskaaret.

1. Öret til Forkammeret for Huulvenen og Lungevenens abnorme Stamme.
2. Hullet fra Kammeret for Lungepulsaaren gennem begge Kamres Skillevæg til Kammeret for Storpulsaaren.
3. Den opstigende Storpulsaare.
4. Den venöse Aabning for Storpulsaarens Kammer.
- 5-8. Valvuler for denne Aabning.
9. Storpulsaarens Bue.
10. Stammen for den venstre Hals- og Armpulsaare. (Arteria brachio-cephalica).
11. Den venstre Armpulsaare.
12. Den venstre Halspulsaare.
13. Den höire Halspulsaare.
14. Den höire Armpulsaare.

FIG. VIII.

Bryst-og Bughuullheden opskaarne ; Indvoldene udtagne.

1. Huulvenernes Stamme.
  2. Den venstre Halsblodaars og den venstre Armbloadaars fælleds Stamme.
  5. Den fælleds Stamme for Hals- og Armbloadaaren paa höire Side.
  4. Den nedre Huulaare, som træder ind i den övre Huulaare.
  5. En uparret venös Green (vena hemiazygea) mellem den venstre Nyrevene og den opstigende Huulvene.
  6. Den nedre Huulvene.
  7. Den höire Nyrevene.
  8. Den venstre Nyrevene.
  - 9----9. Abnorme Nyreblærer.
  - 10----10. Nyregangene.
  11. Urinblæren.
-

Fig. 1.

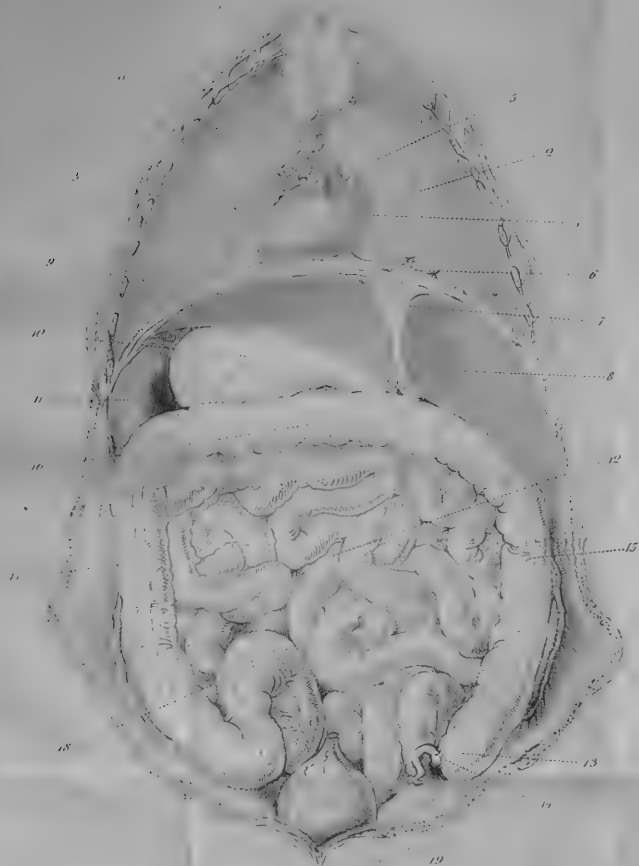

Fig. 11

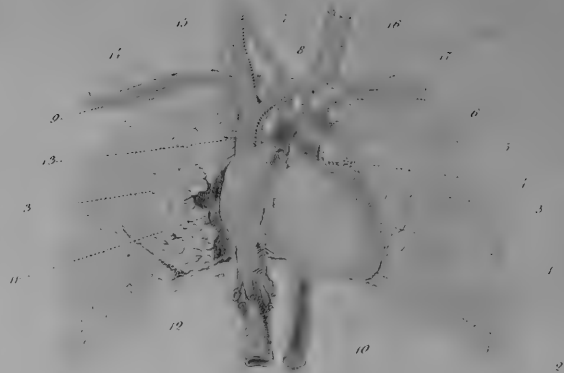

Fig. III.

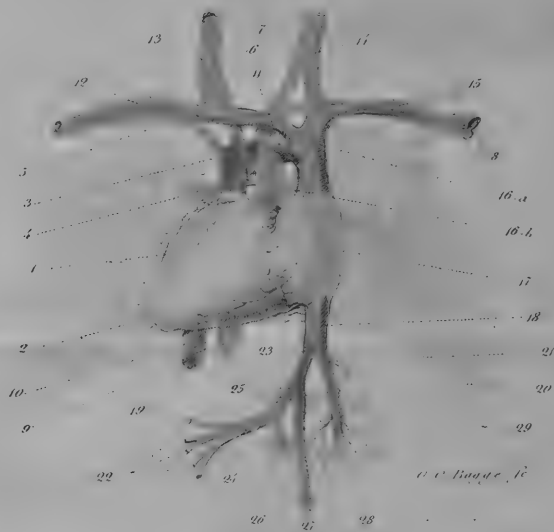

Fig. IV.

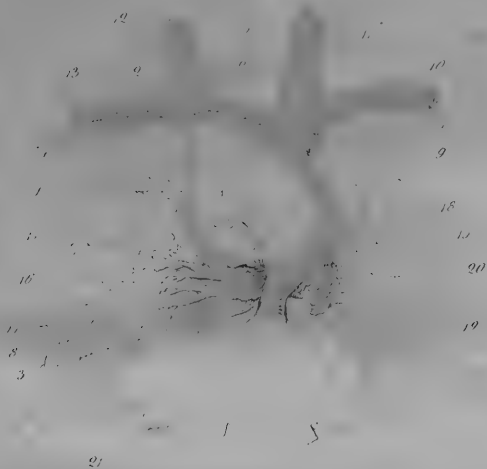

Fig. V.

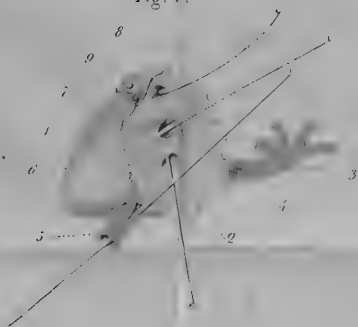

Fig. VI.

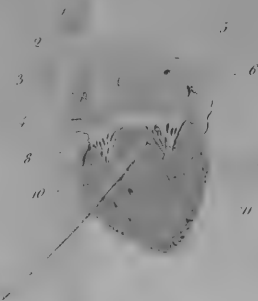

Fig. VII.

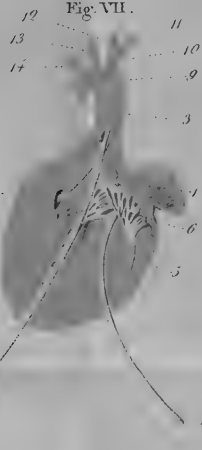
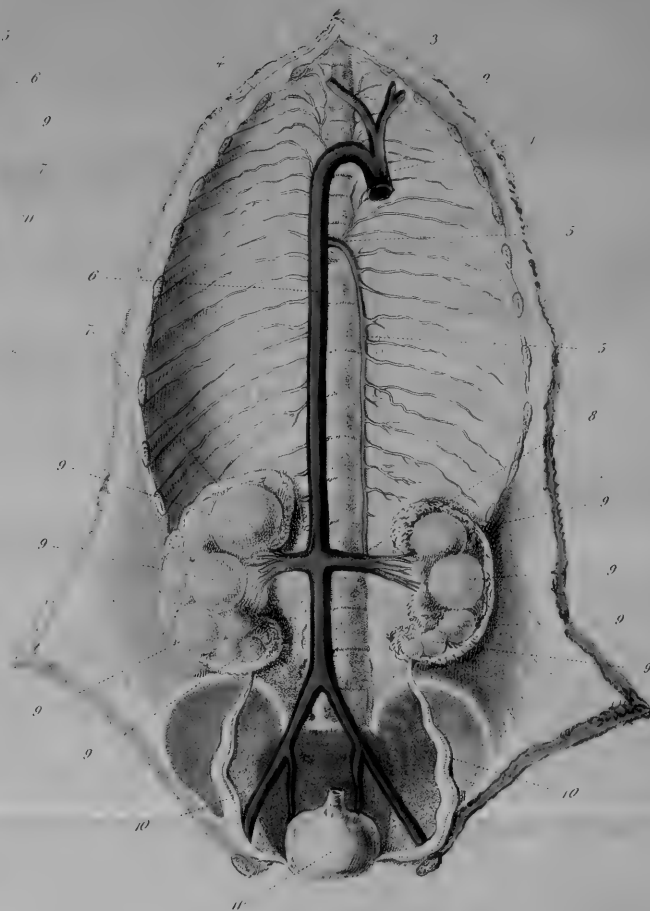
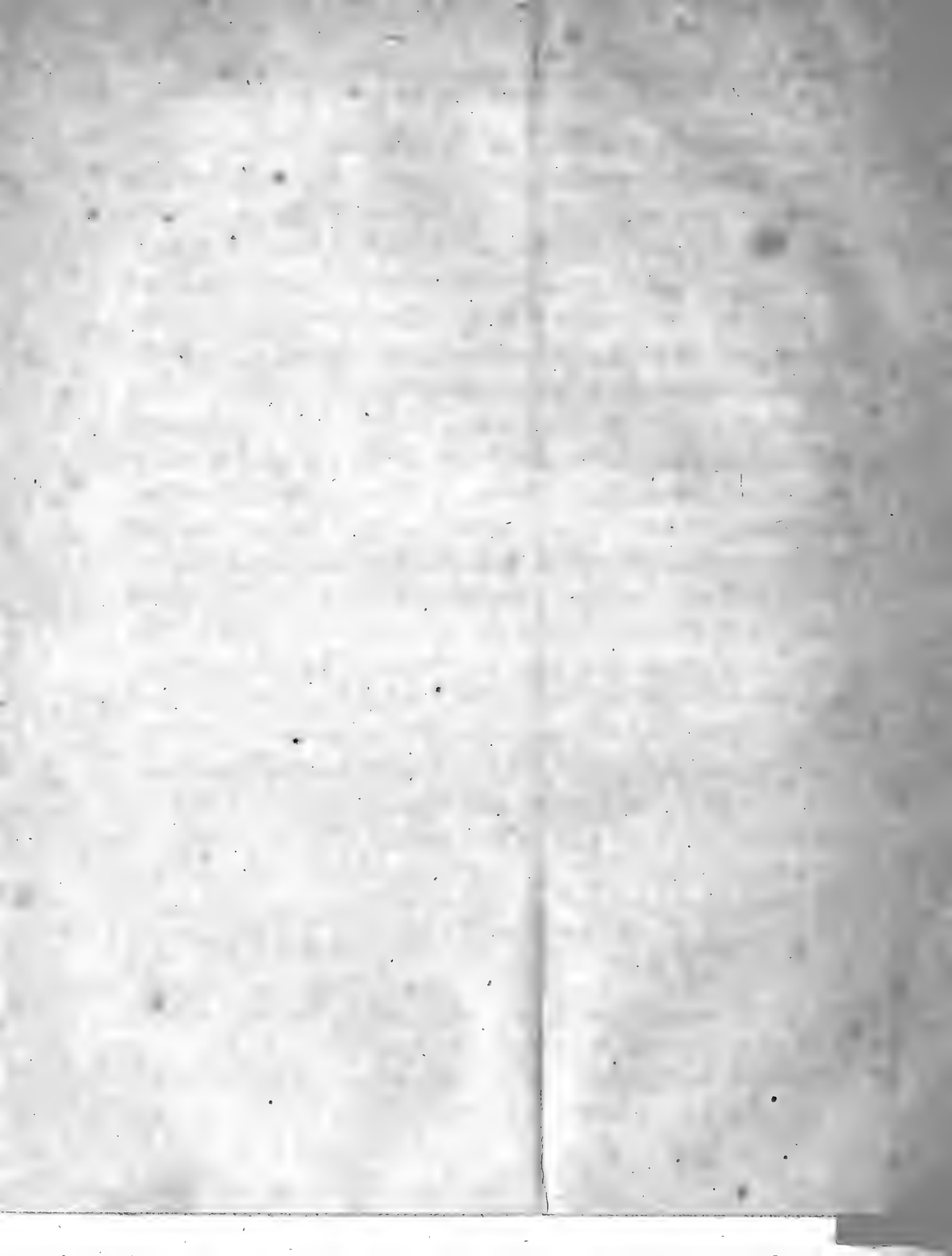

Fig. VIII.

BETRAGTNINGER

OVER

M I S F O S T E R E

I

ALMINDELIGHED.

AF

J. D. HERHOLDT

DR. OG PROFESSOR &C.

Det Herredömme, som Overtroen stundom har tilegnet sig over Fornuften, fremlyser neppe nogensteds klarere end af Læren om Abnormiteter i den dyriske Organisme. Fra de ældste Tider indtil mod Enden af det 17de Aarhundrede vrimlede Naturvidenskaben af utallige Vidundere i højst sælsomme organiske Skikkelser. Man besang og beskrev *Centaurer*, *Satyrer*, *Tritoner* og *Sirener*; man fangede Fiske-Munke, Fiske-Bisper og Fiske-Diæвле; man fandt menneskelig Afkom formet efter Dyr og dyrisk Afkom formet efter Mennesker. Hos *Schott* (i hans *Physica curiosa*) findes en *Centaur* stukket i Kobber (pag. 557 Fig. 1), en Land-Satyr (Fig. 2 og 3), en Søe-Satyr (p. 563 Fig. 4), en Triton (Fig. 1), en Fiske-Munk (Fig. 2), en Fiske-Bisp (Fig. 5); en Fiske-Diævel er seet af *Athanas. Kircher*. Om disse monstrøse Væsner have desuden mangfoldige høist besynderlige Efterretninger. *Plinius* saae en Hippocentaur bevaret i Honning *). *Trallianus* beskrev den omstændeligere **). Af *Sirener* vil man have seet to Slags, flyvende og svømmende. Om de svømmende synger *Ovid* ***):

---

*) Lib. 7 Cap. 3. l. 9. c. v.

**) Lib. de mirabil. et longævis.

***) Lib. 3 de Arte amandi.

"Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora quaslibet admisas detinnere rates." — En udførlig Beskrivelse over en saadan Sõe-Sirene (eller Havfrue) findes hos *Athanasius Kircher* *). *Helmont* betragtede Fauner, Satyrer og Sirener som fornuftige Bæster, (bruta rationalia) der besadde Sprog, Fornuft, og udøvede mechaniske Konster **). — En Fiske-Munk skal — som *Olaus Magnus* fortæller — være fundet opkastet af Söen paa den norske Kyst ***). En anden Fiskemunk blev fanget levende i Nordsöen. Den var først i en *Paludans* beröimte Museum, og blev siden fört til Slesvig ****). En tredie Fiske-Munk skal i Aaret 1187 være fanget levende ved Oxford. Der fortælles, at den blev bevogtet paa Slottet sammesteds i 6 Maaneder, men at den da fandt Leilighed til at löbe bort, og sprang i Söen *). Fiske-Bispen (*Episcopus marinus*) skal være fanget i Östersöen. Af en Fiske-Diævel eller Sõe-Diævel (*Dia-bolus marinus*) findes denne rædsomme Beskrivelse hos *Athanas. Kircher* **). "Huic omni forma destituta facies, torti oculi, genæ inconcinnae, rugisque oppletæ, barba ridicula, incom-

*) Lib. 3 artis magnet. part. 6. c. 2. §. 6. conf. *Cicero* de Finib. bon. & mal. L. V. c. 18. *Ovid.* Remed. amor. v. 789. *Scopuli Sirenum Virgilii* *Aeneid.* lib. V. v. 864.

**) L. de vera scient. p. 21.

***) *Olai Magni* Hist. Septentr. Lib. 21. c. 1. et *Rondellius* apud *Gesnerum* lib. 4. de aquatilibus.

****) *Adami Olearii* Bibl. et Antiquit. Ducis Gottorp. Schlesv. Ao. 1666 p. 44 og aftegnet Tab. 26 n. 1.

*) Vid. *Childrey* in rebus naturalib. anglic. in descriptione Provinciae Suffolk. p. 176. efter en gammel Autor *Rahul Coggeshall*.

**) *Iter ecstetic.* 11 Dialog. 3. c. 1. *Mundus subterr.* p. 623.

positi capilli, si capilli vocandi, monstrosæ manus alis versperitilionum similes, asperum squameum corpus, humanæ tamen figuræ, si membrorum situs et ordo attendatur, non dissimilis." — Jeg forbigaaer lignende Fortællinger om Söe-Heste (hippopotami), seete i den saa kaldte Taffel-Bugt ved det gode Haabs Forbjerg*), om en heel Hjord af Strandqvæg (pecus marinum) som en Danneqvinde saae i Söen fra Strandvejen mellem Kjöge og Kjöbenhavn**), og flere deslige.

Ved at granske efter *Naturens Hensigt* (causa finalis) med Misfosternes Production, blev man ledet til at betragte hver saadan Afbigelse som et Varsel om Guds Hevn, og knyttede derved Læren om Misfostere paa det nøjeste til Menneskeslægtens Historie. Intet Under altsaa, at de henrundne Seklers mærkværdigste Begivenheder findes opstillede som virkeligen bebudede ved saadanne Tegn. En Offerkoe, der under Jerusalems Beleiring fødte et Lam, bebudede denne Stads Ödelæggelse. — Babylons Fald forkyndtes ved et Föl, kastet af Zopyri Mulæsel. — I Xerxes's Tid blev en Ræv, født af en Hoppe, betragtet som Varsel for hans Riges Örlösning. — I Alexander den Stores Regjeringstid blev Rigets pludselige Undergang efter hans Död forkyndt ved en Vansksbning, hvis övre Deel havde en menneskelig, men den nedre en bæstisk Form. Et Faar fødte en Löveunge som Varsel om Nicippi Tyrannie***). Lignende Varsler om Sædernes Forfald saae man under Keiser

---

*) s. *Bollings* ostindiske Reisebog. Kbhvn 1678 4to.

**) Th. Bartholini acta med. Vol. V. p. 11.

***) Coelius Rhodiginus og Licetus p. 156.

Constantini Aaret 528, om Mahomed's Ankomst 578, og om mange andre vigtige Begivenheder, f. Ex. i Aarene 714, 1232, 1253, 1398, 1496, 1612, &c.*). Fandt man Tænder i et nyfødt Barns Mund, saa bebudede saadant Misvæxt og Hungersnød; havde et Barn overtallige Been, saa kunde man vente en fiendtlig Hærs Overfald; sammenvoxede Tvillinger forkyndte Borgerkrig, o. s. v. Ved at søge efter den *naturlige Aarsag* (*causa effectrix* s. *formatrix*) til organiske Abnormiteter, gik man ud fra den almindelige Erfaring: at hver enslig Dyrart kun formaaer at producere Afkom af samme Art, og antog som Følge heraf, at Misfostere af blandet Form (eller de saakaldte monstra in specie) maatte være avlede af to Væsener af ulige eller forskjellig Art. Alt for let lod man derpaa Phantasien udklække hvad Naturen ikke havde skabt, eller man saae, som i Gellerts bekjendte Fabel, indbildte Ligheder, hvor ingen virkelige fandtes. Saaledes blev man ledet til at yde Djævelen og onde Aander, som producerende Væsener, et eget Capitel i Læren om de organiske Abnormiteter, og saaledes faldt man paa, at betragte Beblandelse med Dyr, som den frodigste Kilde for Udspringet af blandede organiske Former. Læren om Misfostere maatte da nødvendigen gribe dybt ind i Menneskeslægten's Anliggender, vinde høi Interesse for Statsmanden, Philosophen, Theologen, Juristen og Naturgranskeren. Diævelens lønlige Omgang med Qvinder anledigede snart Hexeprocesser med alle disses ligesaa latterlige Optrin som grusomme Følger. Vankundige Dommere fæstede Liid til Besvangrede, som under Torturen tilstode, at have været fristede

---

*) Ulyssis Aldrovandi monstrorum historia 1599, pag. 379.

af onde Aander. "Jam sibi cum malis geniis congressa videbatur," siger *Kerckering* om en saadan ulykkelig Quinde, i hans *Spicilegium anatomicum obs.* 25, hvis Overskrift er: *Monstrum Cacedæmonis picturæ, quam hominis figuræ, similis* Ao. 1670. Paa samme Tid undersøgte Naturgrandskere i fuld Alvor: hvorledes Dæmoner eller onde Aander mueligen kunde udføre mandigt Spil? "Dæmon, siger *Riolan*, non habet semen, aut si habet, est improporcionatum, proinde immiscibile humano. Dæmon et homo differunt genere physico, cumque eorum, si quod habent, semen longe sit potentius humano, dæmonem, non hominem generant. Itaque hujus opinionis fautores hoc excogitarunt effugium, dæmones tanta ingenii et corporis subtilitate pollere, ut possint semen viri clanculum excipere, quod in sinum mulieris citissime transmittant. Fabulæ — tilføjer han — sunt confictæ olim a scortatoribus ad celandam mulierum impudicitiam, quæ a divis et heroibus compressæ dicebantur, cum parens ignorabatur. Melancholicorum potius sunt somnia, effectus imaginationis læsæ, cum vetulæ se subigi affirmant a dæmone."

Samme Tillid fattede man til Læren om bæstisk Afkom; Menneskets Drivt til dyrisk Beblandelse, drog man ingenlunde i Tvivl. "Ligesom der gives Qvinder, siger *Riolan* paa et andet Sted*),

---

*) Ut quædam sunt mulieres, quæ malunt canibus et cercopitecis congregari quam viris, Pasiphæ cum tauro, Semiramis cum equo, Alcippæ cum elephanto; ita sunt quidam viri, qui mulierum concubitum adeo oderunt, ut malint capram aut vaccam inire quam mulierem. *Riolani Opera* p. 834.

som hellere ville have Omgang med Hunde og Markatte end med Mænd, saaledes findes ogsaa Mænd, som holde meer af en Gjed eller Qvie end af en Qvinde." — Periander spurgte Thales: Hvad er Skyld i, at her i Athenen födes saa mange Misfostere, og hvorledes afværges saadant i Fremtiden? Thales svarede: "cave, ne quis posthac sui gregis curam adolescenti committat." Plato vilde, at i hans Republik alle Misfostere skulde bevogtes i Löndom, "at ikke — tilföier han — Qvindernes slibrige Phantasie, naar de betragtede saadanne, skulde forlede dem til at föde lignende." — I Aaret 1545 lod Kong Frantz I. en Qvinde i Avignon brændes, som for Domstolen tilsted, at være skjændet af Hunden Amasius, og derefter at have födt et Misfoster, som havde et Menneskehoved, men Ören, Hals, Arme og Been m. v. som en Hund (Licet. p. 186). Saa tryk var man ved Hypotesen om bæstisk Afkom. Den syntes alt for naturlig til at der behövedes enten physiologisk Forklaring eller analoge Forsög, for at forvisse sig om den stemte med Naturens Lovforskrifter eller ikke. Man fandt jo organiske *Former blandede*, og ansaae dette for et tilstrækkeligt Beviis. Turgel Sprachalag var avlet af en Björn. Hujus historiam, siger Licet (p. 165) ex Delrio, Saxone Grammatico, Joanne et Olao Magno, utroque Upsaliensi Episcopo, brevibus repetere, necessarium duximus. Nempe in Svecia puellam eximiæ pulchritudinis, ancillis commissam, quum extra oppidum ad recreandum animum exivisset, ab urso miræ magnitudinis, ancillis consternatis, amplexam raptamque, et molliter unguibus receptam, ad specum in nemore abditum delatam fuisse, atque in summo timore ab urso amante ad concubitus expetitam, bruto commistam, a quo canibus cru-

dis quotidie venatu captis enutriebatur, in utero gestasse ac partum edidisse, monstrum pilosum, membris humanis; quem infantem a venatoribus, interfecto urso, ad patriam delatum patris nomine ursum appellarunt; ille autem parentis necem inultam non passus est, adolescens enim venatores illos interemit: postea vero ex accepta uxore filium genuit nomine Trugellum Sprachaleg, a quo Ulfo genitus est Svenonis, Danorum Regis, pater." — Samme naturstridige Fabel gjentager *Riolan* efter Saxo Grammaticus med det Tillæg: Daniae reges ducunt sibi laudi, quod genus traxerint a patre Trugelli Sprachaleg, quem constat, ex puella ab urso compressa natum *). — Julius Cæsars Hest Asturcus havde Forbeen med Menneskefødder (Winther tract. nov. Fig. 21). En Hest med et qvindeligt Ansigt blev født i Omegnen af Verona i Aaret 1254 (Fig. 22 ibid.) En anden Hest havde en Hundehale (ibid. fig. 26). — Herodot har beskrevet en Qvindes fortroelige Omgang med en Buk. Hos Plutarch findes Fortællinger om Onoscele, som Aristoxeni Ephesii, og om Hippoma som Fluvii Stellii kjødelige Afkom. — Kong Henrik d. 5die i Frankrige havde faaet en vild Dreng til Foræring, hvis Hud lignede et Bjørneskind; Kong Carl d. 2den en lignende af Dr. Humiers. — En tydsk Koe havde født en smuk Dreng, om hvilken Delrius siger: "Vivit omnino addictus pietati ad expiationem sui ortus; verum stupet illi animus et belluinum quiddam redolet." — Man havde opskaaret en drægtig Koe, og fundet Hundehvalpe i dens Bör **). Var det da

---

*) Opera p. 839.

**) "Rygtet fortalte — siger *Thomas Bartholin* — at en Koe i Omegnen af Kronborg havde været drægtig med en Kalv og med 30 Hunde-

umueligt, at man i hiine Overtroens Dage endnu kunde tvivle om Sagens Rigtighed? — Först sildig opstod fornuftig Tvivl hos Naturgrandskerne. Imellem de blandede Former eller saakaldte Monstra in specie fandt man nemlig nogle, som kun udtrykte ufuldkomne Ligheder, saa at man blev i Uvished om, fra hvilke Dyrarter Abnormiteterne rigtigst kunde hidledes; man traf dernæst i menneskelig Afkom organiske Former af Dyr, hvis Blandelse med Qvinder maatte ansees for umuelig. Annalerne fortælle nemlig om Menneskebyrd, som lignede Björne, Sviin, Katte, Gjæs, Fiske og Amphibier; ja man fandt endog organiske Former af flere höjst forskjellige Dyrarter tydeligen udtrykte i een og samme Abnormitet. Forgjæves søger fordomsfri Opmærksomhed paa disse Former at fremstille Hypotesen om so-

---

hvalpe tillige. Sognepræsten i Esböndrup, *Axel Grove*, oplyste Sagen noget nøjere. Paa Gaarden (villa) Boeland i Maarum Sogn — skriver han den 1 Mart. 1663 — döde en drægtig Koe, som ikke kunde kaste sin Byrd. Da den blev opskaaren, fandt man i dens Bör, foruden en velskabt Kalv, 30 levende Hundehvalpe, hver især indviklet i sin Hinde og indsluttet i sit eget Rum. Hvalpene vendte Hovederne mod hverandre, og gabede med Munden; den forreste Deel af deres Legemer var smal, Bagdelen tykkere. — Meer, siger *Th. Bartholin*, har jeg ikke kunnet erfare om denne Historie, thi Bönderne nedgravede strax Hvalpene i Möddingen. Dersom det har været virkelige Hundehvalpe, saa er deres Fremavling höist tvivlsom: "an canes pastorales vel villatici vaccam conscenderint, an aliunde canis forma inducta? An cotyledones adstantibus imposuerint, catulosque mentiti sint, scrupulosis rerum censoribus relinquo expendendum. In dubiis enim *ἔπελγειν* (hæsitare) malo, quam incerto iudicio fallere."

domitisk Afkom i sit rette Lys. Endeligen fandt man ved gentagne Forsøg bekræftet, at Beblandelse af meget ulige Dyrarter intet organisk Product yder, at nærbeslægtede Dyrs Afkom sædvanligen er ufrugtbar; en Naturlov, som dog allerede havde været bekendt i Aristoteles's Tid *). Intet Under altsaa, at Hypo-

---

*) Det turde være af særdeles Vigtighed, om den Kongl. Veterinær-Skoles og det Kongl. Stutteries Forstandere vilde, med Hensyn til vort Æmne, bekendtgjøre Resultaterne af deres Iagttagelser angaaende organiske Form-Forandringer i allehaande Dyrclasser. — Højest interessant vilde det være, fra paalidelige Kilder at faae Oplysning om: hvorvidt saadanne Forandringer ere den absolute Virkning af forskjellige Racers Blanding? hvorvidt Dyr af nær eller fjært beslægtede Arter kunne beblande sig og avle Afarter? hvorvidt saadanne Afarters Organisme er forskjellig fra deres Forældres? om nogen Afart formaaer at producere Afkom, og i saa Tilfælde under hvilke Naturbetingelser? om — eller hvilke — abnorme Formforandringer ere indskrænkede til enkelte Generationer, eller om de omsider vorde en Naturtypus for den udartede Families Afkom? om den normale Form kan vende tilbage igjen ved Beblandelse med Afartens oprindelige Slægt? hvorvidt Forandringer i Dyrenes Farve og Form kunne fremtvinges ved Kunst, især ved objective og phantastiske Indvirkninger, saavel under Parrings-Momentet som under Svangerskabet? Kort: om alle de hidrørende Phænomena, hvilke man iagttager hos Dyrene, kunne udledes fra Modificationer i den af nyere Naturforskere antagne Urtypus for de organiske Væseners Production? — en Anskuelse af hvilken findes Spor hos Oldtidens Viise. — Appello, siger *Riölan* (Opera p. 833) monstrum in specie mixtum genus, prolemque biformem, quando partus refert animalium diversæ speciei effigiem, capite hominem, reliquo corpore canem, aut piscem, qualia *Aristoteles* commemorat (l. 4 de historia

thesen om sodomitisk tilligemed hiin om dæmonisk Afkom nu har tabt alle sine overtroiske Tillængere. See her Resultatet af den hele Lære om sodomistisk Afkom, saaledes som det nu findes opstillet i *Medicina forensis*: "Ex homine non nisi homo nasci potest. Si forte monstrum, ex animali bruto productum, ad foetus humani formam accedere videtur, solerti tamen disquisitione, ex bestia hominem nasci non posse apparebit. (*Ludwig institut. med. forensis. Lips. 1774. p. 161. §. 406*). "Endnu mindre tør Medicus forensis bekræfte en mueligen opkommen Mistanke om Beblandelse med nogetsomhelst Dyr, grundet paa et Barns virkelige eller tilfældige Liighed med et saadant; thi det synes tilfulde beviist, at Menneskers og Dyrs Kjönsblandinger ere ufrugtbare; det maatte da være — som dog er meget tvivlsomt, — at Samleje med de Aber, der meest ligne Mennesket, gjorde en Undtagelse fra denne Regel *)."

Læren om den mödrene Phantasies Indflydelse paa Fosterets Form er da blandt alle Hypotheser om Misfosteres Oprindelse, den eneste, hvis Værd endnu ikke er tilfulde bestemt. Den er lige ærværdig ved sin Ælde, sine Ophavsmænd og sine

---

animalium). Hoc modo *Empedocles* existimabat naturam ab initio res suas genuisse, sed usu longo et experientia sapientiore, in species unius generis, quibus videmus constare mundum, illas tandem decrevisse." — Det er, sammenholdt med denne Yttring af *Empedocles*, mærkeligt, at nyere Naturgrandskere ville have seet *præadamitiske* Frøer af selvsamme organiske Form, som den, der characteriserer disse Dyr i vort 19de Aarhundrede!

*) *Klases System der gerichtlichen Physik*; Pag. 315, §. 56.

Tilhængere. Patriarchen *Jacob* lagde den til Grund for sin egen-nyttige Hensigt, at fremme en talrig Yngel af spraglede eller plettede Faar. (1te Mosebog 50 Cap.) I Grækenland var en Kone anklaget som utugtig, fordi hun, skjönt selv hviid og gift med en hviid Mand, havde födt et sort Barn; *Hippocrates* reddede hende ved at gjøre Dommeren opmærksom paa Barnets Lighed med et Portrait af en Neger, som hang i hendes Sovekammer. *Paræus* siger herom: Quemadmodum et illa, quæ cum viro candido juncta Æthiopis imaginem intuendo Æthiopen alba concepisse et peperisse dicitur, Hippocratis ingenio a crimine adulterii liberata, cui crediderunt sola imaginationis vi ex albis ortum fuisse nigrum. (Lib. 27 c. 7). Quintilian forsvarede paa samme Maade en anden Quinde mod en Mistanke, der var grundet paa samme Phænomen*). Soranus fortæller, efter Augustinus, at Tyrannen Dionysius, som havde et stygt Udseende, skal have befalet sin Gemalinde, stedse at have et skjönt Billede i sit Gemak, for under dets Beskuelse ved Indbildningskraftens Hjelp at undfange og föde et Barn, som lignede ikke Faderen selv, men dette Billede. *Galen* fortæller om en meget hæslig men riig Mand, som gjerne vilde være Fader til en smuk Søn, at han hængte Portraitet af en deilig Dreng lige for sin Seng, at hans Kone under hvert Samleje med stadigt Blik maatte betragte dette Portrait; hvilket havde den Virkning, at hun födte et Barn, som lignede Portraitet meer end Faderen**). Det er altsaa klart,

---

*) Stengelius de monstribus cap. 5. §. 9.

**) J. V. Müllers Diss. sistens nævorum origines §. 21.

at man fra Oldtiden af har troet, at svangre Fruentimre og svangre Dyr kunde forsee sig paa allehaande Objecter, eller med andre Ord, at phantastiske Billeder hos Moderen kunde foraarsage Abnormiteter i Fosterets Organisme. Under hiine saa ærværdige Ophavsmænd maatte da denne Hypothese let vinde Tilhængere. Hvad Jacobs Autoritet var for Almuen, blev, i det mindste indtil *Paracelsi* og *Helmonts* *) Tid, Hippocrats for Lægerne. Efter dens indre Natur maatte den ogsaa snart vinde Fortrinet for de før anførte Anskuelser. Hiine udsatte nemlig Qvinden, der fødte en Vanskabning, for Mistanke om skjændige Laster, som Aarsag til Abnormiteten i hendes Byrd; efter denne derimod lod Oprindelsen til alle endog dæmoniske, sodomitiske og ellers ubegribelige Former sig, som det syntes, forklare paa den uskyldigste Maade. Phantasiens skabende Kraft er jo mindre begrændset, eller mere omfattende, end samtlige Billeder af virkelige eller sandseelige Ob-

---

*) Immane, — siger *Oligerus Jacobæus* — quantum in prægnantibus valeat imaginatio! quas embryoni insculpat figuras! quoties ex Æthiopum aspectu foetus editi, noctis colore tincti! Testis ante pauculos annos mulier ultrajectensis, quæ statuum ante ædes viri nicotianam vendentis, in signum venalis herbæ collocatum, et Æthiopem pilis crispis oculisque protuberantibus referentem, sæpius cum voluptate aspexit, partusque tempore, infantem peperit coloris ex flavo nigricantis congressu prodeunt. Apud *Thomam Fuienum* et *Licetum* larga exemplorum seges. Vires imaginationis prægnantium oves Jacobææ luculenter testantur, quæ inspectis virgarum sub aquis latitantium, foetus varii coloris parturiebant. (Thom. Bartholini acta medica Vol. III. p. 97. obs. 69.)

jecter; det vilde ogsaa være stridende mod den menneskelige Natur, dersom man af Qvinden fordrede, at hun under alle Livets Omstændigheder skulde kunne modstaae eller afværge Phantasieens blændende Spil. Intet Under altsaa, at denne Hypothes i Aartusinde er som en Troesartikel bleven hyldet næsten af hele Menneskeslægten. Romerne kaldte efter denne Hypothes organiske Mærker paa Barnet: *nævi materni*, Tydskerne: *Muttermäler*, *Mutterfleck*, Franskmændene: *Envies*. Intet Under; at den til alle Tider har havt saa mange og saa agtværdige Forsvarere. Som Hjemmel for dens Paalidelighed har man opkastet følgende Spørgsmaal: 'Tör Nogen nægte, at Phantasien for Mennesket under dets naturlige eller magnetiske Sövn ofte ved Drömme virkeligen udtrykker sin Indflydelse paa Organismens dyriske og vegetative Livs Phænomener?' 'Ligesom Drömme — siger *Brandis* — indvirker paa locomotive Muskler og paa enkelte Sandseorganer, og kan sætte disse i livelig Virksomhed, saa synes de Tilfælde i det mindste ikke aldeles utroelige, i hvilke den ogsaa har virket paa blot vegeterende Organer og i disse frembragt forandret vegetativ Virksomhed. Fortællingerne om Personer, der, efterat have drömt, at de toge en Dosis Rhabarber, have laxeret, eller af et Steenkast paa Maven i Drömme have faaet en stor sort Plet af en Næves Størrelse, og af Dröm om et Saar paa Foden, som den Drømmende Dagen forhen havde seet, har frembragt et virkeligt Saar paa Foden, — kunne nu, i Henseende til historisk Sandhed, ikke undersøges; a priori at erklære dem for Fabler er vel den letteste, men ikke den sikreste og billigste Vei." — Kan der tvivles om, at Lægen, ved blot psykiske Midler, underti-

den har helbredet Sygdomme, ja endog Abnormiteter i Organismens Form, f. Ex. Modernærker (nævi) og desl.? Have vi ikke mange Beviser for Phantasieens eller Sympathiens Indvirkning fra et Individ til et andet? — ”Det fortjener at bemærkes, at der ved enhver kraftig Yttring af Indbildningskraften, finder en vis Forandring Sted i Legemet, hvilken svarer til dettes Natur. Ved en heftig Appetit, ved Tanken om en Yndlingsret, stimuleres Spyttkjerterne til en Secretion af Spyttet, som forbereder Svælgningen. Vi føle os selv i en kraftigere, ophøiet Sindsstemning ved en levende Forestilling om Andres kraftfulde, heroiske, værdige Daad. Blodet sniger sig langsommere i vore Aarer, Huden rynker sig, ved Beskrivelse af noget i høi Grad Rædsomt, og under det heftige Indtryk, som indbildt Fare opvækker, antager vort Legem en Stilling, hvorved vi søge at undgaae den. Uindskrænket Tillid til Andres hemmelighedsfulde Vælde sætter det hele System i et meget gunstigt Forhold til de Virkninger, som Gjenstandene for denne Tillid agte at frembringe. Dette forklarer Meget af hvad der er Sandt i Magnetiseurers Paastand, og baade Magnetiseurens og Patientens Stemning til Overdrivelser vil bidrage til at forklare det Övrigt *).” — Hvi skulde da en lignende Indvirkning ikke kunne antages mellem Moder og Foster, især da begge ved Navlesnoren staae i organisk Forbindelse med hinanden? Hvorfor ere Abnormiteter i Legemets Form saa sjældne blandt *Dyr*, saa hyppige blandt *Mennesker*? Mon ikke, som alleerde *Aristoteles* lærte, fordi *Qvinden* af Naturen er begavet med et større Maal af Phantasie

---

*) *Cadogans* philosophical treatise on the passions. London 1802. Pag. 296.

end *Dyret*? — Hvorfor avle Dyr af *forskjellig* Art, f. Ex. en Hingst og en Æselinde, et Mulæsel som nærmeste Afart? Hvorfor forædles en ringere Dyr-Race, naar den blandes med en ædlere af samme Art? Hvorfor födes Mulatter efter Beblandelse mellem Europæere og Negre? — Hvorfor ligner et Barn snart sin Fader, snart sin Moder, snart begge tillige? Röber ikke denne Iagttagelse, at begge Forældre ved en gjensidig Polaritet have Deel i Fosterets Form, eller at der virkelig er en dynamisk, en phantastisk Forening mellem dem alle tre? — Til disse og flere lignende Spørgsmaal föjede man techniske Grunde, for at give den Jacob-Hippocraticke Hypothes et videnskabeligt Anstrøg, og end meer omgjerde den med fysisk Probabilitet.

”Verisimile est, siger *Riolan*, vi fortis imaginationis non quidem pluvias aut tonitrua excitari posse, ut falso Magi persuadere volunt, sed phantasmatis visu vel auditu perceptis, quidni similitudo quædam imprimetur materiæ molli, ad recipiendas quasvis imagines paratissimæ? Non est dubium, imaginationem in humores et spiritus tantum habere imperium, ut non solum vigilantibus, sed etiam dormienti objecta formosæ mulieris imago lentiginem excitet. Quid mirum igitur, si spirituum ministerio humores ita moveat, ita contemperet, obsequentem materiam ita delineet, ut rei visæ, vel auditæ, vel cogitatæ, imaginem in molli foetu, vel in toto, vel in parte, repræsentet? Cur ad adspectum oscitantis oscitamus? Potest imaginatio rei, quam mater attentius inspexerit, similitudinem imprimere, ut concolorem foetum efficere; sic enim *Æthiopissa* album et alba nigrum foetum edidit. Potest etiam stigmata rei visæ, auditæ, cogitatæ imprimere; quidni ergo visi dæmonis cum forti apprehensione

effligiei tenello foetui imprimetur? *)' — Endelig søgde man ogsaa, at bekræfte den med Förtællinger og lagttagelser om Misfostere af alle Slags, hvis Form syntes bestemt ved Phantasieens Indtryk.

Thomas Bartholin saae i Holland 1658 et Barn, som havde et Kattehoved **). Dets Moder var under Svangerskabet bleven forskrækket over en Kat, som uventet havde lagt sig i hendes Seng. — *Heister* fortæller, at en Kone fødte et Barn, som manglede Hjernen, eller var en saakaldet Acephalus. Han meente, at hun havde forseet sig paa en Hare. — En anden Kone fødte et Misfoster af samme Form. *Sandifort* fortæller, at hun selv troede, at have forseet sig paa en Hund. — Atter en anden Kone fødte en lignende Acephalus, men meente, at hun i Begyndelsen af sit Svangerskab havde forseet sig paa en Abekat ***). — En Kone fødte et Barn, hvis Ansigt var vanskabt. Öienlaagene vare sammenvoxede, Næsen fattedes næsten aldeles, i Stedet for to Næseboer, saaes kun et rundt Hul. Hun troede, at have forseet sig paa en Markskriger, som offentlig paa Tor-

*) *Riolani Opera* p. 835.

**) *Th. Bartholini hist. anat. rar.* — Om Benævnelsen *Kattehoved* bemærker *Lawrence* Følgende: "Naar Overfladen af Hovedet overordentlig meget viger tilbage bag Öinene, sees disse særdeles fremstaaende, hvilket giver det Hele en paafaldende Liighed med et Kattehoved; derfor har man i Tydskland kaldet saadanne Fostere "*Katzenköpfe*." (S. Account of a child born without a brain, which lived four days, i medical & chirurgical Transactions. London 1814, pag. 166).

***) *Mauriceau observ. sur la grossesse et l'accouchement. Paris 1695.* observ. 348.

vet havde gjort alskens Grimacer *). — To Koner stode paa Gaden i Mainz og sladdrede, da en tredie kom til, og ved et Tryk bagfra uventet stødte deres Pander mod hinanden. Den ene Kone, som var frugtsommelig, blev forskrækket over denne Spøg, og fødte derefter Tvillinger, hvis Pander vare sammenvoxede **). *Mynster* i Mainz saae disse to Börn i deres 6te Leveaar. (ifr. *Kloses System*. &c. p. 150 §. 46). De levede i 10 Aar. — En frugtsommelig Kone saae, at en Mand blev under et Slagsmaal stukket ihjel og styrtede omkuld. Hun holdt Haanden for sine Öjne, og bad til Gud for den Ulykkelige ***). Samme Dag fødte hun et Barn, hvis Hoved var giennemstukket fra Öjnene indtil Baghovedet. — En Kone saae en Hund dandse, og fødte derefter et Barn med fordreiede Been &c. *). — En anden Kone fødte et Barn, som havde Lighed med en stor Skildpadde. Hun troede, at have forseet sig paa en Afbildning af en stor Ræv, som hang i hendes Sovekammer; *Mauriceau* derimod, der ingen Liighed fandt mellem Barnet og hiin Afbildning, betragtede Abnormiteten som Virkning af et Stød, Konen havde faaet paa Bugen **). — En frugtsommelig Kone i Breisgau saae et Barn styrte ned fra en betydelig Höide; hun forestillede sig, at Barnet maatte i det mindste lemlæstes, om ei brække Halsen. Man fandt dog siden, at det ikke havde

---

*) Idem observ. 385.

**) Licet. p. 105 med Figuren.

***) *Chr. Vollern v. Metzungen Hebammenschul.* Stuttg. 1679 p. 307

*) Olig. Jacobæus i *Acta med.* Vol. III. p. 29.

**) L. c. *Observ.* 253.

taget synderlig Skade. Konen derimod fødte, som Virkning af sin Skræk, et dødt Barn, hvis Lemmer alle vare brækkede og krumme *). — En Borgerkone blev 1675 forskrækket ved at see en Tigger, som kun havde een Arm og var lam i sit ene Been; hun fødte kort derefter en Søn, som manglede en Haand og havde et kroget Been **). En lignende Historie fortælles af *Ole Borch* om en ung Kone, som blev forskrækket i sit Svangerskabs fjerde Maaned ved Synet af en vanför Tigger, og 5 Maaneder derefter fødte et Barn med vanskabte Lemmer. — En Kone lod slagte en Kalv; hun blev forskrækket ved Synet af dets Indvolde, og fødte 5 Dage derefter et Barn, hvis Tarme, Lever, Milt og Næt, hang uden for Bugen ***). — En frugtsommelig Kone saae paa Gaden en Kat, som var bleven overkjört, saa at dens Tarme hang udenfor Livet; hun blev saa forfærdet over dette Syn, at hun strax gik hjem, og fødte et Barn, paa hvilket Underlivet var aabent og Indvoldene hang ud *). — En frugtsommelig Kone blev forskrækket ved at see sin Mand uventet saaret i Brystet; hun fødte derefter et Barn, som havde et Saar paa samme Sted **). En anden frugtsommelig Kone saae en Forbryder halshugges, hun vendte hjem og fødte et Barn, som intet Hoved havde. — En Kone i Prag var tilstæde ved et Jödebarns

---

*) *G. F. Hildani Opera.* 1660.

**) *Th. Bartholin Acta med.* Vol. II. p. 201 p. 2.

***) *Mauriceau* l. c.

*) *Kaltschmidts Programm til Hufelands Dissert. de embryone hernioso.* 1767.

**) *Paræi Opera.*

Omskjærelse; hun fødte 3 Uger derefter et Dregebarn, hvis membrum var ligesom afskaaret. — Et Pigebarn, som manglede Hjerne, blev 1659 født i Bergen; det havde pudenda sexus virilis i Munden, og levede kun $\frac{1}{2}$ Time *). Den 7de August 1675 blev i Larsbjörnstræde her i Kiöbenhavn født et Barn, der havde Haaret ligesom opkruset efter den Tids Mode. Nogle meente, at Moderen havde forseet sig paa en friseret Hofdame; andre, at dets Form var et Tegn paa Guds Vrede og Utilfredshed med den qvindelige Pynt**). *Th. Bartholin* viser, at den formeente Lighed var indbildt og tilføjer: "Nihil in ornatu muliebri desidero præter constantiam, quam optare possumus, nunquam sperare" (Act. med. Vol. II. p. 2.). Et lignende Pigebarn blev født i Lolland den 12te Juli 1677 ***). — En frugtsommelig Kone stak selv Huller i sit ældste Barns Örelapper. Barnets Skrig under denne Operation forskrækkede Moderen. Hun fødte derefter en Søn, i hvis Örelapper fandtes smaae Arr, ligesom efter nys tillægte stukne Huller *). — En frugtsommelig Jordemoder var tilstæde, da en Chirurg opererede et Barn for Hareskaar. Hendes Foster havde, da det kom til Verden, et Arr paa Læben, som om

---

*) *Th. Bartholin* i Exc. C. 1. hist. 83.

**) Hid hører ogsaa Skriftet: Sörgeligst. Spectakel, seet paa et nyfødt Pigebarn i Gladsaxe Sogn. Til et Skuespil for alle dem, som holde hardt ved deres nye Noder og høie Toppe. Af *H. Nielsen*. Kbhvn 1625, 4to.

***) jfr. *J. H. Brechtstedt* (Livmedicus) Observ. i *Th. Bartholini Acta med.* Vol. V. p. 323.

*) *Brandis* über psychische Heilmittel und Magnetismus 1818.

det i Moders Liv var blevet opereret for et Hareskaar *). — En frugtsommelig Kone stødte sit Hoved mod en Kulsæk og fødte derefter et Drengbarn, som havde sort Haar paa den ene, hvidt Haar paa den anden Side af Hovedet **). — En Quaksalverske raadte Ao. 1517 en Kone, som havde Koldfeber, at holde en levende Frøe i Haanden indtil den døde. Ulykkeligviis søgde Konen under Brugen af dette sympathetiske Middel Samleje med sin Mand. To Maaneder derefter fødte hun et Barn hvis Ansigt lignede Ansigtet af en Frøe ***). — En Kone blev besvangret af sin Mand, medens han var masqueret som en Diævel. Hun fødte derefter et Barn, som strax kunde springe, og havde den Skikkelse, man tilegner Diævelen *). (*Reis* i quæstion. pag. 545 har et Capitel om monstra diabolica per imaginationem **). — I Würtemberg levede en Mand, der

---

*) *Brandis* l. c. p. 54-56.

**) *Th. Bartholini* Act. med. Vol. II. p. 1.

***) *Schotti* Tab. X. Fig. X. *Liceti* Opera p. 248.

*) *Lud. Vives* Comment. in libr. 12. S. Augustini de civitate Dei.

**) Om molæ volatiles have mange lignende Fortællinger. Jeg vil anføre nogle af de besynderligste med vor *Th. Bartholini*s egne Ord (Acta med. Vol. 1. p. 56. observ. 26.). "In vico Pictorum Hafniæ non ita pridem monstrum capite canino, latrans, sex digitis in manibus pedibusque instructum. Mortuum hoc in scis vicinis sepultum. Occulant plerumque monstrosos foetus parentes, ne fabula vulgi fiant. Hoc silentio puerperarum occultantur molæ ille volatiles, avem quadrupedem referentes, cujus skeleton in museo suo servat Vir illustris *Georgius Rosenkranzius*, Præses Regius Soranus. Familiaris est illa mola in Belgio, ubi vulgo *Suggers* vocatur, quasi sanguisuga, foetui infesta suggillando. Similis illi, quam

saae ud som et Liig; hans Moder var bleven forskrækket ved Synet af et Cadaver *).—En Kone fødte i Aaret 1599 Tvillinger, som vare saaledes sammenvoxede, at de lignede et slibrigt Portrait, der hang i hendes Sovekammer **).—En Kone saae under sit Svangerskab en stor Krebs, som nyelig var opfisket af Söen. Hun fødte nogen Tid derefter et Barn og en Söe-Krebs tillige. Sicilianeren Dr. *Franciscus Maria Delmonaco*, Clericus regularis, der findes karakteriseret som en lærd og sandru Mand, har fortalt *Licet* denne Historie, med det Tillæg, at han har kjendt Konen og seet Krebsen ***).—En frugtsommelig Kone blev forfærdet over en Rotte, der af hendes Naboe var behængt med en Bjelde, i den Hensigt, dermed at jage dens Slægt paa Flugt. Hendes Barn fandtes, ved dets paafølgende Födsel, at være forvandlet til en Rotte *). En

---

Levinus Lemnius describit lib. I. de occultis naturæ miraculis c. 8. In urbe nostra nonnullæ sunt matronæ, quæ molam talem ediderunt, sedulo caventes, ne facile innotescat. Post foetum in partu prodit, cubiculi angulos pervolitando inquietat mulieres, quæ omni studio persequuntur, ut enecatam comburant, credentes, nisi compressa comburatur, laborare aviculam in ea, ut iterum uteri lateras intret, quas si repetierit, mori puerperam. Observatum quoque aliquando est, foetus pedem ab hac commorsum fuisse in utero, et numero monstrorum quoque, accenset *Licetus* L. II. de monst. c. 3.

*) *Halleri* Physiol. Vol. VIII.

**) *Schott* l. c. p. 625 complexum sponsorum exhibent.

***) *Licet* l. c. . 212.

*) *Licet* p. 625.

Höne, som sad og rugede sine Æg, blev forskrækket, ved Synet af en Glente; dens Kyllinger fik Glentehoveder *).

Foruden Historier af dette Slags, hvis Tal er Legio, har man endnu fundet Moderens Lystenhed under Svangerskabet (Malacia) udtrykt paa Fosteret ved mangfoldige høist forskjellige Mærker; man har seet Viinpletter **), Jordbær ***), Kirsebær, Hinbær, Morbær, Blommer, Viindruer, Æbler, Pærer, Figener, Östers, smaae Skinker m. v., og man har som Virkning af de Svangres Skræk seet Muus, Rotter, Fröer, o. desl. udtrykte paa Overfladen af Fosterets Legeme *).

Saa meget om hiin Hypotheses *Forfægttere*; nu om dens *Modstandere*. Disse spurgte: Er den paalidelig nok til at kunne benyttes i Samfundets Anliggender? Skulde det f. Ex. kunne bestaae med Lægens, med Medicinal-Collegiets Pligt, i en officiel Erklæring at følge *Hipocrates's* Snildhed eller *Quinctilians* Deduction, til Forsvar for en Quinde, som, under de forhen anførte Omstændigheder, havde födt et Negerbarn? Skal den fuldkomneste Lighed mellem en uberygtet Kones Börn og hendes Ægtemand (in casu quæstionis) ikke kunne afgive et tilstrækkeligt Beviis for, at han (Ægtemanden), er Börnenes naturlige Fader, fordi man anseer det som hypothetisk mueligt, at

*) *Avicenna lib. de animalibus.*

**) *Matris id vitio adscribitur, visum forte ejusmodi poculum avidissime desiderantis. (Th. Bartholini Act. med. Vol. III. p. 452.)*

***) *Cui tuberculum fragiforme in humero enatum erat, Junio mense semper tumidius ac alias. (Bartholini act. med. Vol. III. p. 152);*

*) *Halleri Physiol. Vol. VIII. p. 230.*

en lösaglig Qvinde under ulovligt Samleje skal af Frygt eller i anden Affect, selv i Drömme, kunne forsee sig paa sin Mand, og derved, uden at ville det, fremvirke hans Billede phantastisk udtrykt i et Foster, hvis Fader han ikke er? "Mulier adultero subdita, forsikkrer *Licet*, viri adventum anxie timens, filios adulterinos ei simillimos procreare solet." (p. 210).

Er det ikke uforsigtigt, ja uchristeligt, at forkynde en Lære, som, naar den hyldest, maa især hos den ömfindligste og elskværdigste Deel af Kjönnet, under hvert Svangerskab, vække Ængstelighed og Frygt for, af utilfredstillet Lystenhed (malacia) at modernærke sit Foster, og af uvilkaarligt phantastisk Spil at föde en Vanskabning eller et Negerbarn? Kunne ikke allehaande Affecter, uden at yttre mindste Indflydelse paa Fosterets Form, hurtigen eller langsomt anledige dets Sygelighed, dets for tidlige Födsel og Död? Har man ikke flere sørgelige Exempler paa, at saadan Ængstelighed for at föde et Misfoster svækkede den Svangres Nerver i den Grad, at hun i Födselens Moment blev afsindig af Glæde, ved at erfare, at hun, mod sin hypothetiske Forventning var bleven Moder til et sundt og velskabt Barn? — "Quanquam nondum evictum est, quousque se extendat vis imaginationis maternæ, a magistratu tamen, quantum fieri potest, e publico conspectu removenda sunt objecta omnia, quæ gravidis nimiam aversationem et terrorem injicere possunt, v. c. mutilati homines et qui larvis horrendam formam inducunt, etiamsi vero certum esset, foetum imaginatione materna ita lædi non posse, ut monstrosa fabrica redderetur, terrores tamen abortum efficiunt, vel gravidas et foetus nonnunquam in morbos conjiciunt." (*Ludvig instit. med. forens.* p. 9. §. 20).

Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

N n

Bliver ikke da Hypothesen selv, eller Tanken om den blotte Muelighed af saadan phantastisk Virkning, især hos den noget overtroiske Qvinde, et frygteligere Skrækkebildest end alle de Misfostere og slibrige Objecter, mod hvis Anskuelse den advarer? —

Det maatte lede mig alt for langt fra Maalet, om jeg vilde anføre alle de *Forklaringer*, som fra Oldtiden af ere fremstillede for og imod hiin Hypothese. Ej heller er saadant nødvendigt, da man hos *Haller* (Physiol. Vol. VIII.) finder dette Æmne udførligen afhandlet, og Hypothesens nyeste Forsvarere ikke tilkjende de ældre Forklaringer noget videnskabeligt Værd. Hid hører følgende Bemærkning af vor *Brandis* *): "En i sin Tid meget agtværdig Læge, *Conrad Barthold Behrens*, har (i sine *Selecta diætetica Francof. 1710 pag. 450*) samlet Iagttagelser af *Waldschmidt*, *Paulinus*, *Schultz*, *Riedlein*, hvilke han for største Delen har uddraget af *Miscellanea N. C.* og af *Riedleins lineæ medicæ*. *Riedlein* beskyldes af *Haller* for Lettroenhed. Vist nok var der en Tid, da man fæstede alt for megen Liid til *Andres* Fortællinger, men ligesaa vist er det ogsaa, at der siden kom en mindre skjøn Tid, da man troede alt for lidt, og tillod sig, at holde Alt for Fabel hvad man ikke kunde forklare." — Men er det os vigtigt, at skjelne mellem Sandhed og Digt, saa bliver det, som mig synes, nødvendigt at betragte Fortidens Efterretninger om Misfostere fra en dobbelt Synspunkt, nemlig *a*) som saadanne, der ikke kunne troes, fordi de som blot phantastiske Fabler ere aabenbart stridende mod

---

*) Pathologie pag. 364.

Naturens uforanderlige, evige Love, og b) som saadanne, der bære *Troeværdighedens Præg*, eller hvis factiske Vished er objectiv indlysende. Benytte vi da blot de Efterretninger, som med Sandsynlighed kunne henregnes til sidste Afdeling, saa have vi endnu med Varsomhed at undersøge:

- 1) om der mellem Objectet, hvorpaa Moderen skal have forseet sig, og Abnormiteten i Fosterets Form, *findes en virkelig Lighed*, og
- 2) om der, hvor saadan Lighed erkjendes, kan tænkes noget sandsynligt eller tilstrækkeligt Causal-Forhold imellem Moderens Affection og Fosterets Abnormitet?

Ligheden imellem Barnets Abnormitet i Formen og den formeentlige Gjenstand for Moderens Affection er altid, endog i de troeværdigste Efterretninger, høist ufuldkommen, i det mindste altid indskrænket til det Synlige paa Objectets ydre Flade. Aldrig saae man et Modernærke, i hvilket man tillige fandt det formeente Objects indre Textur, f. Ex. Indvoldene af en Muus, Kjernerne af Bær eller desl. Med Hensyn til Modernærkernes Farve er det ogsaa mærkeligt, at aldrig nogen Kvinde forsaac sig paa et *grönt* Object, uagtet dog f. Ex. en grøn Frøe kan tænkes ligesaa frygtelig som en bruun. Eller staaer maaskee den grønne Farve i ingen Rapport til den qvindelige Phantasie? Hvad der gör enhver opdagen Lighed end meer mistænkelig, er: at aldrig en Moder, *förend* hendes Barn var födt, fandt sig i Stand til med Vished at bebude, at det maatte være modernærket, eller udtrykke Lighed med et bestemt Object, hvorpaa hun havde forseet sig. Ofte derimod saae man Besvangrede, som, i blind Tillid til Hypothesen, med Ængste-

lighed ventede at föde Vanskabninger eller modernærkede Börn, uden at der dog siden fandtes mindste Abnormitet paa deres Afkom. Jeg har selv kjendt en oplyst og agtværdig Kone, som mod Midten af sit Svangerskab blev overfaldet og forslaaet, saa at hele hendes venstre Arm var blaa af underløbet Blod, og som desuden en Maaned derefter blev forskrækket over en Abekat, der uventet sprang hende paa Skulderen. Hun leed i 4 til 5 Maaneder derefter ubeskriveligt ved Tanken om at hendes Foster skulde faae et Abekatte-Ansigt og en blaa Arm, men bragte desuagtet til Familiens Glæde et velskabt Barn til Verden. — I Almindelighed søger man først Abnormitetens Lighed med et eller andet Object, efterat Barnet er födt. Og hvor let opdager man da, at Moderen under Svangerskabets hendirundne 280 Dage har været i denne eller hiin sandselige eller phantastiske Rapport til et eller andet Object, med hvis ydre Form Abnormiteten har nogen Lighed! Mindes Moderen ingen saadan Rapport, intet phantastisk Causal-Forhold mellem sig og sit Fosters Abnormitet, saa nödes man efter Hypothesen til at troe, at hun maa have forseet sig under *en Dröm*, men at en saadan Dröm, skjönt kraftig nok til at mærke Fosteret, alligevel intet Spor har efterladt i Moderens Erindring. Her see vi da Grunden til den Mistillid til hiin Hypothese, som man finder hos de fleste nyere Naturgrandskere.

”Jeg har nu og da — siger *Haller**) — seet nogle af disse Mærker. I en gammel adelig Dames Ansigt f. Ex. vilde man meget tydeligen have bemærket Tegningen af en liden Fugl. *Jeg*

---

*) Physiologie Vol. VIII. p. 230.

kunde ikke see andet end en uformelig blaatanlöben Plet. Og ligesaa lidet kunde jeg i et andet Modermærke, erkjende en Rose, der, som man foregav, skulde være udtrykt paa en ung Piges Bryst, ja endog blomstre paa samme Tid, som Haugeroser *). Hiin, der forsvarede Mærket af et Moorbær, fortalte i fuld Alvor, at ei allene en Kones eneste Datter, men ogsaa elleve Sønner havde havt saadanne paa Brystet. At Moderen tolv Gange skulde være bleven forskrækket over et nedfaldet Moorbær eller af Begierlighed derefter være bleven syg, er aldeles utroeligt. Endelig bemærker ogsaa Blondel **), i Henseende til saadanne formløse Væxter, Druerkjerner eller Kirsebær, at Moderen ofte aldeles ingen Begierlighed derefter har yttret eller derover er bleven forskrækket." — Ogsaa *Sömmering* ***) siger: "Jeg har havt Leilighed til at see de berömteste Misfostere, hvilke man foreviiste som Virkninger af Indbildningskraften, og jeg fandt, ved at beskue dem, end ikke den fjerneste Lighed imellem den Ting, hvorpaa Moderen skulde have forset sig, og deslige Börns Misdannelse; derimod overtlydede jeg mig om, at der i det mindste hörer meer Indbildningskraft til at opdage en saadan Lighed, end de af begge Kjøn, der forfægte den, fordre til at frembringe selv deslige Misfostere. Jeg undersøgte f. Ex. A. M. Herrig, födt i Trier, som Buffon og efter ham Wunsch har ladet stikke i Kobber, men fandt paa hende intet, der i mindste Maade lignede en Hjortehud, derimod en ualmin-

---

*) Ephemerid. N. C. Vol. 111. obs. 33.

**) *Schurigs* Sylleps, p. 601.

***) *Abbildungen und Beschreibung einiger Misgeburten* pag. 28.

deligen stor Mængde af særdeles store Hudophöiningen, af hvilke, som bekjendt, ofte store og stærke Haar fremvoxe. Mennesker af usædvanligen hviid Hud have i Almindelighed flere eller færre deslige saa kaldte Vorter, der i nogle af Tydsklands Egne ogsaa kaldes Dödningspletter, og ofte sees i Mængde paa en smuk Blondines Ansigt. Ogsaa hiin Pige var paa de övrigte Steder af Legemet særdeles hviid. Men man kunde ikke opdage eet eneste Haar, der lignede en Hjorts. Enhver, som kjender den menneskelige Huds Forskiellighed, veed, at der ikkun er en umærkelig Overgang fra de saa hyppige Fregner til hiine Vorter, og fra disse til *Her-rigs* Misdannelse. Skulde man vel troe, at *Heister* har holdet de hjernelöse Misfostere, som jeg §. 11 har beskrevet, for en Virkning af, at Mödrene have forseet sig paa *Harer*? — Moderen selv erklærede det af *Sandifort* beskrevne Misfoster for Virkningen af, at hun havde forseet sig paa en *Abekat*. Gaaer man noget tilbage til ældre Tider, f. Ex. til Aaret 1670, saa finder man hos Kerckring, at han endog tillægger det selvsamme Misfoster Lighed med *Djævelen*. Derfor maatte i Afbildningen Fingrene ei alene nogenlunde ligne Klöer, men Moderen maatte ogsaa troe, at have havt Samleje med onde Aander. Qvinderne fandt, at Barnet ei var *Djævelen* uliigt. — Skjönnes heraf ikke tydeligen, at disse Mennesker plagedes af deres Indbildningskraft? Imellem Diævle, Abekatte, Harer og Katte, gjorde de aldeles ingen Forskjel. — Mod saadanne Mennesker maa man altid tabe; thi ere der ingen Aber, Harer og Katte, paa hvilke Moderen kan forsee sig, saa maa hun have drömt, — forseet sig paa Hjernespiudet selv.”

Med fuld Föje siger derfor *Richerand**). "Man bör ikke fæste for stor Liid til alt det Vidunderlige, som Oldtidens og selve den nyere Tids Skribenter fortælle om denne Gjenstand. Naar man læser periodiske Skrifter fra det 17de, ja endog fra det 18de Aarhundrede, f. Ex. *Ephemerides nat. cur.*, *Journal des Savans* o. fl., saa overraskes man af de mange vidunderlige Tildragelser, som i disse fortælles. I eet af dem födes et Pigebarn til Verden med et Svinehoved; i et andet kommer en Kone i Barselseng med en Giedde. Der var en Tid — siger en Philosoph — da hele Philosophien bestod i at see Vidundere i Naturen." — Og med ikke mindre Föje bemærker *Klose***) "Saa længe det endnu ikke er uimodsigeligen gjendrevet, at et svangert Fruentimmer kan forsee sig, saa længe bör end ikke et Barns meest paafaldende Lighed med en fremmed, f. Ex. ved et Modermærke eller deslige Misdannelser udmærket, Mand forlede en Medicus forensis til at vove en positiv Afgjörelse i Henseende til et Barns Illegitimitet."

2) *Causal-Forholdet* imellem Objectet for Moderens Affection og Abnormiteten paa hendes Foster, er en endnu vigtigere Anstödsteen for Paalideligheden af hiin Hypothese. Naar Hypothesens Forfægtere ville, man skal troe, at en Kvinde virkelig har forseeet sig, saa paaligger det *dem* nærmest, at give et fyldestgjørende Beviis for at saadant mueligen *kan* skee, thi affirmanti incumbit probatio! Ligger da et saadant Beviis virkeligen i de Svar, der kunne gives paa de forhen opkastede Spørgsmaal?

---

*) *Nouveaux Elemens de Physiologie*. 1807 T. II. pag. 418.

**) *System der gerechtflichen Physik* §. 56 p. 315.

Künne Hypothesens Modstandere ikke gjerne indrömme Phantasien en dynamisk Indvirkning paa den dyriske Organisme, uden derfor at erkjende dens formeente Kraft til især *pludseligen* at forandre Organismens Form? — Ingen nægter jo, at Mennesket kan döe af Skræk, af Glæde eller deslige; ingen nægter, at en frugtsommelig Qvinde kan af lignende Affecter faae Blodstyrtninger, bringes til at abortere, o. s. v.; men findes da nogensinde, som Følge af Affecter, Organismens *Form* forandret? Ingenlunde! Og see vi derimod ikke undertiden organiske Formforandringer fremvirkes, f. Ex. Modernærker forsvinde ved Organismens egen Kraft, uden at noget chemiskt eller physiskt Middel, hvorfra Virkningen kunde hidledes, er blevet anvendt? ("*Sponte* tamen *evanescens*," siger vor forevige *Callisen* Syst. Vol. II. §. 506.) Hypothesens Modstandere indrömme derfor kun de *to* af dens Momenter, nemlig at Börn *a)* födes *med* Modernærker og *b)* at dette skeer *efter* Moderens phantastiske Affecter; men de benægte dens *tredie* Moment, nemlig Causal-Forholdet imellem hine *to*, eller med andre Ord: de finde Hypothesen grundet paa den ulogiske Slutning: *post ergo propter!* — Dette Causal-Forhold bör desuden betragtes under *to* *forskjellige* Momenter, forsaavidt det skal kunne udtrykke sig *a)* under *Undfangelsen*, eller förend Barnet er formet, og *b)* under *Svangerskabet*, da Barnets Form allerede er meer eller mindre bestemt.

A) Skal Barnets Lighed med Faderen kunne tilskrives Faderens Phantasie, da maa denne jo nödvendigt forme hans Billede under selve Undfangelsen, efterdi han sildigere ikke staaer i nogen Rapport til Barnet. *Licet* siger herom: "Etsi vero utriusque parentis phantasia monstrosa partui exhi-

bere valet, hoc tamen magis maternæ quam paternæ phantasie adscribendum est, tum quia pater in actis veneris *id* solum præstare potest, foemina vero etiam post congressum toto conceptionis et formationis tempore, tum quia mulieres vehementiores habent imaginationes. Sed quia potest hæc imaginatio vehemens in somno fieri, nulla parentum animadversione, propterea evenit, ut ab imagine objecti nimium phantasiam parentis lacessente monstrum exoriat, nec parentes sciant se unquam hujusmodi spectrum in memoria habuisse." — Men ved heri at følge *Licet* og antage, at det er Faderens Phantasie, der bestemmer Barnets Lighed med hans egen Form, hvorledes ville vi da forklare den Erfaring, at Barnet ofte ligner sin Bedstefader eller Bedstemoder? Er det troeligt, at Faderen under Samlejet med sin Hustrue har phantaseret over sine Forældres *Form*? — Og nu *Dyret*, som aldrig saae sine Forældre eller deres Billede? Hvorledes skulde *dets* Phantasie kunne under selve Avlingen fremvirke Bedsteforældrenes Form, ja endog deres legemlige Abnormiteter udtrykte i Fosteret? Formaaer Phantasien ogsaa at male treffende Billeder af Objecter, som Individuet aldrig saae? Bör ikke Aarsagen til Phænomenet søges andensteds? Hvorledes kan det ellers forklares som mueligt, at Sommerfuglen, der neppe drømmer om de Form-Forandringer, den undergik, förend den som Sindbilledet paa vor Opstandelse fremstraaler i sin fulde Glands og Herlighed, skulde kunne producere sin Afkom som Æg, og disse siden forvandles til Larver og Nympher, hvis Former ere saa höist forskjellige fra dens eget Billede, saaledes som dette findes under Parrings-Momentet, eller i dens udviklede Tilstand? Hvorledes skulde Fröens Æg, som ikke befrug-

tes af Faderen, förend Moderen har kastet dem, kunne först udvikle sig til Gyriner, til Fiske med Haler og Gæller, uden Födder o. s. v., kort til organiske Former, saa höjst forskjellige fra Forældrenes under Parrings-Perioden? Og hvorledes skulde alligevel disse Fiske, efter undergaaet Metamorphose, tilsidst kunne udtrykke Forældrenes Billede, dersom dette var betinget ved disses Phantasie? Er det ikke da troeligere, at ogsaa Menneskebörns Lighed med deres Forældre eller deres Bedstefædre og Bedstemödre, at Familie-Ansigter og Familie-Ligheder ikke bör söges i Forældrenes Phantasie, men betragtes som afhængige af almeene Naturlove, ved hvilke Skaberens Almagt bestemte Udviklingen og Metamorphosen af alle organiske Former? — Dersom Moderen hentede Billedet for Formen af sit Foster fra en phantastisk Forestilling om sin egen Organisme, saa maatte jo hvert Pigebarn i Eet og Alt blive ligt Moderen, eller *hun* maatte i det mindste male sig sit eget Billede fra en tidligere Livsperiode. Hvorfra henter da *hendes* Phantasie alle de Særegenheder, som karakterisere Fosterets Organisme, men ikke meere findes i Moderens og som hun desuden aldrig saae, foramen ovale, ductus arteriosus et venosus, placenta, arteriæ umbilicales, vena umbilicalis, hymen, dentes lactei, &c.? — Vi finde ogsaa organiske Abnormiteter, til hvilke Skitzten nödvendigen maa være aftrykt ved förste Udspring. Hertil kan det Barn henregnes, som jeg nyelig*) har havt den Ære at forevise Selskabet. Dets Abnormitet er

---

*) Beskrevet i dette Bind pag. 237 fölg.

nemlig saa universel, og samtlige dets organiske Afvigelser findes saa nøje lempede efter hverandre, at den hele Transformation ikkun kan tænkes som samtidig med dets Organismes begyndende Udvikling. Dets Form udtrykker saaledes guddommelig Viisdom, som ingen menneskelig Aand er i Stand til at fatte. Hvorledes skulde da denne Abnormitet være Phantasieens Værk? Samme Spørgsmaal kan opkastes om alle andre Abnormiteter, der have et tidligt Udspring. Selv Hypothesens Forfægttere betragte derfor Afvigelserne fra Normen i Organismens Indre, som Naturspil, der ikke staae i Causal-Forhold til Phantasien. Hvorfor? Fordi man maatte være meer end blot Anatom for at kunne opstille Billedet af organiske Abnormiteter som Norm. Ingen har endnu, saavidt mig er bekjendt, paastaet, at Naturgrundskere *oftere end andre* producere misdannet Afkom, uagtet dog hines Phantasie med Hensyn til de indvendige organiske Former nødvendig maa have den meest udstrakte Sphære; en Bemærkning, der kan tjene som Modsætning til Aristoteles's ovenanførte Lære om Aarsagen, hvorfor Qvinden oftere skal føde Misfostere end Dyret. Der findes endnu mange andre især oprindelige Abnormiteter, som Hypothesens ivrigste Forsvarere ikke vove at udlede fra phantastiske Indtryk, men tilskrive physiske Sygdomsaarsager, og betragte som medfødte Sygdomme. Jeg nævner kun som hidhörende Exempler Börn med sex eller flere Fingre paa een Haand eller med sex Tæer paa een Fod*), med tre eller flere Arme eller Been; — Börn med to

---

*) *Th. Bartholini Acta medica Vol. I. p. 77.*

eller flere Hoveder til een Underkrop og omvendt *), Börn med sammenvoxet Urinrör, Endetarm o. d. l.—Et for stort eller for lidet Antal af Fingre eller Tæer er ikke sjelden bemærket som en Familielyde, der saavel ved Faderen som ved Moderen forplantedes gennem flere Generationer. — *Reaumur* saae et saadant Overtal af Fingre og Tæer forplantet fra Manden gennem tre Generationer **). *Maupertuis* (Oeuvres Tom. II. p. 275) og *Carlisle* (Philos. Transact. 1814. p. 1.) anføre lignende Exempler; der var Konen den første, og Lyden blev efter hende forplantet til den fjerde Generation. — Naar Forældre i saadanne Familier havde flere Börn, fandtes Misdannelser dog ikke stedse hos dem alle. Et Barn i en saadan sexfingret og sextaaet Familie havde kun 5 Fingre og 5 Tæer; men dog en abnorm Udvext paa den ene Tommelfinger og paa de to første Tæer. *Morand* især har behandlet dette naturhistoriske Æmne videnskabeligt ***).—Lignende Phænomener har man iagttaget hos forskellige Dyr. Hjorten og Faaret have undertiden overtallige Horn, og i Ovis polycerata synes denne Misdannelse at være bleven permanent, ligesom overtallige Tæer i Gallus pentadactylus. — Et for stort Antal af de større Legemsdele er ogsaa temmelig almindeligt hos forskellige Dyr, saasom hos Hesten, Hunden, Katten, Koen, Faaret, Haren, Anden, Gaasen, Spur-

---

*) *Th. Bartholini* Acta medic. Vol. III. p. 58.

**) Art de faire éclore les oiseaux domestiques Tom. II. pag. 377.

***) S. hans Recherches sur quelques conformations monstreuses des doigts dans l'homme. Mem. de l'Acad. des Sciences 1770.

ven, Duen, Bogfinken og Fröen *). Ja i selve menneskelig Byrd findes ofte baade overtallige Lemmer og Lemmer af flere Fostere forenede eller ligesom sammensmeltede i een organisk Misdannelse. — Exempler paa dette Slags findes hos *Home* **), *Winslöv* ***), *Montagnè* *), *Zacchias* **), *Sömmering* ***). — Det mærkværdigste Exempel af dette Slags ere Tvillingerne *Judith* og *Helene*, som, fødte i Ungarn 1701, bleve førte omkring til Skue i de fleste europæiske Riger, levede indtil 1725, og ere begravne i den hellige Ursulas Nonnekloster i Presburg *). Overdelen af disse Börns Legemer var ligesom dobbelt, Nederdelen fra Lenderne af enkelt. Deres Sammenhæng var meest bagfra, dog saaledes, at deres Ansigter vendte sköns mod hinanden fra Siden. Alle deres Indvolde vare dobbelte, naar undtages, at begge Vaginæ løb sammen i een Aabning, begge Endetarmene ligesaa. De havde altsaa kun een Vulva og een Anus. Der fandtes to Urinblærer og to Urinrör (urethræ), hver med sin Aabning. Begge Korsbenene (ossa sacra) vare sammensmeltede til Eet, og havde ikkun eet Rumpebeen (os coxygis) ved deres tilspidsede Ende. Begge Stor-Pulsaarer

*) Vid. Halleri opera minora Tom. III. p. 50.

**) Philosophical Transactions Vol 80.

***) Mémoires de l'Acad. des sciences 1733 p. 366.

*) Liv. II. c. 30.

**) Quæst. med. legal. lib. VI. quæst. 9.

***) Beschreibung einiger Misgeburten.

*) Cfr. *Leske* auserlesene Abhandlungen der philosophischen Transactionen, 4ter Th. p. 381.

(aortæ) vare løbne sammen i Bugen til een stor Canal, som siden deelte sig i arteria iliaca; de nedre Huulaarer (venæ cavæ) vare forenede paa samme Maade. Disse Tvillinger vare ikke lige stærke eller lige veldannede. Det kraftigste (thi hvert af dem udtrykte sin egen Villie) drog det svagere med sig, endog naar dette bestræbte sig for at komme andensteds hen. I 6te Aar fik det ene en Lamhed (paralysis) i den venstre Side, hvorefter det blev meget svagere end Søsteren. Man bemærkede en stor Forskiel i deres Livsyttninger, saavel i sund som i sygelig Tilstand. De havde forskiellige Temperamenter. Det ene var meget forstandigt og lærvilligt, det andet enfoldigere og dorskt. Hverken Stolegangen eller Urinens Udtømmelse skeete paa eengang hos dem, ej heller indtraf begges maanedlige Renselse til samme Tid, men den ene Søster havde denne Udtømmelse sædvanligen een Uge før den anden. Perioden var undertiden ledsaget af Ildebefindende, snart hos den ene, snart hos den anden. Naar den ene af dem sov, var den anden ofte vaagen. Den ene var undertiden sulten, naar den anden var mæt. Börnekopper og Mæslinger havde de paa eengang; men andre Sygdomme hver for sig. Judith havde ofte Krampetrækninger; Helene aldrig. Medens den ene af dem havde Hoste eller Colik, befandt den anden sig vel. Deres Aandskræfter vare vel forskjellige, men begge kunde læse og skrive, sang meget skjönt, havde lært qvindelige Sysler, taledes forskjellige Sprog, Ungersk, Tydsk, Fransk og Engelsk. De døde paa een og samme Tid. Fra deres Nederdeel, som var sammen-

voxen, havde de fælleds Fornemmelse *). — Om en lignende dobbelt Menneskebyrd, som var døbt, det ene Barn *Johannes Baptista*, det andet *Lazarus Colloredo*, og levede i 28 Aar, siger *Zacchias*: "scio hunc puerum (Johannem Baptistam) seorsim a perfecto (*Lazarus Colloredo*) fuisse baptizatum: an recte et secundum rationem id factum, neque affirmo neque nego: quod enim ecclesia catholica in hoc determinet, expecto, cui et in hoc ut in ceteris omnibus me subjicio." — L. c. lib. VII. ad 1mam quæst. — (Om denne Misdannelse s. ogsaa *Th. Bartholin* i *Histor. anat. rar. Cent. 1. obs. 66. p. 117*, hvor den findes aftegnet og beskrevet. *Bartholin* selv har seet den først i Kjöbenhavn, og siden, da den var 28 Aar gammel, i Basel **).

Mod Ahnornitaternes phantastiske Oprindelse under Udviklingens første Moment stride endeligen ogsaa alle Iagttagelser om Misdannelser i Planteriget, om Naboplanterers Indflydelse paa hinandens Form, paa Frugtens Farve og desl. ***), saa og Iagttagelser om Misfostere blandt Dyrerigets lavere Arter, hvis Phantasie, med Hensyn til Formen af deres Afkom, vel ikke kan

---

*) *Philos. Transact. Vol. I. G. C. Dreischii historia magnæ legationis cesareæ p. 41. Haller l. c. 28 og lib. II. c. 26.*

**) Lignende Historier findes i *Harles og Ritters neues Journal der ausl. med. chir. Literatur III. B. I. St. p. 19. V. B. p. 125. IV. B. 2. St. p. 92; i Tübinger Blätter für Naturwissenschaft und Arzneykunde von Autenrieth und Bohnenberger 2 B. 3 St. 1816; Leske l. c. Th. p. 349; i von Gleichens Abh. über die Samen- und Infusions-Thierchen 1778 p. 45.*

***) *O. Borrichii observ. Pyrum pyro innatum in Act. medic. Th. Bartholini Vol. II. & V. p. 325. obs. 129.*

være stor. Den Ælling med to Hoveder, og en anden med fire Been, som jeg her foreviser, maa nödvendigen henregnes til de oprindelige Abnormiteter. I Naturvidenskabens Annaler findes ikke faa lignende Exempler.

B) *Det andet Moment* for Abnormiteternes Oprindelse sættes som udstrakt fra Undfangelsens Öieblik til Enden af Svan- gerskabet, eller til Fosterets fulde Udvikling. Under denne Ter- min leve samtlige organiske Væsener i bevidstlös Tilstand et blot vegetativt Liv. Allerede Undfangelsen udtrykker Spi- ren (germen) til det nye Individ ligesom ved en Skitse af samt- lige dets Organer. Heraf har man da udledet, at der i Natu- ren ingen virkelig Avling finder Sted, eller at dette Udtryk kun egentligen bör betegne Organernes og *Individuets Udvikling* eller Overgang fra dets *usynlige* til dets *synlige* Tilstand. — *Haller* og *Bonnet* ville endog ved deres microscopiske Forsög have fundet, at Spiren til Kyllingen allerede er til (præexisterer) i Ægget för det befrugtes, og *Spallanzani* har sögt at bekræfte dette Re- sultat ved sine mangfoldige Undersögelser om Amphibier- nes og Planternes Generation. Embryernes Udvikling skeer efter bestemte Naturlove, som dog ere forskjellige betingede for de forskjellige Dyre-Classer. De koldblodige Dyrs Udvik- ling skeer f. Ex. ved *Mediets* naturlige Varme; de varm- blodiges Udvikling fordrer en höjere Temperatur; Fugle ud- vikle sig i faa Dage; det menneskelige Foster modnes först i

---

*) Endog i Mineralriget finder man Former, som jo umueligen kunne være Phantasiens Værk. I Agaten og andre Stene har man seet Billeder af Trær og Dyr.

40 Uger. — Fosteret af enhver Dyrart undergaaer ogsaa en naturbestemt Metamorphose eller gradviis Forandring i Organismens Form. I Faaret sees Embryet først paa Drægtighedens 19de Dag. Menneske-Embryet vorder, efter Svangerskabets længere Varighed, end sildigere synligt. Det viser sig først som to sammenhængende Blærer, der indeholde en coagulabel geleeagtig Vædske. Fra den ene af disse Blærer udløber ligesom en fin Traad. Mod Enden af den anden Maaned ere Blærerne mindre gjennemsigtige; den ene af dem udtrykker nu allerede Skizzen til Hovedet; man seer svage Mærker til Næse, Mund og Ören; Öinene vise sig som to sortagtige fremstaaende Kugler; den anden Blære forvandler sig til selve Legemets Stamme; Lemmerne voxer langsomt frem; man öiner allerede Fingre og Tæer, ja endog Kjönsdelene, Ribbenenes Bruske, og, som man hidtil troer, i Stammens Midte en rödladen Punkt eller det begyndende Hjerte. Mod Enden af tredje Maaned nærmer Fosteret sig meer og meer til den menneskelige Form: dets Ansigt karakteriseres ved Alderdommens og Fortrædelighedens Træk; Hjernen, Rygmarven, Ribbeenene, Underlivets Indvolde, skinne gennem Legemets tynde Bedækninger; Halsen og Rygraden ere stærkt krummede; Kjönsdelene sees meget tydeligen, og omkring Navlesnorens Indløb i Bugens nedre Dele findes et naturligt Navlebrok, eller Indvoldene ligge uden for Bugen. Ved Enden af den fjerde Maaned ere alle Fosterets udvendige Dele, dets Nægle og Tæer, undtagne fuldeligen udviklede; dets Tarme have trukket sig tilbage i Bughulen; det har en Længde af omtrent 5 Tommer og vejer 6 til 8 Lod. I femte Maaned findes dets Lemmer udviklede mere forholdsmæssigen til Legemet eller Stammen. Fra mangfoldige Forbeerings-

punkter ligesom *udstraaler* Beenmassen i alle dets Knokler (ossa); Huden er nu besat med Duun (lanugo). Der samler sig Fidt under dets Hud, som udsletter dennes Rynker og derved giver det et livligt Physiognomie. Dets Middelvægt angives til omtrent 20 Lod, dets Længde til 8 Tommer; dets Lemmer begynde at yttre svage Bevægelser.

Disse løse Træk af Historien om Menneskefosterets organiske Udvikling under Svangerskabets første Halvdeel maa tjene til at oplyse vor Hypotheses andet Moment. Det er klart, at Fosteret fra Svangerskabets første Tidspunkt af allerede er formet, og at fölgelig dets Form maa forandres förend Misdannelse kan tænkes muelig. At Saadant kan skee tidligt eller sildigt under Svangerskabet ved en naturstridig Indvirkning i Vegetations-Processen, derom kan ikke tvivles; men da denne Process i sin naturlige som i sin forstyrrede Tilstand, hos det födte som hos det ufödte Dyr, foregaaer *jevnt og langsomt*, saa at *hiint*, uagtet dets forskjellige Affecter, dog först efter flere Aars Forlöp, uden al Formforandring har vexlet alle dets Legems-Partikler, og *dette* först opnaaer Modenhed til den af Naturen bestemte Tid, (Kyllingen f. Ex. den 21de Dag, Menneskefosteret den 28ode Dag,) saa staaer i det mindste Phantasieens *pludselige* Indvirkning paa Fosterets Form som en Absurditet *).

---

*) "Dyret — siger *Fenelon* (de l'existence de Dieu. part. 1. §. 24) — optager i sit Legeme en fremmed Substants, som det tilegner sig ved et Slags Metamorphose. Näringen, som var et livlöst Legeme, vedligeholder Dyrets Liv, vorder Dyret selv. Dets Bestanddele ere uddunstede formedelst en kjendelig og vedvarende Trans-

Ældre Naturforskere have allerede følt det Sande i denne Ytring. — "Jeg tilstaaer, siger *Mauriceau* (obs. 585), at en heftig Imagination hos Qvinden, under Begyndelsen af hendes Svangerskab, kan foraarsage en saadan Rystelse i det endnu spæde og bløde Fosters Legeme, at dets Form deraf kan vorde vanskabt; men efter den 2den eller 5die Maaned, da dets Legeme allerede er fast og haardt, troer jeg ikke, at ene Imaginationen kan forandre dets Form." — Vor forevige *Saxtorph* siger ikke uden Grund *): "Skulde sligt et Syn være tilstrækkeligt nok til at frembringe saa stor en Virkning paa et allerede dannet og saavidt tiltaget Foster i Modersliv, saa vilde der i mine Tanker findes mange flere af dette Slags misdannede Fostere, siden det ofte möder, at see overkjörte Hunde og Katte, hvorpaa frugtsommelige Kerner kunne forsee sig; og tilstaaer man endog Indbildningskraf-

---

piration. Hvad en Hest f. Ex. var for 4 Aar siden, er nu ikkun Damp eller Excrementer; hvad fordum var Høe eller Havre, er nu blevet den selysamme stolte og kraftfulde Hest, gjelder i det mindste for det samme Dyr, uagtet dets organiske Bestanddeles umærkelige Vexel."

Af samme Mening maa ogsaa *Graham* have været. Han siger nemlig (i Med. chirurg. Transact. London 1814. Case of obstructed aorta): "Aorta's Metamorphose har visseligen været Tidens Værk. Og Livets Tilværelse under den vitale Virksomheds Afbrydelse i en saa høi Grad afgiver et Beviis, at Naturen lempet sig efter de største Forandringer i de væsentligste Livsorganer, naar ikkun saadanne Forandringer skee langsomt og gradviis, og Organernes Virksomhed ikke overiles, forstyrres eller alt for heftigen pirres."

*) Ny Samling af det K. D. Videnskabernes Selskabs Skrifter 5te Deel, 1ste Hefte. p. 113.

ten saa stor en Virkning, at den kunde foraarsage Underlivets Bristning paa Fosteret, saaledes at derved ganske borttages de 5 Muskler paa Underlivet af det første Barn og alle 10 Bugmuskler paa det andet, uden at efterlade noget Spor eller Levninger af dem tilbage. Havde disse Muskler været til förend Indbildningskraften virkede, saa maatte man jo endnu finde Levninger af dem, efterat de ved Indbildningskraften vare brustne, og havde de allerede manglet forud, eller ikke været til förend Imaginationens Virkning skeete, saa har jo Indbildningskraften heller ikke borttaget dem. Og hvorledes skulde det vel lade sig tænke, at den samme skadelige og ödelæggende Indbildningskraft, som efter saa skræksomt et Syn kunde tilintetgjöre saa mange Muskler og Underlivets udvendige Bedækninger, ja bortrive Navlestrængen fra sit sædvanlige Udspring ved Navlen, at den skulde igjen kunne være istand til at hefte Tarmhinden saa fast til Moderkagen, og mage det saa vel for Barnet, at Navlestrængen, som ved denne Ödelæggelse var afreven fra sit rette Sted, skulde igjen finde en ny og usædvanlig Indgang neden i Underlivet, hvor Skambeenene syntes for denne Fordeels Skyld at mangle, og der at forene *den eneste Arterie*, den havde, med Legemets större Arterie, som kaldes Aorta? (At Navlestrængen ikke havde mere end een Arterie, dertil er Aarsagen let at indsee, siden den højre Sides Extremitet manglede, saa manglede ogsaa *Arteria iliaca dextra*, som kan ansees for Stammen, af hvis Fordeeling *Arteria cruralis dextra* og siden inde i Bækkenet *Arteria umbilicalis* omsider udstammer). Det synes antageligere, at Naturen, forstyrret i sin ordentlige Fremgang, søger nye Udveje for at erstatte Mangelen.” —

Betragte vi især de Exempler, som den lærde *Sömmering* anfører i ovennævnte Beskrivelse over *Acephali*, saa synes disse Vanskabninger at afgive de stærkeste Beviser mod Indbildningskraftens Virkning, da selve denne Hypotheses ivrigste Forfægttere ej ville være i Stand til at forklare, hvorledes Moderens Imaginationskraft, som knuser eller tilintetgjør Fierdedelen eller Halvdelen af et Barnehoved, har strax igjen et andet halvt eller heelt Hoved at tilsætte, der paa den ordentligste og meest symmetriske Maade fremvoxer i lige Proportion og Størrelse med det første, som om begge disse Hoveder fra Begyndelsen havde været dannede til hinanden, uden nogen foregaaende Virkning af Indbildningskraften. Saaledes er det ikke sjældent, at vi forvildes, ved at hænge for meget ved en Hypothese, der synes os saa let, at vi derover glemme at efterspore de gyldigere Aarsager, som dog uden Tvivl i de fleste monströse Begivenheder ligge i den formende Krafts Beskaffenhed og Virkning, der tilsætter og fratager, fordeeler og omflytter de organiserede Deele efter visse bestemte Dannelseslove, som hidindtil ere os ubekjendte, men tilkjendegive sig ved adskillige Tilfælde i begge Naturriger saavel hos Planterne som hos Dyrene (f. Ex. ved Polypernes fremvoxne afskaarne Dele). Man lægge især Mærke til hiin Yttring af sal. *Matth. Saxtorph*: at Rudera eller Tomten efter saa pludseligen tilintetgjorte Organer jo nödvendigen maatte spores, om man end vilde tilskrive den vegetative Process en saa miraculös Iilfærdighed i Abnormiteternes Udvikling. — Antaget som rigtigt, at en frugtsummelig Kvinde, der saae en Forbryder halshugges, blev forfærdet over dette Syn, derpaa gik hjem og fødte et Barn, som manglede Hoved, saa maatte man jo efter Hypothesen troe:

at Fosterets Hoved ved Phantasiens Kraft var blevet afhugget og fortæret, og at Saaret, som Decollationen frembragte, var blevet lægt, Alt i Hu og Hast under den Svangres Vei til sit Hjem. Kan da Nogen, som veed, at Fosterets Hoved i Svangerskabets 10de Maaned vejer 1 til 2 $\text{\AA}$, alligevel troe, at et saa ubegribeligt Phænomen virkeligen skulde være indtruffet, under hiin Fosterlivets sildigste Periode? Og dog er intet visere, end at de fleste qvindelige Skræksyn henregnes til Svangerskabets sildigere Tidspunkt. Formedelst den Uvished, hvori Qvinden er om sit Svangerskab i de første Maaneder, kan hun i denne Periode sædvanligen ikke frygte for Skrækk billeder. Alligevel have vi paalidelige Efterretninger om moderplettede og misdannede spæde Embryoner; ja intet er sandsynligere, end at mangfoldige Aborter have deres Grund i Misdannelser af Fosterets indre Organisme, uagtet de fleste indtreffe i de første Maaneder efter Undfangelsen, medens Moderen endnu lever i Uvished om hun er befrugtet eller ikke. Og skulde da Synet af et just ikke frygteligt Dyr, eller en phantastisk Attraae efter et Næringsmiddel (Malacia), kunne have en mægtigere Indvirkning paa Fosteret end andre Moderens langt piinagtigere Sinds- og Legems-Affecter? Kan den Svangre aldrig forsee sig paa *sig selv*? Kan hun brække sine egne Arme og Been, uden at Saadant forandrer Formen af hendes Foster, medens hun ikke skal kunne taale at see andre Mennesker lide, uden at hendes Følelse nødvendigen maa forplante og udtrykke sig til hendes uskyldige Afkom ved et betydningsfuldt Symbol? — "Vi vide jo nu, at en frugtsommelig Qvinde, af hvis Lemmer eet er brækket eller afskaaret, alligevel kan føde et Barn med fuldbaarne Lemmer, — og dog fortæller man os meget alvorligen, at, dersom

hun seer slig Lemlæstelse paa en anden, saa vil dette Syn virke skadeligen paa hendes Foster!*) — Hun maatte da, fra hiin Synspunkt betragtet, under hele sit Svangerskab være et *Noli me tangere* for Chirurgen og for Födselshjelpere. Jeg vil ikke spørge, om saadanne phantastiske Indtryk forplante sig igjennem Navlestrængens *Nerver* *), hvis Tilværelse endnu er tvivlsom, eller gjennem Navlvenens Blod? Men jeg spørger kun: findes ikke mange Misdannelser i Legemets forskjellige Organer hos Fostere, i hvilke de absolute Betingelser baade for Forplantelsen af phantastiske Indtryk, og for Phantasieens spontane Yttringer fattes? jeg mener hos Acephali, der mangle ei allene Hjerne, men endog Rygmarven tillige. — Er ikke efter paalidelige Iagttagelser Aaresystemet allene, end uden Hjerter og Hjerne, undertiden tilstrækkeligt til Embryets Udvikling og Næring, altsaa dets Form ej engang nödvendigen betinget i dets eget Nervesystems Virksomhed? Og nu selve Billedet af det synlige Object, der har afficeret Moderen, — hvorledes opstilles *det* for den vegetative Process i Organismen til Efterligning? Hvad bestemmer en forandret organisk Virksomhed just paa samme Punkt af Fosteret, som den, fra hvilken Skrækket viiste sig for Moderen? Hvorledes kan Moderen, tvertimod denne formeentlige Naturlov, naar hun med en Haand berører denne eller hiin Deel af sit eget Legeme, i

---

*) *Lawrence Lectures &c.* p. 206.

**) *Dürr* Diss. funiculum umbil. mammalium nervis carere. Tübing. 1815. *Riccke* Dissert. utrum funiculus umbilicalis nervis polleat, an careat? Tübing. 1816. — "De skarpt betegnede Grændser for Embryets Nervesystem bevise dettes allerede i det første Anlæg afsluttede Organisation." *Autenrieth*.

Skrækkens Öjeblik lede Indtrykket til samme Deel af sit Foster, og saaledes ved et fornuftigt Valg bestemme Stedet for Abnormalitetsens Udvikling? *Grohman* maa forklare Alt dette! "Intet Phænomen — siger han — har i saa høi Grad tildraget sig Iagttagers Opmærksomhed, som *Modermærker*, der endnu ere blevene en uforklarlig Gaade. Ubekjendte med Undfangelsens Hemmeligheder og Materiens productive Kræfter, see vi Spirer udvikle sig, voxe, og, i tusinde Hinder indsluttede i det Inderste af Moderskjødets, bære Mærker af udvortes Gjenstande og disses Indvirkning. Overtroe og Vantroen have forenet sig om at løse denne Gaade, og enhver Modification af menneskelig Tænkning har arbeidet paa at forklare den. Med hemmelig Gysen skjælvede Overtroen for dette Phænomen, som den holdt for Virkning af uroelige Aanders, Dæmoners og deslige den mystiske Indbildningskrafts Fosteres, overjordiske Indflydelse. Med spotkende Stolthed foragtede Vantroen dem som Materiens blinde Tilfælde, som Virkninger uden Aarsag. Nyere Tider var det forbeholdet, ved dybere Granskning og udbredte physiske Erfaringer at gjøre Iagttageren varsommere. Indbildningskraften og dennes ubekjendte Virksomhed synes det ene Partie at have holdet for en nødvendig Følge af Materiens uendelige Sammensætningsevne, og det andet Partie for den sande Grund til dette besynderlige Phænomen. Foetus kan have den samme Fornemmelse som Moderen har, skjönt det ikke selv afficerer af udvortes Gjenstande. Indtrykket d. e. Nervernes Rystelse, harmonisk med Gjenstandenes Væsen, kan nemlig frembringe Fornemmelser, der ere Gjenstanden selv lige. For at gjøre sig dette tydeligt, tænke man sig det under Billedet af en electrisk Gnist, der fra en Electrisme-maskine med-

deler sig til et Menneske. Staaer dette i Forbindelse med andre Legemer, der have Evne til Fornemmelse, f. Ex. med et andet Menneske, saa vil ogsaa dette, som indsluttet i Rækken, fornemme det samme Slag, have netop den samme Fornemmelse, uagtet denne ikke er vakt umiddelbar fra selve Maskinen. Ligesaa forholder det sig med Foetus og Moderen. Jeg troer det ufornödent, her at forklare de Fornemmelser, som Sympathiens eller Samfölelsens Smerte opvækker, thi hvö kjender ikke deres Virkninger af egen Erfaring og veed ikke, hvor meget de formaae? — Ingensinde er netop det qvindelige Legeme udsat for saa heftige Fornemmelser, som paa den Tid, da Blodet og alle Safter ere i den hurtigste og heftigste Bevægelse, og hele Legemet er Fölelse og Fornemmelse. Tænker eder ind i den Qvindes Stilling, der under sit Svangerskab er Tilskuende af et Skuespil, ved hvilket end ikke det haardeste og koldeste Menneske kan være ligegyldigt, og I ville ikke undres over de Virkninger, som saadanne Fornemmelser kunne ytre paa Foetus. Forbryderen bestiger Retterstedet;" (— Talen er nemlig her om et Barn, som blev födt med sönderbrudte Lemmer, fordi Moderen havde forseet sig paa en Forbryder, som blev radbrækket; —) "hvilken lidende og sympathiserende Fornemmelse maa en saadan svanger Qvinde have! Hun bestiger selv Retterstedet. Med eet Slag knuses Forbryderens Lemmer. Indbildningskraft, Sympathie, lidende Menneskelighed, — hvilken Tummel opvækker ikke Alt dette! Den Svangre fornemmer i selve sine Lemmer Stödet, der i dem maa frembringe Forvirring og Smerte. Embryet deeltager nu ogsaa i denne Rystelse, fölgelig ogsaa i de heftigste Fornemmel-

ser, hvis Tilbagevirkning volder Fosterets Legeme Forvirring og Smerte. Aarsagen, hvi denne Forvirring netop er skeet i de Fosterets Dele, der svare til den radbrækkede Forbryders, er maaskee en os usynlig Sammenhæng imellem Foetus's og Moderens Lemmer. Jeg troer, at dette ikke er en Hypothese, som bör forvises til Umuelighedernes Rige" *) — —

Behöves der nogen Commentar til denne pathetiske Forklaring? End om man indrömmer den vegetative Process en mirakulös Ilfærdighed i at fremvirke hvilken som helst Abnormitet eller forandret Form og Textur i Organismen, er dog, som mig synes, *Grohmanns* hypothetiske Sværmerie, efter det allerede Anførte, blottet for al Sandsynlighed. — Ydermere! Gives der ikke Mödre, som have født flere Börn med saakaldte Modernærker af eet og samme Slags? *Haller* anförer et Exempel paa en Kone, som havde født 6 Börn, alle med Hareskaar **). En anden Kone havde 12 Börn ***), som alle bare Mærket af et Morbær paa Brystet. I England findes Familier, hvis Afkom er besat med Pigge, ligesom Huden af et Pindsvin. Denne Abnormitet viiste sig först hos en Mand, og forplantede sig siden til hans 6 Börn. *Cullen* *) og *Morgagni* **) have viist, at der fandtes Familier, i hvilke Halsen i Stedet for syv kun havde sex Hvirvelbeen og i hvilke Individuers Apoplexie desaarsag var arvelig. Er det da troeligt, at saadanne Börns Mödre have under hvert Svangetid forset sig paa eet og samme Skrækebillede, paa en

*) *Grohmanns* Afhandl. i *C. P. Moritz's* Magazin zur Erfahrungsseelenkunde 8 Bd. 1 St. S. 23 flg.

**) *Physiol.* 8 B.

**) *Eph. N. C.* Vol. VIII. obs. 33.

*) *W. Cullen* Practice of Physic. Edinb. 1777. Vol. III. pag. 1107.

**) *J. B. Morgagni* de sedibus et causis morborum. Epist. IV. No. 2.

Hare, et Morbær, et Pindsviin, eller et abnormt Skelet? Eller kan Indtrykket af et saadant Object bevares flere Aar i Moderens Phantasie, og aftrykke sit Billede paa flere Fostere, under forskjellige Svangerskaber? Hvorfor modernærkes under Svangerskabet med Tvillinger som oftest ikkun *det eene* Foster? Staaer Moderen ikke i samme organiske og phantastiske Forhold til dem begge? Hvor Abnormiteten udtrykker Formen af flere forskellige Objecter, har Moderen der paa een Gang forseet sig paa dem alle, eller er saadant skeet Tid efter anden? — Har man ikke i organiske Abnormiteter seet Modernærker af Objecter, paa hvilke Moderen, efter sin Stilling eller sit Opholdsted, umueligen kunde have havt Leilighed til at forsee sig, i det mindste ikke uden i Drömme? — ”De Mærker paa Huden — siger *Lawrence* *), — der sammenlignes med Jordbær, Morbær, Hinbær o. s. v., ere saa kjendeligen forskellige fra disse, at det vilde være Tidspilde, at tale herom. Hareskaar og deslige monströse Productioner og Nævi ere iagttagne, hvor ingen Harer, Jordbær, Kirsebær o. s. v., fandtes, som kunde anledige dem.” — Vil da vel Nogen for Alvor paastaae, at Moderens Phantasie skal kunne have Deel i Fosterets Form hos Dyr, hvis Byrd er skilt fra Moderens, för Udviklingen tager sin Begyndelse? — hos Hönen f. Ex., der ruger sine Æg; hos Insecterne, hvis Udrugning til Orme ikke Moderen, men Naturen selv besörger; — eller skulle alle Abnormiteter blandt Fjærdyr henregnes til Udviklingens förste Moment? Hvorledes fik da hine Kyllinger Glentehoveder af Hönens Skræk under Udrugningen? — See vi ikke organiske Producter fremspire i dyriske Legemer, uden den mö-

---

*) l. c. p. 335.

drene Phantasies Medvirkning, endog i en sildig Alder, efter Organismens fuldendte Udvikling? — Jeg kjender en Mand, som først i sit 50te Aar fik en saadan organisk Udvext paa sin venstre Skulder. Dens Ydre ligner et Blaabær saa fuldkommen, at den sikkert vilde være bleven betragtet som et phantastisk Aftryk af dette Bær, hvis Manden som Barn havde bragt den med til Verden. At saadanne Udvexter oftere maa indtræffe under Embryets Planteliv, som oprindeligen bestemmer Legemets Form, end i en sildigere Livsperiode, da Organismens vegetative Process kun bestyrer den allerede bestemte Forms fuldkomnere Udvikling og dens Vedligeholdelse, er af sig selv klart.

Var den mödrene Phantasie i Stand til at bestemme Fosterets Form, saa maatte det ogsaa staae i Moderens Magt at give sin Phantasie en vilkaarlig Retning, og hun maatte altsaa kunne föde Drengbörn eller Pigebörn efter Behag. Men dette strider mod alle Tiders Erfaring. Hverken Undfangelsen eller Bestemmelsen af Fosterets Form er den mödrene Sjæls Værk; begge ere uafhængige af hendes Villie som af hendes Phantasie. Hvor mangan elskværdig Qvinde har intet ivrigere Önske end det, at vorde Moder til en Sön, uden dog med saadant Önske, i det kjerligste Ägteskab, endog under den meest phantastiske Stemning, at naae det tilsigtede Maal! — Sjælen har kun en middelbar Indflydelse paa Organismens vegetative Process, intet umiddelbart Herredömmе over den. — Fosterets Organisme er ligefra dets förste Udvikling skarpt begrændset, i sig selv afsluttet. Dets Nervesystem staaer, efter de omhyggeligste Undersögelser *), i intet Sammenhæng med dets Moders

*) *Dürr* Diss. umbilicalem mammalium nervis carere sistens. Tubing. 1815.
Rieck l. c. p. 48.

Nervesystem.' Den svangre Qvinde kan derfor endog dræbes, uden at dette *samtidigen* har Indflydelse paa hendes Fosters Liv. Fosteret kan leve nogle Timer i sin døde Moder, og ved et Keisersnit skjæres levende ud af hendes Bug. Imponderable Stoffer, som, uden Hensyn til organiskt Sammenhæng, udbrede sig igjennem dyriske Legemer, kunne under enhver Periode af Svangerskabet dræbe Fosteret, uden tillige at beskadige Moderen. Dræbte ikke et voldsomt Lynslag Fosteret i Romerinden Martia, uden at have kjendelig Indflydelse paa hendes eget Liv?*) Er ikke Electricitetens og Galvanismens uforsigtige Anvendelse, især under Svangerskabets tidlige Periode, et næsten ligesaa kraftigt Middel til at fremme Abort, som de Italiænerindernes skjændige Konster, over hvilke allerede *Ovid* klagede**) og mod hvilke sildigere *Haller* og flere have ivret?

Jeg slutter denne Betragtning med hidhörende Yttringer af Engellænderen *Lawrence* og vor *Callisen*. "Det er spildt Möje", — siger hiin — "længer at dvæle ved et Spørgsmaal, om hvis Besvarelse alle, der nøje kjende Omstændighe-

*) *Lodovicus Bonaciolus* de formatione foetus (conf. Schurig l. c.).

**) De remediis amorum L. II. Eleg. XIV.

Vestra quid effoditis subjectis viscera telis
et nondum natis dira venena datis?

Hæc neque in Armeniis tigres fecere latebris
perdere, nec foetus ausa leaena suos,

At teneræ faciunt, sed non impune, puellæ;
sæpe suos utero quæ necat, ipsa perit.

derne, ere enige, eller at ville end ydermere bevise, at Moderens Indbildningskraft ytrer nogensomhelst Virkning paa Fosterets Form, eller at eet af de mangfoldige Misfostre i nogen væsentlig Henseende har den Lighed med visse Objecter, som man tillægger dem, og at de fleste af dem, f. Ex. de, der fattes Hjerne eller Hjerte, dobbelte Fostre, der have overtallige Lemmer, f. Ex. Fostere med to Hoveder, ikke svare til nogen Archityp i Naturen, og at vigtige Organer ved Dissectioner i Hobetal findes i et usædvanligt Leie. Med Troe paa Indbildningskraftens Magt er det som med Troen paa Hexerie; den er større eller mindre i Forhold til Individuernes Aandsdannelse. Mangen forstandig Kvinde er nu tilfulde overtydet om hiin Hypoteses Absurditet, medens mangan Philosoph i egen Indbildning pönser paa nye Skingrunde til at besmykke den med.*) —

Vor *Callisen* udtrykker sig kort og fyndigt om Aarsagen til Moderpletter: "Causæ", siger han, "si quæ, certe sunt absconditæ; matris quidem imaginationi adscriptæ fuerunt, consentiente nec experientia, nec notionibus physiologicis; potius autem in evolutione primorum staminum a solita naturæ via aberrante, uti in aliis rebus monstrosis quærendæ erunt**)." —

Det er da efter de hidtil opstillede Data sandsynligt, at Læren om Phantasiens Indvirkning paa Fosteret vil have samme Skjebne som hiine om dæmonisk og sodomitisk Alkom. De nyere Naturgrandskere have begyndt at betragte samtlige de organiske Former fra en højere og mere philosophisk Synspunkt. I Stedet for at hente Resultater fra phantastiske Billeder og Lig-

---

*) *Lawrence Lectures &c.* Vol. I. p. 148.

**) *Systema chirurg.* Vol. II. §. 306.

heder mellem saadanne Former, har man søgt at udfinde sikre Naturlove for de forskjellige organiske Legemers normelle og abnorme Udvikling. En viid Mark er saaledes aabnet for frugtbare Undersøgelser. Meget er allerede udrettet; *J. F. Meckel* og *Lawrence* staae i Spidsen for dens heldige Dyrkere. Disse og flere beröimte Mænd have gjort det indlysende, at Skaberens ufattelige Viisdom har lagt en Urtypus til Grund for samtlige organiske Former; at de Særegenheder, der karakterisere Menneskets Organisme, ikkun ere en Modification af denne Typus, og at vi derfor i Formen have saa meget tilfældes med andre Dyrs Organisme, især med deres, der staae os nærmest. Der er nu vakt Opmærksomhed paa de forskjellige Udviklings-trin, hvilke alle organiske Væsner, ja ethvert organiskt System maa bestige, för Individuet naaer Modenhed og gaaer sin sidste Forvandling imöde. Mangen Vildfarelse er allerede hævet ved disse Undersøgelser. Jeg tilföjer som Beviis herpaa den af *Meckel* *) opstillede Udviklingslov for Menneskets Organisme. "Uagtet den menneskelige Organismes Skikkelse — siger han — ikke i alle Livets Perioder er sig liig, udmærker den sig dog ved noget Ejendommeligt, der adskiller den fra alle övrige, og karakteriserer den som en særegen Samling af Organer. Den er imidlertid ikkun een blandt de mange Modificationer af den Urtypus, der ligger til Grund for alle Dyrddannelser, og den maa derfor nödvendigen i mange Henseender stemme overeens med andre Dyrs Former, især med saadannes, der staae den nærmest. Ubegribeligt er det derfor, at flere Betingelser for den

---

*) l. c. §. 29.

menneskelige Form ere ganske nyeligen blevene betragtede, ikke som Resultater af denne Lov, men som fulgyldige Beviser, at Menneskeslægten efter Syndefaldet ogsaa legemligen er nedsjunken fra den oprindelige Höide, paa hvilken den befandt sig i Paradis! Sporene af Mellemkjævebenet skulde have deres Oprindelse deraf, at Hjernen og Hjerneskalen i hiin Periode vare blevene mindre i samme Forhold, hvori Ansigtet udviklede sig; at Fodsaa-lemuskelen paa samme Tid havde en tendinös Udbredelse under Foden, og dens Tilværelse nu i Rudimentet skulde bevise at Mennesket dengang gik paa fire Födder o. s. v. Paastande, der ere aldeles ugrundede; Phænomenet, der intet bevise, fordi med samme Skjæl ogsaa af hvilkensomhelst anden Deels Disposition kunde bevises, at Mennesket i Syndflodens Periode havde været noget somhelst andet Dyr. Den menneskelige Legemsbygning har aldeles intet væsentligt Kjendemærke, som adskiller den fra den dyriske, og maa derfor have de samme Former som denne; ikkun med den Forskjel, at disse stundom fremtræde som Hentydninger paa det, der hos Dyrene er fuldkomnere udviklet, f. Ex. Os intermaxillare aabenbart ifølge den nys anførte Lov. De ere Spor af et Dannelsesstrin, som *Embryet* altid maa gennemløbe, men afgive intet Beviis for, at *Mennesket* i sin organiske Form gennem tusinde Dannelsesstrin er siunket tilbage fra menneskelig til dyrisk Form. For at gjøre denne Mening nogenlunde sandsynlig, maatte man i det mindste sammenligne nogle Hierneskaler fra Paradisets og Syndflodens Tidsalder med hverandre og med nogle fra vor Tid. Til Vidnesbyrd om, at jeg ikke — som desværre ofte skeer — forvansker de Udsagn,

paa hvilke jeg beraaber mig, tilføier jeg følgende Sted af Hr. Prof. *Ackermanns* Oratio de humanæ naturæ dignitate, Heidelberg 1815 (pag. 57) i hvilken de indeholdes. "Fuere tempora, quæ antediluviana dicimus, ubi ita despecta et abjecta erat humana species, ut brutorum animantium naturæ non æquivaleret tantum; sed et infra eam deprimeretur. Argumenta, ultra omne dubium elata, nobis exhibet anatomica corporis humani perscrutatio. Reperimus enim per totum corpus non rara vestigia degeneratæ in brutorum naturam humanæ fabricæ. Ita (ut inter multas, rariores excitem species,) os *intermaxillare* aperto indicio, aliquando in homine maxillas, uti in brutis, magis versus anteriora protrusas fuisse, cranii recedentis amplitudine deminuta. Musculus plantaris pedis --- argumento, hominem aliquando extremis digitis incessisse, quod alio modo fieri non potuit, nisi etiam priore extremitate corpus suffultum fuerit!" — —

Inden jeg ender disse mine Betragtninger over Misfostere i Almindelighed, være det mig endnu tilladt, at opkaste nogle faa Spørgsmaal til nøjere Overvejelse af Mænd med skarpere Blik og dybere Indsigt.

I. *Fra hvilket naturvidenskabeligt Princip udledes rigtigst den menneskelige Byrds Ret til Personlighed?*

Mig forekommer det, som om man overhovedet har grundet denne Ret paa Byrdens Anlæg til Fornuftudvikling, altsaa, fysisk betragtet, udelukkende fra *Hjernen*, som den nærmeste organiske Betingelse for Sjælens Yttring. "Imaginari, siger *Fortunatus Fidelis* *), intelligere, memorari, velle, nolle: quæ men-

---

*) de relationibus medicorum. Panormi 1598 4to pag. 509.

tis ac rationis sunt munera, unū tantum principio momentoque excercentur et a cerebro pendent, quod princeps est animæ domicilium." — Efter dette physiologiske Princip er det, at ethvert normelt formet Barn døbes som et *ensligt* Individ; — og efter samme Princip var det, at man tilkjendte det forhen omtalte ungerske Misfoster en *dobbelt* Personlighed, — eller døbte det som to særskilte Individuer, *Judith* og *Helene*, der ogsaa virkelig udtrykte Følelse og Bevidsthed af et *dobbelt* Jeg. — "Si quodpiam monstrum — siger samme *F. Fidelis* — duobus capitibus distinctum in lucem prodeat, quamvis reliqua unius tantum sint hominis, dicam in hoc ergo duas esse rationales animas." (l. c.) Bør da dette physiologiske Princip ogsaa antages som et *Rets-Princip*, efter hvilket ethvert saadant dobbelt Foster skal behandles som Tvillinger, *underskrive* som to, *beedige* som to, *arve* som to, m. v. og hver dets *Halvdeel* skal *tiltales*, *dømmes* og *straffes* som et *Heelt*? —

- II. *Hvorvidt kan man a) af en menneskelig Byrds meer eller mindre fuldstændige Udvikling og b) af dens organiske Form erkjende, at den tilkommer personlig Ret, at den bør døbes, o. s. v.?*

Dette Spørgsmaal har givet Anledning til megen Tvist mellem Theologer, Jurister, Naturgrandskere. "*Daaben* — siger een af Tydsklands lærdeste Læger, den afdøde *Gruner* *) — er det *autoriserede* Kiendemerke paa Optagelsen i de Christnes Samfund. Men *Daaben* kan blot tilkomme Børn, der have

---

*) Almanach für Aerzte und Nichtaerzte 1789 pag. 39.

Evne til Liv, ingenlunde saadanne, der blot ere begavede med Liv. *Evne til Liv*, d. e. Evne til at fortsætte Livet efter Födse-
len, giver Barnet Ret til Daab og til de dermed forbundne bor-
gerlige Fordele; derimod kan det blotte physiske Liv (eller —
i vort nyere Konstsprog — *Fosterets vegetative Liv*), der maa
begynde med Undfangelsens Öieblik, ingen Ret give til hiin eller
til disse. Det er et latterligt Spörgsmaal, om Sjælen har exi-
steret tidligere end Legemet, eller om den först efter en vis
Tids Forløb har skjenket Kjød- og Beenmassen Liv? Det er en
daarlig Indbildning, at Drengbörn besjæles paa den 4ode, Pi-
gebörn paa den 8ode Dag; og at Livet först begynder, naar
man opdager nogen kjendelig Bevægelse i Frugten. — Den *ca-
tholske* Kirke udstrækker Befalingen om Daaben endog til Em-
bryonerne, og fordrer efter det romerske Ritual, at, dersom en
nyeligen besvangret Person döer, skal den syv Dage gamle Frugt
tages ud af Moderens Liv og döbes. Disse Klærker tale næsten
ligesom Anatomerne, der efter alle svangre og ikke svangre
Qvinders Död saa gjerne ville opskjære disses Buge til — pur
Tidsfordriv. Vare kun Kjendemærkerne paa nyelig Besvang-
relse saa paalidelige og synlige, og en saadan Frugts Livs-
bevægelser saa lette at opdage som Canonisterne antage! Op-
havsmanden til denne Lære er *Hjeronymus Florentin*, der
1658 tappert forsvarede den *). Abbeden *Dinouart* bragte den
igjen paa Bane. *Renhar* anbefalede hans hellige Embryo-

---

*) i sit Skrift de hominibus dubiis sive abortivis baptizandis pia pro-
thesis.

logie som et almeennyttigt Værk, og en Anonym *) holdt det for en Fortjeneste, atter at bringe denne forældede Lære i Omløb. — Meget latterlig er det Wienske *medicinske* Facultets Eragtning (1662), at disse Börn, hvis Liv er saa tvivlsomt, af christelig Kjerlighed bör döbes, ved Daaben frelses fra Limbus og indlemmes i Himmelen. Det *medicinske* Facultet i Prag forbarmer sig (1665) over de Sjæles Salighed, der befinde sig i Abortus. Dr. Solier vælger i sin Uvished om, naar Sjæl og Legeme forene sig, det Sikkerste, og lader den utidige Frugt hellere forraadne döbt end udöbt. Munkeordenerne gjorde sig endnu mindre Betænkelighed over at udsmykke hiin Hypothese af Menneske- og Christenpligt paa det bedste, at Embryet ikke skulde döe uden Daab. Efter den Tid maa Embryet, om det end ikke er større end et Bygkorn (!) lægges paa en Tallerken og nødvendigend döbes med den Betingelse: "*Dersom du lever eller er i Stand til at modtage Daaben.*" Siden den Tid anbefale catholske Jordemöders Lærere disse en liden Spröite, for at frelse de mindste og de større Aborter fra Usalighed, og, om Mödrene end döe, at forskaffe dem Himmels Salighed igjennem — Moderskeden!! — Siden vil man have fundet utallige Exemp-
ler, at endog tre Maaneders gamle Embryoner have ligget hele 7 Timer i Kulde og Fugtighed og endnu ved Navlens Pulsation yttret Livstegn!! — Embryets Liv i de første Maaneder kvalificerer det ligesaa lidet til Daab, som til Nydelsen af borgerlige

---

*) Bedenklichkeiten über die Taufe der Kinder besonders der Abortus. Augsburg 1786. 8vo.

Rettigheder; altsaa bliver ikkun den i Lovene antagne Vitalitet tilbage, der regnes fra den 7de Maaned. Ikkun denne giver Berettigelse til Daab og til Arv. — — Hvad *Misfosteres* Daab angaaer, da mener jeg, at Børn med menneskelig Skikkelse vel kunne gjøre Fordring paa den. Jo større Fuldkommenhed Lemmerne have, og jo større Liighed med menneskelige, desto mindre Betænkelighed; men i de Tilfælde, i hvilke menneskelig Skikkelse er tvivlsom, er det raadeligst at undlade Daaben. Den tvivlsomme Skabning kan ved Daaben hverken vinde eller tabe, men en ærværdig, hellig Ritus nedværdiges, vanhelliges. Og hvilken fornuftig Mand kan billige Sligt?" — —

Bör da efter Indholdet af denne Deduction *Daaben*, som et autoriseret Tegn paa Indlemmelse i det christelige Samfund, ikkun tilstaaes menneskelig Byrd, som besidder Vitalitet, eller Evne til at kunne fortsætte selvstændigt sensorielt Liv efter Födselen? — Bör *Personlighed*, *Ret til at arve* m. v. ved Daaben kun tildeles Fostere, som ere fødte levende, efter Svangerskabets 6te Maaned, fordi hver menneskelig Byrd, för denne Termin, efter Naturlovene for dens Udvikling, er non vitalis, altsaa ikke kan blive i Live, om den end strax efter Födselen udtrykker det vegetative Livs Phænomener? — Bör en Kone, som under sit første Svangerskab mister sin Mand, og derefter föder et ikke vitalt Foster, om det end döbes, som Moder til et saadant Foster ikke være uberettiget til at arve sin afdöde Mand? — Bör Abnormiteter, f. Ex. Acephali eller saakaldte Kattehoveder, eller Fostere, som mangle enten Lungepulsaaren eller noget andet absolut nödvendigt Organ for Menneskets selvstændige Liv,

om de end i Övrigt ere velskabte, fuldmodne og levende Fostere, alligevel betragtes som ikke vitale, da ogsaa deres Död kort efter Födselen er absolut betinget i deres Organisme?

Hvor ønskeligt, om en *skarpsindig* Jurist vilde værdige disse Spørgsmaal sin Opmærksomhed, og bringe de af *Gruner* opstillede Grundsætninger i Harmonie med Danske Lovs 5-2-30 og 31! — "Egtebarn tager Arv efter Fader og Moder, om det vorder levende födt og döbt, og ikke ellers." — "Tvistes der om Barn er levende födt og döbt, da bör sligt med trofaste Vidner at bevises." —

Hvor ønskeligt ogsaa, at det ved en *philosophisk* Anskuelse maatte vorde tilfulde oplyst, om Tilintetgjörelsen af en födt Mola (eller saakaldet Maanedskalv, som indslutter et Embryo), af et födt utidigt Foster, og af nysanföorte ikke vitale Abnormiteter, kan og bör betragtes som *Menneskedrab* eller ei!

Endelig spørger jeg:

III. *Bör Hypotesen om den mödrene Phantasies Indvirkning paa Fosterets Form ansees som paalidelig nok til at kunne følges i Retsforhandlinger?*

Hvad jeg selv troer, det har jeg vel tydeligen nok udtrykt; men saalænge der endnu gives Mænd af dyb Indsigt og udmærket videnskabelig Hæder, der forsvare den modsatte Mening, er dog Spørgsmaalet langt fra at være afgjort. Efter hvilke Grundsætninger vilde da Retten dömmе, om der f. Ex. — som mod Slutningen af forrige Aarhundrede i *Berlin* — opstod Sag mellem en Neger, der var gift med et europæiskt Fruentimmer, angaaende hendes Nedkomst med

et hvidt Barn? Skulde Justitia i blind Tillid til Hypotesen ville paanøde Negeren et saadant efter dets Oprindelse abnormt Barn som hans ægte Afkom? — Det blev paalagt Overmedicinalcollegiet i Berlin, at afgive sin Betænkning over det Spørgsmaal: Kan en Neger mueligen avle et hvidt Barn med en hvid Qvinde? Collegiets Svar blev efter en udførlig Deduction *benægtende* *). Det udledte sit Svar meer af paalidelige Kjendsgjæringer, end af hypothetisk Raisonnement. Jeg vil derfor ikke søge at bestyrke dets Udsagn med den af flere Naturgrandskere fremsatte Yttring, at ingen kjødelig Beblandelse vil være frugtbar, naar Qvindens Phantasie under Samlejet tumler sig med andre Objecter, eller Manden har Andet i Hovedet end hvad der hører til Productions-Acten **). Men jeg tør dog spørge: Er det ikke en historisk Sandhed, at Sultanen, som lader sine Damer i Seraillet bevogte og opvarte af *castrerte* Negere, gjør Alt for at give disse ulykkelige Halvmænd et saa fælt, afskyeligt Udseende som mueligt, for selv, i Sammenligning med dem, at synes desto takkeligere og behageligere; og er det ikke lige saa sandt, at Sultaninderne desuagtet altid føde hvide Børn? Kan det bestaae med Hypotesen, at disse Qvinder, som efter deres Stilling maae være phantastiske Væsener i høi Grad, alligevel ikke undertiden skulde føde sorte Børn, — Børn, som i Farve og Form udtrykke Lighed med hiine deres mishandlede Slaver, som

---

*) s. *Pyls Aufsätze &c.* 7te Sammlung p. 262.

**) *Müllers Diss. sistens nævorum origines* §. 21.

de daglig have for Öinene? — Mon ikke ogsaa disse Qvinder vilde være mere udsatte for at *forsee* sig paa deres Slaver, dersom disse *ikke* vare Gildinger? — —

(Forelæst det K. D. Videnskabernes Selskab i Aaret 1818.)

REGISTER

O V E R

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKABS NATURVIDENSKABELIGE OG MATHEMATISKE AFHANDLINGER FIERDE DEEL.

Abada, 30.

Abaumba, 10.

Abloge, 154.

Abrus precatorius, 106.

Acacia gujanensis, 97.

Acalypha ciliata, 184.

— *dentata*, 184.

— *fimbriata*, 183.

Acanthus maderaspatanus, 67.

Achimenes sesamoides, 55.

Ackermann's Mening om Forandring
i Lovene for Menneskets organi-
ske Udvikling, 313.

Adansonia digitata, 74.

Adiantum palmatum, 234.

— *sublobatum*, 235.

Æshynomene diffusa, 131.

— *quadrata*, 130.

Agingeli, 29.

Ahæmeté, 124.

Ajilebi, 11.

Akassi, 125.

Akonkronk, 216.

Akotëno, 211.

Algebraiske Functioner, XVI-XVIII.

Vid. Sel, phys. og mathem. Skr, IV. Deel.

Alipoma-Kripei, 137.

Alperne, sammenlignede med Pyre-
næerne og Skandinaviens Bjerger,
XXI-XXIV.

Amagomi, 224.

Amaranthus polystachius, 181.

Ammba-Pang, 115.

Amomum Curcuma, 170.

— *Granum Paradisi*, 170.

— *Zingiber*, 169.

Ampana, 217.

Anuma, 4.

Anona arenaria, 31.

— *glauca*, 33.

Aquing, 118.

Arachis hypogæa, 111.

Argemone mexicana, 7.

Arum esculentum, 183.

Asi-Gremi, 15.

Asiante-Bönnér, 111.

Asiante-Kitleva, 89.

Aspidium acuminatum, 229.

— *aquapimense*, 230.

— *cirrhosum*, 231.

— *guineense*, 229.

S s

Aspidium punctulatum, 228-229.

— *rotundatum*, 231.

— *splendens*, 229.

— *striatum*, 230.

— *Thomningii*, 229.

Asplenium guineense, 232.

— *serratum*, 232.

Asturcus, en Hest med Menneskefödder, 265.

Aumaadoati, 195.

Avicenna, om Kyllinger fødte med Glentehoveder, 280.

Avicennia africana, 64.

— *tomentosa*, 66.

Azara-Tjo, 5.

Azolla guineensis, 236.

B.

Babel-Tsiulli, 55.

Badimanoplå, 16.

Baobab, 74.

Barleria auriculata, 59-61.

— *glabrata*, 61.

— *longifolia*, 60, 61.

Bartholin (Thom.) om en Koe der fødte Hundehvalpe, 265; om et Barn med et Kattelhoved, 274; et andet med een Haand og et kroget Been, 276; om et Pigebarn uden Hierne &c., 277; om et Misfoster med kruset Haartop, 277; om et Drengbarn med Halvdelen af Haaret sort, 278; om Modernærker, 280; om Vanskabninger, 291-92 om to sammenvoxede Tvillinger, 295.

Behrens (C. B.) om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 282.

Bidens abortiva, 155.

Bignonia glandulosa, 48.

— *spathacea*, 49.

— *tulipifera*, 47.

Blåbå-fye, 58.

Blafå-Koæ, 42.

Blepharis rubiæfolia, 66.

Blondel om Modernærker, 285.

Bombax guineense, 76.

— *pentandrum*, 75.

Bonnel's Mening om præexisterende Embryo, 296.

Borassus flabelliformis, 217.

Borch (O.) om et vanskabt Foster, født af en Moder, der blev forskrækket over en Tigger, 276.

Brandis, Etatsraad, om Phantasiens Indflydelse, 271, 277, 278, 282.

Brock (Ellen); om Ægtheden af hendes Legat, XXVIII.

Brynjulfen (Pastor) hans metcorologiske Iagttagelser, XXXI.

Bryonia capillacea, 204.

— *deltoidea*, 203.

— *foetidissima*, 202.

Büchnera asiatica, 55.

— *aspera*, 54.

— *euphrasiodes*, 54.

— *gesnerioides*, 55.

— *linearifolia*, 53.

Bulowia illustris, 21.

Buphthalmum scandens, 166.

Bystropogon coarctatus, 34.

— *pectinatus*, 35.

C.

- Cacalia* uniflora, 156.
Cactus Tuna, 3.
Cadogan's Mening om Phantasiens Virkning paa Legemet, 272.
Cæsulia radicans, 161, 163.
Caladium aquatile, 183.
     — esculentum, 182.
Calevancus, 114.
Callisen's Mening om Aarsagen til Moderpletter, 310.
Canna coccinea, 169.
     — indica, 169.
     — rubra, 169.
Capparis erythrocarpos, 9.
     — reflexa, 11.
     — sepiaria, 11.
     — Thonningii, 10.
     — tomentosa, 8.
Carim-pana, 217.
Carlisle om arvelige Misdannelser, 292.
Centaurea, 259.
Christensen, Gouverneur, Meteorologiske lagtagelser, XXXII.
Chronometres Gang i fortyndet Luft, XXIV-XXV.
Chryphiospermum radicans, 161.
Chrysobalanus Icaco, 6.
     — orbicularis, 6.
Chrysocoma amara, 157.
     — violacea, 158.
Citrus paniculata, 152.
Cleome acuta, 67.
     — ciliata, 68.
Cleome pentaphylla, 68.
     — triphylla, 69.
Clerodendron capitatum, 61.
Colladons Forsög over Vædskernes Sammentrykning, XXVI-XXVII.
Columnnea longifolia, 55.
Connarus floribundus, 73.
     — nemorosus, 73.
     — pinnatus, 73.
Conyza guineensis, 159.
Corchorus acutangulus, 20.
     — æstuans, 19.
     — angustifolius, 18.
     — muricatus, 20.
     — polygonus, 19.
     — siliquosus, 20.
     — tridens, 19.
Coronilla aculeata, 127.
     — picta, 129.
Coronocarpus helianthoides, 167.
Costus arabicus, 170.
     — glabratus, 170.
Cramer, Etatsraad, optages som Medlem, XV.
Cratæva guineensis, 14.
Crotalaria falcata, 109.
     — genistifolia, 109.
     — glauca, 108.
     — graminea, 109.
     — striata, 110.
Croton lobatum, 185, 186.
     — trilobatum, 185, 186.
Cucumis arenarius, 200.
     — chrysocomus, 201.
Cullen, om arvelige Misdannelser, 306.

Curculio, 217.

Curcuma longa, 171.

Cytisus Cajan, 123.

— *guineensis*, 123.

D.

Daab, naar den kan tilstedes, 314-

315. Ufødtes *Daab*, 315-316.

Misfostres *Daab*, 317.

Deinbollia pinnata, 16.

Delphisk Trefods Bortførelse af Herakles, XXVIII følg.

Dicæples Beblandelse med Quinder; de Gamles Mening derom, 262 følg.

Dinouart om Ufødtes *Daab*, 315.

Dioscorea alata, 221.

— *sativa*, 221, 222.

Diplazium grandifolium, 233.

— *incisum*, 232.

— *serratum*, 233.

Dolichos argenteus, 122.

— *nervosus*, 116.

— *obovatus*, 115.

— *oleraceus*, 114.

— *ovalifolius*, 116.

— *rotundifolius*, 115.

— *urens*, 117.

E.

Ecastophyllum Brownei, 106.

Eclipta filicaulis, 164.

— *punctata*, 163.

Elais guineensis, 212, 213.

Elettari, 170.

Embryets Udvikling, XIX følg.

Emerus aculeata, 127.

Emerus pubescens, 128.

Engkatje, 111.

Erigeron exstipulatum, 161.

— *spatulatum*, 159.

— *stipulatum*, 159.

Erinus africanus, 52.

Erythrina latifolia, 107.

Eugenia coronata, 4.

Euphorbia chamæsyce, 28.

— *drupifera*, 24.

— *glabrata*, 28.

— *glaucophylla*, 28.

— *granulata*, 29.

— *hirta*, 27.

— *lateriflora*, 26.

— *mauritanica*, 26.

— *parviflora*, 27.

— *piscatoria*, 26.

— *purpurascens*, 26.

— *trinervia*, 27.

Euphrasia aspera, 54.

F.

Fagara zanthoxyloides, 207.

Fenelon om Erindringen, 298.

Ferreola guineensis, 222.

Fiong, 63.

Fiske-Bisper, 259, 260.

Fiske-Djævla, 259, 260.

Fiske-Munke, 259, 260.

Flacourtia edulis, 224.

— *flavescens*, 225.

Fleischer Overlærer, meteorologiske Iagttagelser, XXXI.

Forhandlinger Den meteorologiske Committee, XXX-XXXII. Ord-

bogscommissiones, XXX. Viden-
skabernes Selskabs Forhandlinger
fra 31 Mai 1827 til 31 Mai 1828,
XIII-XXXII.

Fortunatus Fidelis, hans Mening om
Betingelse for at en Byrd kan an-
sees som en Person, 313-314.

Freuchen, meteorologiske Iagttagelser,
XXXI.

Fufuba, 69.

Functioner (mathematiske); deres Clas-
sification af Prof. v. Schmidten,
XV-XVIII.

G.

Gægæne, 104.

Galea linearis, 152.

Galen, anfører et Exempel paa Phan-
tasiens Indflydelse paa Fosteret, 269.

Gerardia filiformis 46.

— *purpurea* 47.

— *tenuifolia*, 47.

Glycine biflora, 119.

— *caribæa*, 122.

— *dentata*, 122.

— *hedysaroides*, 119.

— *macrophylla* 122.

— *rhombea*, 120.

— *rhombifolia*, 120.

— *rufa*, 118.

— *sublobata*, 121.

— *subterranea*, 118.

Gossypium prostratum 85.

— *punctatum*, 83.

— *religiosum*, 85.

Graahs (Capt.) Veir - Iagttagelser i
Grønland, XXXI.

Græske Mythologies Historie, XXVIII.

Graham Om Organernes Regenera-
tion, 299.

Grana Paradisi, 170.

Grewia carpinifolia, 15.

Grohman's Mening om Modernær-
ker, 304-306.

Gruner, om hvilke Börn, Daaben kan
tilkomme, 314-315.

Guineiske Planter, beskrevne af Etats-
raad Schumacher, 1-236.

H.

Hah-Tjo 207.

Hallasajo 160.

Hallenberg Rigshistoriograph, opta-
ges som Medlem, XV.

Haller's Mening om Modernærker,
280, om Phantasiens Indflydelse
paa Fostret 282-284, om præxi-
sterende Embryo, 296, om Foster-
fordrivelse, 309.

Hamaker Prof. optages som Medlem,
XV.

Harriotske Læresætning, Beviis for
samme af Prof. Thune, XV.

Haynea ovalifolia, 180.

Hebraisk Tidsregning, Afhandling
derom af Prof. Rask, XXVIII.

Hedysarum deltoideum, 135.

— *diphyllum*, 132.

— *fruticulosum*, 137.

— *gangeticum*, 135.

— *glumaceum*, 133.

— *granulatum*, 136.

— *lanceolatum*, 134.

— *moniliforme*, 134.

Hedysarum ovalifolium, 133.

- pictum, 138.
- pulchellum 132.
- repens 137.
- rugosum, 132.
- semnoides, 130.
- triflorum, 137.
- umbrosum, 136.
- vaginale, 134.
- velutinum, 136.

Hein Regieringsraad, hans Veir-Iagttagelser, XXXI-XXXII.

Heister, om et Foster uden Hierne, 274, 286.

Helmont's Mening om Fauner &c. 260.

Herakles bortfører den delphiske Trefod, XXVIII-XXX.

Herholdt, Etatsraad og Prof., Beskrivelse af 4 Misfostre, XVIII-XXI. Beskrivelse af et menneskeligt Misfoster med Organerne i omvendt Leie, 237-256. Betragtninger over Misfostre i Almindelighed. 257-320. See Ordet *Misfoster*.

Herodot., om en Quindes Omgang med en Buk, 265.

Herrigs formeentlige Hiortelud, 285-286.

Hibiscus abelmoschus, 89.

- cannabinus, 94.
- congener, 93.
- esculentus, 90.
- ficifolius, 91,
- obtusatus, 94.
- radiatus 94.
- rigidus; 86.
- strigosus 88.

Hibiscus surrattensis, 91, 95.

- tiliaceus, 87.
- triumphettaefolius, 86.
- versicolor, 85.
- vitifolius, 88.

Hieronymus Florentin, om Ufødtes Daab, 315.

Hildanus, om et Misfoster, frembragt ved Moderens Phantasie, 276.

Hippocentaur, 259.

Hippocrates's Mening om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 269.

Hippoma, 265.

Holböll, Capitain, hans Veir-Iagttagelser, XXXI.

Hornbech, Landphysicus, hans Veir-Iagttagelser, XXXI.

Hyphaena guineensis 219.

Hyptis lanceifolia, 35.

I.

Jacob, Patriarchen, gav Anledning til Hypotesen om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 269.

Jacobæus Oligerus om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 270, 275.

Jacobson Prof., om Forening af overskaarne Vener, XXIV.

Jangkosno, 173.

Janipha Manihot, 188.

Jan-j'na, 198.

Jatropha Cucas, 186.

— Manihot, 188.

Imbébi, 7.

Indigofera Anil, 147.

— dendroides, 149.

— elegans, 142.

Indigofera endecaphylla, 148.

- *ferruginea*, 144.
- *glutinosa*, 144.
- *guineensis*, 141.
- *hendecaphylla*, 148.
- *hirsuta*, 145.
- *lateritia*, 144.
- *macrophylla*, 146.
- *nigricans*, 143.
- *ornithopodioides*, 146.
- *procera*, 139.
- *pulchra*, 143.
- *senegalensis*, 142.
- *tenella*, 141.
- *tetrasperma*, 139.
- *Thommingii*, 140.
- *tinctoria*, 147.

Jo, 114.

Jubbejubbe, 118.

Juell, Kammerraad, hans Veir-Iagttagelser, XXXI.

Jürgensen, U., om Chronometres Gang i fortyndet Luft, XXIV-XXV.

K.

Kahn-Tjo, 100.

Kaltschmidt, om et Misfoster frembragt ved Virkning paa Moderens Phantasie, 276.

Kåsâmæ, 175.

Katsülkalengu, 221.

Kerckering's Udsagn om en Quindes Omgang med onde Aander, 263.

Keriro, 45.

Kiælæ, 14.

Kircher beretter om en Fiskediævel, 259, 260; om en Havfrue 260.

Kloses Mening om sodomitisk Afkom, 268; om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 287.

Koæ, 40.

Koina Fye 18, 19, 20.

Koklo-Tjo, 152.

Koo-Pang, 209.

Kua, 171.

Kuppei-Kirei, 181.

L.

Lablaku, 126.

Lactuca scariola, 155.

— *taraxacifolia*, 154.

Lædjo-Tjo, 95

Lantana aculeata, 52.

— *antidotalis*, 50.

Lawrence's Mening om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 302-303, 307-310.

Leske om de ungarske Tvillingsøstre 293.

Licets Beretning om Turgel Sprachalag, 264; om en Vanskabning frembragt ved Moderens Phantasie, 275; om en Kone der fødte en Krebs 279; om Moderens Phantasies Indflydelse paa Fosteret, 281; om Faderens, 288-289.

Limodorum articulatum, 173.

— *ciliatum*, 174.

Lomo-Tjó, 189.

Lontarus domestica, 217.

Ludwigs Mening om sodomitisk Afkom 268, om Moderens Phantasies Indflydelse paa Fosteret, 281.
Luffa scabra, 179.
Lund's Veir-Iagtagelser, XXXII.
Lundia monacantha 5.

M.

Maba elleptica, 223.
Malucia 280, 302.
Manihot, 188.
Manjella-Kua, 171.
Måjå, 181.
Marsilea fimbriata, 235.
 — *quadrifolia*, 236.
Maupertuis om arvelige Misdannelser, 292.
Mauriceau; Exempler paa Phantasies Indflydelse paa Fosteret 274, 275, 276, 299.
Meckel (I. F.) om Naturlovene for Dyrenes Udvikling, 311.
Melochia corchorifolia, 71.
Meteorologisk Committees Forhandling, XXX-XXXII.
Meyera guineensis, 161.
 — *triphylla*, 69.
Mimosa adianthifolia, 96.
 — *adstringens* 101.
 — *asperata* 99, 100.
 — *bicolor* 100.
 — *glaberrima*, 95.
 — *guineensis* 97.
 — *pentagona* 98.
 — *pigra*, 100.
 — *procumbens*, 98.

Misfostre. Om fire Misfoster af Etatsraad Herholdt, XVIII-XXI.

Beskrivelse over et menneskeligt Misfoster, hvis Organer havde et omvendt Leie; af Etatsraad Herholdt, 237-256. Misfosterets Fødsel og Omstændighederne ved Samme, 239-240. Organernes Beskrivelse: Organerne for Fordøielsen, 240-242. For Blodets Omløb, Hiertet 242-244. Pulaarerne 245-247. Venerne 247-248. Organerne for Aandedraget 248-249. For Uriens Afsondring 249-250. Kobbertavlerne Forklaring 251-256.

Betragtninger over Misfostre i Almindelighed, 257-320. Overtroens Herredømme over Fornuftten foraarsagede mange Fabler i Læren om Abnormiteter i den dyriske Organisme, 259 følg. Centaurer, Satyrer, Tritoner, Sirener Fiske-Munke &c. 259-261. Misfostre bleve betragtede som Varsel om Guds Hevn, 261-262. Menneskelige Abnormiteter bleve betragtede som frembragte ved Bastardavlinger med Aander, 262-263 eller med Dyr, 263-266. Senere opstod Tvivl derom, og nu forkastes disse Meninger aldeles, 266-268. Læren om Mødrenes Phantasie som Aarsag til Misfostre holdt sig længer, 268. Denne Lære er meget gammel, 269. Hippocratis Autoritet havde

megen Indflydelse, 270. Moder-
mærker bleve anseete som Beviser
herfor, 271. Brandis's Mening
om Phantasiens Indflydelse, 271-
273. Riolans Yttring herom, 273-
274. Bartholins, Heisters og an-
dres Beviser herfor, 274-280.
Malacia mentes at frembringe Mo-
dermærker, 280. Grunde imod
disse formeentlige Beviser, 280
følg. Exempler der stride mod
Naturens uforanderlige Love maae
som Fabler forkastes, 282, ved dem
som bære Troværdighedens Præg,
maae endnu undersøges, om Lig-
heden mellem Gienstanden for Mo-
derens Phantasie og Fosterets Ab-
normitet er virkelig, og om der
kan tænkes et Causalforhold mel-
lem begge, 283. Tvivl i Hen-
seende til Lighedens Virkelighed,
283-287. Hallers, Sümmerings,
Richerands og Kloses Mening her-
om, 285-287. Tvivl i Henseende
til Muligheden af et Causalfor-
hold mellem Moderens Affection
og Fosterets Abnormitet, 287 følg.
Det er ikke antageligt under Und-
fangelsen, 288-296; ikke heller
under Svangerskabet, 296-309.
Lawrences og Callisens Mening
herom, 309-310. Spørgsmaal op-
kastes om fra hvilket naturviden-
skabeligt Princip den menneske-
lige Byrds Ret til Personlighed
udledes, 313-314. Hvorvidt kan
Vid. Sel. phys. og mathem. Skr. IV. Deel.

man af dens Udvikling og Form
erkjende at den tilkommer per-
sonlig Ret, 314-318. Bør Hypo-
thesen om Moderens Phantasies
Indvirkning paa Fosterets Form
have juridisk Indflydelse? 318-20.

Modekka diversifolia, 209.

Modermærker, 271, 280, 283-285,
304-306.

Molæ volantes, 278.

Molaque, 111.

Momordica anthelmintica, 197.

— *Balsamina*, 199.

— *Charantia*, 199.

— *foetida*, 200.

Morand om arvelige Misdannelser,
292.

Morgagni om arvelige Misdannelser,
306.

Münter, Biskop, om en æskulapisk
Votivgemme, XXVII-XXVIII.

Mu-Kelengu, 222.

Muteku, 64.

Mythologien, den græske, dens Hi-
storie, XXVIII.

N.

Naba-di, 48.

Naba-Tiölu, 107.

Nævi materni, 271 følg.

Naïvie, 31.

Nanni-Adumatre, 200.

Nanni-Jaa, 121.

Nanni-Kumi, 51.

Nannis Vandmelon, 200.

Narinam-pouilli, 92.

T t

Neuber, Doctor, hans Veir-Iagttagelser, XXXI-XXXII.

Niebuhr, Etatsraad, optages som Medlem, XV.

Novella, 87.

Nyerup, Prof., om Ellen Brock's Gavebrev, XXVIII.

Nymphæa dentata, 23.

— *guineensis*, 22.

— *Lotus*, 24.

— *maculata*, 21.

O.

Obosso-Tjo, 50.

Ocymum barbatum, 41.

— *Basilicon*, 43.

— *ciliatum*, 41.

— *dimidiatum*, 41.

— *guineense*, 38.

— *hispidulum*, 40.

— *lanceolatum*, 42.

— *pilosum*, 41.

— *polystachyon*, 42.

— *suffrutescens*, 43.

— *sylvaticum*, 44.

— *Thonningii*, 39.

Odiboi, 163.

Odum-Tjo, 76.

Ohoa-Tjo, 105.

Olaus Magnus om en Fiskemunk, 260.

Oligerus, *Jacobæus*, om Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 270, 275.

Olus sangvinis, 222.

Olyra brevifolia, 176.

— *latifolia*, 177.

Oncoba, 5.

Onjai-Tjo, 76.

Onoscele, 265.

Ophioglossum, *bulbosum*, 227.

— *fibrosum*, 226.

— *ovatum*, 226.

— *vulgatum*, 226.

Orchis filicornis, 171.

Ordbogscommissionens Forhandlinger, XXX.

Organer i omvendt Leie hos et menneskeligt Misfoster. Afhandling derom af Etatsraad Herholdt, 237-256.

Osisiu, 48.

Otiobibomo, 10.

Otru, 56, 58.

Ovid, om Sirener, 260; om Fosterfordrivelse, 309.

P.

Paludans Fiskemunk, 260.

Paræus antager Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 269, 276.

Pariti, 87.

Peripea, 55.

Petersen, Prof. Afhandling om Mythen om den delphiske Trefods Bortførelse af Herakles, XXVIII-XXX.

Petipeti, 9-10.

Phantasiens Indflydelse paa Fosteret, 268 følg.

Phaseolus vulgaris, 112.

Phlomis caribæa, 38.

— *martinicensis*, 38.

— *mollis*, 37.

Phlomis nepetæfolia, 37.
 — *pallida*, 36.
Phoenix spinosa, 211.
Phyllanthus amarus, 195.
 — *anceps*, 193.
 — *angulatus*, 189.
 — *capillaris*, 191.
 — *debilis*, 195.
 — *dioicus*, 190.
 — *multiflorus*, 191.
 — *Niruri*, 195, 197.
 — *pentandrus*, 193.
 — *polyspermus*, 190.
 — *sublanatus*, 194.
 — *Thonningii*, 192.
 — *urinaria*, 195.
 — *virosus*, 189-190.
Pingel, Dr., har erholdt Instrumenter til at anstille physiske Iagttagelser, XXXI.
Pistia stratiotes, 72.
Plato's Mening at Misfostre burde bevogtes, 264.
Plectrotropis angustifolia, 112.
 — *hirsuta*, 113.
Plinius om en Hippocentaur, 259.
Plutarch's Fortælling om Onoscele og Hippoma, 265.
Poisson optages til Medlem, XV.
Polygala arenaria, 102.
 — *guineensis*, 103.
Polypodium angelicæfolium, 228.
 — *crassifolium*, 227.
 — *crassinerve*, 227.
 — *pubecens*, 227.
Portulaca prolifera, 13.
Premna quadrifolia, 49.

Premna serratifolia, 50.
Psidium longifolium, 3.
Pteris atrovirens, 234.
 — *nemorosa*, 234.
 — *spinulifera*, 233.
Pterocarpus Ecastaphyllum 106.
 — *esculentus*, 104.
Pyrenæerne, sammenlignede med Alperne og Skandinaviens Bjerger, XXI-XXIV.

Q.

Quintilian, antog at Moderens Phantasie kan have Indflydelse paa Fosteret, 269.
Qitto-Bönner, 114.

R.

Rask Prof., om den hæbraiske Tidsregning, XXVIII.
Rathkea glabra, 129.
Reaumur, Exempel paa at overtallige Fingre ere forplantede i flere Generationer, 292.
Renhar om Ufødtes Daab, 315.
Richerand's Mening om Phantasie's Indflydelse paa Fosteret, 287.
Riolan's Undersøgelse om Diævelen kunde have Omgang med Quinder, 263-264; om Turgel Sprachaleg, 265; om Beblandelse med Dyr 266; om blandet Afkom 267; om Phantasie's Indflydelse paa Fosteret, 273-274.
Robinia argentiflora, 126.
 — *cyanescens*, 125.
 — *mollis*, 127.

Robinia multiflora, 124.

— *squamata*, 130.

— *Thonningii*, 123.

Ruellia intrusa, 59.

— *quaterna*, 58.

S.

Samadju, 217.

Sandifort, om et hiernelöst Foster, 274, 286.

Satyrer, 259.

Saxtorph, (M.) Mening om Moderns Phantasies Indflydelse paa Føsteret, 299-301.

Sceura maritima, 66.

Schmidten, Prof., om de mathematiske Functioners Classification, XV-XVIII.

Schönberg, Archiater, om Forening af overskaarne eller underbundne Pulsaarer, XXIV.

Schousboea cordifolia, 223.

Schouw, Prof., Sammenligning af Europas betydeligste Biergmasser, XXI-XXIV.

Schow, Etatsraad, om den græske Mythologies Historie, XXVIII.

Schradera scandens, 185.

Sohumacher (F. C.) Etatsraad, Beskrivelse af guineiske Planter, 1-236.

Scleria verrucosa, 177.

Sclerocarpus africanus, 168.

Scott, leverer Afbildning af fabelagtige Væsener, 259, om et Barn med et Frøe-Ansigt, 278, flere Exempler paa Phantasies Indflydelse, 279.

Sesamum alatum, 58.

Sesamum javanicum 55.

— *orientale*, 57.

— *radiatum* 56.

Sesbania aculeata, 127.

Sesuvium brevifolium, 7.

— *Portulacastrum*, 7.

Sia-Pang, 202.

Siadjo-Tio, 74.

Sida asiatica, 81.

— *canescens*, 80.

— *decagyna*, 81.

— *graminifolia*, 78.

— *guineensis*, 81.

— *linearifolia*, 77.

— *periplocifolia*, 80.

— *rhombifolia*, 79.

— *rostrata*, 80.

— *rugosa* 78.

— *scabra*, 79.

Sirener, 259.

Sirsa-Imum, 92.

Sissa-Imune, 93.

Sissa-Kocæ, 44.

Skandinaviens Bierge, sammenlignede med Alperne og Pyrenæerne, XXI-XXIV.

Sodomitisk Afkømt; Fabler herom 262 følg.

Sömmering's Mening om Phantasies Indflydelse paa Misfostre, 285, 301, følg.

Solenostemon ocymoides, 45.

Solier om Ufødtes Daab, 316.

Sommerfeldtia obovata, 105.

Sonchus taraxacifolius, 154.

Songu-Tjo, 219.

Soranus, Beretning om Dionysius 269.

Spallanzani's Forsög for at bevise
præxisterende Embryo, 296.

Spathodea, 49.

Spilanthus uliginosus, 165.

Sterculia verticillata, 14.

Stizolobium urens, 117.

Sturm Forsög om Vædskernes Sam-
mentrykning, XXVI-XXVII.

Stylosanthes erecta, 132.

— *gainensis*, 131.

Sylu, 38.

T.

Tæhn-Tjo, 214.

Tæta-Fye, 67.

Tætjo-Pang, 117.

Tætremande, 21, 22, 23.

Tah-'tjo, 123, 157.

Tenjo-Tjo, 24.

Tephrosia elegans, 150.

— *hirsuta*, 151.

— *linearis*, 152.

— *lineata*, 150.

— *purpurea*, 151.

Thonning, Etatsraad, Undersøgelse
af guineiske Planter, 1-236.

Thonningia sangvinica, 205.

Thorstenson, Landphysicus, Veir-Iagt-
tagelser i Island, XXXI-XXXII.

Thune Prof., Beviis for den Harriotske
Læresætning, XV.

Toubè, 12.

Tragia monadelpha, 178.

Trallianus om en Hippocentaür, 259.

Transcendentale Functioner, XVI.

Trentepohl's physiske Iagttagelser,
XXXI-XXXII.

Tritoner, 259.

Triumfetta mollis, 12.

— *semitriloba*, 13.

— *Thonningiana*, 13.

Truxia spinosa, 61.

Tsieru-uren, 71.

Turgel Sprachaleg, sagdes at være
avlet af en Biörn, 264.

Tvesten Prof. optages til Medlem, XV.

Tvillingerne Judith og Helene 293-
294. Johannes og Lazarus, 295.

Typha angustifolia, 175.

— *australis*, 175.

— *domingensis* 175.

— *latifolia*, 175.

U.

Ungerske Søstre, 293.

Urena diversifolia, 82

— *reticulata*, 83.

Uvaria cordata, 29.

— *cylindrica*, 30

V.

Vahl, I., har erholdt Instrumenter
til at anstille physiske Iagttagelser,
XXXI.

Verbesina ciliata, 165.

— *dichotoma*, 166.

Videnskabernes Selskabs Forhandlin-
ger fra 31 Mai 1827 til 31 Mai
1828, XIII-XXXII. Dets Medlem-
mer, I-XII.

Vinpalme, 211.

Virgils Æneide 4de Sang, oversat af
Prof. Worm, XXVIII.

Vitex cuneata, 63.

— *ferruginea*, 62.

— *leucoxydon*, 63, 64.

Viye-Tjo, 217.

Volkameria capitata, 61.

Votivgiemme, æskulapisk; Afl. der-
om af Biskop Münter, XXVII-
XXVIII.

W.

Wahlenbergia globularis, 161.

Waltheria africana, 70.

— *americana*, 70.

— *elliptica*, 71.

— *guineensis*, 69.

— *indica*, 71.

Wedelia africana, 167.

Worm Prof., Oversættelse af Æneidens 4de Sang, XXVIII.

Z.

Zacchias, om sammengroede Tvillinger, 295.

Zanthoxylon polygamum, 207.

Zea Mays, 176.

Zingiber, 170.

Zornia, diphylla, 132.

— *pulchella*, 132.

Ø.

Ørsted, Etatsraad, om Vædskernes Sammentrykning, XXV-XXVII.

R e t t e l s e r.

Side 13 L. 7 *Ferussæ* læs *Ferussæ*

— 43 L. 27 *O. Thonningii* læs *O. suffrutescens*

— 52 L. 12 *atricanus* læs *africanus*

— 261 L. 21 *Vanskabning* læs *Vanskabning*

— 270 i Anmærkningen Lin. 7-8 *nigricantis congressu prodeunt.* læs *nigricantis, qualis eorum est, qui ex nigritæ & albicantis congressu prodeunt.*

— — Lin. 8 *Fuirenum* l. *Fienum*

— 272 L. 25 *alleerde* læs *allerede*
